

Programmabegroting 2024

Inhoudsopgave

Algemene beschouwingen	3
Financiële beschouwing	7
1 - Het programmaplan	10
Programma 1 - Wonen en leven.....	11
Programma 2 - Zorg.....	33
Programma 3 - Werken	46
Programma 4 - Bestuur	57
Programma 5 - Financiën en grondexploitaties	67
2 - De paragrafen.....	73
2.1 Lokale heffingen	73
2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	86
2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	95
2.4 Financiering	111
2.5 Bedrijfsvoering	125
2.6 Verbonden partijen	133
2.7 Grondbeleid.....	159
2.8 Wet open overheid.....	162
3 - Het overzicht van baten en lasten.....	164
3.1. Meerjarig overzicht van baten en lasten.....	165
3.2 Toelichting op de wijzigingen	166
3.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	172
4 - De uiteenzetting van de financiële positie.....	177
4.1 Meerjarige balans.....	178
4.2 EMU saldo.....	180
4.3 Investerings.....	181
4.4 Reserves.....	191
4.5 Voorzieningen.....	194
4.6 Subsidiestaat	198
5 - Bijlagen	200
5.1 Overzicht van taakvelden per programma.....	201
5.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	204
5.3 Nog vrij te geven kredieten (<IP 2024).....	218

Algemene beschouwingen

Hoe 600 jaar Hilversum beleven onze stad verbindt

Het jaar 2024 wordt een bijzonder jaar. Op 4 maart viert Hilversum namelijk haar 600'e verjaardag. Zes eeuwen Hilversum, 600 jaar ontwikkeling van schapendorp tot Mediastad. Een heel bijzonder moment in onze geschiedenis en ook een goede aanleiding om bij die geschiedenis stil te staan. Want de afgelopen 600 jaar heeft Hilversum heel veel gebracht en gemaakt tot de bijzondere plek die het nu is. Een stad met meer dan 1.000 jonge monumenten, van Dudok tot Duiker, midden tussen bos en hei. Dé mediastad van Nederland, die bruist van creativiteit en innovatie. Nergens ter wereld vind je zo'n concentratie van mediabedrijven op 1 vierkante kilometer. De muziekstad, waar orkesten als het Metropole Orkest en het Radio Filharmonisch Orkest samen met bedrijven als Universal en poppodium De Vorstin een uniek muzikaal ecosysteem vormen. En de stad die tegelijkertijd een dorp is. Waar mensen elkaar groeten, naar elkaar omzien en interesse in elkaar hebben. En dat unieke DNA, dat we in 600 jaar Hilversum met elkaar hebben gevormd, is het vieren waard! En dat vieren doen we met de hele stad. Een heel jaar lang kijken we terug naar onze geschiedenis en vieren we het eeuwfeest op het ritme van de stad. Met onze inwoners, met onze ondernemers, onze scholen, onze sportverenigingen, onze culturele instellingen en de vele andere maatschappelijk betrokken organisaties.

Maar hoe mooi en bijzonder ook, net als vele andere steden en dorpen in Nederland is Hilversum helaas ook een gemeente met gescheiden werelden. Want ook in Hilversum leven we in bubbels. Veilige, comfortabele bubbels, waarin we gelijkgestemden ontmoeten en spreken en waar het lijkt alsof de eigen bubbel maatgevend is voor heel Hilversum. Over de andere bubbels hebben we soms een mening. Maar in gesprek gaan of elkaar buiten de eigen bubbel ontmoeten doen we nauwelijks. En dat is zonde. Want niet alleen krijgen we een samenleving waar we langs elkaar heen leven en elkaar niet meer (willen) begrijpen, we ontnemen onszelf ook de kans op mooie, verrassende ontmoetingen. En laat 600 jaar Hilversum nou een geweldige kans zijn onze bubbels lek te prikken. Door samen taart te eten, te sporten, op te gaan in geweldige muziek, kleurrijke verhalen te horen van heel veel diverse Hilversummers en terug te kijken op de sleutelmomenten in onze geschiedenis, kunnen we elkaar weer vinden. 600 jaar Hilversum geeft ons die buitenkans. De kans om met een glas bubbels in de ene hand bubbels te doorbreken.

2024 wordt ook een jaar waarin we diverse ambities voor Hilversum willen realiseren. En die ambities zijn opgenomen in deze begroting. Deze begroting is gebaseerd op het coalitieakkoord 'Hilversum Koesteren' en de financiële voorwaarden en uitgangspunten uit de Voorjaarsnota 2023. De programmabegroting weerspiegelt onze grote ambities die wij willen realiseren, maar ook de reguliere werkzaamheden die wij uitvoeren. We hebben concrete plannen om meer betaalbaar wonen, verduurzaming, het aanpakken van klimaatveranderingseffecten, toegankelijke en betaalbare zorg, gelijke kansen, goede bereikbaarheid van onze stad en regio en het verder uitbreiden van het hoge voorzieningenniveau om Hilversum mogelijk te maken. Grote ambities, veel werk en dus ook forse investeringen in de stad. Tegelijkertijd zien we dat ook Hilversum, net als alle andere gemeenten, als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken krijgt met financiële onzekerheid in de toekomst. Dit laat de programmabegroting voor de jaren 2026 en 2027 ook zien. Daarnaast zien we nog altijd een krapte op de arbeidsmarkt, hebben we te maken met stijgende prijzen en is er onzekerheid over de plannen en investeringen van het nog te vormen, nieuwe Kabinet. Ondanks deze uitdagingen en onzekerheden blijven we vasthouden aan onze ambities en investeringen. Onze uitgangspositie is namelijk heel solide. We hebben de organisatie het afgelopen jaar kunnen versterken met nieuwe medewerkers en ook komend jaar zetten we ons in om de organisatie verder te versterken.

Daarnaast hebben we de afgelopen jaren financiële buffers opgebouwd zodat we in staat zijn om te blijven investeren in de stad om Hilversum een nog fijnere plek te maken voor onze huidige en toekomstige inwoners en ondernemers. Door onze goede uitgangspositie hoeft Hilversum in tegenstelling tot veel andere gemeenten de woonlasten slechts met de inflatie te verhogen.

We kunnen dus investeren in betaalbare woningbouw en nieuwe woningbouw-concepten, zoals flexwoningen, zodat alle doelgroepen in Hilversum kunnen (blijven) wonen. We investeren in bestaanszekerheid, onderwijskansen en zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Daarbij maken we waar mogelijk gebruik van de eigen kracht van inwoners en de veerkrachtige netwerken in de stad. Hier werken maatschappelijke organisaties, inwoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samen. We maken we Hilversum groener, vitaler en klaar voor de gevolgen van klimaatveranderingen. We investeren in banen en een vitale economie en natuurlijk investeren we in de levendigheid en gezondheid van Hilversum: sport en cultuur spelen ook in deze begroting een belangrijke rol.

Omgevingsvisie

In 2024 gaat ook de Omgevingswet in werking. De invoering van deze wet moet het voor inwoners en ondernemers makkelijker en overzichtelijker maken om ruimtelijke plannen te starten (o.a. minder regels en 1 digitaal overheidsloket). Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet is de gemeentelijke Omgevingsvisie opgesteld die begin 2024 ter besluitvorming voorligt bij de raad. Na vaststelling van de Omgevingsvisie gaan we aan de slag met (deel-)visies, programma's, het Omgevingsplan en gebiedsagenda's. Nieuwe of aangescherpte inzichten in de Omgevingsvisie worden bij actualisaties van beleid, programma's en agenda's verwerkt. Na vaststelling van de Omgevingsvisie is het 'project' Omgevingsvisie afgerond en wordt het onderdeel van ons reguliere werk. Daarbij blijven we wel jaarlijks monitoren hoever het staat met de realisatie van de doelen zoals beschreven in de Omgevingsvisie.

Onderwijs

Onderwijs is misschien wel het belangrijkste instrument om kansengelijkheid te vergroten. En goed onderwijs kan niet zonder goede scholen. Om onze scholen, waaronder diverse gemeentelijke en rijksmonumenten, klaar te maken voor de eisen van deze tijd, gaan we het integraal huisvestingsplan onderwijs actualiseren. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuwe onderwijsagenda.

Gebiedsontwikkelingen

In 2024 gaan we uiteraard verder met plannen en beleid waar al eerder over besloten is zoals de gebiedsontwikkeling rondom het Sportpark (Arenapark). Dit wordt de sportiefste wijk in Hilversum waar bewegen, wonen, werken, studeren en zorg op een organische en duurzame manier in de openbare ruimte bij elkaar komen. De openbaar vervoer hub maakt het mogelijk om mobiliteit voor een steeds grotere groep te waarborgen, ook in de toekomst, zonder dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid. Bij het Stationsgebied komt een nieuw busstation dat een echte eyecatcher wordt zodra je het station uitloopt. Ook gaan we aan de slag met de voorbereidingen voor de nieuwe, moderne fietsenstalling onder het stationsplein.

Ruimte voor werk en een veerkrachtige economie

Hilversum is de economische motor van de regio. Om de economie en onze ondernemers verder te versterken en faciliteren, stellen we een nieuwe economische visie op. We gaan aan de slag met het uitvoeren van de gebiedsagenda centrum om het centrum nog levendiger, groener en gezelliger te maken. Daarnaast stellen we samen met de ondernemers een gebiedsagenda voor Zuid-West op en starten met de nieuwe inrichting van de Gijsbrecht.

We werken aan een bereikbaar Hilversum

Voor een bereikbaar en leefbaar Hilversum zetten we in op onder andere een autoluwe binnenstad en tegelijkertijd verbetering van de doorstroming op de buitenring. Ook wil het college in samenwerking met ondernemers zero-emissiezones voor vrachtverkeer instellen in het centrum en op de Gijsbrecht en kunnen ouderen met een inkomen tot 130% van het minimum inkomen gratis in Hilversum met de bus. We investeren met MRA en Regio in snelfietspaden om de duurzame mobiliteit te bevorderen. We verwelkomen de nachttrein waardoor Hilversum nog aantrekkelijker wordt als OV-stad. En we voeren het nieuwe parkeerbeleid in, waarmee parkeren beter gereguleerd wordt en er meer ruimte komt voor woningbouw.

Betaalbaar wonen

Alle doelgroepen moeten in Hilversum kunnen wonen, maar het aanbod van betaalbare woningen is op dit moment zeer gering en de wachtlijsten voor een betaalbare woning lang. Dat willen we verbeteren. De gemeente Hilversum en de woningcorporaties werken daarom, op basis van de in de zomer vastgestelde prestatieafspraken, intensief samen om de woningbouwopgave de komende jaren te realiseren. De focus ligt hierbij op betaalbare, sociale woningbouw, waarbij is afgesproken dat alle nieuwbouwontwikkelingen ten minste 33% sociale woningbouw bevat. Daarnaast realiseren we samen met het Rijk en de woningcorporaties 400 flexwoningen op het Circusterrein voor een tijdelijke periode van 15 jaar. Dit zorgt op korte termijn al voor een groter aanbod betaalbare woningen.

Energietransitie

Het klimaat verandert en dat heeft steeds vaker ernstige gevolgen in de leefomgeving van mensen wereldwijd. In Hilversum willen we de effecten door klimaatverandering uiteraard helpen tegengaan en tegelijkertijd willen we de openbare ruimte en ondergrondse infrastructuur toekomstbestendig en klimaat adaptief inrichten, zodat we de negatieve effecten beter kunnen opvangen. Daarnaast willen we onze inwoners stimuleren om aan de slag te gaan met het verduurzamen van de eigen woning. Met het Hilversums isolatieprogramma (HIP) ondersteunt de gemeente Hilversum de komende jaren inwoners met maatwerkadvies over en subsidies voor het isoleren en aardgasvrij maken van hun woning.

Welzijn en inkomensvoorziening inwoners

Bereikbare en betaalbare zorg en het op peil houden van ons voorzieningenniveau zijn belangrijk voor een gezond en levendig Hilversum. We geven in 2024 uitvoering aan ons nieuwe beleid op werk, zorg, welzijn en inkomensvoorzieningen, jeugd en Wmo gericht op bestaanszekerheid, kansengelijkheid en sterke wijken en buurten. We zetten in op versterking van de (mentale) gezondheid van inwoners (ook jeugd en jongeren) en het voorkomen van ziekte en zorg. Dat vraagt om samenwerking met o.a. maatschappelijke partners, zorgaanbieders, huisartsen, verenigingen, informele netwerken, ondernemers en inwoners. Met deze werkwijze pakken we als gemeente ook een actieve rol op het thema (publieke) gezondheid. Ook geven we met zorg- en welzijnspartners uit de regio invulling aan het integraal zorgakkoord in onze regio met als doel zorg beschikbaar en betaalbaar te houden.

Opvang van uit de Oekraïne afkomstige vluchtelingen

Met de inval van Rusland in Oekraïne in 2022 ontstond een nieuwe crisis. Dit heeft ook een grote weerslag op onze samenleving. Direct en indirect. In Hilversum worden op dit moment honderden Oekraïense vluchtelingen opgevangen, met heel veel steun en gastvrijheid vanuit de Hilversummers. Zoals de situatie er nu uit ziet blijft deze opvang ook in 2024 hard nodig.

We verbeteren onze dienstverlening

We streven voortdurend naar verbetering van zowel onze fysieke als digitale dienstverlening. De jaarlijkse Hilversumse monitor laat over het algemeen positieve beoordelingen zien, maar er is nog ruimte voor verbetering. De dienstverlening aan onze inwoners is een belangrijke kerntaak. Daarom zijn wij vastbesloten om de komende jaren zowel onze fysieke als digitale dienstverlening verder te verbeteren, zodat we voor iedereen (ook mensen met een audio- of visuele beperking) toegankelijk zijn en iedereen onze berichtgeving goed kan begrijpen.

Een sportieve, levendige Mediastad

De aanwezigheid van de media en creatieve economie zit in het DNA van Hilversum. In Hilversum richten we ons op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur.

Het Mediapark is, met ruim 150 bedrijven en 6000 medewerkers, het hart van een snel ontwikkelende media-industrie. Hilversum werkt samen met de partners op het Mediapark aan de doorontwikkeling naar een bruisende campus met als belangrijke pijler de inzet op talent en innovatie. Met de oprichting van de campusorganisatie wordt hierin al een goede stap gezet. Ook willen we de samenwerking met onderwijsinstellingen intensiveren zodat het onderwijsaanbod (met ruim duizend studenten vanuit HvA, HU, ROC en het instituut Beeld en Geluid) verder kan worden uitgebreid.

Sport en cultuur en evenementen geven Hilversum kleur en levendigheid. Komend jaar wordt veel geïnvesteerd in een bruisend sportklimaat en in cultuur en evenementen. Er wordt samen met de sportverenigingen een nieuwe sportnota opgesteld die het sporten in Hilversum een nieuwe impuls geeft. Ook wordt sporten in de openbare ruimte een steeds belangrijker onderdeel. Maar we investeren ook extra in onze culturele instellingen. We dragen bij aan de uitbreiding van het filmtheater, maken de nieuwe bibliotheek in het centrum mogelijk en betrekken het Metropole Orkest meer bij Hilversum. Uiteraard zal de viering van Hilversum 600 jaar een enorme impuls geven aan bestaande en nieuwe evenementen. 600 jaar Hilversum is daarnaast een mooie kans ons cultureel erfgoed met hernieuwd elan te onderzoeken en zichtbaar te maken.

Financiële beschouwing

Vertrekpunt programmabegroting 2024

De plannen uit deze begroting zijn vertaald in een meerjarig financieel beeld. Hierbij is het vertrekpunt de voorgaande programmabegroting en de voorjaarsnota 2023 die de gemeenteraad voor de zomer heeft vastgesteld. Aanvullend presenteren wij de besluiten die de raad na het opstellen van de voorjaarsnota 2023 heeft genomen (Gebiedsagenda Centrum Hilversum d.d. 19 juli 2023).

-/- is voordeel en +/- is

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Voorjaarsnota 2023	0	0	-248.000	1.793.000
Raadsbesluiten na opstellen voorjaarsnota	75.000	0	0	0
Beginstand programmabegroting 2024	75.000	0	-248.000	1.793.000

Financieel beeld

In de voorliggende begroting wordt u gevraagd de opgenomen budgetaanpassingen te beoordelen en over te nemen. De voorgestelde budgetaanpassingen worden in [paragraaf '3.2 Toelichting op de wijzigingen'](#) nader toegelicht.

Zoals in de algemene beschouwing is toegelicht weerspiegelt de programmabegroting onze sterke ambities. Tegelijkertijd zien we dat ook Hilversum, net als alle andere gemeenten, als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken krijgt met financiële onzekerheid in de toekomst. Dit laat de programmabegroting voor de jaren 2026 en 2027 ook zien. Het financieel beeld (voor amendementen) ziet er als volgt uit:

-/- is voordeel en +/- is

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beginstand programmabegroting 2024	75.000	0	-248.000	1.793.000
Budgetaanpassingen opstellen begroting	2.127.000	809.000	3.801.000	-1.419.000
Dekkingsvoorstellen	-2.202.000	-809.000	-2.000.000	0
Meerjarenraming Programmabegroting 2024	0	0	1.553.000	374.000

Door het tonen van een tekort in 2026 en 2027 geven we gevolg aan het VNG-advies voor het opstellen van de programmabegrotingen 2024-2027. Dit advies volgde op de tijdens de algemene ledenvergadering van de VNG aangenomen resolutie 'Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief'. Het begrotingsadvies van de VNG bestaat uit 2 onderdelen:

- Presenteer voor 2024 en 2025 van de meerjarenraming 2025-2027 een sluitende begroting
- Breng de lasten in de meerjarenramingen voor 2026 en 2027 in beeld, in de vorm van een realistische begroting. Baseer deze op het huidige takenpakket, de noodzakelijke investeringen, de inflatie, de stijgende rente, de ambities uit de coalitieakkoorden en geschatte mee- en tegenvallers. Naar verwachting zullen de meerjarenramingen 2026 en 2027 dan duidelijk tekorten aangeven.

Het is uitzonderlijk dat de VNG het advies geeft om bewust tekorten te laten zien, maar de ingreep van het kabinet in het gemeentefonds vanaf 2026 levert een uitzonderlijke financiële situatie op. Tijdens de ALV is dit onderstreept door de bijna unanieme steun voor genoemde resolutie en 2 moties.

Prudent financieel beleid

Met de nu voorliggende begroting hebben we een gedegen mix gevonden tussen het uitvoering geven aan onze ambities en investeringen voor Hilversum en het versterken van de algemene reserve. Dit is mogelijk zonder dat de lokale lasten meer stijgen dan met de inflatie. Tegelijkertijd toont deze begroting transparant de kwetsbaarheid binnen de laatste jaren van de meerjarenbegroting als gevolg van de financieringssystematiek vanuit het Rijk. Door de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, geven we een helder signaal af aan het inmiddels demissionaire kabinet en de Tweede Kamer: de gemeentelijke financiën zijn momenteel onvoldoende voor het uitvoeren van het huidige takenpakket.

Zoals verwacht toen we bij de vorige programmabegroting overschotten aan de reserve toevoegden, is het nu nodig om een deel van de eerder gemaakte reservering te gebruiken om de ontstane tekorten af te dekken. Mede door het verlagen van deze eerder begrote toevoeging aan de algemene reserve in 2024 en 2025 zijn de eerste jaren van de meerjarenraming sluitend. De laatste twee jaarschijven tonen een beheersbaar tekort. Het college presenteert bewust dat tekort en houdt daarmee de toevoeging aan de behoedzaamheidsbuffer in 2026 en 2027 in stand. In de voorliggende meerjarenraming zijn de volgende toevoegingen aan het vermogen opgenomen.

Omschrijving	P&C document	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene reserve	PB 2023	9.916.000	15.518.000	2.583.000	0
	VJN. 2023	-8.375.000	-3.908.000	0	0
	PB 2024	-702.000	-809.000	583.000	0
	Totaal	839.000	10.801.000	583.000	0
Behoedzaamheidsbuffer	PB 2023	1.000.000	1.500.000	2000.000	2.500.000
	VJN. 2023	-1.000.000	-1.500.000	-1.500.000	-1.500.000
	PB 2024	0	0	0	0
	Totaal	0	0	500.000	1.000.000
Storting algemene reserve	PB 2024	839.000	10.801.000	1.083.000	1.000.000

Met bovenstaande stortingen komt de algemene reserve eind 2027 uit op € 82,4 miljoen.

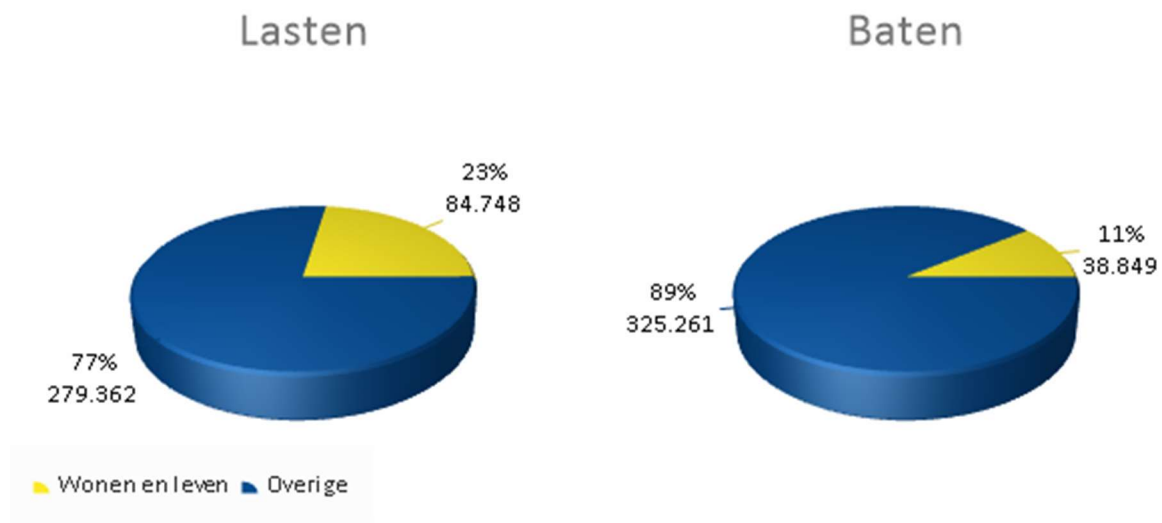
Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beginstand algemene reserve	68.721.000	69.560.000	80.361.000	81.444.000
Mutatie meerjarenraming PB 2024	839.000	10.801.000	1.083.000	1.000.000
Eindstand algemene reserve	69.560.000	80.361.000	81.444.000	82.444.000

Naast de storting in de algemene reserve waaronder de behoedzaamheidsbuffer sparen we ook door te blijven storten in de reserve stedelijke ontwikkeling. De reserve stedelijke ontwikkeling komt hiermee eind 2027 uit op € 16,8 miljoen.

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beginstand reserve stedelijke ontwikkeling	6.410.000	12.871.000	14.171.000	15.471.000
Mutatie meerjarenraming PB 2024	6.461.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
Eindstand reserve stedelijke ontwikkeling	12.871.000	14.171.000	15.471.000	16.771.000

1 - Het programmaplan

Programma 1 - Wonen en leven

(Kaderstellende) Bodem, water, riolering
nota's

- Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026 (2020)
- Keur AGV 2011, inclusief bijbehorende en/of later vastgestelde Vrijstellingen en Beleidsregels
- Verordening havengelden 2024 (2023)
- Verordening rioolheffing 2024 (2023)

Milieu en duurzaamheid

- Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid 1.0 (2021)
- Transitievisie Warmte Hilversum (2021)
- Dierenwelzijnsbeleid Hilversum (2016)
- Uitvoeringsplan GAD 2023-2026 (2023)
- Verordening afvalstoffenheffing 2024 (2023)
- Actieplan Geluid (2013)
- Provinciale Milieuverordening (tranche 10a)

Bereikbaarheid

- Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie 2040 (2023)
- Parkeerverordening Hilversum (2023)
- Verordening parkeerbelastingen 2024 (2023)
- Herziening laadpalenbeleid (2020)
- Verordening Mobiliteitsfonds Hilversum (2009/2019)
- Structuurvisie Verkeer en Vervoer 2030 (2016)
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Groen en begraaftplaatsen

- Programma Groen Hilversum 2040 (2022)
- Nota Impuls voor extra groen in Hilversum (2016)
- Structuurvisie Hilversum 2030 (2013)

Wonen

- Lokale Woonvisie Hilversum 2021-2030 (2021)
- Regionaal Woonakkoord (2021)
- Regionale Huisvestingsverordening Gooi en Vechtstreek (2019)

Openbare ruimte

- Visie Hilversum Buiten (2004)
- Handboek Beheer Hilversum Buiten (2009)
- Handboek Inrichting Hilversum Buiten (2009)
- Beeldkwaliteitsplan plus 1221 (2020)

Sport

Nota sport en bewegen 2016-2020 (2016)

- Betrokken partijen Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.
- De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Wonen en leven zijn:
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
 - Grondstoffen- en Afvalstoffen Dienst Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
 - Goois Natuur Reservaat (GNR) (verbonden partij)
 - Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (OFGV) (verbonden partij)
 - Provincie Noord-Holland
 - Erfgoedorganisaties
 - Woningcorporaties
 - Culturele organisaties
 - Sportverenigingen
 - Sportservice Noord-Holland
 - Stichting Centrum Hilversum
 - Uitvaartstichting Hilversum
 - (Commerciële) vastgoedpartijen
 - Huurdersorganisaties
 - Provincie Utrecht
 - Openbaarvervoerpartijen
 - Coöperatie Parkeerservice
 - ProRail
 - Rijkswaterstaat
 - Metropoolregio Amsterdam (MRA)
 - Buurtsportcoaches

Mooie stad

Opgave van de stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad. De mooie woonwijken, goede voorzieningen, centrale ligging en groene omgeving maken het hier prettig wonen. Het belang van voldoende betaalbare en kwalitatief goede woningen staat buiten kijf. De belangrijkste uitgangspunten uit de Woonvisie zijn bouwen voor doorstroming en bestaande stenen optimaal benutten. De groene contouren van Hilversum zijn ons dierbaar, evenals het illusielandschap. Om in 2040 een toegankelijke, diverse en duurzame stad te zijn, is het nodig dat Hilversum blijft groeien. Dat doen we vanuit het motto 'reële groei'. De Omgevingsvisie is hiervoor het instrument, als onderdeel van de Omgevingswet. In het coalitieakkoord is opgenomen dat we tot aan 2030 ruwweg 3.000 nieuwe woningen realiseren.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
035	Gemiddelde WOZ-waarde (maal duizend euro)	335	359	398	n.v.t.	n.v.t.	CBS	Wettelijk
036	Nieuwgebouwde woningen, aantal per 1.000 bestaande woningen	6	6	6	7	7	Basisregistratie adressen en gebouwen (BAG)	Wettelijk
	Aantal nieuw opgeleverde woningen per jaar		248	208	350	350	BAG	Niet wettelijk
	Aantal sociale huurwoningen t.o.v. de totale woningvoorraad	11.453	11.507	11.746	11.507	27% van totale woningvoorraad	Woonmonitor	Niet wettelijk
	Percentage opgeleverde sociale huurwoningen per jaar	32	58	32	33	33	Woonmonitor	Niet wettelijk
	Waardering van het onderhoud van de openbare ruimte	7	7	7	7	7	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

1.1.1 Ruimtelijke ordening

We bouwen verder aan een toekomstbestendig Hilversum. Met gevarieerde woonmilieus, passend werk en een prettig leefklimaat (groen, duurzaam, veilig, bereikbaar en met goede voorzieningen) voor alle Hilversummers. Hilversum heeft in de afgelopen jaren een aantal grote projecten voorbereid en uitgevoerd. Bij deze planontwikkeling maken we gebruik van data gestuurd werken en verrijken we de plannen via inspraak en participatie. Tegelijkertijd zijn er in Hilversum veel kleinere (particuliere) initiatieven om de stad mooier en beter te maken. Het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) geeft jaarlijks een beeld welke ontwikkelingen er in de stad plaatsvinden en wat er nodig is om dit financieel verantwoord uit te voeren. Hiermee kan de raad in ieder afzonderlijk project een afweging maken binnen de context van het MPG.

Speerpunten

- Vaststellen van de Omgevingsvisie 2040, die samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere experts tot stand is gekomen.
- Uitwerken van de drie thema's zoals opgenomen in de Omgevingsvisie: duurzaam, actief en meedoen.
- Ontwikkelen van de omgevingsmonitor op basis van het toetsingskader en daarmee de informatiepositie van het bestuur en de inwoners versterken door beschikbaarheid via "Open Hilversum".
- Voorbereidingen treffen voor het maken van een omgevingsplan.
- Verdere stappen in de ontwikkeling van de grote (perspectief)gebieden zoals Stationsgebied, Centrum, Circusterrein, Sportpark, Arenapark en 1221 (ontwikkellocatie).
- Opzetten van het toetsingskader voortkomend uit de Omgevingsvisie.
- Ontwikkelen van de digitale stad Hilversum om toekomstige scenario's van gebiedsontwikkeling te visualiseren.

Reguliere activiteiten

- Jaarlijks actualiseren van het Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen.
- Verder tot uitvoer brengen van de gebiedsontwikkeling Crailo ('samenwerkingsproject') in samenwerking met de gemeenten Laren en Gooise Meren.
- Faciliteren van initiatieven van eigenaren, corporaties, of gebruikers die in Hilversum willen ontwikkelen ('facilitaire projecten'): bijvoorbeeld Werf35, Philipslocatie, van Riebeeckgalerij, Zonnestraal en andere private initiatieven.
- Uitvoering geven aan de Nota Kostenverhaal om gemeentelijke kosten bij ruimtelijke ontwikkelingen in rekening te kunnen brengen bij de initiatiefnemer
- Voortzetten van de lobby bij regio, provincies, MRA ('bereikbare steden) en Rijk waarin bestaande Hilversumse plannen (de perspectiefgebieden) worden ingebracht voor (co-) financiering, subsidie door één van deze netwerkpartners en/of het realiseren van gezamenlijke doelen.

1.1.2 Wonen en bouwen

Samen met marktpartijen en woningcorporaties werken we aan mooi en betaalbaar wonen. We bouwen voor doorstroming. Bestaande stenen en onbenutte grond wordt optimaal ingezet. We bouwen 33% sociale huur en 50% middelduur. We kiezen een zakelijke opstelling richting de vele private initiatieven. We blijven de wooncrisis bestrijden. De woonvisie is de basis van de uitvoering van plannen en activiteiten.

Speerpunten

- Realiseren van 3000 nieuwe woningen tot het jaar 2030. Van deze woningen zal 33% als sociale woningbouw worden gebouwd en 50% als middeldure woningen, waarvan de helft in het lagere middenhuursegment valt.
- Faciliteren van woningbouwmogelijkheden binnen projecten door transformatie en flexwonen, passend bij de kansen in de wijken ten behoeve van doorstroming voor jongeren/specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld het Circusterrein).
- Uitvoeren van de prestatieafspraken 2023 -2027 met woningcorporaties en huurders.
- Opstellen van een woon-zorgvisie.
- Afronden van de wijkgerichte uitvoeringsagenda voor de Hilversumse Meent.
- Faciliteren van doorstroming door per wijk/project te kijken welke invulling past in die wijk en de inzet van de senioren woon- en energiecoaches.
- Invoeren wet goed verhuurderschap, waaronder het inrichten van een (regionaal) meldpunt.
- Versterken van de informatiepositie van het bestuur, samenwerkingspartners en inwoners door verdere ontwikkeling van de woningbouwmonitor op het open data platform 'Open Hilversum'.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om voorrang te geven aan mensen met cruciale beroepen bij het toewijzen van woonruimte.

Reguliere activiteiten

- Toepassen van datagedreven sturing ten aanzien van de woningbouwopgave.
- Een goede en actuele monitoring van de ontwikkelingen van de woningvoorraad.
- Regie voeren op het woningbouwprogramma, onder andere door de Taskforce betaalbare woningbouw.
- Ruimte bieden aan nieuwe woon- en verblijfsvormen voor starters, internationale kenniswerkers, studenten, ouderen en beschermd wonen.
- Toezicht houden op bouwen en wonen.
- Behandelen van aanvragen omgevingsvergunningen.

1.1.3 Begraafplaatsen en crematorium

De verbonden partij Uitvaartstichting Hilversum exploiteert alle gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium in Hilversum. De gemeente stuurt op een hoog kwaliteitsniveau van het begraven en cremëren, het betaalbaar houden van de begraaf- en crematietarieven en het behoud van de monumentale uitstraling van de begraafplaatsen. Sturingsmogelijkheden heeft de gemeente via de begroting, tarievenlijst en jaarrekening van de Uitvaartstichting en de benoeming van de voorzitter van de Raad van Toezicht.

Reguliere activiteiten

- Onderhouden van de gebouwen op de begraafplaatsen volgens de meerjarenonderhoudsplanning.
- Uitvoering geven aan de samenwerkingsovereenkomst met de Joodse Begraafplaats.

Levendige stad

Opgave van de stad

Een levendig en divers Hilversum maakt de stad aantrekkelijk. Een hoge kwaliteit van de culturele en sportieve voorzieningen, het cultureel erfgoed en de evenementen zorgen voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Zo wordt 2024 een bijzonder jaar, dan bestaat Hilversum namelijk 600 jaar en daar maken we samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties een feestjaar van. Toekomstbestendige lokale media en een moderne bibliotheek sluiten aan bij het profiel Hilversum Mediastad.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
020	Percentage niet-sporters in de gemeente	48	48	48	40	40	RIVM	Wettelijk
	Bezoekersaantallen evenementen in de openbare ruimte	20.000	55.000		75.000	75.000	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Bezoekersaantallen van de grotere culturele instellingen (o.a. Museum, Vorstin, Filmtheater, en Bibliotheek)	237.556		403.828	500.000	+10% (2026)	Jaarverslagen culturele instellingen	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat tevreden is over de culturele voorzieningen	49	43	51	50	60	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat tevreden is over de sportvoorzieningen en/sportmogelijkheden	67	60	59	65	65	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat tevreden is over het evenementen aanbod		34	49	50	60	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat vindt dat er voldoende mogelijkheden zijn voor sport en recreatie	73	67	65	70	70	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat bekend is met het culturele aanbod			23		35 (2026)	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Percentage scholen dat meedoet aan cultuureducatie via Proloog			45		75 (2026)	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk

Sportbeleid en activering

We stimuleren inwoners om gezond en vitaal te zijn en te blijven. Het is daarvoor belangrijk dat er voor alle inwoners voldoende toegang tot laagdrempelige sportvoorzieningen is. We zetten ons in voor alle Hilversummers door het faciliteren van vitale sportverenigingen, buurtsport en beweegprogramma's, waar nodig richten we ons op specifieke doelgroepen. Sportevenementen brengen levendigheid, binden bedrijven aan de stad en dragen bij aan een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.

Speerpunten

- Verder brengen van de ontwikkeling van sport op het Arenapark binnen het profiel 'work, learn, sport en bewegen'
- Opstellen van de nota Sport- en beweegbeleid 2024-2030.
- Uitvoering geven aan het Sportakkoord samen met betrokken partners, hierbij wordt ingezet op de vijf ambities: Inclusie en diversiteit, Sociaal veilige sport, Vitale sportaanbieders, Vaardig in beweging, Ruimte voor sport en bewegen.
- Inzetten van buurtsportcoaches via de Brede Regeling Combinatiefuncties in Hilversum. Het doel is om de inwoners actief en gezond te houden door samen te werken met diverse maatschappelijke organisaties. De buurtsportcoaches zullen activiteiten organiseren om de Hilversummers in beweging te brengen en te houden, en om hun vitaliteit te bevorderen.
- Uitvoering geven aan het Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) door een integrale invulling van de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) en Sportakkoord II.
- Stimuleren van synergie tussen sportverenigingen en de bevordering van lichaamsbeweging door kennis en faciliteiten te delen met onderwijsinstellingen en maatschappelijke functies (campus).

Reguliere activiteiten

- Actief ondersteunen van sportverenigingen bij het verbeteren van de organisatiekracht en de open clubgedachte. Vanuit de één loket gedachte in samenwerking met NOC*NSF, sportbonden en de Lokaal Adviseur Sport.
- Verder ontwikkelen van het sportnetwerk. Bijvoorbeeld door de organisatie van Sportontmoeting Hilversum en het Sportoverleg met besturen van grote sportverenigingen.
- Ondersteunen van kleine, middelgrote en grote sportevenementen, zoals de Hilversum City Run.

Sportaccommodaties

Sportaccommodaties dienen goed onderhouden en in voldoende mate aanwezig te zijn. Bij de sportaccommodaties waarvoor de gemeente verantwoordelijk is stemmen we het beheer en onderhoud af met de sportverenigingen. Voor niet-gemeentelijke sportaccommodaties kunnen sportverenigingen zich aansluiten bij de Stichting Sportinvesteringsfonds Hilversum. De gemeente staat voor de stichting garant.

Speerpunten

- Ondersteunen van nieuwe initiatieven voor bewegen in de openbare ruimte.
- Onderzoek doen naar de haalbaarheid van een indoor atletiekbaan, de nieuwe multi-use sporthal en het Evert Kroon-bad.
- Actualiseren van het meerjarenonderhoudsplan, met betrekking tot al het gemeentelijk vastgoed waaronder sportaccommodaties.
- Stimuleren van samenwerking en het multifunctioneel gebruik van geplande sportfaciliteiten op Sportpark Loosdrecht.

Reguliere activiteiten

- Optimaal benutten van de beschikbare sportfaciliteiten, met als doel een grotere betrokkenheid bij sportactiviteiten voor een breder publiek.
- Onderhouden van sportvelden van de gemeente volgens het vastgestelde meerjarenonderhoudsplan.

Culturele activiteiten, instellingen en educatie

Culturele activiteiten zijn gericht op het vergroten van de levendigheid en het versterken van de economische identiteit van Hilversum als stad van media, muziek en architectuur. Hierbij wordt ingezet op de pijlers Muziek en podiumkunsten, Media en Film, Architectuur en beeldende kunst en Cultuureducatie en -participatie. De gemeente biedt cultuur aan alle Hilversummers en in alle wijken. Culturele instellingen op professioneel en amateurniveau zijn essentieel voor culturele activiteiten. We stimuleren en faciliteren culturele instellingen, initiatieven, verenigingen en activiteiten om kwaliteit van het aanbod te verhogen, nieuw aanbod te realiseren en in te spelen op de vraag van inwoners. Zo creëren we een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. In het nieuwe Cultuurbeleid zijn ambities geformuleerd om kunst en cultuur nog beter zichtbaar te maken en nog meer Hilversummers te laten genieten van het diverse culturele aanbod. We willen met cultuur naast het stimuleren van participatie en sociale cohesie, ook de economische waarde van cultuur en de culturele infrastructuur versterken. Door samenwerking te stimuleren verstevigt niet alleen de sector, maar ook het culturele product.

Speerpunten

- Stimuleren van actieve cultuurparticipatie van jongeren met behulp van de specifieke uitkering jongerencultuur.
- Stimuleren van instellingen en initiatieven bij het verbreden van het aanbod, innovatie en ontwikkeling, onder andere in de wijken.
- Onderzoeken van de mogelijkheden om Gooiland weer als een volwaardige schouwburg te laten functioneren.
- Opstellen van beleidsrichtlijnen om de openbare ruimte te verfraaien met verschillende vormen van beeldende kunst.
- Versterken van cultuureducatie en mediawijsheid door samenwerking met scholen en culturele instellingen bijvoorbeeld Beeld en Geluid, mede met behulp van cultuureducatie coördinatiepunt Proloog en cultuurcoaches.
- Organiseren en faciliteren van evenementen voor de viering van 600 jaar Hilversum.

Reguliere activiteiten

- In stand houden van culturele infrastructuur door het verlenen van meerjaren- en programmasubsidies aan professionele instellingen en amateurkunstverenigingen.
- Faciliteren van evenementen onder andere door het verstrekken van subsidies.
- Doorgaan met de stadsdichter en de kinderdichter en ontwikkelen nieuwe vormen van poëzie en gedichten in de openbare ruimte.

Musea

De gemeente heeft een initiërende en faciliterende rol in het verbinden van media en cultuur in de stad, passend bij de identiteit van Hilversum als Mediastad. Het omvormen van de Kerkbrink tot Mediaplein zorgt voor een levendiger plein in het centrum van de stad. Met het streekarchief en de regionale fusie wordt gebouwd aan een toekomstgerichte organisatie.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van Museum Hilversum ter bevordering van het mediacultuurprofiel en verbinding met andere instellingen, zoals Beeld & Geluid, de bibliotheek en de Zilveren Camera.
- Ondersteunen van de stichting programmering Mediaplein bij de organisatie van activiteiten door verstekken van subsidie.

Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed heeft een verbindende werking in Hilversum vanuit ruimtelijk, sociaal en maatschappelijk perspectief. Als één van de identiteitsdragers van de stad draagt het bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. De gemeente heeft een regierol bij het beschermen, behouden en versterken van het cultureel erfgoed. We trekken samen met de eigenaren van monumenten op. Toekomstbestendig betekent ook dat er ruimte is voor transformatie van monumenten. Het doel hierbij is dat cultureel erfgoed zichtbaar en beleefbaar blijft, een verbindende kracht heeft en actief onderdeel is van een veranderende leefomgeving.

Speerpunten

- Positioneren van de identiteit van Hilversum in lijn met de Omgevingsvisie, gebiedsagenda's en ruimtelijke doelen. Met behulp van de wijkanalyses die in 2023 zijn opgesteld, willen we het verhaal van Hilversum vertellen en de hieruit voortkomende waarden benutten om de stad te versterken en verder te ontwikkelen.
- Vertellen van het verhaal van Hilversum en het benutten van de waarden voor de versterking en ontwikkeling van Hilversum, dit met behulp van uitgevoerde wijkanalyses.
- Organiseren van "World Garden Cities 1924-2024" congres. Dit evenement zal plaatsvinden in juni 2024, als onderdeel van de tuinstadmaand van Hilversum 600. Gedurende Hilversum 600, en vooral in juni, zullen er activiteiten worden georganiseerd voor en met inwoners, gericht op zowel de Tuinstad als de Stad van Jonge Monumenten.
- Restaureren en toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed in Hilversum. We maken een start met het AVRO-studiogebouwencomplex.
- Ondersteuning bieden bij de uitvoering van het convenant Zonnestraal.
- We streven ernaar het proces van het verduurzamen van monumenten te vergemakkelijken, met behoud van het karakter van deze monumenten. We stellen een gebiedskader op.
- Afronden van fase 2 van de Routekaart Religieus Erfgoed om het religieuze erfgoed toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar te maken en in te zetten op mede bestemmingen. Bijvoorbeeld de Oudkatholieke kerk.

Reguliere activiteiten

- Toegankelijk, zichtbaar en beleefbaar maken van het cultureel erfgoed in Hilversum.
- Adviseren van eigenaren over restaureren, transformeren en verduurzamen van monumenten en beschermde stadsgezichten.
- Ondersteunen van eigenaren van monumenten met financiële instrumenten.
- Onderhouden van de samenwerking en relatie met erfgoedorganisaties en andere overheden.
- Beschermen en behouden van het cultureel erfgoed van Hilversum en voor de Hilversummers.
- Opbouwen van een toekomstgericht streekarchief, mede door middel van een regionale fusie.

Lokale media en bibliotheek

Lokale media en de bibliotheek zijn voor de Mediastad van groot belang. De gemeente ondersteunt daarom de bibliotheek en innovatie van de lokale media en journalistiek.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van de bibliotheek ten behoeve van een aansprekend aanbod voor alle inwoners.
- Subsidiëren van de bibliotheek, die invulling geeft aan de vijf kernfuncties: Kennis en informatie ter beschikking stellen, ontwikkeling en educatie bieden, lezen bevorderen en het laten kennismaken met literatuur, ontmoeting en debat organiseren, kennis laten maken met kunst en cultuur.
- Ondersteunen van nieuwe initiatieven van lokale media & journalistiek.
- Bevorderen van taalontwikkeling en het tegengaan van laaggeletterdheid.

Bereikbare stad

Opgave van de stad

De bereikbaarheid van Hilversum staat onder druk. Er is veel woon-werkverkeer, drukte door o.a. mensen die van buiten Hilversum in ons centrum komen winkelen en talloze bedrijven vervoeren goederen naar en door Hilversum. We merken dat de grens van wat onze ringwegen aankunnen nu al is bereikt. Tel daar de benodigde groei van Hilversum bij op en structurele overbelasting ligt op de loer. De verkeersveiligheid voor bijvoorbeeld fietsers en voetgangers kan hierdoor ook een probleem worden.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
	Aantal elektrische laadpunten en tankpunten voor biobrandstoffen/(groen)gas, per 10.000 inwoners	12	57	73	60	75	Rijksdienst voor het Wegverkeer	Niet wettelijk
	Aantal geregistreerde verkeersongevallen, per 1.000 inwoners	4	4	5	≤ voorgaand jaar	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving	Niet wettelijk
	Aantal verkeersslachtoffers, per 1.000 inwoners	1	1	1	≤ voorgaand jaar	≤ voorgaand jaar	Water, Verkeer en Leefomgeving	Niet wettelijk
	Percentage achterstallig onderhoud op wegen	17	19	20	19	19	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat tevreden is over infrastructuur voor fiets	93	78	74	80	80	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat tevreden is over verplaatsing met auto	42	30	27	40	40	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat wekelijks of vaker gebruik maakt van (elektrische) fiets	60	58	61	60	65	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per auto	8	5	6	6	6	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Waardering van de bereikbaarheid van het centrum per fiets	8	8	8	9	9	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Verkeer en vervoer

We willen de komende jaren concrete stappen zetten om de verkeersveiligheid en doorstroming van alle vormen van verkeer te verbeteren. In het vastgestelde Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 van de Mobiliteitsvisie 2040 wordt hiervoor een groot aantal concrete acties en maatregelen benoemd. Onze inspanningen voor fietsers vanuit dit Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2040 bundelen we samen met onze inzet voor het vergroten van de fietsveiligheid en de realisatie van snelfietspaden in een Fietsplan Hilversum. Asociaal gedrag in het verkeer wordt aangepakt en deelmobiliteit wordt bevorderd én gereguleerd door hiervoor beleid vast te stellen.

Naast de begroting worden jaarlijks plannen opgesteld met concrete maatregelen voor verkeer en vervoer. Deze plannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Speerpunten

- Uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie 2040, dat verschillende maatregelen en initiatieven omvat zoals:
 - Implementatie van het STOMP-ontwerpprincipe
 - Realiseren van een autoluwe binnenstad en uitbreiden 30 km/u-zones
 - Implementatie autoluwe centrum
 - Instellen en onderzoeken 30 km/u-zones centrumring
 - Verbeteren ontsluiting randwegen en uitbreiden 60 km/u-zones provinciale wegen:
 - Optimalisatie kruispunt Dr. Den Uylplein en optische wegversmalling Johannes Geradtsweg
 - Onderzoeken en uitvoering verdiepen onderdoorgang spoorviaduct in combinatie met afsluiting Sumatralaan-zuid met de Insulindelaan
 - Onderzoek naar aanpassing digitale informatie in navigatiesystemen
 - Onderzoek verbeteren doorstroming Diependaalselaan – Utrechtseweg
 - Onderzoek aanpassen snelheden provinciale wegen naar 60 km/uur
 - Realiseren van betere faciliteiten voor langzaam vervoer zoals het uitbreiden van het aantal fietsparkeerplaatsen, het opstellen van een plan van aanpak "optimalisatie trottoirs in de wijk" en het verbeteren van de verkeersveiligheid rondom scholen en sportparken.
 - Voorbereiden en invoeren één of meerdere zero-emissiezones in het centrum en op de Gijsbrecht van Amstelstraat
 - Opstellen beleid pakketkluizen en onderzoek doen naar de realisatie van logistieke hubs
 - Opstellen van een plan van aanpak fijnmazig vervoer
 - Onderzoek doen naar de mogelijkheden van slimme mobiliteit en het opzetten van een geluidsnetwerk
- Starten met het inhalen van het achterstallig onderhoud van wegen en stoepen.
- AOW-ers met een laag inkomen (< 130%) kunnen gratis met de bus.
- Introductie van de nachttrein waardoor Hilversum nog aantrekkelijker wordt als openbaar vervoer stad.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren van kleine maatregelen inzake de variant ‘Overweg dicht voor gemotoriseerd verkeer’ bij de Kleine Spoorbomen.
- Ontwerpen en vaststellen van verplichte verkeersbesluiten voor bijvoorbeeld de snelheid op wegen, voorrang op kruispunten en de reservering van een gehandicaptenparkeerplaats.
- Beheren en onderhouden van de verkeersinfrastructuur, waaronder:
 - Beheren van verkeersregelinstallaties (VRI's) en vervangen van bestaande naar intelligente VRI's (iVRI's) bij het einde van de levensduur of als een project eerder om vervanging vraagt
 - Onderhouden van de openbare verlichting en deze gefaseerd vervangen door LED-verlichting
 - Gefaseerd vervangen door geluid reducerend asfalt op de Buitenring
 - Beheren en zo nodig vervangen van objecten ten behoeve van verkeersmaatregelen. (verkeersborden, bewegwijzering en straatmeubilair ten behoeve van verkeersregulering)
 - Beheren en zo nodig vervangen van wegen (verhardingen)
 - Beheren en zo nodig vervangen van de civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels)
 - Uitvoeren van de gladheidsbestrijding
 - Uitvoeren van de straatreiniging

Parkeren

We streven naar een goede verhouding tussen de parkeervraag en het parkeeraanbod en een effectief gebruik van parkeervoorzieningen ter bevordering van de bereikbaarheid en leefbaarheid van het centrum, werklocaties en buurten. Hiertoe wordt actief gestuurd op parkeerdruk middels parkeerregulering.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan het nieuwe parkeerbeleid en parkeernormen waarbij het gereguleerde parkeergebied wordt uitgebreid tot aan de buitenring van Hilversum.
- De POM meters (betaalmetertjes voor 1 parkeerplaats) worden geleidelijk uitgefaseerd volgens het parkeerbeleid. Parkeerplaatsen waar deze meters momenteel nog staan, kunnen gebruik maken van parkeerapps of ticketautomaten in de omgeving als alternatieve betaalmethoden.
- Het aantal dynamische borden van het Parkeer Route Informatie Systeem (PRIS) wordt verminderd met als doel het straatbeeld minder vervuild te maken. Het PRIS is bedoeld om de bezoeker van het centrum snel te verwijzen naar een vrije parkeerplaats in een van de parkeergarages. Een PRIS wordt voornamelijk gebruikt door onbekende bezoekers van het centrum. De verwijzing naar de parkeergarages wordt daarom niet langer vanaf de snelweg aangegeven, maar vanaf de binnenring.
- Alle bestaande ticketautomaten worden vervangen of omgebouwd naar ticketautomaten met kenteken-parkeren. Bezoekers hoeven geen parkeerticket meer achter de voorruit te leggen, maar voeren hun kenteken in bij de ticketautomaat. Door de digitale handhaving kan gecontroleerd worden of ze een geldig parkeerrecht hebben.
- In 2024 wordt gestart met de uitbreiding van het aantal ticketautomaten in Hilversum. Daarnaast is het zoeken naar muntgeld om de ticketautomaat te betalen verleden tijd. Wij gaan, in een tijd waarin contant betalen steeds minder populair is, over op cashless parkeerautomaten. Bezoekers kunnen bij de ticketautomaten hun parkeergeld betalen met bankpassen, maar ze kunnen ook betalen ook met parkeer-apps en middels digitale bezoekersregelingen als ze op bezoek gaan bij bewoners of bedrijven.

Reguliere activiteiten

- Doorontwikkeling naar data gedreven parkeertoezicht door verdere digitalisering van de handhaving.
- Uitvoeren van de jaarlijkse stadsbrede parkeertelling.
- Begeleiden en monitoren van de, aan de verbonden partij Parkeer Service, uitbestede werkzaamheden.
- Verlenen van parkeervergunningen en ontheffingen.

Duurzame stad

Opgave van de stad

De afgelopen vier jaar is er veel gebeurd op het gebied van het verduurzamen en vergroenen van Hilversum. De eerste stappen op het gebied van klimaatadaptatie zijn gezet. Dit hebben we als gemeente niet alleen gedaan, maar samen met Hilversumse energiecoöperaties en met de inwoners, organisaties en bedrijven van de stad. We gaan verder op deze ingeslagen weg. Middels het intensiveren van concrete acties werken we een duurzamer Hilversum. We richten ons op maatregelen die het meeste effect sorteren. We ondersteunen onze inwoners en bedrijven bij het realiseren van energiebesparende maatregelen. We willen inwoners, organisaties en bedrijven – zonder dwang – verleiden om ook zelf aan de slag te gaan. Het gemeentebestuur en de inwoners koesteren onze groene tuinstad. We willen meer groen aanbrengen in de wijken, in het bijzonder in het centrum. We ondersteunen het vergroenen en verduurzamen van werklocaties.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
033	Aantal kg huishoudelijk restafval per inwoner	155	169	165	160	160 kg	CBS	Wettelijk
034	Percentage hernieuwbare elektriciteit			3	4	4	RWS	Wettelijk
	Duurzaamheidsscore ecologisch kapitaal (0-100)	57	58	43	60	60	Telos (Duurzaamheidsbalans)	Niet wettelijk
	Percentage circulaire aanbestedingen t.o.v. het totaal aantal lopende contracten	30	31	30	35	35	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Percentage gescheiden afval t.o.v. de totale hoeveelheid ingezameld afval		70	68	75	75	GAD Meter	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat vindt dat in zijn/haar buurt voldoende groen is	74	75	69	75	75	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage woningen (voorlopig) energielabel B of beter	37	34	33	40	40	Klimaatmonitor	Niet wettelijk

Duurzaamheid en milieubeheer

De komende jaren gaan we samen met onze partners de wijken in, om onze inwoners kant-en-klaar verduurzamingspakketten aan te bieden. We ondersteunen onze inwoners daarnaast via (verbeterde) financieringsmogelijkheden (Duurzaam Wonen lening), onafhankelijke individuele advisering door een energiecoach, subsidies en duurzaamheidsadviseur. Vanuit onze regierol zijn we actief betrokken bij pilots met collectieve warmtevoorzieningen in de wijken Kerkelanden en Oost (RWZI) en zijn we trekker van het PAW-project om in de Hilversumse Meent met subsidie van het Rijk 624 woningen uiterlijk 2028 volledig van het gas af te halen. We werken door aan onze ambitie om in 2030 alle daarvoor geschikte, grote daken voorzien te hebben van zonnepanelen. Dat doen we door de inzet van stimulerend toezicht, door actief informatie en ondersteuning te bieden via onze greendeal coach aan bedrijven en door intensief samen te werken met ondernemers- en bedrijvenverenigingen. Bestaande samenwerkingen worden waar mogelijk geïntensiveerd en dienen als voorbeeld voor nieuwe. Ook blijven we actief betrokken bij de realisatie van twee concrete zon-boven-parkeren projecten en een zonneweide op het terrein van Vliegveld Hilversum. Uitvoering van het grootste zonnedak van Hilversum op bedrijventerrein Zuid-West.

Als publieke organisatie geven we het goede voorbeeld door onze gebouwen en bedrijfsvoering verder te verduurzamen en te monitoren door inzet van de CO2 Prestatieladder. Met het Hilversums Isolatie Programma bieden we voor de periode 2023-2026 subsidies en advisering aan voor woningeigenaren. We ondersteunen onze inwoners en bedrijven bij het realiseren van energiebesparende maatregelen. We willen inwoners, organisaties en bedrijven – zonder dwang – verleiden om ook zelf aan de slag te gaan. Op 6 juli 2023 heeft de tweede kamer de Tijdelijke Wet Klimaatfonds aangenomen. Het fonds, met een looptijd tot 2023, heeft als doel het faciliteren van maatregelen om de mondiale stijging van temperatuur en de verandering van het klimaat te beperken door middel van het beschikbaar stellen van financiële middelen voor:

- een broeikasgas-neutrale energievoorziening in 2050
- het stimuleren van de implementatie van technieken voor energie-efficiëntie en het stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie en overige broeikasgas-reducerende technieken en maatregelen in het bedrijfsleven
- het stimuleren van de toepassing van technieken voor energie-efficiëntie en van hernieuwbare energie in de gebouwde omgeving

In de begroting worden de speerpunten en reguliere activiteiten op hoofdlijnen beschreven. Naast de begroting worden jaarplannen opgesteld met concrete maatregelen voor verduurzaming. Deze plannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Speerpunten

- Uitvoeren van de Transitie Visie Warmte, met name door wijk-voor-wijk actief kant-en-klaar pakketten voor verduurzaming van woningen aan te bieden (van isolatie tot, waar mogelijk, volledig van het gas af en/of zonnepanelen).
- Uitvoering geven aan de RES door inzet greendeal coach, intensivering samenwerking ondernemersverenigingen en realisatie twee zon-boven-parkeren projecten en zonneweide Vliegveld Hilversum.

Reguliere activiteiten

- Intensiveren en uitbouwen van de samenwerking met onze (keten)partners: energiecoöperatie, energiedienstenbedrijf, woningcorporaties en ondernemersverenigingen.
- Verder verduurzamen gemeentelijk vastgoed en bedrijfsvoering, onder andere door continuering van de inzet CO2-Prestatieladder.
- Inzetten Stimulerend Toezicht Energiebesparing bij bedrijven, als uitvoering van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse Bedrijven 2022-2025.
- Bevorderen circulaire economie door stimulering circulaire bedrijven, bevorderen reparatie en opbouw van ons circulaire netwerk met oa MRA voor subsidiekansen. Circulariteit bevorderen in onze bedrijfsvoering, zoals inkoop en aanbestedingen.
- Beheer bodeminformatiesysteem, afronding A-lijst Wet geluidhinder en vaststelling Actieplan Geluid en Geluidsbeleid 2023-2024.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Hilversum, omringd door prachtige natuur en recreatieplekken, is vastberaden om zijn groene karakter te behouden. Hilversum heeft als doel om de stadsnatuur te vergroten en te verbinden met omringende natuurzones. Biodiversiteit wordt gestimuleerd en klimaatbestendigheid is een prioriteit. Samen met inwoners en bedrijven wordt gestreefd naar een toegankelijke groene omgeving voor iedereen, mens en dier. Efficiënt en meervoudig ruimtegebruik staat centraal om de beperkte openbare ruimte optimaal te benutten. Onderhoud van groen wordt hoog in het vaandel gehouden en lokale groeninitiatieven worden aangemoedigd en ondersteund. Het Goois Natuurreservaat en Natuurmonumenten blijven zorgen voor de omliggende natuurgebieden.

In de begroting worden de speerpunten en reguliere activiteiten op hoofdlijnen beschreven. Naast de begroting worden jaarlijks plannen opgesteld met concrete maatregelen voor groen. Deze jaarplannen worden voorgelegd aan de gemeenteraad voor goedkeuring, en de voortgang van de activiteiten wordt regelmatig gemonitord en verantwoord.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Groen met daarin opgenomen:
 - Vergroenen speelplekken;
 - Kwaliteitsimpuls oude Haven;
 - Natuurverbinding Laapersveld;
 - Herinrichting buurtpark Nieuweg;
 - Ecologische verbindingzones in de stad versterken;
 - Realiseren van koele plekken;
 - Biodiverse vijvers;
 - Natuurinclusieve maatregelen;
 - Verwijderen zinloze verharding;
 - Stimuleren groene initiatieven van inwoners.
- Vergroening als vast onderdeel in projecten op te nemen, o.a.:
 - Centrum i.r.t. gebiedsagenda centrum;
 - Kerkbrink i.r.t. herinrichting Kerkbrink in 2024;
 - 1221 met o.a. Groene Loper;
 - Stationsgebied;
 - Bruisend hart;
 - Arenapark/Sportpark;
 - Herinrichting van verschillende straten, waarbij we ons richten op verbeteringen aan riolering, wegverharding, beplanting en openbare pleinen.

- Leggen van de nadruk op het creëren van een beweegvriendelijke omgeving bij de herinrichting van de openbare ruimte.
- Vergroten mogelijkheden tot meervoudig gebruik van speelplekken bij vernieuwing en herinrichting.

Reguliere activiteiten

- Monitoring van het programma Groen.
- We hechten waarde aan het onderhoud van openbaar groen en moedigen bewoners aan om deel te nemen aan groenbeheer en onderhoud in hun buurten. We bieden ondersteuning aan deze participatie-initiatieven.
- Actief betrokken zijn bij het Goois Natuur Reservaat (GNR) om de natuur en recreatieve mogelijkheden in natuurgebieden te vergroten en verder te ontwikkelen, zowel voor huidige als toekomstige generaties.

Riolering

Het beheren en onderhouden van het riool is een omvangrijke gemeentelijke taak. Zeker nu klimaatverandering zorgt voor heftige buien en overstromingen en daarmee voor meer druk op het rioolstelsel. Bij het vervangen van het riool en de weg wordt, conform het beleid in het Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026, het hemelwater zo duurzaam mogelijk opgevangen en geïnfiltreerd. De schone hemelwaterstroom wordt verdergaand gescheiden van het vuilwater. Bij nieuwe ontwikkelingen zijn water en bodem sturend, hemelwater wordt zoveel mogelijk lokaal opgevangen en geïnfiltreerd en hergebruik wordt gestimuleerd. Een speciale opgave ligt in postcodegebied 1221, om wateroverlast hier te verminderen en het riool te ontlasten wordt hemelwaterafvoer van bestaande grote verharde oppervlakken en daken lokaal opgevangen en geïnfiltreerd.

Speerpunten

- Splitsen van hemelwater en vuilwater in Hilversum Zuid-West
- Vasthouden en infiltreren van water op het Stationsgebied.
- Voorbereiden van een waterberging aan de Berlagelaan in Noord.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren van het Gemeentelijk Watermanagement Plan 2021-2026.
- Vervangen van 6,5 kilometer in het rioolstelsel op jaarbasis, als onderdeel van de vervanging van 65 kilometer tussen 2015 en 2026.
- Beheren en onderhouden van het rioolstelsel. Binnen de bestaande mogelijkheden wordt klimaatadaptatie tegelijkertijd gerealiseerd.
- Monitoren en bestrijden van overlast door grond- en regenwater.

Afval en circulariteit

In 2023 is het eerste Jaarplan Circulair Hilversum 2023 gestart, met een vooruitblik naar 2026. Ook in 2024 wordt het Jaarplan Circulair voortgezet. Dit plan is gericht op het bevorderen van circulaire bedrijvigheid en het aanmoedigen van circulaire praktijken bij inwoners, zoals reparaties door het initiatief "Heel Hilversum Repareert." De gemeente neemt zelf ook circulaire stappen, bijvoorbeeld door circulaire inkoop.

De Grondstoffen en Afvalstoffendienst (GAD) Gooi & Vechtstreek voert namens de gemeente de afvalinzameling en -verwerking uit voor huishoudens. De gemeente houdt toezicht op een effectieve en efficiënte afvalinzameling via de begroting van de GAD. De Grondstoffenvisie Gooi en Vechtstreek (uit 2021) heeft als doel een circulaire economie te bevorderen, binnen de financiële kaders, milieuprestaties en dienstverlening. Het Uitvoeringsplan GAD 2023-2026 legt de nadruk op kostenbeheersing en het handhaven van dienstverleningsniveaus. De komende jaren staat de GAD voor uitdagingen, zoals de herontwikkeling van scheidingsstations, het overslagstation Crailo, de herhuisvesting van het GAD-kantoor en de remise voor voertuigen.

Speerpunten

- Uitvoering Jaarplan Circulair Hilversum 2024
- Stimuleren circulaire bedrijvigheid, zoals het opbouwen van nieuwe verbindingen en samenwerkingen aan materiaalketens, zoals circulaire bouwmaterialen.
- Circulair werken als gemeente, oa inkoop, openbare ruimte en opdrachtgeverschap.
- Stimuleren circulair gedrag van inwoners, voortbouwend op "Heel Hilversum Repareert".
- Binnen de mogelijkheden van de gezamenlijke regeling onze invloed uitoefenen op een goede en efficiënte afvalinzameling- en verwerking door de GAD:
 - Adviseren over het geactualiseerde beleid omtrent afvalscheiding van plastic verpakkingen, metaal en drankenkarton (PMD).
 - Benutten van lokale kansen voor duurzaamheid, bedrijvigheid en sociale werkgelegenheid bij afvalinzameling- en verwerking
 - Gezamenlijk lobbyen voor landelijke uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid voor circulaire producten en verpakkingen
 - Verenigingen een alternatief bieden voor hun inkomsten uit inzameling van oud papier.

Reguliere activiteiten

- Realiseren van de ondergrondse afvalinzameling in de wijken

Economische havens en waterwegen

Beheren en onderhouden van de huidige havens, waterwegen en de sluis 't Hemeltje.

Speerpunten

- Baggeren van de Oude haven, op basis van de overeenkomst met het waterschap. Deze maatregel is onderdeel van de integrale herinrichting Oude Haven (groenbeleidsplan). Naast het baggeren worden indien doelmatig, emissie reducerende maatregelen toegepast om de vuilemissie uit het hemelwaterriool naar het oppervlaktewater te verminderen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren van regulier onderhoud aan waterkeringen en oeversafwateringen, waarbij deze natuurvriendelijker worden ingericht.
- Onderhouden en bereikbaar houden van de binnenhavens en doorgaande waterwegen.
- Beheer en onderhoud van sluis 't Hemeltje, met als focuspunt in 2024 de vervanging van de meerpalen en het remmingwerk.

Middelen begrotingsprogramma

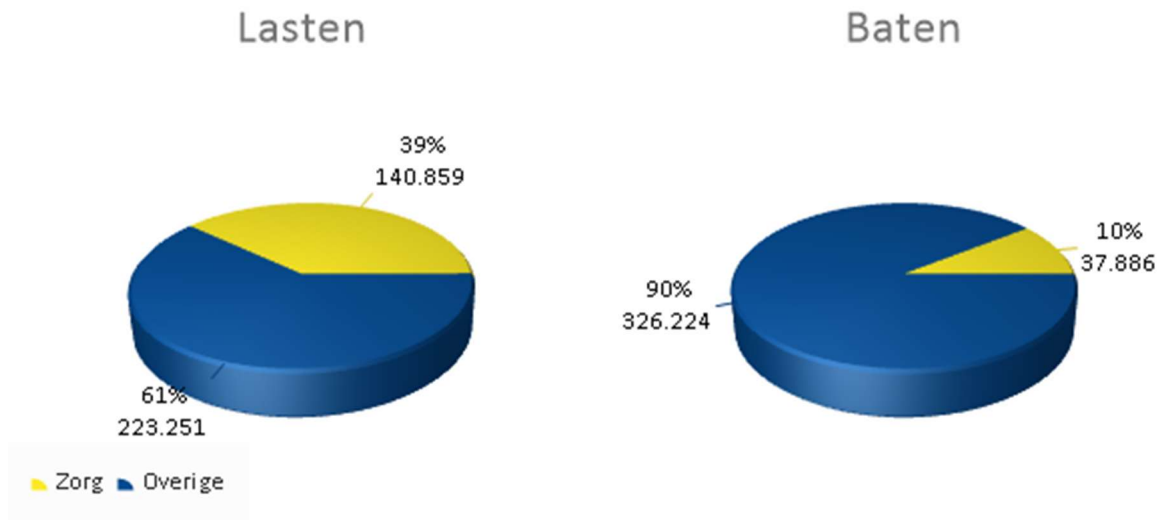
Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

Wonen en leven		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	540	536	530	526
8.1	Ruimtelijke ordening	3.629	3.599	3.290	3.286
8.3	Wonen en bouwen	6.502	6.411	6.245	6.167
Mooie stad		10.670	10.545	10.065	9.980
5.1	Sportbeleid en activering	1.999	2.114	2.033	1.453
5.2	Sportaccommodaties	2.841	2.711	2.684	2.619
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.656	4.851	4.846	4.837
5.4	Musea	1.507	1.494	1.492	1.491
5.5	Cultureel erfgoed	1.138	982	979	978
5.6	Media	2.866	2.957	2.885	2.885
Levendige stad		15.007	15.108	14.920	14.262
2.1	Verkeer en vervoer	16.575	16.622	16.236	15.852
2.2	Parkeren	5.397	6.289	6.245	6.180
Bereikbare stad		21.972	22.911	22.482	22.032
2.4	Economische havens en waterwegen	676	515	504	502
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.957	7.231	7.196	7.207
7.2	Riolering	7.756	8.050	8.011	7.978
7.3	Afval	10.503	11.001	11.168	11.256
7.4	Milieubeheer	4.072	4.312	4.231	4.253
Duurzame stad		29.963	31.109	31.109	31.196
Totaal Lasten		77.612	79.673	78.575	77.471
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-339	-331	-331	-331
8.1	Ruimtelijke ordening	-534	-635	-335	-335
8.3	Wonen en bouwen	-3.182	-3.232	-3.232	-3.232
Mooie stad		-4.055	-4.197	-3.897	-3.897
5.1	Sportbeleid en activering	-518	-518	-488	-8
5.2	Sportaccommodaties	-1.356	-1.353	-1.353	-1.353
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-530	-530	-530	-530
5.4	Musea	-370	-370	-370	-370
5.5	Cultureel erfgoed	-5	-5	-5	-5
5.6	Media	-2	-2	-2	-2
Levendige stad		-2.781	-2.778	-2.748	-2.268

0.63	Parkeerbelasting	-6.245	-7.250	-7.250	-7.250
2.1	Verkeer en vervoer	-739	-704	-693	-693
2.2	Parkeren	-1.442	-1.442	-1.442	-1.442
Bereikbare stad		-8.426	-9.396	-9.385	-9.385
2.4	Economische havens en waterwegen	-67	-67	-67	-67
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-197	-194	-194	-194
7.2	Riolering	-9.689	-10.251	-10.625	-10.700
7.3	Afval	-13.449	-13.940	-14.449	-14.957
7.4	Milieubeheer	-18	-18	-18	-18
Duurzame stad		-23.420	-24.471	-25.353	-25.936
Totaal Baten		-38.682	-40.842	-41.383	-41.487
Saldo van baten en lasten		38.929	38.831	37.192	35.984
Mutaties reserves		663	1.187	1.258	1.258
Resultaat programma Wonen en leven		45.244	39.795	38.227	37.242

Programma 2 - Zorg

(Kaderstellende)
nota's

- Hilversumse Educatieve Agenda 2021-2024 (2021)
- Regionale onderwijsagenda 2020-2022
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2035 (2020)
- Uitvoeringsnotitie buurten 3.0 (2020)
- Beleidsplan bescherming en opvang Gooi en Vechtstreek 2022-2025 (2021)
- Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Agenda Wmo-Welzijn in de wijk 2019 - 2021 (2019)
- Visie en Agenda Jeugdhulp 2019-2021 (2019)
- Transformatieplan "Zorg voor de Jeugd" Gooi en Vechtstreek (regionaal; 2019)
- Beleidsplan LHBTI 2019-2022 (2019)
- Uitvoeringsagenda Lokale Inclusie 2023-2026 (2023)
- Actieplan tegen eenzaamheid "Samen is het leuker" (2020)
- Raadsonderzoek Wmo en Welzijn (2022)
- Visie Sociaal Domein "Wij zijn Hilversum" 2022-2023

- Betrokken partijen Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties. De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Zorg zijn:
- Inwoners en ondernemers
 - Mantelzorgers en vrijwilligers
 - Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
 - Gecontracteerde zorgaanbieders
 - Diverse medische en zorgpartijen zoals huisartsen, ziekenhuis Tergooi en zorgverzekeraar
 - Gecertificeerde instellingen
 - Raad voor Kinderbescherming
 - Onderwijsinstellingen
 - Kinderopvangorganisaties
 - Woningcorporaties
 - Netwerken in de stad: zoals kerken en verenigingen voor ontspanning, sport, welzijn en cultuur
 - Versa
 - Welzijnsinstellingen
 - Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg (VVT)

Verbindende stad

Opgave van de stad

Hilversum streeft naar een gezonde en sociale samenleving voor alle inwoners, ongeacht hun maatschappelijke positie of achtergrond. Wijkgericht werken we aan sterke, sociale buurten en vergroten we het zelfsturend vermogen van onze inwoners, waardoor mensen zich verbonden voelen met hun wijk en leefomgeving. Dit doen we samen met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en informele netwerken. Door onder andere de inzet van de wijkregisseur en het welzijnswerk richten we ons op het versterken van de verbondenheid, met name voor mensen die het nodig hebben. De inzet van vrijwilligers vinden we daarbij belangrijk. We werken vanuit het principe van positieve gezondheid en zetten in op de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. We organiseren ondersteuning dicht bij de inwoners en bestrijden waar mogelijk de eenzaamheid van mensen. Wijkcentra hebben een brede functie met gelegenheid voor ontmoeting en daarnaast kan men hier terecht voor ondersteuning. Samen met de buurt stellen we de agenda op. We bieden mantelzorgers ondersteuning en waar nodig verwijzen we naar specialistische hulp. We investeren in laagdrempelige voorzieningen in de wijk, waardoor zwaardere ondersteuning en zorg voorkomen wordt.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
	Percentage inwoners dat geen problemen ervaart bij het in het openbaar uiten van iemands seksuele geaardheid		79	n.b.	85	85	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is dat gemeente inwoners en organisaties betreft bij de totstandkoming en uitvoering van beleid	29	32	35	40	40	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat het afgelopen jaar gediscrimineerd is		10	13	8	≤8	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat zegt bereid te zijn zich te willen inzetten voor de leefbaarheid van de buurt	55	53	47	55	55	Burgerpeiling waarstaatjegemeente	Niet wettelijk
	Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met aandacht voor burens in een zorgwekkende situatie	38	39	42	40	>40	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Percentage inwoners dat zich de afgelopen 12 maanden heeft ingezet met vrijwilligerswerk	26	28	32	35	35	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Percentage inwoners dat zich verbonden voelt met de buurt	86	87	86	90	90	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Percentage jongeren (2e en 4e klas middelbare school) dat minimaal 5 dagen per week voldoende beweegt volgens de NNGB	40	40	40	50	50	GGD (EMOVO)	Niet wettelijk
Percentage volwassenen dat zich soms tot vaak eenzaam voelt	49	32	30	30	30	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft	36	35	55	40	55	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Waardering van de inwoners over de buurt	8	8	8	8	8	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Waardering van inwoners over sociaal vangnet; mate waarin buurtgenoten elkaar ondersteunen	55	57	56	60	60	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Samenkracht en burgerparticipatie

Het versterken van het zelfsturend vermogen van bewoners via veerkrachtige (informele) netwerken, waarin maatschappelijke organisaties, bewoners, vrijwilligers en andere partners in de wijk samenwerken. Samen vormen zij een sterke sociale basis. Door de afstand van de netwerken tot de bewoner te verkleinen kunnen we problemen voorkomen en eerder oplossen. Hierdoor is een verschuiving mogelijk van zwaardere naar lichtere ondersteuning.

Speerpunten

- Samen met inwoners, ondernemers en partners uitvoering geven aan de thema's in de wijk zoals omschreven in de Wijkplannen 2023-2024.
- Signaleren en agenderen van kansen, wensen en problemen op het gebied van sociaal, fysiek en veilig in de wijken.
- Vaststellen van en uitvoering geven aan actieplan Eenzaamheid.
- Ontwikkelen van multifunctionele accommodaties, waaronder MFA Hilversum Zuid.
- Vaststellen van en uitvoering geven aan het vrijwilligersbeleid in samenwerking met de stad.
- Uitvoering geven aan het actieplan Mantelzorg. Dit plan is gericht op preventie, bewustwording en waardering en op het verbeteren van de toegang tot mantelzorgondersteuning.
- Stimuleren van samenwerkingen in de stad door middel van participatie en co-creatie met inwoners, ondernemers en partners van de stad.
- Signaleren en agenderen van kansen, wensen en problemen op het gebied van sociale, fysieke en veiligheidsonderwerpen in de wijken.
- Verbinden beleid en uitvoering in het kader van wijkgericht werken.
- Ondersteunen van bewoners en het faciliteren van bewonersinitiatieven.
- Vormgeven van een meer uniform wijkwethouderschap en daarmee de rol en positie van de wijkwethouder versterken.
- Vertalen van vragen en opgaven uit de wijk naar eigen organisatie en externe partners.
- Opvang van vluchtelingen, waaronder die uit Oekraïne. Naast het bieden van onderdak, zullen we ons ook richten op verschillende processen zoals inschrijving in de Basisregistratie Personen (BRP), inkomensondersteuning, openbare orde en veiligheid, het organiseren van (medische) zorg, onderwijs, kinderopvang, dagbesteding, begeleiding naar de arbeidsmarkt, en communicatie met inwoners, bedrijven, partners en de raad.

Reguliere activiteiten

- Onderhouden van het digitaal platform Hilversummers.nl, wat beoogt inwoners samen te brengen en gezamenlijk wijkinitiatieven te ontwikkelen. Extra inzet gaat naar jongeren, met als doel hen te stimuleren zelf initiatief te nemen waardoor jongerenparticipatie wordt bevorderd.
- Uitvoeren van bewonersactiviteiten en wijkinitiatieven vanuit Wijken en Buurten.
- Uitvoeren van het projectplan Lokale Inclusie. Hierbij is aandacht voor de fysieke toegankelijkheid van mensen met een beperking.
- Faciliteren van het diversiteitsnetwerk.
- Uitvoeren van het beleidsplan LHBTI.
- Ontwikkelen van een digitale voorziening (website) wat professionals en inwoners informatie verschaft over formele en informele activiteiten en voorzieningen die op wijkniveau beschikbaar zijn.
- Voortzetten van suïcide preventie met maatschappelijke partners.

Volksgezondheid

Het bevorderen van de gezondheid en het welbevinden van inwoners heeft onze prioriteit. Daarin trekken we als gemeente samen op met de Regio Gooi en Vechtstreek en zorgpartners. We sluiten daarbij aan op belangrijke landelijke ontwikkelingen, zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Inwoners van onze regio leven gemiddeld gezonder in vergelijking met inwoners in de rest van Nederland. Dat neemt niet weg dat grote opgaven op ons afkomen, zoals vergrijzing, personeelstekorten in de zorg en afnemende mentale gezondheid onder jongeren. We zien dat gezondheidsklachten nauw samenhangen met andere problemen, zoals geldzorgen en eenzaamheid. Een transformatie in onze manier van werken is nodig. We zetten daarom samen met partners in op preventie en kiezen voor een integrale benadering van gezondheid.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2020—2024, waaronder:
 - Stimuleren en faciliteren van een gezonde omgeving voor sport en bewegen bij de inrichting van de openbare ruimte;
 - Stimuleren van sport en beweging door de inzet van buurtsportcoaches in samenwerking met onder andere de huisartsen;
 - Continueren van de aanpak Jongeren op gezond gewicht (JOGG);
 - Wijkgerichte aanpak op het verkleinen van gezondheidsachterstanden.
- Opstellen van een lokaal gezondheidsbeleid.
- Beperken van het gebruik van recreatieve drugs via voorlichting en waar mogelijk verbod en handhaving.
- Uitvoering geven aan het gemeentelijke plan van aanpak specifieke uitkering (SPUK) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).

Reguliere activiteiten

- Faciliteren van de GGD en andere partijen om hun wettelijke basistaken op grond van de Wet publieke gezondheid uit te voeren.
- Uitvoering geven aan het Nationaal Preventieakkoord gericht op ‘aandacht voor een gelukkige en gezonde jeugd’ en een gezonde leefstijl voor iedereen.
- Uitvoering geven aan het convenant tussen gemeenten, huisartsen en het zorgkantoor Zilveren Kruis, gericht op (preventieve) gezondheid bevorderende programma’s voor inwoners van 0-100.

Kansrijke stad

Opgave van de stad

In Hilversum streven we ernaar dat kinderen en jeugdigen veilig, gezond en kansrijk opgroeien. Kinderen en jeugdigen hebben het recht om zich optimaal te ontwikkelen en zich te ontplooien als zelfredzame en gelukkige burgers. Ze leren zelf te ontdekken waar ze goed in zijn en krijgen optimale kansen om zich breed te ontwikkelen. Voor sommige kinderen en jeugdigen is deze ontwikkeling niet vanzelfsprekend en dus richten we ons op de doelgroepen die extra ondersteuning nodig hebben. Samen met onze maatschappelijke partners, zoals onderwijs en kinderopvang, dragen we bij aan gelijke ontwikkelkansen voor ieder kind. Door het voortzetten en versterken van de samenwerking met partners bieden we ondersteuning en geven wij kinderen en hun ouders een steuntje in de rug. We investeren in het verbeteren en vernieuwen van onderwijshuisvesting om deze verder toekomstbestendig te maken.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
017	Absoluut verzuim, aantal per 1000 leerlingen	1	1	1	1	1	DUO, Ingrado	Wettelijk
018	Relatief verzuim, aantal per 1000 leerlingen	32	30	30	26	26	DUO, Ingrado	Wettelijk
019	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie, percentage deelnemers aan het VO en mbo-onderwijs	1	2		2	2	DUO, Ingrado	Wettelijk
023	Kinderen in uitkeringsgezin, percentage kinderen tot 18 jaar	5	5	5	5	5	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Wettelijk

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Alle kinderen hebben recht op gelijke ontwikkelkansen, ongeacht hun achtergrond of wijk waarin ze opgroeien. Daarom streven we in Hilversum naar een goede start in het onderwijs, een passende plek voor ieder kind en jongere en zetten we ons in om een geslaagde door- en uitstroom van leerlingen te realiseren, zowel naar het vervolgonderwijs als naar de arbeidsmarkt.

Speerpunten

- Actualiseren en uitvoeren van het gemeentelijk onderwijsbeleid: de Hilversumse Educatieve Agenda.
- Uitvoeren van de Hilversumse Nationaal Programma Onderwijs Actieagenda.

Reguliere activiteiten

- Faciliteren van maatwerkplannen voor kinderen in groep 1 en 2 ter voorkoming en bestrijding van achterstanden in samenwerking met onderwijs.
- Blijven versterken van de verbinding tussen passend onderwijs en de jeugdwet. Mede doorontwikkelen van regionaal beleid op onderwijs jeugd arrangementen.
- Versterken van de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt, met name gericht op jongeren in een kwetsbare positie, voor wie een startkwalificatie niet haalbaar is en krapte sectoren.
- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de onderwijspartners, door het faciliteren van reguliere overleggen met de onderwijsbestuurders.
- Uitvoeren van de wettelijke taak met betrekking tot leerlingenvervoer.
- Bieden van extra taalonderwijs voor volwassenen (18+) die niet (voldoende) kunnen lezen en schrijven.
- Deelnemen aan de Coalitie Kansrijke Start.
- Uitvoeren en evalueren van passende buitenschoolse opvang.
- Ondersteunen van peuteropvang bij het uitvoeren van activiteiten voor de voor- en/of vroegschoolse educatie (VVE) om achterstanden te voorkomen en de overdracht van peuteropvang naar basisschool.
- Ondersteunen van ouders bij positief ouderschap. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de programma's Instapje, Voor jou en je kind, Voorleesexpres en preventieve programma's van Jeugd en Gezin.

Onderwijshuisvesting

Het bieden van en het blijven investeren in voldoende duurzame en kwalitatief op orde zijnde huisvesting voor leerlingen in het primair, voorgezet, speciaal en internationaal onderwijs.

Speerpunten

- Actualiseren en uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan (IHP), met afspraken over monumentale gebouwen, goede ventilatie (frisse scholen), stimuleren van het verduurzamen van schoolgebouwen, bewegingsonderwijs en afspraken over onderhoud, financiering en multifunctioneel gebruik van gymnastieklokalen.
- Stevig sturen op uitvoeren en financiële beheersbaarheid van het Integraal Huisvestingsplan (IHP).

Reguliere activiteiten

- Voortzetten en versterken van de samenwerking met de schoolbesturen.
- Uitvoeren van het Onderwijshuisvestingsprogramma 2024.

Openbaar (basis)onderwijs

Uitvoeren van de wettelijke taak door het toezicht houden op het openbaar (basis)onderwijs.

Reguliere activiteiten

- Informeren van de gemeenteraad over de werkzaamheden en de financiële stand van zaken van STIP Hilversum en Gemeentelijk Gymnasium Hilversum door de goedkeuring van de begroting en jaarrekening.
- Beoordelen van de continuïteit van het openbaar onderwijs in Hilversum door middel van bestuurlijk overleg met STIP Hilversum Gemeentelijk Gymnasium Hilversum.
- Voeren van bestuurlijk overleg met STIP Hilversum en het Gemeentelijk Gymnasium Hilversum.

Ondersteunende stad

Opgave van de stad

In Hilversum moet iedereen mee kunnen doen. Dat is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom zorgen we voor elkaar en krijgt iedereen de ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Er wordt gezocht naar de best passende ondersteuning voor de inwoner. Dit kan ondersteuning zijn vanuit de sociale basis, via algemene voorzieningen of geïndiceerde ondersteuning. Inwoners hebben zoveel mogelijk zelf de regie in handen. Het blijft belangrijk om met het Rijk in gesprek te blijven over meer kostendekkende financiering voor de uitvoering van taken in het sociaal domein.

Indicatoren

Naam indicator	Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
	2020	2021	2022	2023	2024		
022 Jongeren met een delict voor de rechter, percentage 12 t/m 21-jarigen	1	1	1	1	1	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Wettelijk
029 Jongeren met jeugdhulp, percentage van de jongeren tot 18 jaar	9	13	9	9	9	CBS	Wettelijk
030 Jongeren met jeugdbescherming, percentage van alle jongeren tot 18 jaar	0,8	0,9	0,8	1	0,7	CBS	Wettelijk
031 Jongeren met jeugdreclassering, percentage van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	CBS	Wettelijk
032 Cliënten met maatwerkarrangement WMO, aantal per 10.000 inwoners	730	740	680	650	600	GMSD, CBS	Wettelijk
Aantal cliënten met een voorziening, per 1.000 inwoners		107	99	97	97	CBS	Niet wettelijk
Algehele tevredenheid dienstverlening Sociaal Plein	7	7	7	7,5	7,5	Burgerpanel onderzoek	Niet wettelijk
Clientervaring Wmo, percentage kwaliteit ondersteuning	92	93		95	95	GMSD	Niet wettelijk

Toegang

Onze dienstverlening richt zich op het vroeg organiseren van ondersteuning in de wijken, passend bij de behoeften van inwoners. Buurtteams fungeren als eerste aanspreekpunt voor volwassenen (en gezinnen) met ondersteuningsvragen en bieden laagdrempelige hulp op goed vindbare locaties. We streven naar het bieden van algemene voorzieningen, zoals dagbesteding en begeleiding, waarvoor geen voorafgaande toetsing door de gemeente nodig is. Zo waarborgen we efficiënte en toegankelijke ondersteuning voor onze inwoners, kunnen we hen vroegtijdig helpen en een stapeling van problemen voorkomen.

Speerpunten

- Bevorderen van het preventief werken door in te zetten op laagdrempelige toegang tot ondersteuning in de wijk via de buurtteams, waardoor inwoners met een ondersteuningsvraag sneller in beeld komen.

Reguliere activiteiten

- Vraaggericht werken en bekijken de vragen van inwoners in een breder perspectief. Hierdoor krijgen we inzicht in zowel informele als formele passende oplossingen, met aandacht voor zelfregie van de inwoner.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo) en maatschappelijke dienstverlening volwassenen

Onze focus ligt op het leveren van maatwerkvoorzieningen wanneer algemene voorzieningen niet voldoende zijn. Het hoofddoel is om de zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen en hen in staat te stellen zo lang mogelijk thuis te blijven wonen en deel te nemen aan de samenleving. We bereiken dit door het faciliteren van woningaanpassingen, het verstrekken van hulpmiddelen en het bieden van geïndiceerde hulp en ondersteuning.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan het nieuwe beleidskader Wmo – Welzijn/Samenleving.
- Opzetten van dagbesteding licht als algemene voorziening.
- Doorontwikkelen van de buurtteams 'Begeleiding in de Wijk'.
- Doorontwikkelen naar algemene voorzieningen, daar waar mogelijk.
- Ontwikkelen en vaststellen van actieplan Ouder worden.

Reguliere activiteiten

- Bieden van passende ondersteuning op de passende plek.
- Bieden van individuele begeleiding en vervoer, huishoudelijke verzorging en tijdelijke vervangende zorg, zoals dagbesteding en logeerszorg.
- Verstrekken van persoonsgebonden budgetten (pgb's), waarmee inwoners zelf ondersteuning kunnen inkopen.

Geëscaleerde zorg volwassenen

Bieden van een veilige en beschermende woonomgeving, in samenwerking met onze partners in het sociaal domein. De focus ligt hierbij op de inzet van begeleiding om de zelfredzaamheid en deelname aan de samenleving van inwoners met psychische kwetsbaarheid te stimuleren. In het beleidsplan Bescherming en Opvang is aandacht voor voorzieningen in de wijk die ambulante ondersteuning mogelijk moeten maken.

Speerpunten

- Versterken van de samenwerking tussen zorg en veiligheid m.b.t. kwetsbare doelgroepen, zoals personen met verward gedrag en ex-gedetineerden.
- Samen met de regio uitvoering geven aan het beleidsplan Bescherming en Opvang.
- Samen met de regio komen tot en uitvoeren van een regionaal actieplan Dakloosheid.

Reguliere activiteiten

- Bieden van maatschappelijke opvang en begeleiding aan inwoners met meervoudige problematiek, waaronder inwoners met een verslaving en dak- en thuislozen.
- Bieden van beschermd wonen voor personen met psychische of psychosociale problemen, daar waar mogelijk met de inzet van ambulante ondersteuning.
- Bieden van opvang en ondersteuning aan slachtoffers en het treffen van maatregelen om herhaling in de toekomst te voorkomen en het terugdringen van huiselijk geweld met Veilig Thuis.
- Bieden van een inlooppunt voor de GGZ-doelgroep, in samenwerking met de GGZ-instelling.

Geïndiceerde jeugdzorg, vrijwillig en gedwongen

Wij dragen er zorg voor dat jeugdigen in Hilversum de ondersteuning en zorg krijgen die zij nodig hebben zodat zij in veiligheid opgroeien, zich kunnen ontwikkelen en kunnen leren zelfstandig te worden. Wij beschermen kwetsbare jeugdigen waarvan de ontwikkeling gevaar loopt.

Speerpunten

- Starten met de uitvoering beleidsagenda Jeugd 2024-2030.
- Versterken van een gezond opvoedklimaat door preventie, vroegsignalering, advisering en laagdrempelige begeleiding, zoals extra inzet van steungezinnen, opvoedcoaches, jongerencoaches, Jeugd en Gezin en jeugdwerkers.
- Versterken samenwerking en vindbaarheid. We zetten in op het faciliteren van ontmoetingen tussen verschillende partners met als doel de samenwerking te versterken.

Reguliere activiteiten

- Regie voeren op casussen waarbij er sprake is van onveiligheid, met behulp van onder andere de landelijke voorgeschreven multidisciplinaire aanpak, in samenwerking met Veilig Thuis.
- Blijvend inzetten op het versterken van de toegang van het Sociaal Plein.
- Blijvend inzetten op beter gebruik maken van algemene voorzieningen in de wijk, zoals kinder- en jongerenwerk.
- Blijvend inzetten op samenwerking met de huisartsen, met als doel passende ondersteuning voor jeugdigen en ook het voorkomen van verwijzing naar relatief zware zorg. Er wordt hierbij gebruik gemaakt van de praktijkondersteuners Jeugd GGZ.
- Terugdringen van overlastgevende jeugd, onder andere door een persoonsgerichte aanpak, waarbij we streven naar meer verbinding tussen jeugd en veiligheid.
- Indiceren en monitoren van jeugdhulp (o.a. begeleiding, dagbesteding, pleegzorg, verblijf, jeugdhulp en GGZ-behandeling).

Middelen begrotingsprogramma

Overzicht taakvelden

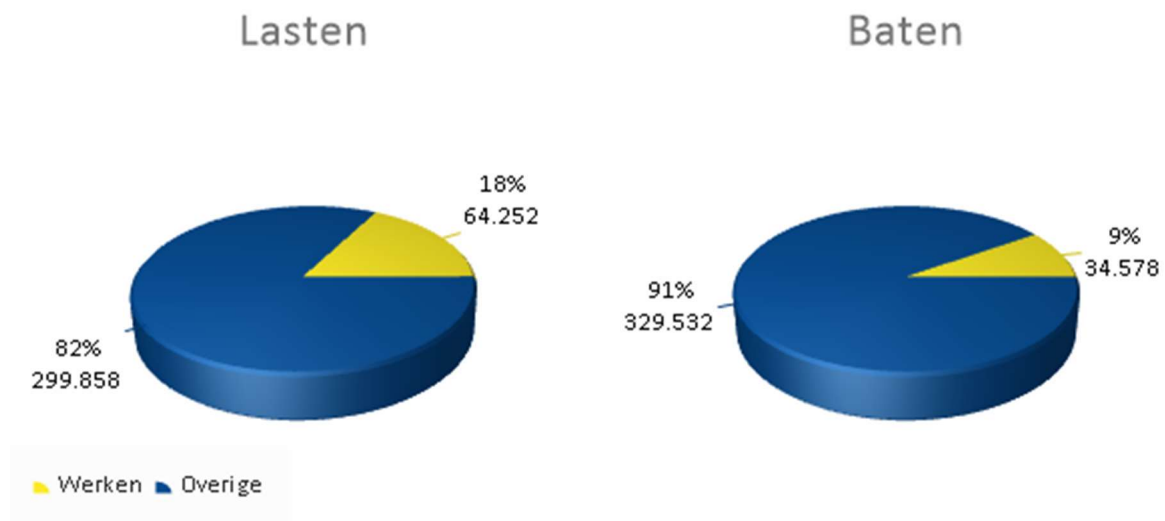
Bedragen x € 1.000

Zorg		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	45.597	15.276	15.223	14.799
7.1	Volksgezondheid	4.173	4.177	3.973	3.531
Verbindende stad		49.770	19.453	19.195	18.330
4.2	Onderwijshuisvesting	10.928	9.688	8.844	8.649
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8.029	7.242	6.966	6.965
Kansrijke stad		18.958	16.930	15.810	15.614
6.2	Toegang	3.625	3.585	3.570	3.567
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.228	5.224	5.221	5.220
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	9.630	9.621	9.614	9.611
6.71B	Begeleiding (WMO)	7.110	7.110	7.110	7.110
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.170	270	270	270
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	6.072	6.079	6.080	6.078
6.72B	Jeugdhulp behandeling	11.320	11.320	11.320	11.320
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	1.898	1.898	1.898	1.898
6.73A	Pleegzorg	985	1.020	1.020	1.020
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	2.000	2.000	2.000	2.000
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.968	1.968	1.968	1.968
6.74C	Gesloten plaatsing	420	420	420	420
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	13.272	13.277	13.276	13.276
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.115	5.115	4.860	4.860
6.82A	Jeugdbescherming	2.158	2.155	2.153	2.152
6.82B	Jeugdreclassering	160	160	160	160
Ondersteunende stad		72.131	71.222	70.939	70.930
Totaal Lasten		140.859	107.604	105.944	104.874
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-31.665	-680	-601	-355
7.1	Volksgezondheid	-731	-731	-535	-93
Verbindende stad		-32.396	-1.411	-1.136	-448
4.2	Onderwijshuisvesting	-132	-132	-132	-132

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-4.712	-4.094	-3.820	-3.820
Kansrijke stad		-4.845	-4.227	-3.953	-3.953
6.2	Toegang	-21	-21	-21	-21
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-192	-192	-192	-192
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	-247	-522	-1.637	-1.634
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	-10	-10	-10	-10
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	-167	-167	-167	-167
6.82A	Jeugdbescherming	-8	-8	-8	-8
Ondersteunende stad		-646	-921	-2.036	-2.033
Totaal Baten		-37.886	-6.558	-7.124	-6.433
Saldo van baten en lasten		102.972	101.046	98.820	98.441
Mutaties reserves		0	0	0	0
Resultaat programma Zorg		102.972	101.046	98.820	98.441

** In 2024 zijn zowel de kosten als de opbrengsten met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne en vluchtelingen opgenomen in Taakveld 6.1 Samenkracht en Burgerparticipatie.*

Programma 3 - Werken

(Kaderstellende) Ondernemende stad

nota's

- Agenda Economie & Media (2022-2023)
- Winkeltijdenverordening (2018)
- Horecakader (2017)
- Detailhandelskader (2017)
- Evenementenkader (2017)
- Mediavisie (2016)
- Gebiedsagenda Centrum (2023)
- Programma Kerkelanden (2014)
- Programma Havenkwartier (2013)
- Programma Aanpak Leegstand (2012)
- Uitwerkingsnota Zorg, Economische kansen voor de zorg (2009)
- Uitwerkingsnota Arbeidsmarkt en Werkgelegenheid, Handen uit de mouwen (2008)
- Uitwerkingsnota Toerisme en Recreatie, Binnenpret en Buitenkansen (2008)
- Kenniscentrum Hilversum, Economische Visie (2007)
- Economisch perspectief 2040 (2021)
- Verordening marktgelden 2024 (2023)

Werkende en sociale stad

- Visie sociaal domein (2023)
- Beleidsregels gemeentelijk minimabeleid Hilversum (2023)
- Beleidsregels schulddienstverlening Hilversum (2020)
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2020-2024 (2019)
- Beleidsplan minimabeleid (2020)
- Regionaal arbeidsmarktbeveiligingsplan "Werken aan werk" (2019)
- Focus op werk: 25% meer mensen aan het werk vanuit de Participatiewet (2019)
- Beleidsregels Verhaal en Terugvordering (2021)

- Beleidsregels woonkosten en schoolverlaters (2015)
- Verzamelverordening inkomensvoorzieningen Hilversum (2023)
- Verordening cliëntenparticipatie WSW gemeenschappelijke regeling Tomingroep (2008)
- Beleidsregels re-integratie en tegenprestatie (2021)
- Beleidsregels boete bij schending inlichtingenplicht (2016)
- Beleidsregels Inkeerregeling (2017)
- Beleidsregels Vergoeding eigen bijdrage kosten kinderopvang Hilversum (2016)
- Regeling parttime ondernemen (2020)
- Beleidsregels bbz (2020)

Betrokken partijen Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Werken zijn:

- Ondernemers(organisaties)
- Media Perspectives
- Hilversum Marketing
- Stadsfonds
- Onderwijsinstellingen; vooral MBO, HBO en universiteiten
- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Samenwerkingsverbanden zoals de Metropoolregio Amsterdam (MRA), de Economic Board Utrecht (EBU), Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) regio Utrecht en G40
- Tomin (verbonden partij)
- UWV
- Werkkamer

Ondernemende stad

Opgave van de stad

Hilversum is een aantrekkelijke stad om in te wonen en te werken. De balans tussen wonen, werken en voorzieningen zorgt voor een goed leef- en vestigingsklimaat. Onze bedrijven en organisaties zorgen voor werkgelegenheid en dragen bij aan de ontwikkeling van talent en innovatie. De Hilversumse bedrijven spelen ook een belangrijke rol bij vraagstukken als de energietransitie, duurzame mobiliteit en een inclusieve arbeidsmarkt. Ook dragen ze bij aan levendigheid, horeca, cultuur en andere voorzieningen. De beschikbaarheid van ruimte blijft een belangrijk aandachtspunt voor uitbreiding van bestaande en vestiging van nieuwe bedrijven op zowel de formele werklocaties als in de gemengde gebieden. Dit geldt ook voor het opleiden van talent, waarbij een leven lang ontwikkelen centraal staat.

Het aantal banen is het afgelopen jaar licht gestegen. Onzeker is hoe zich dat ontwikkelt in een periode met een onzekere mondiale economie en een opeenstapeling van meerdere crises. Onze inzet is daarin het weerbaar en flexibel houden van onze economie.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
014	Percentage functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken)). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen)	54	54	53	53	53	LISA	Wettelijk
016	Vestigingen van bedrijven, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	178	183	183	180	185	LISA	Wettelijk
021	Banen, aantal per 1000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	842	855	877	850	880	LISA	Wettelijk
	Aantal studenten dat hbo-onderwijs volgt in Hilversum	n.b.	n.b.	n.b.	100	150	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Leegstand kantoren, percentage van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte	6	6	15	5	5	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Leegstand winkels, percentage van totale winkelvloeroppervlakte	9	6	10	6	6	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk

Percentage banen in de creatieve bedrijfstakken t.o.v. totaal aantal banen	26	28	27	28	28	Atlas voor gemeenten, LISA	Niet wettelijk
Werkgelegenheidsgroei in procenten (index=2017)		1,1	3	2,5	2,5	CBS, LISA	Niet wettelijk

Economische ontwikkelingen

We versterken de Hilversumse en regionale economie door het verbeteren van de samenwerking met de (ondernemers)organisaties, bedrijven en kennisinstellingen. We verbinden economische kansen aan maatschappelijke vraagstukken zoals mobiliteit, duurzaamheid en een inclusieve arbeidsmarkt. We zetten in op de versterking van de sectoren media en ICT en de gezondheidseconomie en hebben aandacht voor het midden- en kleinbedrijf en zelfstandigen. Daarbij hebben we aandacht voor het huisvesten en stimuleren van bedrijven die banen bieden voor praktijkgeschoolden.

Speerpunten

- Opstellen van een Economische Visie opstellen als een voortzetting van het Economisch Perspectief 2040.
- Opstellen nieuw horecabeleid.
- Actualiseren winkeltijden verordening
- Opzetten van een ondernemerspanel in samenwerking met het Platform Economie.
- Verkennen samenwerkingsmogelijkheden voor nieuwe vormen van onderwijs en onderzoek.
- Versterken van de samenwerking tussen (ondernemers)organisaties en het Stadsfonds via het Platform Economie op basis van de Agenda Economie & Media en de Economische Visie.
- Verkennen van een nieuwe Agenda Economie & Media als uitwerking van de economische visie.
- Stimuleren en faciliteren van bedrijvigheid circulaire economie.

Reguliere activiteiten

- Uitwerken van mogelijke ontwikkelingen uit het Economisch perspectief 2040 gericht op media en ICT en de zorg economie.
- Ondersteunen van de mediasector bij het ontwikkelen van innovaties en indien kansrijk deze ook toe te passen in andere sectoren.
- Uitvoering geven aan uit de samenwerkingsagenda's met MBO College, de Hogeschool van Amsterdam en de Hogeschool van Utrecht.
- Stimuleren van initiatieven die aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren.
- Versterken van de positie van Hilversum in samenwerkingsverbanden die bijdragen aan economische ontwikkeling.

Werklocaties

De ruimte voor bedrijven en bedrijvigheid in Hilversum is schaars. Inzet is het behoud, uitbreiding en ontwikkeling van aantrekkelijke formele en informele werklocaties. Dit geldt voor kantoorlocaties en bedrijventerreinen (o.a. Arenapark, Media Park en bedrijventerreinen ZuidWest) en voor gemengde gebieden. We voegen functies toe op plekken waar dit passend is en bijdraagt aan een levendig en divers gebied. Het centrum, stationsgebied en de Gijsbrecht van Amstelstraat zijn belangrijke informele werklocaties voor de stad.

Speerpunten

- Op- en vaststellen van de gebiedsagenda ZuidWest
- Uitvoering geven aan de gebiedsagenda Centrum.
- Onderzoek doen naar de mogelijkheden voor horecalocaties in verschillende wijken.
- Ondersteunen campusontwikkeling Media Park en het opstellen van een samenwerkingsagenda.
- Ondersteunen van een verkenning voor een cultureel/media depot van Beeld en Geluid in het centrum.
- Ontwikkelen van het Arenapark richting een levendige campus met een herkenbaar sportprofiel.
- Uitvoering geven aan de plannen voor de Kerkbrink, waaronder verplaatsing van de bibliotheek en LAB Hilversum. Tot definitieve realisatie gaan we door met de (tijdelijke) activiteiten op en rond de Kerkbrink.
- Positioneren van Crailo en het stationsgebied als nieuwe werklocaties op de markt, die beschikbaar zullen komen voor uitgifte in 2024/2025.
- Ondersteunen van de voorbereiding en uitvoering van de herinrichting van de Gijsbrecht.

Reguliere activiteiten

- Faciliteren van de verduurzaming en verlevendiging van het Media Park tot een bruisende mediacampus.
- Creëren van ruimte voor werken passend bij de plannen voor het stationsgebied en het centrum.
- Benutten van kansen voor (her)ontwikkeling van locaties voor kantoren, (flex)werk en ontmoetingsplekken.
- Versterken van professionalisering van ondernemersorganisaties voor de werklocaties en winkelgebieden.
- Inspanningen leveren om de verduurzaming van bedrijven en werklocaties te stimuleren.

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Het ondersteunen van bestaande en nieuwe bedrijven in hun ambities, gericht op groei van de werkgelegenheid en bijdrage aan maatschappelijke opgaven. Inzet is een goede dienstverlening aan alle bedrijven (groot, mkb en zzp) in alle sectoren.

Reguliere activiteiten

- Voortzetten van strategisch accountmanagement om ondernemers zo goed mogelijk van dienst te zijn.
- Uitvoeren van de jaarlijkse Monitor Economie Hilversum.
- Voortzetten van de online ondernemersnieuwsbrief.
- Inzetten van ROM-regio Utrecht voor dienstverlening aan ons bedrijfsleven.
- Promoten van internationale acquisitie via ROM Regio Utrecht.

Economische promotie

We zijn trots op onze stad en positioneren Hilversum als aantrekkelijke plek voor bewoners, bezoekers, bedrijven en (internationaal) talent. Een sterke identiteit verstevigt de economische positie en de aantrekkingskracht van Hilversum. We hebben aandacht voor de verschillende profielen van de deelgebieden. Het positioneren van Hilversum doen we samen met Hilversum Marketing, via strategisch accountmanagement en in samenwerking met organisaties en bedrijven binnen de MRA en Regio Utrecht.

Speerpunten

- Warm welkom voor nieuwe (buitenlandse) vestigers via het International Welcome Centre Utrecht Region en via IN Amsterdam.

Reguliere activiteiten

- Ondersteunen van Hilversum Marketing bij het versterken van de positionering van Hilversum voor ondernemers.
- Inzetten van strategisch accountmanagement voor de profilering van onze stad als aantrekkelijke vestigingslocatie.
- Ondersteunen van evenementen passend bij de Mediastad, zoals de Dutch Media Week en de Top2000.
- Samenwerken met belanghebbenden om organisaties te interesseren voor Hilversum als locatie voor congressen en evenementen.

Werkende stad

Opgave van de stad

Hilversum streeft ernaar om een samenleving te creëren waarin zoveel mogelijk inwoners op basis van hun capaciteiten kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. We begrijpen dat niet iedereen op eigen kracht passend werk kan vinden om zelfstandig in hun inkomen te voorzien. Daarom bieden we ondersteuning door middel van scholing en het faciliteren van arbeidsbemiddeling voor diegenen die dat nodig hebben. We investeren in samenwerking met werkgevers, werknemersorganisaties, onderwijsinstellingen, de regio en het UWV om dit te realiseren. Voor mensen met een wettelijke indicatie en een afstand tot de arbeidsmarkt bieden we extra begeleiding. Onze partner Tomin zorgt voor passende arbeidsplaatsen, ook binnen de gemeentelijke organisatie.

Indicatoren

Naam indicator	Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
	2020	2021	2022	2023	2024		
024 Netto arbeidsparticipatie, percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	70	71	73	70	75	CBS	Wettelijk
026 Werkloze jongeren, percentage 16 t/m 22-jarigen	2	2	2	1	1	Verweij Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Wettelijk
028 Lopende re-integratievoorzieningen, aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	225	200	217	220	220	CBS	Wettelijk
Aantal personen met een bijstandsuitkering dat uitstroomt naar werk en/of opleiding	240	319	309	300	300	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk

Begeleide participatie

We verbeteren de kansen op werk door inwoners met een wettelijke indicatie te begeleiden naar werk naar eigen vermogen. Ook begeleiden we werkgevers hierbij. We bieden een vangnet zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. We zijn bezig om inwoners met een zorgbehoefte zo veel mogelijk via begeleide participatie te bedienen.

Reguliere activiteiten

- Uitvoeren van 'nieuw beschut werk' volgens de Participatiewet door Tomin.
- Uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening door Tomin.
- Deelnemen aan de werkkamer ten behoeve van banenafpraak.

Arbeidsparticipatie

We leggen de focus op de begeleiding van onze inwoners naar werk, zodat iedereen kan meedoen in de samenleving. Wanneer werk niet direct binnen de mogelijkheden ligt, bieden we mensen mogelijkheden voor bijscholing of door werkervaring op te doen via vrijwilligerswerk.

Speerpunten

- Het intensiveren en versterken van de uitvoering van de wet Inburgering
- Nadruk leggen op begeleiding van statushouders om hen te helpen bij het vinden van werk.
- Uitvoeren van de regionale arbeidsmarktbewerkingsplannen 'Werken aan werk' en 'Perspectief op werk' waarmee extra banen en opleidingstrajecten worden gerealiseerd.
- Creëren van nieuwe initiatieven om mensen te laten doorstromen naar een vaste baan, bijvoorbeeld door de mogelijkheid van basisbanen te onderzoeken.
- Begeleiden van inwoners vanuit de bijstand naar betaald werk (voltijd en deeltijd). Het uitbouwen van de relatie met de gecontracteerde re-integratiepartners en het ontplooiën van de behoeftes van onze inwoners. We zijn daarmee als gemeente in staat om het complete spectrum te bedienen (o.a. persoonlijke ontwikkeling, stages, cursussen).
- Begeleiding geven aan uitstromers om terugval in de bijstand te voorkomen.

Reguliere activiteiten

- Stimuleren van (deeltijd) ondernemerschap om hiermee uitstroom uit de bijstand te bevorderen.
- Stimuleren van inwoners om mee te doen in de Hilversumse samenleving, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, indien betaald werk niet haalbaar blijkt.
- Omscholen, herscholen en bijscholen van inwoners (ook zzp'ers) via het Regionaal Mobiliteitsteam samen met onderwijsinstellingen, UWV, werkgevers- en werknemersorganisaties.
- Adviseren van werkzoekenden, werknemers en werkgevers over opleidingstrajecten en financiering daarvan via het Leerwerkloket Gooi en Vechtstreek.
- Bieden van werkgeversdienstverlening samen met het UWV via het Werkgeversservicepunt Gooi en Vechtstreek.
- Uitvoeren van de aanpak voor (kwetsbare) jongeren en statushouders richting deelname aan het arbeidsproces.
- Uitvoeren van de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.
- Doorontwikkelen van de regionale samenwerking met arbeidsmarktpartners.
- Begeleiden van mensen met een blijvende arbeidsbeperking naar een arbeidsplaats, op basis van de banenafpraak, zowel bij werkgevers als binnen de gemeentelijke organisatie.
- Uitvoeren van de nieuwe Wet Inburgering 2022, dit betreft onder andere het opstellen van persoonlijk inburgeringsplannen, aanbieden van leerroutes en het monitoren van de voortgang.

Sociale stad

Opgave van de stad

Hilversum biedt een (tijdelijk) financieel vangnet aan inwoners die dat nodig hebben. Onze focus ligt op het ondersteunen van inwoners om actief deel te nemen aan de samenleving en te voorkomen dat ze geïsoleerd raken. Hierdoor streven we naar een betere levenskwaliteit en een vermindering van de noodzaak voor sociale voorzieningen.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
027	Personen met een bijstandsuitkering, aantal per 10.000 inwoners	516	449	449	370	400	CBS	Wettelijk
	Aantal huishoudens met ondersteuningstraject schuldhulpverlening vanuit de gemeente	553	342	376	342	n.v.t.	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk
	Saldo aantal personen in- en uitstroom in een uitkering	115	-57	-42	-70	-70	Gemeente Hilversum	Niet wettelijk

Inkomensregelingen en schuldhulpverlening

We zorgen ervoor dat iedereen in de samenleving kan meedoen door een vangnet te bieden wanneer dat nodig is. Dit omvat het verstrekken van inkomen wanneer er recht op is, het bieden van aanvullende inkomensondersteuning indien nodig, en het effectief helpen van inwoners met ernstige schulden. Gezien de toenemende druk op bestaanszekerheid door inflatie, zijn we vastberaden om binnen onze mogelijkheden een stevig vangnet te bieden. Als reactie op de nieuwe Visienota Sociaal Domein, zijn we bezig met het ontwikkelen van een nieuw Minimabeleid voor de periode 2024-2030. We gaan samen met inwoners op zoek naar oplossingen die gericht zijn op hun eigen kracht. We zorgen ervoor dat alle Hilversumse kinderen die dat nodig hebben, de benodigde hulp krijgen, om zo gelijke kansen te creëren.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan het Minimabeleid 2024-2030.
- Uitvoering geven aan het beleidsplan Schuldhulpverlening 2024-2030.

Reguliere activiteiten

- Ondersteuning van gedeputeerde ouders toeslagenaffaire, hun kinderen en ex-partners.
- Doorontwikkeling van het dashboard minima met daarin actuele informatie over minimahuishoudens en het gebruik en bereik van diverse regelingen voor deze doelgroep.
- Doorontwikkeling van e-diensten waarbij de focus ligt op eenvoud, toegankelijkheid en bekendheid.
- Bestrijden van kinderarmoede.
- Beperken van de instroom in de bijstand door inzet op preventie.
- Verstrekken van uitkeringen in het kader van de Participatiewet en aanverwante regelingen.
- Uitvoeren van landelijke en lokale regelingen waaronder de studietoelage, inkomensvoorschot en bijzondere bijstand.
- Bieden van een passend aanbod voor de schuldhulpverlening (preventie, vroegsignalering, budgetcoaching, schulphulptrajecten en nazorg), zowel voor particulieren als zelfstandigen.

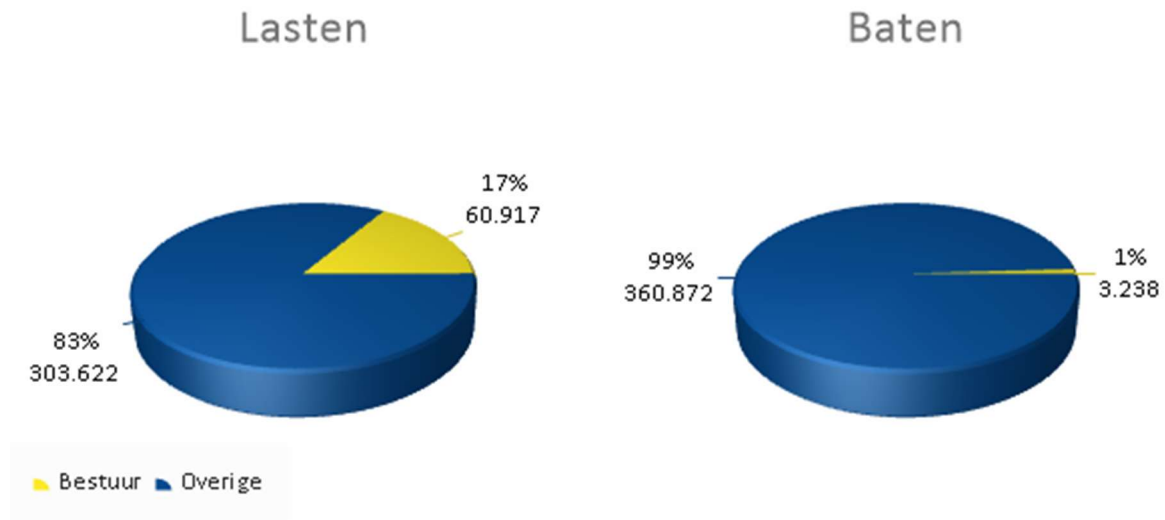
Middelen begrotingsprogramma

Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

Werken		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3.1	Economische ontwikkeling	3.912	3.832	3.684	3.657
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	46	45	45
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	317	317	316	316
3.4	Economische promotie	695	694	694	694
Ondernemende stad		4.972	4.889	4.739	4.713
6.4	Begeleide participatie	7.144	6.993	6.969	6.970
6.5	Arbeidsparticipatie	5.569	5.576	5.560	5.406
Werkende stad		12.713	12.569	12.529	12.376
6.3	Inkomensregelingen	46.568	46.329	46.168	46.011
Sociale stad		46.568	46.329	46.168	46.011
Totaal Lasten		64.252	63.787	63.436	63.100
3.1	Economische ontwikkeling	-11	-11	-11	-11
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-941	-948	-955	-962
3.4	Economische promotie	-1	-1	-1	-1
Ondernemende stad		-953	-960	-967	-974
6.4	Begeleide participatie	-2	-2	-2	-2
6.5	Arbeidsparticipatie	-33	-33	-33	-33
Werkende stad		-34	-34	-34	-34
6.3	Inkomensregelingen	-33.291	-33.291	-33.291	-33.291
Sociale stad		-33.291	-33.291	-33.291	-33.291
Totaal Baten		-34.278	-34.285	-34.292	-34.299
Saldo van baten en lasten		29.974	29.502	29.144	28.801
Mutaties reserves		-300	-300	-150	0
Resultaat programma Werken		29.674	29.202	28.994	28.801

Programma 4 - Bestuur

(Kaderstellende)
nota's

- Integraal veiligheidsplan 2023-2026
- Sluiting drugspanden Hilversum, artikel 13B Opiumwet, Damoclesbeleid
- Programmabegroting 2024 Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Regionaal Beleidsplan 2023 – 2026 van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
- Landelijk Programma Digitale Overheid (Digitale Overheid)
- Ontwikkelingsvisie Noordvleugel Utrecht (2015-2030)
- Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam (2020)
- Regionale Samenwerkingsagenda RSA 2023 - 2026
- Beleidsregel toepassing Wet Bibob gemeente Hilversum 2022

Betrokken partijen Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Bestuur zijn:

- Regio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij) en omliggende gemeenten
- Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek (verbonden partij)
- Politie en Openbaar Ministerie
- Zorg en Veiligheidshuis
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- Economic Board Utrecht (EBU)

Veilige stad

Opgave van de stad

We werken aan een leefbare en veilige stad met betrokken inwoners en ondernemers. Een veilig Hilversum is ook een voorwaarde voor een levendig Hilversum. Deze opgave wordt steeds complexer. Dit vraagt een integrale aanpak met betrekking tot openbare orde, criminaliteit, overlast, ondermijning en onveilige situaties. Hiervoor zetten we in op preventie, signalering, interventie en handhaving. We sturen aan op voldoende inzet vanuit de eigen organisatie en op een goede samenwerking met de veiligheidspartners. In het kader van het Integrale Veiligheidsplan 2023 - 2026 heeft de gemeenteraad de prioriteiten ondermijning, digitale veiligheid, drugshandel op straat en maatschappelijke onrust vastgesteld.

Indicatoren

Naam indicator	Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
	2020	2021	2022	2023	2024		
006 Verwijzingen Halt, aantal per 1.000 jongeren	55	28	31	50	50	Bureau Halt	Wettelijk
008 Winkeldiefstallen, aantal per 1.000 inwoners	2	2	2	2	≤2	CBS	Wettelijk
009 Gewelddsmisdrijven, aantal per 1.000 inwoners	5	4	5	5	≤5	CBS	Wettelijk
010 Diefstallen uit woning, aantal per 1.000 inwoners	2	2	2	2	≤2	CBS	Wettelijk
011 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	8	7	7	7	≤7	CBS	Wettelijk
Percentage inwoners dat zich 's avonds veilig voelt op straat in het centrum tijdens het uitgaan	82	81	79	80	≥80	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in eigen buurt	87	89	88	90	≥90	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Openbare orde en veiligheid

We werken aan een leefbare en veilige stad. We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Wij zetten in op een verbeterd veiligheidsgevoel door middel van preventie en het aanpakken van problemen. Waar nodig treden we handhavend op. We werken integraal, in de zin dat ons beleid zich richt op het sociale-, fysieke- en het veiligheidsdomein. De gemeente werkt hiervoor intensief samen met politie, Openbaar Ministerie, brandweer, Versa, woningcorporaties en vele andere partners. We handelen samenlevingsgericht en participeren in wijkteams, zorgnetwerken en buurtoverleggen.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan het programma Zorg en Veiligheid.
- Uitvoering geven aan het Integrale veiligheidsplan 2023 – 2026.
- Uitvoering geven aan het Handhavings- en uitvoeringsprogramma.
- Intensiveren van en uitvoering geven aan de persoonsgerichte aanpak voor personen met onbegrepen gedrag in samenwerking binnen het zorg- en veiligheidsdomein.
- Uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het fenomeenonderzoek naar wapens en jongeren.
- Actualiseren van het convenant Veilig Uitgaan voor het vergroten van de veiligheid van het centrum.
- Intensiveren van de intentieverklaring jonge aanwas van ondermijnende criminaliteit.
- Uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het project Jonge Aanwas.
- Doorontwikkeling van het Veiligheids Informatie Knooppunt.
- Uitvoering geven aan de uitvoeringsplannen gericht op de prioriteiten ondermijning, maatschappelijke onrust, digitale veiligheid en drugshandel op straat.
- Uitvoering geven aan de aanbevelingen uit het onderzoek naar Drugshandel op Straat.
- Intensiveren van het voorlichtingsprogramma dat zich specifiek richt op het weerbaar maken van jongeren tegen ondermijning.

Reguliere activiteiten

- Aansluiten bij en invulling geven aan de prioriteiten van de Regionale Veiligheidsstrategie.
- Continueren van de integrale aanpak overlast gevende groepen met focus op preventie en de aanpak van overlast op straat.
- Continueren van de ketenaanpak van jeugd en veiligheid met focus op preventie van de problematiek.
- Uitvoering geven aan het coffeeshopbeleid en keurmerk voor Hilversumse coffeeshops.
- Verbinden van zorg en veiligheid om preventie, proactie, repressie en nazorg op een juiste manier in te zetten.
- Aanpakken van zware woonoverlast op grond van de Wet aanpak woonoverlast door middel van het toepassen van bestuursdwang via de Algemene Plaatselijke Verordening en Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.
- Uitvoering geven aan het sekswerkbeleid.
- Uitvoering geven aan de lokale en regionale aanpak van digitale veiligheid.
- Monitoren van de implementatie van de uitvoeringsplannen binnen de driehoek en het DVC.

Crisisbeheersing en de veiligheidsregio

We zetten in op het vergroten van bewustzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en bedrijven. De Veiligheidsregio levert snelle en goede hulpverlening en brandweezorg bij incidenten, rampen en crises conform de wettelijke taken. De gemeente draagt daaraan bij met een professionele organisatie voor gemeentelijke crisisbeheersing.

Speerpunten

- Uitvoering geven aan de veiligheid van onder andere portiekflats in samenwerking met woningcorporaties en brandweer.
- Vergroten van de bewustwording van de veiligheidsrisico's onder minder zelfredzame inwoners in samenwerking met de Veiligheidsregio en andere gemeenten.
- Faciliteren en ondersteunen van de tijdige realisatie van de gemeenschappelijke meldkamer Midden-Nederland van de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek in Hilversum.
- Regie voeren op de opvang en begeleiding van ontheemden en daarmee bijdragen aan de opgelegde taakstellingen.
- Doorontwikkeling van de interregionale crisisorganisatie in samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland.

Reguliere activiteiten

- Uitvoering geven aan de intergemeentelijke samenwerking op het vlak van crisisbeheersing.
- Sturen op de prestaties van de verbonden partij Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek.
- Organiseren van opleidingen, trainingen en oefeningen in het kader van de gemeentelijke crisisorganisatie.
- Bijdragen aan de regionale opgave Toekomst Bevolkingszorg bij rampen en crises.

Dienstverlening aan de stad

Opgave van de stad

De dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente. In onze informatievoorziening, processen taalgebruik en producten stellen wij de inwoners centraal. We richten ons op: innovatie, het verder digitaliseren en door ontwikkelen van de (persoonlijke) dienstverlening en het verbeteren van de efficiëntie. Om dit te realiseren ligt de focus op een drietal aspecten. Ten eerste het gemak voor de gebruiker: wij houden rekening met de digitaliserende samenleving, de gemeentelijke producten zijn vindbaar en toegankelijk en wij zijn voor iedereen bereikbaar. Ten tweede richten wij ons op betrokkenheid: onze medewerkers zijn klantgericht, gaan op zoek naar de vraag achter de vraag en durven af te wijken van de gebaande paden wanneer nodig. Ten derde werken we open en transparant.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
	Waardering van bezoekers over de dienstverlening van het Sociaal Plein	6,9	7,0	7,0	7,5	7,5	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Waardering van inwoners over de dienstverlening van de gemeente	7,3	7,2	6,9	7,5	7,5	Hilversum Monitor	Niet wettelijk
	Waardering van inwoners over de digitale dienstverlening van de gemeente	7,2	7,0	6,9	7,5	7,5	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Burgerzaken (gemeentelijke dienstverlening)

Naast het uitvoeren van de wettelijke taken op het gebied van Burgerzaken, verbeteren wij de dienstverlening van de hele gemeente, waarbij inclusiviteit een vanzelfsprekendheid is. Een verbetering die noodzakelijk is door een veranderende en meer complexere dienstverlening, onder meer door culturele mengelingen en inwoners met een niet-Nederlandse geboorteakte wat problemen geeft bij de inschrijving in de Basis Registratie Personen. De dienstverlening op het gebied van Burgerzaken bieden we op verschillende kanalen aan: fysiek, digitaal en telefonisch. Hierbij worden de landelijke ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. We hebben daarbij aandacht voor de wensen en verwachtingen van inwoners en ondernemers.

Speerpunten

- Verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening door het doorontwikkelen van houding, gedrag en competenties met als doel het realiseren van een positievere interactie en een betere service-ervaring.
- Monitoren en verbeteren van de kwaliteit en de bereikbaarheid van de dienstverlening door bijvoorbeeld het aanschaffen van een nieuwe contactcenter applicatie, het optimaliseren van de verschillende contactkanalen, het implementeren van een virtuele assistent (zgn “chatbot”), het onderzoeken van de mogelijkheden om MijnHilversum door te ontwikkelen, het uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek en het inrichten van een management dashboard Dienstverlening.
- Implementeren van de applicatie Signalen voor Meldingen in de Openbare Ruimte. Via de applicatie Signalen kunnen inwoners online problemen, gebreken, overlast of verbeteringen in de openbare ruimte melden, met als doel bij te dragen aan het onderhoud, de veiligheid en de algemene kwaliteit van de openbare ruimte. Signalen maakt melden eenvoudiger, is digitaal toegankelijk en beter geschikt voor gebruik op een mobiele telefoon dan de huidige oplossing.
- Verder aansluiten op MijnOverheid voor zowel inwoners als ondernemers om de dienstverlening te verbeteren.
- Aansluiten bij de Wet open overheid (Woo) om overheidsinformatie meer openbaar toegankelijk te maken.
- Voldoen aan enkele wettelijke verplichtingen zoals tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid en wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.
- Verhogen van de kwaliteit en het formuleren van servicenormen waarin de verwachtingen richting burgers worden omschreven.
- Organiseren van Europese verkiezingen van 6 tot 9 juni 2024.

Reguliere activiteiten

- Continueren van de deelname aan de Landelijke Aanpak Adresfraude (LAA).
- Monitoren van de strategie om via diverse kanalen (internet, sociale media, live chat, telefonie, post en het loket) een eenduidige en consequente dienstverlening aan te bieden.
- Waarborgen van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen zodat het mogelijk is om op een goede wijze uitvoering te geven aan wettelijk voorgeschreven taken, zoals het verstrekken van identiteitsdocumenten, uittreksels en behouden van regie.
- Verder digitaliseren van onze producten met oog voor inclusieve dienstverlening aan groepen die minder digitaal vaardig zijn.
- Continueren en doorlopend verbeteren van de dienstverlening, zoals telefonie, balies en e-formulieren.
- Verstrekken van producten, zoals reisdocumenten, uittreksels en verklaringen omtrent gedrag.

Effectief en efficiënt bestuurd stad

Opgave van de stad

De gemeente Hilversum wil een transparante, volwaardige en betrouwbare partner zijn voor inwoners, organisaties en andere overheden. We willen samen met onze partners werken aan de opgaves in de stad. Hilversum kent veel verschillende samenwerkingsverbanden. Samenwerking en participatie zijn nodig om de integrale vraagstukken aan te kunnen pakken, kennis uit te wisselen en taken te laten uitvoeren. Bij samenwerkingsverbanden hoort een duidelijke omschrijving van rollen, opdracht, taken en democratische verantwoording. We willen onze partners betrekken bij het beleid en de uitvoering. We willen transparant zijn over onze plannen en uitkomsten. We willen een betrouwbare partner zijn, die zijn afspraken nakomt.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
001	Formatie, aantal fte per 1.000 inwoners	7	7	8	7,5	8	Eigen begroting/jaarrekening	Wettelijk
002	Bezetting, aantal fte per 1000 inwoners	7	7	7	7,5	7,5	Eigen begroting/jaarrekening	Wettelijk
003	Apparaatskosten, kosten per inwoner	721	758	809	786	786	Eigen begroting/jaarrekening	Wettelijk
004	Externe inhuur, kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	19	20	25	n.v.t.	n.v.t.	Eigen begroting/jaarrekening	Wettelijk
005	Overhead, percentage van totale lasten	11	11	11	12	12	Eigen begroting/jaarrekening	Wettelijk
	Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd		31	27	35	35	Hilversum Monitor	Niet wettelijk

Bestuur

Als gemeente Hilversum werken we samen met andere organisaties in de stad om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. We passen ons flexibel aan de veranderende omstandigheden aan. We communiceren laagdrempelig met de inwoners van Hilversum en we zorgen ervoor dat iedereen mee kan denken over de plannen van de gemeente. We houden bestaande samenwerkingsverbanden regelmatig tegen het licht en zorgen voor democratische verantwoording. We handelen volgens de integriteitscodes voor volksvertegenwoordigers en burgemeester en wethouders. We spannen ons in voor een open bestuurscultuur, waar iedereen mee kan praten over de plannen van de gemeente.

We geloven dat breed gedragen resultaten de beste resultaten zijn. Hilversum 600 is een voorbeeld waarbij wij de stad betrekken bij planvorming en uitvoering van de festiviteiten.

Speerpunten

- Invulling geven aan de open bestuurscultuur die van nature investeert in draagvlak, ruimte biedt voor dialoog en bouwt aan vertrouwen.
- Onderzoeken wat de mogelijke impact kan zijn (op bestuurlijk, financieel en organisatorisch vlak) van een fusie tussen de gemeente Wijdmeren en een andere gemeente, zowel voor Hilversum als voor de bredere regio.
- Implementeren van de Wet Open Overheid (WOO) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

Reguliere activiteiten

- Het verkennen en toepassen van nieuwe mogelijkheden van de bestuurlijke communicatie buiten de eigen communicatiekanalen zoals de gemeentelijke pagina's in de Gooi en Eembode (Raadhuis aan Huis) en social media.
- Betrekken van inwoners, bedrijven, instellingen en medeoverheden bij het ontwikkelen van verschillende visies en beleidstrajecten met behulp van de Participatieleidraad.

Ondersteunende afdelingen (overhead)

De ondersteunende afdelingen van de gemeente Hilversum helpen bij het zo effectief mogelijk uitvoeren van de gemeentelijke taken. Ze zorgen ervoor dat de gemeente goed draait, van financiën tot ICT tot personeelszaken. Hierbij is er constante aandacht voor het behouden en aantrekken van specialisten om onze ambities te blijven realiseren.

Speerpunten

- Intensiveren van de invulling van strategische personeelsplanning. Met blijvende aandacht voor boeien en binden en creatieve en effectieve vormen van werving nieuwe medewerkers.
- Onderzoek doen naar de huisvestingsbehoeften volgens de strategische huisvestingsvisie, zodat deze naadloos aansluiten bij het hybride werken.
- Uitvoering geven aan het Programma Data Gedreven Werken 2022 – 2025.
- Actualiseren van de I-Visie in relatie tot de opgaven in de stad.
- Vervolg geven aan het in het najaar van 2023 uitgevoerde medewerkersonderzoek.

Reguliere activiteiten

- Verbeteren van interne werkprocessen en externe dienstverlening aan inwoners en organisaties door digitalisering.

Overzicht van overhead

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
1. Personeel	25.229	25.198	25.133	25.099
2. Huisvesting & facilitair	5.128	5.108	5.061	4.803
3. ICT	4.016	3.247	2.892	2.694
4. Overig	3.333	1.937	1.931	1.931
Totaal	37.706	35.490	35.017	34.527

Toelichting bij: Overzicht van overhead

De bedragen in het overzicht hierboven zijn het **saldo** van overheadkosten en -opbrengsten, gesplitst naar onderwerp. In het overzicht van taakvelden per programma (financiële begroting) is een uitsplitsing naar opbrengsten en kosten te vinden. Onder de overhead vallen onder meer de kosten van leidinggevenden, planning & control, personeel & organisatie etc.

Hoe de kosten van overhead worden meegenomen in tarieven als afvalstoffenheffing en rioolheffing, wordt toegelicht in de [paragraaf 2.1 Lokale heffingen](#).

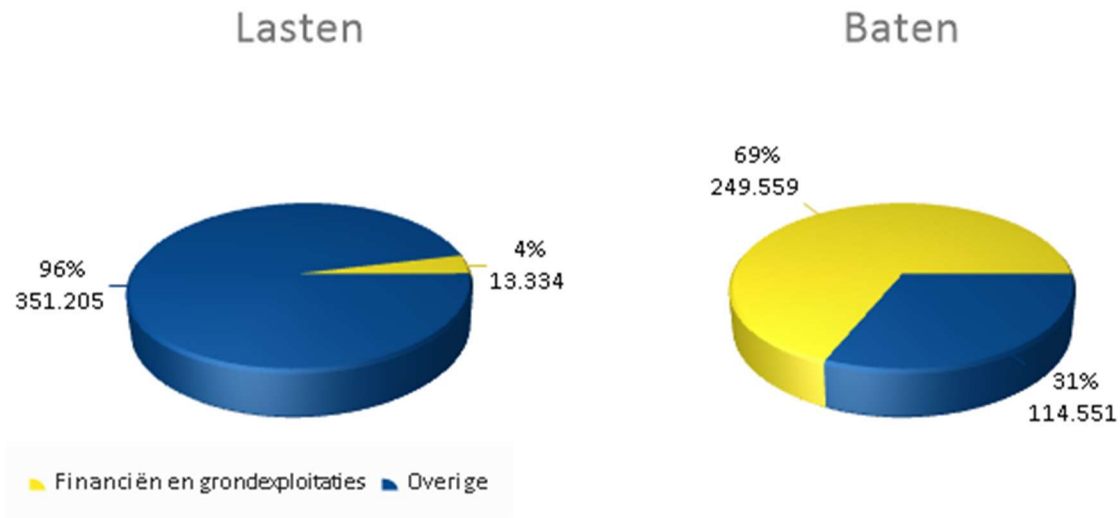
Middelen begrotingsprogramma

Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

Bestuur		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	10.149	10.219	10.214	10.068
1.2	Openbare orde en veiligheid	5.354	5.533	5.521	5.515
Veilige stad		15.504	15.751	15.735	15.584
0.2	Burgerzaken	3.209	2.976	3.078	3.102
Dienstverlening aan de stad		3.209	2.976	3.078	3.102
0.1	Bestuur	4.153	4.152	4.151	4.151
0.4	Overhead	38.194	35.977	35.504	35.014
Effectief en efficiënt bestuurd stad		42.347	40.129	39.656	39.165
Totaal Lasten		61.059	58.856	58.469	57.851
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-14	-14	-14	-14
1.2	Openbare orde en veiligheid	-307	-216	-363	-167
Veilige stad		-321	-230	-377	-181
0.2	Burgerzaken	-2.451	-2.361	-2.548	-2.593
Dienstverlening aan de stad		-2.451	-2.361	-2.548	-2.593
0.1	Bestuur	-3	-3	-3	-3
0.4	Overhead	-488	-488	-488	-488
Effectief en efficiënt bestuurd stad		-491	-490	-490	-490
Totaal Baten		-3.263	-3.081	-3.415	-3.264
Saldo van baten en lasten		57.796	55.775	55.054	54.587
Mutaties reserves		38	38	38	38
Resultaat programma Bestuur		57.834	55.813	55.092	54.625

Programma 5 - Financiën en grondexploitaties

(Kaderstellende)
nota's

- Financiële verordening gemeente Hilversum 2022 (2021)
- Nota grond- en vastgoedbeleid (2019)
- Uitvoeringsnota grondprijzen (2021)
- Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (2023)
- Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034 (2020)
- Verordening onroerendezaakbelasting 2024 (2023)
- Verordening precariobelasting 2024 (2023)
- Legesverordening 2024 (2023)

Betrokken partijen

Voor het realiseren van de bestuurlijke opgave werken wij samen met inwoners, ondernemers, bedrijven, instellingen en maatschappelijke organisaties.

De belangrijkste betrokken partijen binnen het programma Financiën en grondexploitaties zijn:

- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (verbonden partij)
- Vitens (verbonden partij)
- GEM Crailo

Financieel gezonde stad

Opgave van de stad

De komende jaren blijven we werken aan investeringen in de stad die Hilversum en haar inwoners ten goede komen. Gezonde gemeentefinanciën blijven het uitgangspunt. Gezonde gemeentefinanciën zijn noodzakelijk om ook in de toekomst in de stad te kunnen blijven investeren en de begroting structureel in evenwicht te houden.

Indicatoren

Naam indicator		Referentiewaarde			Streefwaarde		Bron	Wettelijk
		2020	2021	2022	2023	2024		
037	Demografische druk (Verhouding tussen de productieve leeftijdsgroep (20-64) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (-20 en 65+))	71	71	71	n.v.t.	n.v.t.	CBS	Wettelijk
038	Gemeentelijke woonlasten 1-persoons-huishoudens, in euro's*	650	690	770	690	720	COELO	Wettelijk
039	Gemeentelijke woonlasten meer-persoons-huishoudens, in euro's*	784	827	n.b.	841	878	COELO	Wettelijk

*Wijze van berekenen woonlasten is aangepast

Financiële huishouding

Wij hebben als uitgangspunt dat inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn en dat er een gezonde verhouding is tussen inkomsten, uitgaven, vermogen en schulden. Structurele uitgaven worden in de regel niet gedekt met incidentele inkomsten. Om te kunnen blijven investeren in de stad is een financiële strategie van groot belang. Als gemeente streven we ernaar om financiële reserves te behouden en te versterken, zodat we deze kunnen aanspreken in moeilijke tijden. Op deze manier kunnen we onze financiële gezondheid handhaven.

Speerpunten

- Afgeven van een rechtmatigheidsverklaring.
- Uitvoeren van 213A onderzoeken.

Reguliere activiteiten

- Inzetten op het verkrijgen van subsidies vanuit Europa, het Rijk, provincie en overige partijen.
- Monitoren van de financiële verordening 2022 en het financieel beleid.
- Monitoren van de investeringen in relatie tot de financiële verordening en een beheersbare schuldquote en solvabiliteit.
- Uitvoeren van de houdbaarheidstest gemeentefinanciën.
- Deelnemen aan samenwerkingsverbanden die de financiële kwetsbaarheden helpen beheersen. Daarbij is er blijvende aandacht voor en deelname aan de lobby richting het Rijk.
- Behouden van een reëel en structureel evenwicht van inkomsten en uitgaven.
- Inzetten op het behoud van een wendbare en weerbare begroting.
- Verder ontwikkelen van de financiële strategie in relatie tot het Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen.

Innen lokale belastingen en heffingen

Vanuit het beginsel 'de gebruiker betaalt' is het uitgangspunt dat gemeentelijke belastingen en heffingen niet meer stijgen dan de inflatie en zoveel als mogelijk kostendekkend zijn.

Speerpunten

- Implementeren van verbeteringen in zowel het proces als de technologie om de kwaliteit van het belastingproces te verhogen. In augustus 2022 heeft Hilversum een meerjarig plan van aanpak opgesteld om verbeteringen door te voeren in het belastingproces. Het plan omvat onder andere gegevenscontrole, -aanvulling en structurele procesverbeteringen. Het optimalisatietraject is begonnen in 2022/2023 en zal zich voortzetten in 2024.

Reguliere activiteiten

- Gefaseerd aanpassen van de gemeentelijke belastingen en heffingen naar een kostendekkend niveau.
- Monitoren van de effecten van kwijtscheldingen en de afgelopen pandemie en de daaruit voortkomende oninbaarheid.
- Uitvoeren van het gastheerschap voor de Gemeente Wijdmeren.
- Invorderen van de gemeentelijke belastingen en heffingen.
- Monitoren van de voorziening dubieuze belastingdebiteuren.

Grondexploitatie en vastgoed

Opgave van de stad

Ons grond- en vastgoedbezit is een instrument om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Wij beheren en verduurzamen het vastgoed in eigendom. Wij toetsen onze vastgoedportefeuille aan het grond- en vastgoedbeleid. Het meerjarenperspectief gebiedsontwikkeling (MPG) geeft inzicht in het cumulatieve effect van alle grote gebiedsontwikkelingen op de gemeentelijke begroting. Het MPG is hiermee een instrument dat de discussie over de sturing van de individuele gebiedsontwikkelingen faciliteert.

Voor een nadere toelichting op de financiële kengetallen verwijzen wij u naar paragraaf 2.2.6 Financiële kengetallen.

Beheer gebouwen en gronden

Eigendom van vastgoed is geen kerntaak van de gemeente. Vastgoed kan echter een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities.

Speerpunten

- Actualiseren van de meerjaren onderhoudsplanung met betrekking tot al het gemeentelijk vastgoed
- In kaart brengen van de mogelijkheden voor het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dat in eigendom blijft en onderzoeken van mogelijkheden van externe (co)financiering of subsidie.
- Uitvoeren van de plannen voor de verduurzaming van het Raadhuis.

Reguliere activiteiten

- Beheren en onderhouden van het gemeentelijk vastgoed.
- Verkopen van vastgoed en gronden die niet binnen de strategische portefeuille passen.
- Aankopen en beheren van panden in gebieden waarop een voorkeursrecht is gevestigd op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten.
- Aankopen en huren van vastgoed ondersteunend aan het gemeentelijk beleid.

Strategische gronden actief inzetten om de stad te versterken

We zetten strategische gronden actief in om de stad te versterken.

Speerpunten

- Actualiseren van het vastgoed- en grondbeleid in combinatie met de verduurzamingsopgaven
- Stationsgebied: Voortzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg. Voorbereiding op de uitgifte van het eerste gronden.
- Bruisend Hart: De verwerving van panden en gronden loopt door in 2024.
- Arenapark: In 2024 wordt het stedenbouwkundig plan voor het Arenapark, waarop een voorkeursrecht is gevestigd, verder ontwikkeld tot een concreet bestemmingsplan. Tegelijkertijd zullen de diverse grondruiltransacties die hiermee samenhangen, worden ingevuld en afgehandeld.
- Circusterrein: De samenwerkingsovereenkomst wordt getekend, waarna de locatie verder geschikt wordt gemaakt ten behoeve van flexibele woonconcepten.

Reguliere activiteiten

- Actualiseren en verder ontwikkelen van het Meerjarenperspectief gebiedsontwikkelingen als kader voor lopende en toekomstige projecten.
- Anna's Hoeve: Alle gronden zijn verkocht, laatste bouwprojecten zijn in uitvoering.
- Crailo: GEM Crailo geeft uitvoering aan de eigen grondexploitatie met de overgedragen gronden. Bestuurlijke aansturing samen met Gooise Meren en Laren.
- Verder inzetten op de financiële beheersbaarheid van projecten via portfolio- en projectmanagement. Op deze wijze wordt de financiële en juridische kwetsbaarheid verminderd en kennis en kunde geborgd.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2024 Saldo	Begroting 2025 Saldo	Begroting 2026 Saldo	Begroting 2027 Saldo
Dividend	250	250	250	250
Financieringsfunctie	-264	-298	-1.146	-1.477
Gemeentefonds	215.357	225.893	216.017	220.830
Lokale heffingen	25.253	25.925	26.704	27.814
Totaal	240.597	251.770	241.825	247.417

Toelichting bij: Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Gemeentefonds

De ramingen van de uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2023. Het gaat om de algemene uitkering, de uitkeringen voor het sociaal domein, en een aantal aparte uitkeringen.

Financieringsfunctie

Niet alle investeringen worden volgens planning uitgevoerd. Dat betekent dat de rente- en afschrijvingslasten meestal ook lager uitvallen. Wij houden hier altijd rekening mee door het opnemen van een stelpost en komen zo tot een reëlere benadering van de werkelijkheid.

Lokale heffingen

De opbrengsten uit Lokale heffingen bestaan uit de onroerende zaakbelasting en de precariobelasting. Dit zijn algemene belastingen die naar vrije keuze van de gemeente kunnen worden ingezet. In [paragraaf 2.1 Lokale heffingen](#) wordt uitgebreid stilgestaan bij deze inkomstenposten.

Dividend

Het geraamde dividend is afkomstig van een tweetal verbonden partijen: De Bank Nederlandse Gemeenten en het waterleidingbedrijf Vitens. Hilversum is aandeelhouder in beide vennootschappen.

Middelen begrotingsprogramma

Overzicht taakvelden

Bedragen x € 1.000

Financiën en grondexploitaties		Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0.5	Treasury	406	438	1.284	1.612
0.61	OZB-woningen	1.112	1.114	1.119	1.129
0.62	OZB niet-woningen	679	662	661	660
0.64	Belastingen overig	1.571	1.347	1.345	1.344
0.8	Overige baten en lasten	3.036	9.119	15.595	22.338
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-49	113	113	-113
Financieel gezonde stad		6.755	12.793	20.117	26.970
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.761	1.858	1.856	1.854
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	3.479	5.488	2.207	3.237
Grondexploitatie en vastgoed		6.240	7.346	4.063	5.091
Totaal Lasten		12.995	20.139	24.180	32.060
0.5	Treasury	-392	-390	-388	-385
0.61	OZB-woningen	-12.700	-12.909	-13.332	-14.076
0.62	OZB niet-woningen	-12.225	-12.722	-13.077	-13.443
0.64	Belastingen overig	-627	-593	-593	-593
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-215.357	-225.893	-216.017	-220.830
Financieel gezonde stad		-241.301	-252.507	-243.407	-249.327
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-7.401	-1.230	-1.230	-1.230
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	-857	-3.059	-206	-1.238
Grondexploitatie en vastgoed		-8.258	-4.289	-1.436	-2.469
Totaal Baten		-249.559	-256.796	-244.843	-251.796
Saldo van baten en lasten		-236.564	-236.657	-220.663	-219.735
Mutaties reserves		1.541	11.610	3.083	1.000
Resultaat programma Financiën en grondexploitaties		-235.725	-225.856	-219.581	-218.735

2 - De paragrafen

2.1 Lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten, maar gemeenten zijn wel beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Daarbij wordt tevens onderscheid gemaakt in twee type belastingen namelijk ongebonden en gebonden belastingen. Ongebonden belastingen: dit zijn algemene dekkingsmiddelen. Hier staat geen aanwijsbare tegenprestatie tegenover. De inkomende middelen kunnen door Hilversum voor verschillende doeleinden worden ingezet. Voorbeelden hiervan zijn onroerendezaakbelasting en precariobelasting. Gebonden belastingen: dit zijn geen algemene dekkingsmiddelen. Hier staat een aanwijsbare tegenprestatie tegenover. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de leges die betaald worden voor paspoorten en rijbewijzen, de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Hilversum moet een specifieke tegenprestatie leveren. Deze paragraaf geeft informatie over het beleid en de ontwikkeling van de tarieven van zowel de gebonden als ongebonden belastingen.

2.1.1 Lokale heffingen

Bepalen overhead uurtarief

Overheadkosten omvatten alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten/taken/producten. De BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) schrijft voor dat de overheadkosten aan de taakvelden moeten worden toegerekend. De overheadkosten vormen daarmee een belangrijk onderdeel van de lokale heffingen. De toerekening van de overheadkosten aan de taakvelden geschiedt op basis van een verdeelsleutel. In Hilversum wordt de overhead uitgedrukt in een overhead uurtarief per Fte, waarbij uitgegaan wordt van 1.332 productieve uren per Fte op jaarbasis. Het overhead uurtarief wordt jaarlijks vastgesteld. Het overhead uurtarief bedraagt in 2024 € 53,70 per uur en is daarmee gedaald ten opzichte van het gehanteerde uurtarief bij het opstellen van de begroting 2023.

Opslag overhead	Begroting 2023	Begroting 2024
Geraamde overhead	€ 33.860.304	€ 36.122.441
Geraamde formatie	472	505
Productieve uren per persoon	1.332	1.332
Totaal productieve uren	628.704	672.660
Berekende overhead per uur	€ 53,86	€ 53,70

De woonlasten

De onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing bepalen de gemeentelijke woonlasten voor een huishouden. De tarieven voor de woonlasten worden jaarlijks vastgesteld door de gemeenteraad. Bij het bepalen van de tarieven 2024 zijn een drietal algemene uitgangspunten gehanteerd, te weten:

1. **De totale woonlasten mogen niet meer stijgen dan de inflatie:** De verwachte inflatie voor 2024 is in de voorjaarsnota vastgesteld op 4,4%. Bij het hanteren van dit uitgangspunt wordt ook gekeken naar de verschillende categorieën (huurders, eigenaren en 1, 2 of meerpersoonshuishoudens). Voor de periode 2025-2027 houden we een inflatiepercentage van 2,8% aan.
2. **We streven naar volledige kostendekkendheid:** De kostendekking mag maximaal 100% zijn. In Hilversum wordt gestreefd naar een dekkingspercentage van 99%. Deze marge van 1% wordt aangehouden om het risico, bij een eventuele juridische procedure over de kostendekking van de verordening, te minimaliseren.
3. **Meerjarige areaalontwikkeling:** In het coalitieakkoord "Hilversum Koesteren" is vastgelegd dat Hilversum ruwweg 3.000 nieuwe woningen tot aan 2030 wil realiseren. Bij de tariefberekening van de rioolheffing, afvalstoffenheffing en de onroerendzaakbelasting 2024-2027 wordt daarom uitgegaan van een areaalontwikkeling van 350 woningen per jaar.

Bij het bepalen van de woonlastentarieven 2024 zijn, met inachtneming van bovengenoemde uitgangspunten, keuzes gemaakt die van invloed zijn op de woonlastenontwikkeling:

- Er wordt in 2024 rekening gehouden met een waardeontwikkeling woningen van 4,2% en voor niet woningen van 3%;
- Om te voldoen aan het algemene uitgangspunt dat de woonlasten als geheel niet meer stijgen dan de inflatie, moet de kostendekking van de rioolheffing naar beneden bijgesteld worden. De kostendekking van rioolheffing is 91%, de kostendekking van de afvalstoffenheffing bedraagt in 2024 93%. In verband met evenwichtige spreiding van de woonlasten is gekozen om de tarieven voor afval en riool in de meerjarenbegroting gefaseerd te laten stijgen om uiteindelijk een kostendekking van 99% te realiseren;
- De onttrekking aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing bedraagt in 2024 324.000. Voor rioolheffing bedraagt de onttrekking in 2024 € 270.000. Voor beide heffingen is de voorziening na 2024 leeg.

In onderstaande tabel staat de ontwikkeling van de verschillende tarieven. Ook is aangegeven wat het totaal aan woonlasten is per soort huishouden.

Lokale woonlastendruk	2023	2024	2025	2026	2027
Onroerendzaakbelasting eigenaren	269,68	274,43	277,39	284,88	299,13
Rioolheffing	189,85	205,31	215,79	222,14	222,06
Afvalstoffenheffing (meerpersoonshuishouden)	381,36	398,24	409,39	420,85	432,63
Totaal	840,89	877,98	902,57	927,87	953,82
Procentuele wijziging voor woningeigenaren:					
* Eenpersoonshuishouden	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
* Tweepersoonshuishouden	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
* Meerpersoonshuishouden	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
Gemiddelde stijging woningeigenaren	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
Procentuele wijziging voor huurders van woningen					
* Eenpersoonshuishouden	1,6%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
* Tweepersoonshuishouden	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%
* Meerpersoonshuishouden	1,5%	4,4%	2,8%	2,8%	2,8%

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

Om het totaal van de woonlasten voor woningeigenaren met 4,4% te laten stijgen, stijgt het te betalen bedrag aan OZB voor een gemiddelde woning met 1,76%. De tarieven voor niet-woningen (gebruikers) en niet-woningen (eigenaren) stijgen met 4,4%. Voor de periode 2025-2027 houden we het inflatiepercentage van 2,8% aan. De waardeontwikkeling voor woningen en niet-woningen is verwerkt in het tarief. In de begroting 2024 wordt voor dubieuze debiteuren 1,5% ten laste van de opbrengst OZB meegenomen: dit betreft circa € 250.000.

Ontwikkeling onroerende zaakbelasting:

Omschrijving	2023	2024	Vershil	%
Woningen				
Gemiddelde woningwaarde	427.875	445.846	17.971	4,20%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	269,68	274,43	4,75	1,76%
Niet - woningen gebruikers				
Gemiddelde waarde	823.897	848.614	24.717	3,00%
Onroerendezaakbelasting gebruiker	1.557,41	1.625,93	68,52	4,40%
Niet -woningen eigenaren				
Gemiddelde waarde	823.897	848.614	24.717	3,00%
Onroerendezaakbelasting eigenaren	2.331,63	2.434,22	102,59	4,40%

Ten tijde van het opstellen van deze begroting zijn de WOZ-waarden voor het nieuwe jaar nog niet bekend. Bij het berekenen van de tarieven wordt daarom een inschatting gemaakt van de verwachte waardeontwikkeling ten opzichte van de reeds bekende WOZ-waarden. Als in het nieuwe jaar de aanslagen worden opgelegd, gebeurt dat op basis van de op dat moment bekende WOZ-waarden. Deze kan afwijken van de waarde waarvan in deze begroting is uitgegaan.

Rioolheffing

De rioolheffing is een gebonden belasting die wordt geheven om beheer en onderhoud van de riolering te bekostigen. Ook maatregelen die worden genomen in verband met het verwerken van hemelwater en het reguleren van het grondwater vallen hieronder.

De rioolheffing mag maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hilversum wordt gestreefd naar een dekkingspercentage van 99%. Aan het eind van ieder jaar worden de daadwerkelijke baten en lasten in kaart gebracht. Het kan zijn dat de baten hoger liggen dan de lasten. Eventuele overschotten vloeien altijd terug naar de burger. Dit doen wij door de overschotten toe te voegen aan de egalisatievoorziening. Deze voorziening kan in de daaropvolgende jaren worden ingezet om eventuele tariefswijzigingen te beperken en de woonlasten zoveel mogelijk te beperken voor alle Hilversummers.

We komen voor 2024 tot aanzienlijk meer lasten in de begroting. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Verhoging spaarvoorziening: € 523.000 door indexering investeringen met GWW-index van het CBS (13,73%);
- Waterwegen: € 116.000 hogere lasten voornamelijk door het actualiseren van het onderhoud;
- Overhead: € 233.000 door toenemende inzet medewerkers;
- Personeel en organisatie: € 321.000 door hogere salarislaster (CAO) en inzet medewerkers;
- Heffing en inning: € 120.000;
- Egalisatievoorziening riool: het saldo van € 270.000 wordt volledig uit de voorziening onttrokken om daarmee het tarief te dempen.

Om te voldoen aan het algemene uitgangspunt dat de woonlasten als geheel niet meer stijgen dan de inflatie, moet de kostendekking van de rioolheffing naar beneden bijgesteld worden. Voor 2024 is de kostendekking 91%. Het tarief stijgt met 8,1%. De totale woonlasten stijgen, conform de voorjaarsnota, met maximaal 4,4% inflatie in 2024. Onderstaande tabel geeft inzicht in de rioolheffingstarieven 2024.

Bedragen x 1.000

Kostendekkendheid rioolheffing	2023	2024	2025	2026	2027
kosten exploitatie	1.424	1.464	1.504	1.464	1.464
dubieuze debiteuren	150	150	150	150	150
kapitaallasten	944	1.000	991	997	967
investering ideaalcomplex	3.806	4.329	4.329	4.329	4.329
directe personeels- en organisatiekosten	676	997	991	987	985
Netto kosten taakveld	7.000	7.940	7.965	7.927	7.895
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>					
heffing en inning	113	233	233	233	233
straatreiniging en zwerfafval	515	569	569	569	569
waterwegen	267	383	374	365	364
overhead	990	1.223	1.223	1.223	1.223
BTW	404	424	416	407	407
Totale kosten	9.289	10.772	10.739	10.683	10.650
Dekkingspercentage	99%	91%	94%	98%	99%
Toe te rekenen kosten	9.196	9.803	10.133	10.510	10.584
Totale opbrengst	9.196	9.803	10.133	10.510	10.584
Opbrengst mutatie egalisatievoorziening	-	-	-	-	-
Opbrengst heffingen	425	270	-	-	-
	8.771	9.533	10.095	10.469	10.544
Stand van voorziening 31 december	270	0	0	0	0
Tarief	€ 189,85	€ 205,31	€ 216,61	€ 222,99	€ 222,99
% verandering (t-1)	4,0%	8,1%	5,1%	2,9%	0,0%

Afvalstoffenheffing

Het verwijderen van ons afval is uitbesteed aan de Regio Gooi en Vechtstreek (GAD). De begroting van de GAD is daarom grotendeels bepalend voor de tarieven afvalstoffenheffing. Hilversum houdt toezicht op de begroting van de GAD met als doel een efficiënte en effectieve wijze van afvalinzameling, om daarmee de tarieven afvalstoffenheffing voor de burger zo stabiel en laag mogelijk te houden. Afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. De gemeente mag de kosten voor afvalinzameling doorbelasten aan haar inwoners. Deze doorbelasting vindt plaats op basis van het aantal huishoudens. De afvalstoffenheffing mag maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hilversum wordt gestreefd naar een dekkingspercentage van 99%. Aan het eind van ieder jaar worden de daadwerkelijke baten en lasten in kaart gebracht. Het kan zijn dat de baten hoger liggen dan de lasten. Eventuele overschotten vloeien altijd terug naar de burger. Dit doen wij door de overschotten toe te voegen aan de egalisatievoorziening. Deze voorziening kan in de daaropvolgende jaren worden ingezet om eventuele tariefswijzigingen te beperken en de woonlasten zoveel mogelijk te beperken voor alle Hilversummers. Bij de berekening van de afvalstoffenheffing zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De bijdrage vanuit Hilversum voor de GAD stijgt naar verwachting in 2024 met ca. € 400.000.
- De kostendekking stijgt in 2024 van 89% naar 93%. In verband met evenwichtige meerjarige spreiding van de woonlasten is gekozen om het afvaltarief in de meerjarenbegroting gefaseerd te laten stijgen om in 2028 uit te komen op een kostendekking van 99%.
- Op basis van de huidige inschattingen verwachten wij in 2024 maximaal € 800.000 te moeten kwijtschelden.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de afvalstoffenheffing tarieven 2024.

Bedragen x 1.000

Berekening heffingspercentage Afval	2023	2024	2025	2026	2027
bijdrage GAD (Regio G&V)	10.210	10.343	10.517	10.684	10.774
aanvulling CAO (Regio G&V)	0	300	300	300	300
verwachte teruggave GAD (jaarresultaat)	0	0	0	0	0
dubieuze debiteuren	200	200	200	200	200
Netto kosten taakveld	10.410	10.843	11.017	11.184	11.274
Toe te rekenen kosten via andere taakvelden					
Kwijtscheldingen	835	800	800	800	800
heffing en inning	168	175	175	175	175
Straatreiniging	426	443	443	443	443
overhead	144	196	195	194	194
BTW	2.269	2.365	2.401	2.436	2.455
Totale kosten	3.842	3.979	4.014	4.048	4.067
Dekkingspercentage	89%	93%	93%	95%	97%
Toe te rekenen kosten	12.684	13.772	13.939	14.448	14.956
Totale opbrengst	12.684	13.772	13.939	14.448	14.956
Opbrengst mutatie egalisatiereserve	0	-324	0	0	0
Opbrengst heffingen	12.684	13.448	13.939	14.448	14.956
Stand van voorziening 31 december	324	0	0	0	0

Tarief 1 persoons hh	€ 229,87	€ 239,98	€ 246,70	€ 253,61	€ 260,71
Tarief 2 persoons hh	€ 305,90	€ 319,32	€ 328,30	€ 337,49	€ 346,94
Tarief meer persoons hh	€ 381,45	€ 398,28	€ 409,39	€ 420,85	€ 432,63
% verandering (t-1)	1,54%	4,40%	2,80%	2,80%	2,80%

Overige ongebonden lokale heffingen

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven van voorwerpen op of boven gemeentegrond, o.a. reclame uitstallingen, luifels en terrassen. De huidige verordening bestaat uit 48 verschillende tarieven. Bij de voorjaarsnota is reeds voorgesteld om de verordening precariobelasting te actualiseren en het aantal tarieven voor 2024 te beperken. Belangrijkste voordelen hiervan zijn:

- Beperking regeldruk voor ondernemers;
- Efficiëntere uitvoering door beperking van het aantal (met name arbeidsintensieve tarieven);
- De huidige verordening is ruim 20 jaar oud en dient geactualiseerd te worden, een vereenvoudigde verordening geeft in één oogopslag aan waarvoor betaald moet worden.

Voor 2024 wordt o.a. geen precariobelasting meer geheven voor vlaggenmasten, uitstalkasten, aankondigingsborden/reclameborden, luifels en zonneschermen (in de huidige APV zijn regels opgenomen, hierin is beschreven wat wel en niet is toegestaan). De volgende tarieven blijven dan over:

- Bouwmaterialen en dergelijke;
- Containers;
- Terrassen; bij de verordening precariobelasting is de klasse indeling weergegeven op de kaart.
- Incidentele en vaste standplaatsen.

De tarieven worden in 2024 verhoogd met 4,4% inflatie. De tarieven voor terrassen worden in 2024 als volgt vastgesteld: klasse 1 € 50, klasse 2 € 36 en klasse 3 € 21,50. De tarieven worden per 2025 stapsgewijs verhoogt in drie jaar tot: klasse 1 € 60, klasse 2 € 45 en klasse 3 € 30. Het beperken van het aantal tarieven heeft een negatief effect van (€ 150.000) op de begroting. Het effect van € 150.000 is al verwerkt in de begroting.

Marktgelden

Marktgelden is een gebonden belasting die moet worden betaald voor een standplaats op de markt in Hilversum. Jaarlijks worden de marktgeldtarieven vastgesteld door de gemeenteraad.

De heffing van marktgelden mag maximaal 100% kostendekkend zijn. Voor 2024 wordt, een lagere kostendekking, een dekkingspercentage van 81% gehanteerd, was 92% in 2023. Dit houdt in dat niet alle aan de markt gerelateerde lasten doorbelast worden aan de vergunninghouder of degene die een standwerkers plaats inneemt op de markt. Het tarief 2024 is (in overeenstemming met de algehele lijn in de begroting 2024) t.o.v. 2023 met 4,4% verhoogd. Dit is de toename van € 0,88 naar € 0,92 (en van € 0,77 naar € 0,80 voor de woensdag).

In onderstaande tabel is aangegeven welke kosten wij toerekenen aan de markt, welk bedrag daarbij hoort en voor welk percentage wij deze doorbelasten in het tarief. Onder de tabel treft u een toelichting aan op een aantal kostensoorten.

SOORT KOSTEN	BEDRAG	PERCENTAGE	2024	2025	2026	2027
Kapitaallasten herinrichting Marktpllein (1)	54	29%	15	15	15	15
Personeels- en organisatiekosten	238	100%	238	238	238	238
Schoonmaak na afloop markt	116 incl. BTW	100%	116	116	116	116
Schoonspuiten Marktpllein (2)	21 incl. BTW	29%	6	6	6	6
Divers kleine uitgaven (water, netbeheer etc.)	3 incl. BTW	100%	3	3	3	3
Subtotaal kosten			378	378	378	378
Dekkingspercentage			67%	69%	71%	73%
Totaal kosten in tarief			254	261	268	276
Promotie (3)	Apart tarief		17	17	17	17
Energie (4)	O.b.v. verbruik doorbelast		9	9	9	9

- 1) Kapitaallasten voor de herinrichting van het plein bedragen € 1,5 miljoen. Omdat de markt op 2 van de 7 dagen per week plaatsvindt, worden de kapitaallasten voor 29% doorbelast (2/7e deel). Hoewel de markt niet het volledige plein in beslag neemt, wordt het gehele plein gebruikt vanwege doorlooppaden, aanlooproutes en parkeergelegenheid voor de markt.
- 2) Schoonspuiten van het plein gebeurt maandelijks, maar dit is niet alleen voor de markt, aangezien andere evenementen ook bijdragen aan vervuiling. Omdat de markt slechts 2 van de 7 dagen per week plaatsvindt, worden de schoonmaakkosten voor 29% (2/7e deel) doorbelast aan de markt.
- 3) Promotiekosten kent een apart tarief van €0,05 per M2 per dag, het bedrag dat door de gemeente wordt ontvangen wordt niet door de gemeente besteed maar door de markt zelf.
- 4) Energielasten worden op basis van gerealiseerd verbruik doorbelast aan de gebruiker.

Tarieven per dag, per vierkante meter

TARIEVEN	2023	2024	2025	2026	2027
ZATERDAG					
Basistarief	0,88	0,92	0,94	0,97	1,00
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
	0,93	0,97	0,99	1,02	1,05
WOENSDAG					
Basistarief	0,77	0,80	0,83	0,85	0,87
Promotie tarief	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
	0,82	0,85	0,88	0,90	0,92

Parkeerbelastingen

Er is sprake van een tweetal parkeertarieven. De tarieven voor straatparkeren en voor vergunningen. Daarnaast is er de naheffingsaanslag parkeerbelastingen (parkeerboete) die wordt opgelegd als er niet betaald is voor straat- of vergunning parkeren.

Sinds 2019 is de indexatie van de parkeertarieven op straat niet meer geëffectueerd. Deze bedroeg in die periode 18,4%. In 2024 wordt een deel van de inflatiecorrectie doorgevoerd en worden de parkeertarieven met 10% verhoogd, [parkeerbeleid 2023 raad 19 juli 2023](#). De aan het parkeerbeleid gekoppelde kosten worden op deze wijze in rekening gebracht bij de auto gebruiker. Na het doorvoeren van de indexatie bedraagt het parkeertarief in Hilversum m.i.v. 2024 € 3,20 per uur (was € 2,90) in het centrum en € 2,90 per uur (was: € 2,60 schil en € 1,60 buitenschil) in de (buiten)schil. In het nieuwe parkeerbeleid is, ten opzichte van het voorgaande parkeerbeleid, geen onderscheid gemaakt in een binnen -en buitenschil. De parkeertarieven voor de vergunninghouders stijgen als volgt:

Parkeergebied	Soort vergunning	2023	2024
		Kosten (per jaar)	Kosten (per jaar)
Centrum	Bewonersvergunning	€ 75	€ 75
Centrum	Combinatievergunning	€ 250	€ 300
Centrum	Zakelijke vergunning	€ 150	€ 200
Schil	1e bewonersvergunning	€ 50	€ 40
Schil	2e bewonersvergunning	€ 150	€ 150
Schil	3e bewonersvergunning	€ 120	€ 225
Schil	1e zakelijke vergunning	€ 100	€ 200
Schil	2e zakelijke vergunning	€ 250	€ 400
Schil	3e zakelijke vergunning	€ 300	€ 500
Schil	werknemers vergunning	€ 350	€ 400
Schil	Zorgvergunning	€ 400	€ 400

Wie betaald parkeert, betaalt parkeerbelasting. Als u parkeert bij een parkeermeter of parkeerautomaat zonder te betalen kan u te maken krijgen met een naheffingsaanslag. De kosten die de gemeente moet maken voor de 'naheffing' worden bij de parkeerder in rekening gebracht. Het tarief voor de naheffingsaanslag is wettelijk gemaximeerd. De gemeente mag dit bedrag alleen naheffen als de kosten die de gemeente moet maken voor de handhaving hoger zijn dan de opbrengst van de naheffingsaanslagen.

De gemeente mag geen winst maken op de naheffingsaanslagen. De huidige dekking voor naheffingsaanslagen bedraagt 83% en ligt daarmee onder de 100%. In 2024 wordt net als in 2023 het maximumtarief gehanteerd. Het maximumtarief voor 2024 bedraagt € 76,70.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid naheffingen				
parkeren	2024	2025	2026	2027
Kosten taakveld, incl. omslagrente	958	958	958	958
Overige toe te rekenen kosten	43	43	43	43
Netto kosten taakveld	1.001	1.001	1.001	1.001
-				
Belasting toegevoegde waarde (BTW 21%)	210	210	210	210
Totaal toe te rekenen kosten incl. BTW	1.211	1.211	1.211	1.211
Opbrengst heffingen	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Dekkingspercentage	83%	83%	83%	83%
Tarief naheffingsaanslag parkeren 2024	€ 76,70	€ 76,70	€ 76,70	€ 76,70

Leges

De legesverordening bevat de tarieven voor een groot aantal gemeentelijke producten en diensten. Het gaat hierbij altijd om diensten waar mensen zelf om gevraagd hebben bij de gemeente. Voor de door de gemeente geleverde diensten kunnen leges in rekening worden gebracht. Bij de legesheffing worden de kosten die de gemeente maakt, verhaald op de aanvrager.

Invoering Omgevingswet

De legesverordening 2024 kent een groot aantal aanpassingen in vergelijking met de huidige verordening. Dit heeft te maken met de invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (hierna: WKB) op 1 januari 2024. De wijzigingen zijn terug te vinden in hoofdstuk 2 van de bij de Legesverordening horende tarieventabel.

Door invoering van de Omgevingswet is er sprake van verschuiving van werkzaamheden

Nieuw zijn werkzaamheden rondom meldingen door de kwaliteitsborger, waarbij het heffen van leges niet is toegestaan. Het gaat hier dan over het in ontvangst nemen en registreren van de melding, het beoordelen van de ontvankelijkheid, het beoordelen van de risicoanalyse. Ook de gereed melding met het daarbij behorende beoordelen van de ontvankelijkheid van het dossier moet worden gedaan. Deze werkzaamheden komen in de plaats van de huidige bouwkundige toetsing bij de beoordeling van aanvragen en het toezicht daarop.

Kostendekkendheid havengelden	Lasten	Baten	Kostendekkendheid
Algemene dienstverlening	2.293.139	2.171.316	94,70%
Dienstverlening fysieke leefomgeving	3.098.686	3.125.000	100,80%
Dienstverlening Europese dienstenrichtlijn	152.782	60.784	39,80%
Totaal	5.544.789	5.357.100	96,60%

Bij de kostendekkendheid van de legesverordening wordt gekeken naar de verordening als geheel. Kruissubsidiering binnen de afzonderlijke onderdelen is toegestaan. De kostendekkendheid van de gehele verordening komt voor 2024 uit op afgerond 97%.

Havengelden

Havengeld is een gebonden belasting die wordt betaald voor het gebruik van de Hilversumse haven. De havengelden bestaan uit liggelden van woonboten en kadegelden voor vracht- en recreatievaart. Het grootste deel van de opbrengsten is afkomstig van woonschepen. De havengelden mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. In Hilversum is het niet realistisch om de lasten volledig door te belasten en tegelijkertijd realistische tarieven aan te bieden. De in Hilversum gehanteerde tarieven liggen op dit moment in lijn met of hoger dan de commerciële tarieven die de particuliere havens in de omgeving rekenen. De tarieven stijgen in 2024 ten opzichte van 2023 met 4,4% (inflatie). In verband met de grote hoeveelheid verschillende tarieven verwijzen wij hiervoor naar de verordening havengelden.

Kostendekkendheid havengelden	2024	2025	2026	2027
Kosten taakveld, incl. omslagrente	99	74	73	72
Inkomsten taakveld, excl. heffingen	-10	-10	-10	-10
Netto kosten taakveld	89	65	63	63
<i>Toe te rekenen kosten via andere taakvelden</i>				
- overige toe te rekenen kosten	1	1	1	1
- overhead	25	25	25	25
- BTW	12	8	8	8
Totale kosten	126	98	96	95
Opbrengst heffingen	19	19	19	19
Dekkingspercentage	15,0%	19,5%	19,8%	19,9%

Inkomsten uit lokale heffingen

	2023	2024	2025	2026	2027
Ongebonden heffingen					
Onroerendezaakbelastingen woningen	12.458	12.690	12.899	13.321	14.065
Onroerendezaakbelastingen niet woningen	11.810	12.437	12.716	13.072	13.438
Precariobelasting	321	202	168	168	168
Totaal niet gebonden heffingen	24.589	25.329	25.783	26.561	27.671
Gebonden Heffingen					
Rioolheffing	8.771	9.533	10.095	10.469	10.544
Afvalstoffenheffing	12.684	13.448	13.939	14.448	14.956
Marktgelden	270	254	261	268	276
Parkeermeters, vergunningen fiscale parkeerheffingen	4.650	6.245	7.250	7.250	7.250
Leges omgevingsvergunningen	3.180	3.060	3.110	3.110	3.110
Leges burgerlijke stand	203	329	329	329	329
Leges rijbewijzen/paspoorten/identiteitskaart	896	1.856	1.867	2.053	2.098
Leges gemeentelijke basisregistratie	32	33	33	33	33
Overige leges en heffingen	259	264	264	264	264
Totaal gebonden heffingen	30.945	35.022	37.148	38.224	38.860
Totaal	55.534	60.351	62.931	64.785	66.531

2.1.2 Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Hilversum biedt inwoners de gelegenheid kwijtschelding aan te vragen, als zij niet of met grote moeite in staat zijn om de lokale belastingen te betalen. Een inwoner komt niet zomaar in aanmerking voor kwijtschelding. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden dat de gemeente toetst bij de behandeling van de aanvraag. De kwijtscheldingsverzoeken worden behandeld aan de hand van normen van de rijksoverheid en de relevante wet- en regelgeving voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. De door kwijtschelding misgelopen opbrengsten zijn verrekend in de tarieven.

De gemeente Hilversum verleent kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing. Ook kan kwijtschelding worden verleend voor onroerendezaakbelasting en rioolheffing. Omdat dit eigenarenbelastingen zijn komt kwijtschelding bij deze belastingsoorten in de praktijk zelden voor. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken laat zich moeilijk vooraf voorspellen. Voor 2024 is een totaalbedrag van € 800.000 aan kwijtschelding begroot.

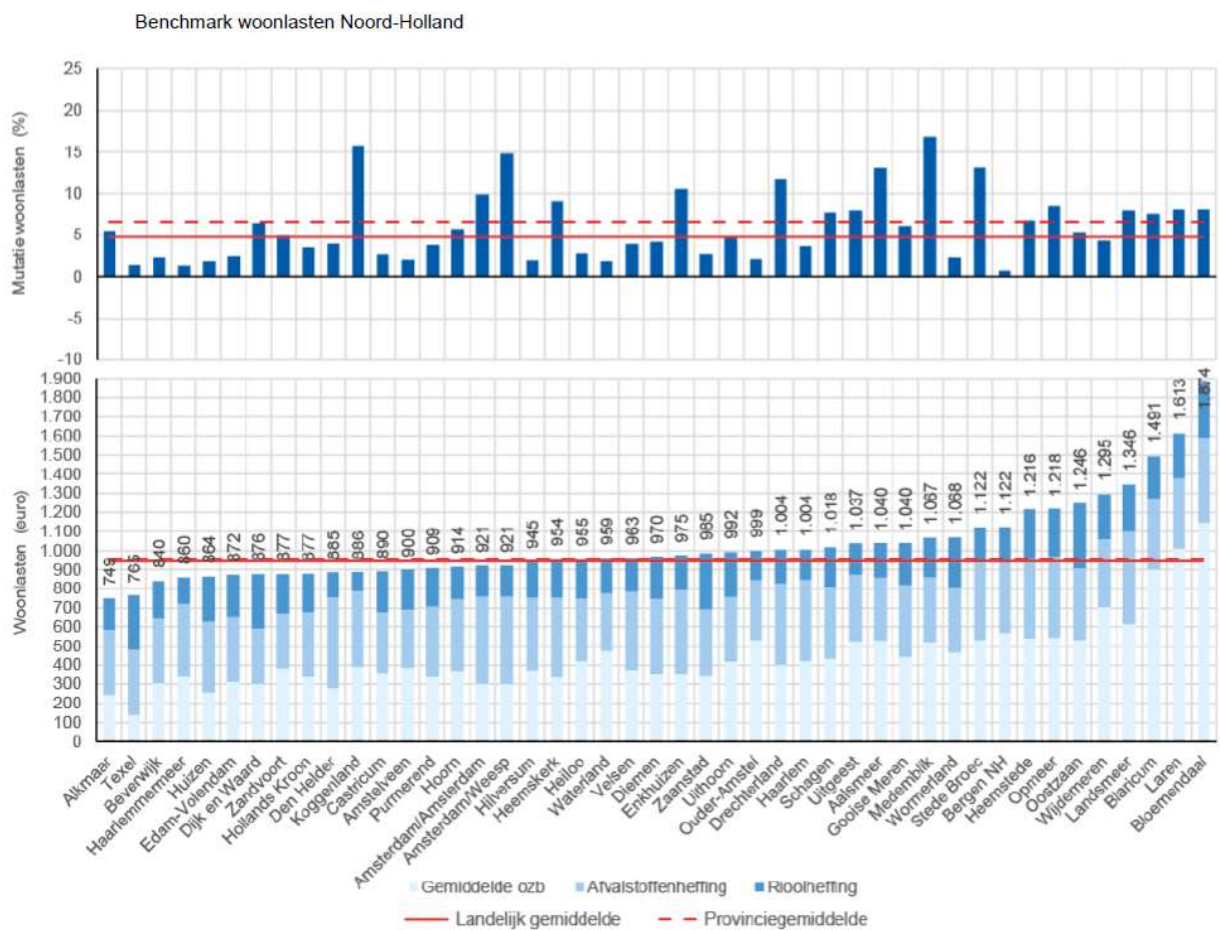
Hilversum behandelt ook de kwijtscheldingsverzoeken voor de (waterschaps) heffingen van Waternet, wanneer het om inwoners van Hilversum gaat. Waternet vergoedt de kosten die de gemeente Hilversum hiervoor maakt. Ook de kwijtscheldingsverzoeken van Wijdmeren worden door Hilversum behandeld. Als na een afwijzing van een kwijtscheldingsverzoek alsnog stukken worden ingediend dan wordt er een herziening ingeboekt. Daardoor ligt bij herzieningen het aantal ongegrondverklaringen een stuk lager. Voor administratieve beroepen wordt ingeschat dat 95% daarvan ongegrond is. Dit in de verwachting dat de beoordeling van de kwijtscheldingsverzoeken correct heeft plaatsgevonden en dat het administratief beroep daarom kan worden afgewezen (ongegrond verklaard).

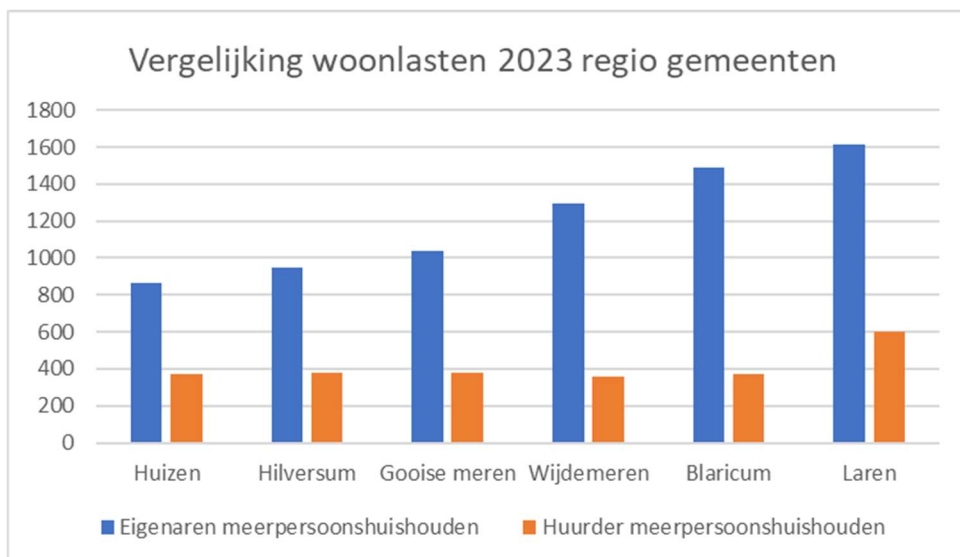
Omschrijving	JS 2022	B 2023	B 2024
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	3.813	3.700	3.850
(Inclusief Waternet) waarvan:			
Geheel toegekend	2.760	2.550	2.850
Gedeeltelijk toegekend	14	50	50
Afgewezen	720	1.100	950
Ingetrokken	31	-	-
Per 31 december in behandeling	288	-	-
 Totaalbedrag kwijtschelding	 € 863.783	 € 835.000	 € 800.000
 Aantal herzieningen	 209	 175	 175
% ongegronde herzieningen	24%	30%	30%
% herzieningen afgehandeld <6 maanden		100%	100%
 Aantal beroepschriften	 2	 25	 25
% ongegronde beroepschriften	100%	95%	95%
% afgehandelde beroepschriften binnen wettelijke termijn van 8 weken	100%	100%	100%

2.1.3 Landelijke woonlastenvergelijking

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) is een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen dat zich onder andere bezighoudt met het in kaart brengen van de ontwikkeling van de belangrijkste lokale tarieven van alle gemeenten, provincies en waterschappen in Nederland. Het COELO brengt ieder jaar de 'Atlas van lokale lasten' uit. De Atlas van de lokale lasten is een jaarlijks overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen inclusief een vergelijk tussen verschillende gemeenten, provincies en waterschappen. Iedere inwoner van Hilversum kan op deze wijze haar woonlasten vergelijken met de geldende woonlasten in omliggende gemeenten.

Onderstaande tabellen bevatten de woonlasten in de provincie Noord-Holland, van regiogemeenten en gemeenten met een vergelijkbare omvang. De vergelijking is gemaakt op basis van de tarieven voor het belastingjaar 2023.

2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf bestaat uit een toets van het huidige weerstandsvermogen van de gemeente en een beschrijving van de wettelijk verplichte financiële kengetallen. Het weerstandsvermogen van de gemeente geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van eventuele optredende risico's op te vangen zonder dat het vastgestelde beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de *beschikbare* weerstandscapaciteit (de beschikbare middelen) en de *benodigde* weerstandscapaciteit (het risicoprofiel).

Door het weerstandsvermogen te toetsen kan worden geborgd dat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. De focus hierin ligt op hoevél er opgevangen kan worden, niet hoofdzakelijk op wát er mogelijk opgevangen moet worden (de individuele risico's). Inzicht in het weerstandsvermogen draagt bij aan de overwegingen in het kader van mogelijke toekomstige plannen en ontwikkelingen. Het dient de discussie over risicobereidheid, de afweging in hoeverre mogelijk toekomstige risico's als aanvaardbaar worden beoordeeld. In die afweging wordt de financiële- en vermogenspositie van de gemeente gezien in het licht van de maatschappelijke opgave van de stad.

Actualiteit

De berekening van het weerstandsvermogen is een momentopname gebaseerd op én afhankelijk van de omstandigheden en feiten zoals bekend op het moment van berekenen. Om een weerstandsvermogen toets te kunnen doen, moet er een concreet meetmoment worden geprikt. De inhoud van de paragraaf kan daarin achterlopen op eventuele nieuwe feiten die zich tussen de peildatum en publicatie van deze stukken hebben voorgedaan.

2.2.1 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Risicomanagement omvat het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met én het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met mogelijke (positieve of negatieve) gevolgen voor de gemeente. De gevolgen kunnen van diverse aard zijn, bijvoorbeeld: beleidsmatig, imago-gerelateerd of financieel. Met betrekking tot het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het weerstandsvermogen is een indicator voor de mate waarin de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt.

Beleidskader

Het beleidskader bestaat uit de door de Raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Hilversum 2022. Deze is verder uitgewerkt in de Nota financieel beleid 2022. De vastgestelde norm is dat het weerstandsvermogen minimaal 1,0 moet zijn. Doel van de gemeente Hilversum op het gebied van risico's is om te voorkomen dat elke tegenvaller invloed heeft op de voortzetting van vastgesteld beleid. Omdat tegenvallers leiden tot hogere lasten of lagere baten dan waarmee vooraf rekening is gehouden, rust het beleid op twee pijlers:

1. Uitgaven die onvermijdelijk op de gemeente afkomen worden in de begroting opgenomen. In dit kader worden jaarlijks gemeentebreed autonome ontwikkelingen geïnventariseerd en beoordeeld op 'vermijdelijkheid'. Met algemene kostenontwikkelingen zoals loon- en prijsstijgingen wordt – in relatie tot de verwachte ontwikkeling van de algemene uitkering – in de meerjarenraming rekening gehouden via stelposten. Zo wordt voorkomen dat voorspelbare ontwikkelingen leiden tot overschrijdingen van de begroting.

2. Risico's – onzekere gebeurtenissen met gevolgen voor de gemeente – worden in beeld gebracht en gekwantificeerd. Het risicoprofiel wordt opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen & risicobeheersing van de begroting of de jaarrekening. Risico's die worden opgenomen in het gemeente brede risicoprofiel (weerstandsvermogen risico's) voldoen aan de volgende criteria (conform Nota financieel beleid 2022):
 - a. Risico's met een kans percentage van tussen de 20% en 80% in combinatie met een onzekere maar mogelijke financiële impact van € 100.000 en hoger;
 - b. Risico's met een kans percentage van 80% en hoger worden als zekerheden beschouwd en moeten, mits de financiële impact redelijkerwijs en onderbouwd te schatten is, niet als risico worden opgenomen maar worden verwerkt in de begroting. Als het echter een onzekere en sterk uiteenlopende of variabele financiële impact heeft, die mogelijk € 100.000 en hoger uit kan vallen, wordt het opgenomen als weerstandsvermogen risico.

Risicomanagement is geen exacte wetenschap, maar draait om beredenering en inschatting. Risico's zijn alom aanwezig en verbonden met alles dat we doen, maar niet alle risico's zijn ook wezenlijk van invloed op het weerstandsvermogen. Voor de weerstandsvermogen toets worden alleen risico's met substantiële financiële gevolgen opgenomen in het risicoprofiel (gespecificeerd in de Nota financieel beleid 2022 artikel 39).

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten:

- de *beschikbare* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *beschikbaar* om risico's op te vangen én
- de *benodigde* weerstandscapaciteit – hoeveel middelen zijn er *nodig* om de geïdentificeerde risico's op te kunnen vangen

De weerstandsfactor zoals berekend voor de begroting 2024 is als volgt:

		Beschikbare			
Weerstandsvermogen is	<u>weerstandscapaciteit</u>	is	<u>70.910</u>	is	13,1
	<u>Benodigde weerstandscapaciteit</u>		<u>5.407</u>		

Zoals verwoord in de Nota financieel beleid moet het weerstandsvermogen minimaal 1,0 zijn. Op het moment van opstellen van deze paragraaf is de weerstandsfactor 13,1 en krijgt daarmee de classificatie "uitstekend". In de jaarstukken 2022 kwam de weerstandsfactor eveneens uit op 13,1.

De *beschikbare* en *benodigde* weerstandscapaciteit worden hierna individueel toegelicht.

2.2.2 Beschikbare weerstandscapaciteit

De *beschikbare* weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen er beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De huidige beschikbare weerstandscapaciteit, inclusief het verloop vanaf begroting 2022 ziet er als volgt uit:

bedragen x 1.000

Beschikbare weerstandscapaciteit	begroting 2023	jaarstukken 2022	begroting 2024
Algemene reserve	61.535	56.887	69.810
Onvoorzien	100	100	100
Prognose jaarrekeningresultaat (t.t.v. jaarstukken)	n.v.t.	18.592	0
Saldo lopend begrotingsjaar conform voorjaarsnota 2023	993	0	1.000
Totaal	62.628	75.579	70.910

Ten opzichte van het vorige meetmoment (de jaarstukken 2022) is de totale beschikbare weerstandscapaciteit zo'n € 5 miljoen afgenomen.

Potentiële weerstandscapaciteit

De *potentiële* weerstandscapaciteit is niet direct beschikbaar maar geeft aan welke ruimte er is om de beschikbare weerstandscapaciteit te verhogen. Het verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit is 'één van de knoppen' waar, onder andere voor grote opgaven, aan gedraaid zou kunnen worden om het weerstandsvermogen te verhogen.

bedragen x 1.000

Potentiële weerstandscapaciteit	Begroting 2023	jaarstukken 2022	begroting 2024
Beschikbare weerstandscapaciteit	62.628	75.579	70.910
Onbenutte belastingcapaciteit	15.579	18.428	16.423
Totaal	78.207	94.007	87.333

2.2.3 Benodigde weerstandscapaciteit - risicoprofiel

De *benodigde* weerstandscapaciteit heeft betrekking op het bedrag dat nodig is om de geïdentificeerde risico's financieel af te dekken. Aan de hand van de individuele kwantificering van de risico's die uit de risicogesprekken zijn voortgekomen, zijn de risico's gesimuleerd. De simulatie is gebaseerd op de Monte-Carlomethode en wordt softwarematig uitgevoerd. Om het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel vast te stellen, houden we de in Nederland gebruikelijke norm aan van het in 90% van de scenario's kunnen afdekken van de risico's. In het huidige risicoprofiel komt dat neer op afgerond € 5,4 miljoen:

Zekerheidspercentage	Bedrag
10%	€ 718.498
25%	€ 1.237.330
50%	€ 2.226.588
75%	€ 3.665.014
80%	€ 4.146.147
90%	€ 5.407.562
95%	€ 6.382.689
99%	€ 8.185.993

bedragen x 1.000

Benodigde weerstandscapaciteit	begroting 2023	Jaarstukken 2022	begroting 2024
Totaal	3.483	5.778	5.407

In bovenstaande tabel wordt het verloop van de benodigde weerstandscapaciteit geschetst. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit met ongeveer € 400.000 afgenomen tot een saldo van afgerond € 5.407.000. Deze afname van de *benodigde* weerstandscapaciteit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de verlaging van het financieel maximum van een aantal risico's en door het verlagen van de kans van een aantal risico's waardoor deze niet meer worden opgenomen in het weerstandsvermogen:

- Verlaging financieel maximum: R103 Tegenvallende uitkering gemeentefonds € 100.000
- Verlaging financieel maximum: R184 Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg € 1.000.000. In de afgelopen periode is er invulling gegeven aan de diverse taakstellingen en zijn er onderdelen afgeboekt.
- Verlaging bruto kans: R218 Projectenkalender informatiemanagement staat onder druk, verlaging van 10%. De hogere inflatie heeft plaatsgevonden, waardoor dit risico minder aan de orde is dan voorgaand jaar.
- Verlaging bruto kans, uit weerstandsvermogen: R261 Verhoging energielasten gemeente Hilversum. De bedragen zijn voorzien in de voorjaarsnota 2023.
- Verlaging bruto kans, uit weerstandsvermogen: R243 Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Onderwijs, Werk en participatie. De resterende taakstelling SHV/bewindvoering is afgeboekt en verwerkt in de voorjaarsnota 2023. Daarmee is dit risico gedeeltelijk komen te vervallen.

Een volledig overzicht van de risico's die betrokken zijn bij het bepalen van de *benodigde* weerstandscapaciteit is terug te vinden in bijlage 6.2 "Benodigde weerstandscapaciteit - risicoprofiel".

2.2.4 Top 10 risico's

De afzonderlijke risico's maken ieder een specifiek deel uit van de totaal *benodigde* weerstandscapaciteit: het ene risico heeft een grotere invloed dan het andere. Het onderstaande overzicht toont de tien grootste risico's van het huidige risicoprofiel met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit (van grootste naar kleinste invloed). Veranderingen in de top 10 ten opzichte van het vorige risicoprofiel kunnen zowel het gevolg zijn van een gewijzigde individuele risico kwantificering, als van de veranderde totaal samenstelling van het risicoprofiel.

Naast de in onderstaande top 10 opgenomen risico's is het van belang om bewust te blijven van de onzekere tijden waar we ons in bewegen. In deze begroting zijn, daar waar mogelijk, de budgetten opgenomen naar de meest recente inzichten en prijsontwikkelingen. Echter is de onzekerheid groot en zijn niet alle risico's nu te kwantificeren.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risico
1	R209	23,6%	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)
2	R100	17,3%	BUIG – Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand
3	R206	12,6%	Ontwikkelingen in de Grex (geconsolideerd risico)
4	R103	8,9%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)
5	R99	7,5%	Meer gebruik van voorzieningen WMO
6	R98	5,6%	Meer gebruik van voorzieningen jeugdzorg
7	R265	4,0%	Achterstallige huur Frans Halslaan 57A
8	R262	3,9%	Aanbestedingen publiekszaken (archief en parkeren)
9	R184	3,7%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg
10	R257	3,3%	Minder inkomsten lokale belastingen – uitstel betaaltermijnen en faillissementen
Overige		9,6%	Diverse

2.2.5 Toelichting risicoprofiel

Zoals eerder genoemd is risicomanagement geen exacte wetenschap maar draait om beredenering en inschatting. Een risicoprofiel is altijd een momentopname en aan verandering onderhevig. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 en het voorliggende risico profiel, is er sprake van diverse economische en maatschappelijke onzekerheden die op termijn mogelijk van invloed kunnen zijn op de uitvoering van het gemeentelijk beleid. Deze onzekerheden zijn op dit moment nog niet als concrete risico's te vatten en zijn om deze reden niet betrokken bij de berekening van de *benodigde* weerstandscapaciteit. Het huidige weerstandsvermogen van 13,4 biedt echter een ruime buffer waardoor eventuele aanvullende tegenvallers naar verwachting grotendeels binnen de huidige *beschikbare* weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen.

Onderstaand een korte toelichting op de belangrijkste economische en maatschappelijke ontwikkelingen op dit moment die op termijn mogelijk een direct of indirect van invloed kunnen zijn op de uitvoering van ons beleid.

- **Inflatieontwikkeling** – De inflatie is de afgelopen maanden fors toegenomen en daarmee ook de loon-, prijsindexaties en bouwkosten. De inflatieontwikkeling is op dit moment een onzekere factor. De mogelijke (financiële) risico's zijn daarom slechts ten dele opgenomen in deze risicoparagraaf.
- **Arbeidsmarkt** – Het is in de huidige arbeidsmarkt moeilijker om invulling te vinden voor openstaande vacatures, zowel voor vaste functies als tijdelijke inhuur. Dit brengt het risico met zich mee dat problemen kunnen ontstaan bij de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden om onze ambities te realiseren.

- **Oorlog in Oekraïne** - Het aantal vluchtelingen uit Oekraïne in Nederland stijgt al meerdere maanden en ook Hilversum vangt vluchtelingen uit Oekraïne op. Tot op heden is het uitgangspunt dat het kabinet de kosten die gemaakt worden door gemeenten integraal vergoedt. Om deze reden is de opvang van Oekraïense vluchtelingen nu niet als financieel risico gedefinieerd in de risicoparagraaf.
- **Opvangcapaciteit vluchtelingen** - Naast de opvangcapaciteit voor vluchtelingen uit Oekraïne, staat ook de reguliere asielopvang flinke onder druk. De huidige opvangcapaciteit die het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) biedt om deze mensen te kunnen blijven opvangen is niet altijd voldoende. De staatssecretaris heeft daarom een beroep gedaan op alle gemeenten om te helpen met een betere spreiding van asielzoekers. Tot op heden worden de door Hilversum gemaakte kosten 1 op 1 verrekend met het COA en leidt de opvang niet tot directe extra kosten voor Hilversum. Om deze reden is de opvang van vluchtelingen, bij het opstellen van deze begroting, niet als financieel risico gedefinieerd in deze risicoparagraaf.

2.2.6 Financiële Kengetallen

Het BBV schrijft sinds 2015 voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen zes kengetallen worden opgenomen. De kengetallen zullen in samenhang worden beoordeeld, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een beeld geven van de financiële positie van de gemeente. De financiële positie is geen doel op zich maar moet altijd worden bekeken in samenhang met de totale maatschappelijke opgave van de stad. Het te bereiken maatschappelijke rendement en de bijdrage aan de inhoudelijke beleidsdoelstellingen zijn hierbij van evident belang. De financiële positie is ondersteunend aan het afwegingsproces en moet het bestuur helpen verantwoorde keuzes te kunnen maken voor de (middel)lange termijn.

Van de Provincie Noord-Holland is een handreiking ontvangen om de kengetallen te kwalificeren aan de hand van signaleringswaarden die afkomstig zijn van de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De signaleringswaarden hebben de volgende indeling:

Ref.	Kengetal	Categorieën		
		A	B	C
1	netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	<90%	90-130%	>130%
3	solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
4	grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
5	structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
6	belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden, wordt aan de categorieën door de provincie geen normering gegeven. Wel meldt de provincie dat over het algemeen kan worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Voor de gemeente Hilversum zien de kengetallen er als volgt uit:

Ref.	Kengetal	Verloop van de kengetallen					
		B2023	JS2022	B2024	B2025	B2026	B2027
1	netto schuldquote	73%	59%	64%	74%	80%	80%
2	netto schuldquote gecorr. voor verstr. leningen	66%	53%	59%	67%	74%	74%
3	solvabiliteitsratio	23%	25%	24%	25%	24%	24%
4	grondexploitatie	1%	1%	0%	2%	0%	0%
5	structurele exploitatieruimte	3,4%	3,7%	2,5%	4,3%	0,5%	0,5%
6	belastingcapaciteit	93%	102%	97%	97%	97%	97%

1. Netto schuldquote

Betekenis. De netto schuldquote geeft inzicht in de mate waarin de schuldenlast drukt op de exploitatie. De netto schuldquote is het percentage van de netto schuld ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. Het percentage dat hieruit voortkomt, geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Het percentage bedraagt 64% in 2024 en valt daarmee in de categorie ‘minst risicovol’. In de jaren 2025-2027 is een reeks te zien met oplopende percentages. Toch valt in de komende jaren dit kengetal nog steeds in de categorie ‘minst risicovol’. De oplopende percentages worden veroorzaakt doordat de schulden vanaf 2024 ieder jaar oplopen, terwijl de inkomsten, waartegen in dit kengetal de schuldenlast wordt afgezet, maar licht stijgen. Het kengetal is gestegen ten opzichte van de jaarstukken vanwege een stijging in de schulden en de inkomsten.

2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Betekenis. Dit kengetal verschilt maar op één punt van het vorige: in dit kengetal worden uitgeleende gelden buiten beschouwing gelaten. Die komen immers normaal gesproken weer terug naar de gemeente. Bij een groot bedrag aan uitgeleende gelden zal het percentage lager (lees: gunstiger) uitvallen dan het percentage onder 1 hierboven. Hilversum heeft een bedrag van € 20,8 miljoen aan leningen uitstaan, waarvan de uitstaande vordering op GEM Crailo B.V. van € 16,1 miljoen de grootste is. Daarnaast heeft de gemeente leningen verstrekt aan onder andere Stichting Stimuleringsfonds en een duurzaamheidsfonds (€ 3,7 miljoen voor diverse fondsen), en het restauratiefonds (€ 1 miljoen). Ook voor dit kengetal geldt: hoe lager, hoe beter.

Beoordeling. Dit kengetal valt met 59% logischerwijs lager uit dan het vorige en bevindt zich in dezelfde ‘minst risicovol’ categorie.

De ontwikkeling van dit kengetal laat hetzelfde verloop zien als de netto schuldquote. Het kengetal is net als het vorige kengetal gestegen ten opzichte van de jaarstukken vanwege een stijging in de schulden en de inkomsten.

3. Solvabiliteitsratio

Betekenis. De solvabiliteitsratio geeft aan in welke mate het bezit van de gemeente is gefinancierd met eigen vermogen, of, anders gezegd, in welke mate het bezit is afbetaald. Het kengetal geeft aan of de gemeente, als de nood aan de man komt, met de opbrengst van de bezittingen haar schulden kan aflossen. Voor dit kengetal geldt: hoe hoger, hoe beter.

Solvabiliteit is in de private sector van groter belang dan in de publieke sector. Dit komt omdat het voor de private sector een basis is waarop o.a. de leencapaciteit wordt bepaald. Bij publieke organisaties is dat niet het geval. Het college hecht daarom meer waarde aan het kengetal netto schuldquote. Dat kengetal geeft aan in hoeverre de rentelasten en aflossingen binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen. Om die reden beschouwen we de solvabiliteitsratio van minder belang en kijken we vooral naar het kengetal netto schuldquote.

Beoordeling. Het percentage in deze begroting is 24% en het kengetal valt daarmee in categorie B. Daarbij geldt dat dit kengetal enigszins geflatteerd is doordat Hilversum haar balans relatief conservatief gewaardeerd heeft. De activa (het bezit) op de balans is op basis van de historische kostprijs gewaardeerd en daardoor lager gewaardeerd dan de waarde die het nu vertegenwoordigt. Doordat veel activa (het bezit) te laag gewaardeerd is, valt ook automatisch het eigen vermogen te laag uit. Aangezien dit de basis is voor het kengetal, valt dit kengetal altijd te laag (ongunstiger) uit.

De solvabiliteit, het minder representatieve kengetal voor een gezonde financiële huishouding van gemeenten, wordt daarom in combinatie met de ratio weerstandsvermogen beoordeeld. Het streven is om categorie B als minimale norm te stellen voor beide individuele ratio's maar hierbij vooral te kijken naar de onderliggende verhouding. Als de solvabiliteitsratio bijvoorbeeld onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen matig, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen onvoldoende zijn. Als de solvabiliteitsratio onvoldoende is en de ratio weerstandsvermogen ruim voldoende, dan zal de normering van het kengetal financiële verplichtingen toch voldoende kunnen zijn. De solvabiliteitsratio is voor de jaren 2023 tot en met 2026 boven de 20%, valt daarmee in categorie B en wordt daarmee beoordeeld als goed. Aangezien de weerstandsratio als "uitstekend" te kwalificeren valt, beoordeelt het college de uitkomst van de solvabiliteitsratio in samenhang met de weerstandsratio samenhang als goed.

4. Kengetal grondexploitatie

Betekenis. Dit percentage is de uitkomst van de vergelijking van de waarde van onze grondexploitaties met de jaarlijkse inkomsten van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Hoe lager dit percentage is, hoe minder risico de gemeente loopt. Een negatief kengetal betekent dat er op dat moment geen boekwaarde is die moet worden terugverdiend door verkoop van grond en dat de gemeente volgens de actuele kaders geen risico loopt op de voorraden grond.

Beoordeling. De hoogte van dit kengetal voor Hilversum bedraagt 0% en ligt ruim onder het percentage van 20%, die in de handreiking van de provincie als meest gunstige wordt beoordeeld. Ook in de jaren 2025-2027 toont het kengetal een nagenoeg zelfde verloop. In 2025 is het kengetal 2% omdat er eind 2025 naar verwachting meer grondexploitaties zijn.

5. Structurele exploitatieruimte

Betekenis. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Anders gezegd, een percentage van 0 of hoger geeft aan dat Hilversum geen structurele kosten dekt met incidentele inkomsten.

Beoordeling. Het kengetal is in 2024 2,5%, stijgt in 2025 naar 4,3% en zakt daarna terug naar 0,5%. Het kengetal is goed zolang het niet negatief is. Een negatief getal betekent immers dat structurele lasten ten dele met incidentele baten worden gedekt. Het gevaar daarvan is dat, als die incidentele inkomsten wegvallen, er een gat in de begroting en jaarrekening kan ontstaan.

6. Belastingcapaciteit

Betekenis. Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten in Hilversum zich verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Tot de woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Beoordeling. Voor 2024 ligt de uitkomst op 97%. Dat betekent dat de gemiddelde lasten in Hilversum op het landelijk gemiddelde liggen. De berekening van de gemiddelde woonlasten in Hilversum is inmiddels aangepast aan de methode van het landelijk gemiddelde.

Aan het verloop in de jaren 2025 tot en met 2027 kan nu nog weinig betekenis ontleend worden. In dit kengetal worden het OZB-tarief, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vergeleken met het landelijk gemiddelde. Naast het eerdergenoemde verschil in berekeningsmethodiek voor beide gemiddelden, wordt voor het landelijk gemiddelde voor alle jaren het gemiddelde tarief uit 2023 aangehouden. De ontwikkeling van het landelijke gemiddelde kan namelijk niet vooraf voorspeld worden. Bij de beoordeling gaat het college uit van het begrotingsjaar 2024 en kwalificeren de uitkomst als goed.

Algeheel oordeel

Het BBV schrijft voor: “een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie”. Volgens de nota van toelichting bij het wijzigingsbesluit is het aan het college van burgemeester en wethouders om die beoordeling te geven. Alle kengetallen worden beoordeeld als goed. In combinatie met het weerstandsvermogen, dat als uitstekend wordt beoordeeld, laat dit zien dat de gemeente Hilversum een degelijke financiële positie heeft. De gemeente Hilversum wil haar financiële positie op orde hebben. Hiertoe stelt het college als randvoorwaarden een sluitende begroting, gedegen risicomanagement en een robuuste algemene reserve, waarbij de lasten voor de burger zo min mogelijk stijgen.

Op basis van de in deze begroting opgenomen cijfers beoordeelt het college de “onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie” als *goed*.

2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beheer en onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. We geven informatie over het onderhoud en investeringen van resp. wegen, riolering, (oppervlakte)water, groen, kantoorgebouwen, onderwijshuisvesting en overig maatschappelijk vastgoed. Deze paragraaf “onderhoud kapitaalgoederen” dient conform het Besluit Begroting en Verantwoording, artikel 12, lid 2 informatie te geven over het actuele beleidskader, het kwaliteitsniveau en de maatregelen waarmee een kapitaalgoed gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau wordt gehouden. De uitgaven voor onderhoud worden in de begroting opgenomen en/of er wordt voor onderhoud via de begroting een onderhoudsvoorziening opgebouwd. Om te zorgen voor een compleet beeld over de stand van zaken rondom kapitaalgoederen, gaan wij in deze paragraaf ook in op de maatregelen die gaan over het investeren in kapitaalgoederen.

Met het beheer en onderhoud van - en de investeringen in - de kapitaalgoederen is een groot bedrag gemoeid. De kapitaalgoederen zijn ons kostbaarste bezit en tevens ons meest waardevolle. Ooit nieuw aangelegd, verdienen kapitaalgoederen goed onderhoud en goed beheer. Op deze wijze kunnen we de in het verleden gedane investeringen optimaal laten renderen.

Onze kapitaalgoederen zijn meer dan statische objecten. Met bruggen, tunnels, wegen en fietspaden leveren we onder meer een bijdrage aan het thema bereikbaarheid. Met parken en speeltoestellen leveren we een bijdrage aan thema's als recreatie, biodiversiteit, sport en ontspanning. Met riolering en oppervlaktewater voldoen we niet alleen aan onze zorgplicht om te zorgen voor droge voeten, maar leveren we ook een bijdrage aan volksgezondheid. En met het gemeentelijk vastgoed faciliteren we onze dienstverlening, maar faciliteren we ook onderwijs en de ontmoetingen in de stad.

Uiteindelijk zorgt het gehele ensemble aan kapitaalgoederen voor een leefbare stad en, wanneer goed uitgevoerd, een prettig en uitnodigend verblijfsklimaat.

Beleid algemeen

Bepalend voor de omvang van de budgetten is het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau. Deze is op dit moment nog geborgd in de vastgestelde beheerplannen en de beleidsnota's Visie Hilversum Buiten (2004) en Hilversum Buiten handboek (2009). Deze beleidsnota's worden momenteel herzien in een Visie openbare ruimte die we eind 2023 zullen afronden. Hierop volgt een technische vertaling in een handboek openbare ruimte.

In 2023 heeft de gemeenteraad de beheerplannen openbare ruimte vastgesteld. Dit zijn de beheerplannen voor:

- Bebording en bewegwijzering
- Civiele kunstwerken
- Groen
- Openbare verlichting
- Spelen
- Wegen

In deze beheerplannen hebben we onderbouwd inzichtelijk gemaakt wat de staat is van het areaal. Ook maakt het beheerplan inzichtelijk wat er de komende periode nodig is aan beheer- en onderhoudsmaatregelen. Dit is inclusief het wegwerken van een aantal onderhoudsachterstanden. De beheerplannen kennen een looptijd van vier jaar (2024 tot en met 2027).

Om het werkbaar te houden en de stad leefbaar en begaanbaar, is voor het wegwerken van deze achterstanden een tijdsperiode aangehouden van soms vijf en soms acht jaar. Met het vaststellen van de beheerplannen is het beheer en onderhoud van de openbare ruimte de komende periode bestendig.

Per kapitaalgoed hebben we dit kwaliteitsniveau naar passende onderhoudsmaatregelen vertaald en vastgelegd in een meerjarig onderhoudsprogramma (MOP). Op basis van die onderhoudsprogramma's zijn de benodigde middelen in deze paragraaf begroot. In het begrotingsjaar zelf beoordelen we of de geplande werkzaamheden uit het MOP ook echt noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld aan de hand van uitgevoerde inspecties. Omgekeerd kan het voorkomen dat in een later jaar gepland onderhoud eerder moet plaatsvinden.

De vervanging en optimalisatie van afgeschreven riolering is geborgd in het Gemeentelijk Watermanagement plan 2021-2026 (GWP). Naast de vervangingsopgave zijn hier maatregelen voor klimaatadaptatie en een duurzame omgang met water in opgenomen. Bij herinrichtingsprojecten wordt regenwater gesplitst van vuilwater inzameling en lokaal geïnfiltreerd in de bodem. Hiermee dragen we bij aan droogtebestrijding en het verminderen van wateroverlast. De wateroverlast is groot in Hilversum-oost en een deel van het centrum. Om dit te beperken zijn waterbergende maatregelen uit het GWP nader uitgewerkt.

In het eerste kwartaal 2024 zal door het team Vastgoed aan de raad een gecombineerd voorstel met betrekking tot de actualisatie grond- en vastgoedbeleid, actualisatie van de MOP en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed worden voorgelegd.

2.3.1 Wegen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de wegen behoren de openbare voorzieningen voor wegverharding, trottoirs, fietspaden, civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, dam- en keerwanden), straatmeubilair (zoals bebording) en openbare verlichting.

In Hilversum zijn de volgende voorzieningen aanwezig:

- Wegen: 350 km
- Fietspaden (vrijliggend): 150 km
- Voetpaden (vrijliggend): 25 km
- Openbare verlichting: 16.000 armaturen
- Kunstwerken: 44 stuks (tunnels, bruggen en viaducten)

(In orde van grootte. Per jaar kan de omvang wat verschillen door ontwikkelingen in de stad.)

Het ambitieniveau van het programma onderhoud wegen van Hilversum is gebaseerd op een landelijk gehanteerd normenstelsel voor rationeel wegonderhoud. Voor de investeringen in wegen houden wij rekening met een goede balans tussen het investeringsniveau en het kwaliteitsbeheer van de openbare ruimte. Het is van belang dat in het kader van veiligheid en leefbaarheid de kwaliteit van de openbare ruimte voor de korte en lange termijn gewaarborgd blijft.

Uitvoering onderhoud

De beheerplannen voor Wegen, Civiele Kunstwerken en Openbare verlichting zijn in 2023 vastgesteld. Uit het beheerplan wegen bleek (zoals reeds bekend) een achterstand in het onderhoud. Deze achterstand zullen we gecombineerd met werkzaamheden aan de riolering in acht jaar van ongeveer 20% terugbrengen naar ongeveer 7%. In 2024 wordt hiermee gestart. Deze 7% betekent een overwegend goede staat van onderhoud, gecombineerd met een overzichtelijke werkvoorraad.

In 2024 staat Hilversum Zuid op de planning om het achterstallig onderhoud aan te pakken (klein onderhoud elementenverharding). Voor 2024 zullen wij naast het lopende klein onderhoud op een aantal locaties ook groot onderhoud uitvoeren. Er loopt nog een aantal inspecties. Op basis van de nu beschikbare informatie is voor 2024 opgenomen:

Onderhoud open verharding (elementen):

- Voetpad Mies Bouwmanboulevard
- Fietspaden Neuweg
- Paralelweg Hilvertsweg
- Zuidwest en zuid klein onderhoud

Asfalt onderhoud:

- Oppervlaktebehandelingen (aanbrengen, repareren en conserveren slijtlaag): Vogelbuurt, Hofjes Kerkelanden
- Deklagen: Kloosterlaan, Riebeekweg tussen van Linschotenlaan en Oosterengweg, Vreelandseweg bij sluis Nederhorst den Berg

Uitvoering investeringen

In 2024 gaan wij op diverse locaties in Hilversum de wegen vernieuwen. Hierbij is zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, door verhardingswerkzaamheden te combineren met rioleringswerken en investeringen in openbaar groen.

De volgende wegen worden in 2024 vernieuwd:

Wegen in combinatie met riolering

- Boreelstraat inclusief zijpoot Bosdrift
- Jacob Catsstraat
- Arubalaan
- Surinamelaan
- Oude Amersfoortseweg tussen Oosterengweg tot Zeevaertweg
- Birkenheuvelweg
- Reconstructie Eikbosserweg
- Wolvenlaan

Wegen

- Trompenbergerweg ten noorden van de Krugerweg
- Jacobus Pennweg ten noorden van de Krugerweg
- Chr. de Wetlaan
- Parkeerplaatsen waaronder Sporthavenpad
- Grondverbetering plantvakken Noord en Zeehelden

Sinds 2013 werkt de gemeente Hilversum met een vervangingsprogramma voor de openbare verlichting in de vorm van duurzame LED-verlichting voor de armaturen. Dit programma loopt tot en met 2027. Daarna is het volledige areaal uitgerust met ledverlichting. De verwachting is, dat binnen de genoemde periode, dit ook gerealiseerd gaat worden. Voor 2024 ligt de nadruk op het vervangen van de armaturen (verledden) in de Hilversumse Meent (laatste twee fasen) en Kerkelanden. Voor de investering van de infrastructurele maatregelen wordt in 2024 een start gemaakt met de planvorming en uitvoering van de Kloosterlaan in Kerkelanden.

bedragen x € 1.000

progr	Wegen	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Onderhoudslasten	3.862	4.480	5.304
1	Investeringen wegen	2.814	3.852	5.588
1	Investeringen infrastructurele maatregelen		750	500
1	Investeringen verlichting	402	506	373
1	Investeringen bebording en bewegwijzering			159
1	Investeringen bruggen			169
1	Investeringen verkeersregelininstallaties		553	810
	Totaal	7.077	10.141	12.903

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten, (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Duurzaam Hilversum 2016-2020 (2016)
4. Beheerplan Wegen (2023)
5. Beheerplan Civiele kunstwerken (2023)
6. Beheerplan bebording en bewegwijzering Hilversum (2023)
7. Beheerplan Openbare verlichting (2023)

2.3.2 Riolering

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de riolering behoren alle openbare voorzieningen die aanwezig zijn voor de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Het gaat om riolen, rioolgemalen, bufferbassins en bijkomende voorzieningen. Het Gemeentelijk Watermanagementplan (GWP) 2021-2026 bevat de beleidsuitgangspunten voor de exploitatie van het riool en de financiële consequenties daarvan. In Hilversum zijn de volgende voorzieningen hiervoor aanwezig:

- 491 km rioolleiding, waaronder:
 - 208 km vuilwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
 - 206 km regenwater (incl. klein deel verbeterd gescheiden)
 - 6 km infiltratieriool
 - 60 km gemengd riool
 - 11 km persleiding en daarnaast drainageleidingen (bij de Loswal)
- 13.370 inspectieputten
- 623 infiltratieputten
- 91 uitlaten van (verbeterd) gescheiden hemelwaterstelsels
- 60 gemalen voor vuilwater, hemelwater, sportparken, tunnels, randvoorzieningen en opvoergemalen
- 1 externe overstort van gemengd rioolstelsel.

Uitvoering onderhoud

Het onderhoud van het gemeentelijke rioolstelsel omvat onder meer het reinigen, ontstoppen en repareren van riolen en kolken, dagelijks beheer van rioolgemalen en het vegen van straten. Per jaar reinigen wij ongeveer 15% van het totale areaal aan riolen. Alle kolken worden twee keer per jaar geleeegd. Jaarlijks vinden inspecties plaats in het riool ten behoeve van prioritering van de vervanging.

Uitvoering investeringen

Jaarlijks wordt aan het gemeentebestuur een uitvoeringsprogramma voorgelegd waarin de vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. Gemiddeld wordt, conform beleid, vervanging van 6,5 kilometer riool opgenomen. Vervanging van riool vindt zoveel mogelijk plaats samen met vervanging van de weg. Integraal vervangen levert de hoogste kwaliteit tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Een belangrijke opgave in het GWP is het tegengaan van wateroverlast in het centrum/Hilversum oost. De maatregel 'waterberging 1221' is nader uitgewerkt. Begin 2024 zal deze maatregel worden voorgelegd aan de Raad. In 2024 wordt ten behoeve van verder ontwerp en voorbereiding € 135.000 aangevraagd. Op diverse locaties in Hilversum Oost en in het centrum worden in 2024 afkoppel- en infiltratiemaatregelen getroffen. Voor 2024 worden de volgende wegen renovatieprojecten voor de riolering aangevraagd:

GWP-riool vervangen in combinatie met wegen

- Boreelstraat inclusief zijpoot Bosdrift
- Jacob Catsstraat
- Arubalaan
- Surinamelaan
- Oude Amersfoortseweg tussen Oosterengweg tot Zeevaertweg
- Birkenheuvelweg
- Reconstructie Eikbosserweg
- Wolvenlaan

GWP-riool relinen

- Schuttersweg
- Laapersweg
- Wolterus Dullpad
- Degenspad
- Birkenheuvelweg (doorsteek)
- Curacaolaan

bedragen x € 1.000

progr	Riolering	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Onderhoudslasten	1.151	1.145	1.165
1	Investeringen GWP	3.348	3.667	4.171
1	Optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 1	4		
1	Afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 1	18		
1	Hemelwaterriool Oude Loosdrechtseweg	2		
1	Grondaankoop waterbergingskelder Centrum/oost		3.500	
1	Vuilwaterbergingskelder Centrum/Oost			135
1	Toevoeging spaarvoorziening riolering (afboeken investeringen)	3.316	3.806	4.329
	Totaal	7.839	12.118	9.800

Relevante beleidsnota's

1. Gemeentelijk Watermanagementplan 2021-2026

2.3.3 Water

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van water behoren de oeverbeschermingen van alle openbare oppervlaktewateren en vijvers in de stad. Het beheer van de waterbodems is in 2023 overgedragen aan het waterschap Amstel Gooi en Vecht. De gemeente en het waterschap hebben hiervoor een samenwerkingsovereenkomst ondertekend welke per 1 januari 2024 in gaat. De oppervlaktewateren worden opgenomen in de Legger van het waterschap met een onderhoudsnorm (een minimaal doorstroomprofiel). Het Hilversums Kanaal heeft een vaarwegfunctie, de gemeente is verantwoordelijk voor het op diepte houden van het water voor deze functie.

Uitvoering

In de overeenkomst met het waterschap is ook opgenomen dat beide partijen samen gaan werken aan de kwaliteitsimpuls van de Oude Haven. Het waterschap gaat voorafgaande aan de herinrichting de waterbodem baggeren. De gemeente draagt eenmalig € 150.000 bij aan deze baggerkosten. Om te voorkomen dat de waterbodem weer snel vervuult, spant de gemeente zich in om vuilemissie uit het riool te verminderen. Voor deze maatregel is € 300.000 vrij gemaakt uit de reeds aangevraagde kredieten. Het vervangen van beschoeiingen en onderhoud van sluizen verloopt via het investeringsprogramma. Voor 2024 zijn de investeringen voor vervanging van de beschoeiing Sportpark Loosdrecht en de meerstoelen en remmingpalen bij schutsluis 't Hemeltje aangevraagd.

bedragen x € 1.000

progr	Water	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Onderhoudslasten	50	115	333
1	Investeringen sluizen			202
1	Investeringen vervangen beschoeiing	42	303	303
	Totaal	92	418	838

Ondersteunende documenten

1. Meerjarenprogramma onderhoud beschoeiingen/oeveren (2019)

2.3.4 Groen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van groen behoren de plantsoenen, bomen, muren, hekken, bankjes en speeltoestellen in de openbare ruimte. In Hilversum beheren we (In orde van grootte. De precieze aantallen variëren op basis van ontwikkelingen in de stad.):

- Groen (gras, plantvakken en bospercelen): ruim 200 hectare
- Bomen: 35.000
- Prullenbakken: 1.000
- Bankjes: 650
- Speelplekken: 175
- Speeltoestellen: 750

In het Handboek Beheer Hilversum Buiten (vastgesteld in 2009) en in het Groenbeleidsplan 2030 (vastgesteld in 2013) is het beleid voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen en de bomen vastgesteld. In 2010 is in het kader van de bezuinigingen het kwaliteitsniveau van de plusgebieden in het handboek Beheer Hilversum Buiten teruggebracht naar het basisniveau, met uitzondering van het groen rondom het Raadhuis. De programma's omvatten zowel het beleid over het onderhoud als de investeringen voor (het inrichten) van het openbaar groen. De gemeente zoekt aansluiting bij de zonering-niveaus van het Handboek Beheer Hilversum Buiten.

De ambitie van de gemeente Hilversum is een structureel gezond, divers bomenbestand. Om dit te bereiken, voert de gemeente jaarlijks een VTA (Visual Tree Assessment) inspectie uit. De resultaten neemt zij mee in het programma Boomverzorging. De afgelopen jaren kenmerken een behoorlijke toename van de Eiken Processie Rupsplaag en de Kastanjabloedingsziekte. Dit jaar is het beheerplan Groen door u vastgesteld. In het algemeen laat het beheerplan zien dat een verhoogde inzet benodigd is vanwege veranderende weersomstandigheden/klimaatverandering. Tevens zien we een toename in ziekten en plagen. Stormen hebben meer invloed op een ouder bomenbestand, zeker in een zomerperiode wanneer de bomen vol in het blad staan.

Uitvoering onderhoud

Onderhoudswerkzaamheden aan groen en bomen worden uitgevoerd conform het onderhoudsbestek groen. Voor sommige werkzaamheden is een bepaalde frequentie voor het onderhoud vastgesteld. Andere werkzaamheden worden getoetst op een vooraf overeengekomen beeldkwaliteit. Tot juli 2023 (vanaf 2007) zijn deze onderhoudswerkzaamheden door SBS uitgevoerd. Deze periode is verlengd tot 1 januari 2024. Vanaf januari is het voornemen dat SBS het groenonderhoud in een aantal wijken zal uitvoeren. Er vinden nu gesprekken plaats, zodat de overige wijken door andere partijen kunnen worden opgepakt. Dit geldt ook voor de onderhoudswerkzaamheden aan bomen.

Uitvoering investeringen

Bij het uitvoeren van investeringen wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale benadering. Waar mogelijk stemt de gemeente de werkzaamheden aan het groen af met gelijktijdige werkzaamheden aan infrastructurele werken zoals het vervangen afgeschreven wegen, rioleringswerkzaamheden en andere projecten. Het kan ook voorkomen dat grotere renovatiewerkzaamheden aan groen apart worden uitgevoerd, omdat de levensduur van het groen niet altijd dezelfde is als die van riolen en andere infrastructurele voorzieningen. De kastanjabomen binnen het gemeentelijk bomenbestand kampen al enige tijd met de kastanjabloedingsziekte.

Uit inventarisatie is gebleken dat ruim 300 bomen zijn aangetast. Vanaf 2023 zijn we begonnen de aangetaste bomen vervangen. Deze aanpak loopt door tot en met 2027. In 2024 worden onder meer de volgende locaties in het openbaar groen gerenoveerd:

Plantsoenen:

- Eemnesserplantsoen fase II
- Aardjesberg
- Nimrodpark fase III
- Lijsterbeslaan
- Joh. Huslaan flat (noord)

De investeringen op het gebied van bomen wordt met andere terreinen afgestemd (bijvoorbeeld riolering en wegen). Op dit moment koersen we op de volgende verdeling:

- Leemkuilen
- Elzenlaan
- Hazelaarlaan
- J.P. Coenstraat
- C. Evertsenstraat
- Steijnlaan

Speelvoorzieningen

De gemeente kiest voor goede en veilige speeltoestellen volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en zorgt dat de speelvoorzieningen voldoen aan de Europese normen. De speelvoorzieningen worden periodiek gekeurd en gerepareerd zodat op geen enkele wijze risico's worden genomen met de veiligheid van de gebruikers van de speelvoorzieningen.

In 2023 heeft u het beheerplan Spelen vastgesteld. Uit dit beheerplan kwam naar voren dat we momenteel te maken hebben met een vervangingspiek. De afschrijvingstermijn is ongeveer 15 jaar op sport- en speeltoestellen. In een ideale situatie jaarlijks 1/15^e deel van het areaal. Dat is momenteel niet het geval. In deze beheerplanperiode willen we deze vervangingspiek meer gaan spreiden, zodat we toewerken naar een ideale jaarlijkse situatie en op termijn een meer gelijkmatig verloop van het investeringskrediet. Voor 2024 worden op de volgende locaties speelvoorzieningen gerenoveerd (*gecombineerd met het uitvoeringsprogramma Groen):

- Monseigneur van de Weteringstraat*
- Oude Haven
- Oude Haven (Taludweg)*
- Laanstraat/Kruissteeg*
- Willibrorduslaan (2 locaties*)
- Van Musschenbroekstraat
- Liebergerweg
- Dr. P.J.H. Cuypersplein*
- Joh. Huslaan
- Sint Annastraat*
- Nieuweg (2 locaties)

bedragen x € 1.000

progr	Groen	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Onderhoudslasten	4.593	4.294	4.227
1	Investerings speelvoorzieningen	146	351	539
1	Investerings groenvoorzieningen	237	230	285
1	Instandhouding bomen	19	209	275
1	Vervanging kastanjabomen	31		
1	Investerings aanpak kastanjabloedingsziekte		218	218
	Totaal	5.026	5.302	5.544

Relevante beleidsnota's

1. Visie Hilversum Buiten (2004)
2. Hilversum Buiten handboek Beheer (2009)
3. Impuls voor extra groen (2016)
4. Speeltuinbeleid van Hilversum 2008 – 2015
5. Beheerplan Groen (2023)
6. Beheerplan Spelen (2023)
7. Programma Groen Hilversum 2040 (2023)

2.3.5 Kantoorgebouwen

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de kantoorgebouwen behoren de panden voor de huisvesting van de gemeente zelf. Het betreft de kantoorgebouwen: Het raadhuis aan het Dudokpark, de kantoorvilla en het stadskantoor aan de Oude Enghweg 21 en 23 en de gemeentewerf op de 1^e Loswal. Het kantoor aan de Wilhelminastraat 1 wordt voor het Sociaal plein gehuurd.

Voor de gebouwen in eigendom zijn door een extern bureau meerjarige onderhoudsplannen opgesteld, de zogenoemde MOP's. De gemeente actualiseert de MOP's tenminste eens in de vier jaar. Jaarlijks wordt voor de MOP's een vast bedrag aan een voorziening gedoteerd waaruit alle toekomstige onderhoudslasten kunnen worden betaald. In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (MOP) 2020-2034 en bijbehorende onderhoudsvoorzieningen vastgesteld. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2022 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen 2020 tot en met 2022 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2023 tot en met 2032.

Het verduurzamen van het eigen vastgoed waar de kantoorgebouwen deel van uitmaken, is een belangrijke opgave in ons duurzaamheidsbeleid. De raad heeft begin 2020 besloten om het Raadhuis en de Gemeentewerf te gaan verduurzamen (CO₂ neutraal maken en het binnenklimaat verbeteren van het gemeentelijk vastgoed voor eigen gebruik). Verdere verduurzaming van het overige vastgoed nemen we mee bij het actualiseren van het MOP. Eind 2022 zijn er stukjes beton uit het plafond van de tuinkamer gevallen. Dit was het gevolg van roestvorming in de wapening. Uit vervolgonderzoeken is gebleken dat de roestvorming in de wapening op meerdere plekken in de vloeren van het raadhuis

voorkomen. In het onderzoek naar oplossingen voor de vloerenproblematiek nemen wij de potentiële andere duurzaamheidsmogelijkheden mee. De uitwerking voor het oplossen van de problemen aan de vloeren en het verduurzamen van het raadhuis wordt in 2024 aan de raad voorgelegd.

Uitvoering eigenaarsonderhoud/gebruikersonderhoud (dagelijks onderhoud)

Gebruikersonderhoud:

Uit het exploitatiebudget van het gebruikersonderhoud wordt het volgende dagelijkse onderhoud voor de kantoorgebouwen betaald:

- Elektrotechnische installaties (lichtinstallatie en gebouwbeheersysteem)
- Werktuigbouwkundige installaties (verwarmingsinstallaties, luchtbehandeling- en ventilatie, koelinstallaties)
- Sanitaire installaties (hemelwaterafvoer, riolering, waterinstallaties en sanitair)
- Overige installaties (lift-, de beveiligings- en de brandmeldinstallaties van de gebouwen).
- Binnen schilderwerk.

Voor het dagelijkse-/gebruikersonderhoud is voor de kantoorgebouwen aan de Oude Enghweg 21 en 23 een budget in de exploitatie beschikbaar van € 362.000 en voor de locaties 1^e Loswal en Wilhelminastraat is resp. € 49.000 en € 27.000 opgenomen voor het gebruikersonderhoud.

Eigenaarsonderhoud:

Het eigenaarsonderhoud wordt bekostigd uit de voorziening Onderhoud ambtenarenhuisvesting. In 2023 wordt daarvoor € 451.000 aan de voorziening voor het onderhoud aan de kantoorgebouwen toegevoegd.

Raadhuis Dudokpark 1

In het voorjaar van 2020 is de MOP Raadhuis geactualiseerd. De MOP heeft een looptijd van veertig jaar (periode 2020-2059). Het MOP is een dynamisch document. Jaarlijks wordt aan de hand van een schouw bepaald wat wij dat jaar gaan uitvoeren en wat wij eventueel door kunnen schuiven naar latere jaren. Ook het naar voren halen van later geplande werkzaamheden komt voor, bijvoorbeeld vanuit het oogpunt van efficiëntie. Het geplande eigenaarsonderhoud voor 2024 bestaat voornamelijk uit de revisie van de stalen kozijnen en plafondafwerking. Daarnaast is een gedeelte voor eigenaarsonderhoud voorzien voor klachten en het actualiseren van de MOP en de monumentenwachtrapportage.

Voor het verduurzamen van het raadhuis is op 20 januari 2020 en bij de voorjaarsnota 2022 een krediet beschikbaar gesteld van in totaal € 3.949.000. Vanwege grote prijsstijgingen van materialen is het beschikbaar gestelde budget niet meer voldoende. Om het werk geheel uit te voeren is een budget nodig van € 4.312.000. Het resterende gedeelte van € 363.000 wordt als dekking aan de voorziening MOP onttrokken.

Stadskantoor Oude Enghweg 23

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bestaat het geplande eigenaarsonderhoud voor 2024 uit het vervangen van de noodverlichting. Deze onderhoudswerkzaamheden worden in combinatie met de wettelijk verplichte energiebesparende maatregelen conform de Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML) uitgevoerd. De uitvoering van de energiebesparende maatregelen zijn gekoppeld aan vervangingswerkzaamheden conform het MOP, zodat ze op natuurlijke momenten worden uitgevoerd. Daarmee worden kosten gereduceerd, ontstaat synergie in begroting, planning en realisatie. Om de verplichte energiebesparende maatregelen te kunnen uitvoeren is in de programmabegroting 2023 een krediet van € 870.000 inclusief door te belasten uren aangevraagd.

Door het uitvoeren van de deze maatregelen hoeft een bedrag van € 232.000 minder te worden gedoteerd aan de voorziening MOP. De extra investering wordt terugverdiend met de verwachte energiebesparing.

Uiteindelijk is op 17 mei 2023 een krediet van € 300.000 voor de vervanging van de led bronnen in het stadskantoor. Bij de actualisatie van het MOP (1e kwartaal 2024) wordt hiermee rekening gehouden (vanuit het MOP is dit niet meer nodig) waardoor lagere dotaties aan de voorziening onderhoud nodig zullen zijn.

Kantoorvilla Oude Enghweg 21

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP bestaat het geplande eigenaarsonderhoud voor 2024 uit het vervangen van het monumentale glas.

Huisvesting 1^e Loswal

Op basis van het in 2020 geactualiseerde MOP is er gepland eigenaarsonderhoud voor 2024 om de splitsystemen te vervangen.

Huisvesting afdeling Werk, Inkomen en Zorg

Voor de huisvesting van de afdeling Sociaal Plein wordt een pand gehuurd aan de Wilhelminastraat. Het geplande dagelijkse onderhoud bestaat uit diverse kleine onderhoudswerkzaamheden en wordt gedekt uit het beschikbare budget voor de huisvestingslasten (incl. huur) van € 357.000.

Uitvoering investeringen

Totaal is er € 250.000 opgenomen in het IP 2024 voor:

- € 200.000 Binnen schilderwerk Raadhuis 2024
- € 50.000 Vervanging zonwering Dudokpark 1, Oude Enghweg 21 en Wilhelminastraat

bedragen x € 1.000

progr	Kantoorgebouwen	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
4	Onderhoudslasten (raadhuis, stadskantoor, kantoorvilla)	456	417	362
4	Onderhoudslasten (locatie Loswal, Wilhelminastraat)	41	76	76
4	Investeringen		840	250
4	Investeringen duurzaamheid		2.290	
4	Toevoeging voorziening onderhoud	451	307	451
	Totaal	947	3.930	1.139

Relevante beleidsnota's

1. Meerjarenonderhoudsplan 2020-2029 kantoorpanden

2.3.6 Onderwijshuisvesting

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van de onderwijshuisvesting behoren de schoolgebouwen en gymzalen. Het dagelijks onderhoud van de schoolgebouwen valt niet onder de gemeente, maar onder de schoolbesturen. De gemeente onderhoudt 28 onderwijsgebouwen: 27 gymnastieklokalen en 1 schoolgebouw in eigendom.

Onderwijshuisvesting is een wettelijke taak voor de gemeente. Voor (ver)nieuwbouw en het uitbreiden van de onderwijshuisvesting stelt de gemeente investeringsbudgetten beschikbaar. Via het investeringsprogramma legt de gemeente vast welke investeringsbudgetten er in de komende vier jaar voor onderwijshuisvesting beschikbaar zijn. In mei 2020 heeft de raad ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor onderwijshuisvesting. Daarin zijn de investeringen gepland voor de onderwijshuisvesting voor de komende 16 jaar. Alle plannen in deze periode voor (ver)nieuwbouw en uitbreiding van reguliere schoolgebouwen en gymzalen en renovatie van monumentale schoolgebouwen zijn daarin opgenomen. Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met alle Hilversumse schoolbesturen. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van de plannen in het lopende jaar en over de plannen, planning en kosten van het volgende jaar.

Op dit moment wordt het IHP geactualiseerd. Het geactualiseerde IHP zal in het eerste kwartaal 2024 worden voorgelegd aan de raad. Het zestienjarig perspectief betreft dan 2024-2039. In het geactualiseerde IHP worden ook de ambitielijnen op het gebied van eenvoud, versnelling, de Kindvisie en duurzaamheid verder uitgewerkt. Het dagelijkse onderhoud en het levensduur verlengend onderhoud van de scholen zijn taken van de schoolbesturen. In het IHP is afgesproken dat de schoolbesturen een duurzaam meerjarig onderhoudsplan (MOP) voor hun schoolgebouwen zullen opstellen. De schoolbesturen hebben de mogelijkheid om te investeren in het verduurzamen van de schoolgebouwen mits de terugverdientijd redelijk is. De kosten voor het verduurzamen van de schoolgebouwen zijn voor het schoolbestuur. Incidenteel kan daarvoor aanspraak worden gedaan op rijks- en provinciale subsidies.

Voor het onderhoud van de gymlokalen in het primair onderwijs (gemeentelijke taak) is een onderhoudsvoorziening ingesteld om de kosten van het geplande levensduur verlengende onderhoud gelijkmatig over tien jaren te spreiden. Aan deze voorziening wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd om de gymzalen op het vereiste niveau te houden/krijgen. Het beschikbare budget voor onderhoud is gebaseerd op het MOP 2020-2034 dat in het najaar 2020 door de raad is goedgekeurd. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2022 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen 2020 tot en met 2022 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2023 tot en met 2032.

Uitvoering onderhoud

In het meerjarig onderhoudsplan zijn in 2024 voor de volgende gymzalen werkzaamheden gepland:

- Mozartlaan 29: werkzaamheden aan het bitumen dak.
- Mozartlaan 31: vervangen van de stalen leidingen en radiatoren.

Uitvoering investeringen

In het investeringsprogramma staan voor 2024 o.a. onderstaande investeringen geraamd:

- Nieuwbouw Montessorischool Centrum (inclusief gymzaal)
- De Wijde Blik
- Voorbereiding AT MAVO
- Voorbereiding Godelindeschool
- Uitbreiding Alberdingk Thijm College (deel)

bedragen x € 1.000

progr	Onderwijshuisvesting	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
2	Investeringen	0	12.231	14.918
2	Toevoeging voorziening onderhoud	358	167	358
	Totaal	358	12.398	15.276

Relevante beleidsnota's

1. Onderwijshuisvestingsbeleid (OHVB) en –meerjarenplanning 2017-2024
2. Integraal Huisvesting Plan (IHP) 2020-2035
3. Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Hilversum 2022
4. Onderwijs huisvestingsprogramma 2023
5. Meerjarige onderhoudsplanning 2020-2034
6. Duurzaam Hilversum 2016-2020
7. Hilversumse Educatieve Agenda

2.3.7 Overig maatschappelijk vastgoed

Beleid

Tot de kapitaalgoederen van het maatschappelijk vastgoed behoren de buitensportaccommodaties, de panden voor sociale, culturele en welzijnsdoeleinden, kinderopvang, sporthallen, het zwembad, begraafplaatsen, parkeergarages en overige panden. Aantal objecten/gebouwdelen met voorzieningen groot onderhoud:

- 5 parkeergarages
- 6 begraafplaatsen
- 4 gebouwen cultureel vastgoed
- 43 sportaccommodaties/sportvelden
- 31 overig vastgoed
- 11 buurt- en clubhuizen/kinderopvang

Het bezit van maatschappelijk vastgoed is een kerntaak van de gemeente. Op basis van strategische, juridische en financiële overwegingen heeft het college bepaald welke objecten de komende jaren verkocht kunnen worden (zie alinea Verkoop vastgoed). Voor de gebouwen in eigendom zijn door externe bureaus meerjarige onderhoudsplannen opgesteld, de zogenoemde MOP's. De gemeente laat de MOP's tenminste eens in de vier jaar actualiseren. Jaarlijks wordt voor uitvoering van de MOP's een vast bedrag aan een voorziening gedoteerd waaruit alle toekomstige onderhoudslasten kunnen worden betaald. In het najaar van 2020 heeft de raad de meerjarige onderhoudsplannen (MOP) 2020-2034 en bijbehorende onderhoudsvoorzieningen vastgesteld. De financiële effecten daarvan zijn verwerkt in de begroting 2021 en verder. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken. Hiermee geven we een realistisch en actueel beeld van de lasten voor het onderhoud. Bij de jaarrekening 2022 zijn de benodigde dotaties aan de voorzieningen MOP geactualiseerd voor de werkelijke prijsstijgingen 2020 tot en met 2022 en met de verwachte prijsstijgingen voor de komende planperiode 2023 tot en met 2032. In het eerste kwartaal 2024 wordt aan de raad een gecombineerd voorstel met betrekking tot de actualisatie grond- en vastgoedbeleid, actualiseren van de MOP en de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed voorgelegd.

Verkoop vastgoed

Bij het vaststellen van de MOP 2020-2034 is ook een lijst met 47 af te stoten objecten vastgesteld. Inmiddels zijn de afgelopen periode 23 objecten verkocht en 1 gesloopt. In 2024 staat een twaalfstal objecten gepland om afgestoten te worden. De af te stoten objecten voor 2024 hebben wij in onderstaande tabel weergegeven.

Progr	Categorie	Afkomstig	Verwachte opbrengst	Verkoop kosten	Boekwaarde	Netto
5	9 woningen	overig vastgoed	€ 2.332.000	€ 48.980	€ 45.077	€ 2.237.943
5	1 Kinderdagverblijf	buurt- clubhuizen en kinderopvang	€ 880.000	€ 16.700	€ 205.482	€ 657.818
5	1 opslagruimte	maatschappelijk vastgoed	€ 175.000	€ 6.125	€ 28.286	€ 140.589
5	1 bedrijfsverzamelgebouw	maatschappelijk vastgoed	€ 294.000	€ 7.910	€ 90.393	€ 195.697
	Totaal		€ 3.681.000	€ 79.715	€ 369.238	€ 3.232.047

Uitvoering onderhoud

Met de meerjarige onderhoudsplannen richt de gemeente zich op het sober en doelmatig in stand houden van het maatschappelijk vastgoed. Om de onderhoudslasten gelijkmatig over de jaren te verdelen zijn onderhoudsvoorzieningen ingesteld. Hieraan voegen we in 2024 bedragen toe van in totaal € 1.714.000. In de meerjarige onderhoudsplannen zijn voor 2024 onder andere voor de volgende panden werkzaamheden gepland:

Parkeergarages

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud parkeergarages. In 2024 wordt € 431.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Gooiland, Koningshof 1, vervangen van de hydraulische lift.
- Leeuwenhoek/Goudriaan, Huygenstraat 43, vervangen automatische schuifdeuren.
- Gooische Brink, Brinkweg 1, vervangen CO2 melders.

Begraafplaatsen

Met ingang van 1 augustus 2016 is de exploitatie en het beheer van de begraafplaatsen/crematorium overgedragen aan de Stichting Begraafplaatsen en Crematorium Hilversum. De gemeente blijft echter eigenaar van de panden en daarmee verantwoordelijk voor het eigenaarsonderhoud. De panden worden verhuurd aan de Uitvaartstichting.

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud gebouwen begraafplaatsen. In 2024 wordt € 48.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Kolhornseweg 15, onderhoud betonnen buitenwanden, overstekken en boeiboorden.
- Laan 1940-1945, onderhoud betonnen buitenwanden en vervangen stalen kozijnen.

Cultureel vastgoed

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud cultureel vastgoed. In 2024 wordt € 274.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Oude Torenstraat 2, vervangen van de klokken en werkzaamheden aan het uurwerk.
- Kerkbrink 6, Museum, vervangen van de elektrische en de hydraulische lift.

Sporthallen en sportparken

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud sportaccommodaties. In 2024 wordt € 573.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Jan van der Heijdenstraat/Sporthal de Lieberg, vervangen regeling CV en luchtbehandelingskasten. Daarnaast vervangen van de hoofdverdelinrichtingen en TL buizen.
- Arena 303, vervangen systeemplafond en verlichtingsarmaturen. Daarnaast vervangen keramische binnenwand- en vloerafwerkingen en vervangen sanitair.
- De Meent 6, vervangen van de houten kozijnen.
- Sportpark Arena, vervangen natuurgras middenterrein.
- Sportpark Anna's Hoeve, vervangen voetbaldoelen.
- Sportpark Berestein, vervangen natuurgras (veld 10 en veld 14) en voetbaldoelen.
- Sportpark Loosdrecht, vervangen natuurveld (4b) en voetbaldoelen.
- Sportpark Schuttersweg, vervangen asfaltaanloop (veld 4a), vervangen natuurgras veld 1.

Overige panden

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud overig vastgoed. In 2024 wordt € 168.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Noorderweg 96a/c vervangen hydrofoorpomp.

Buurt- en clubhuizen en kinderopvang (jeugd)

Het eigenaarsonderhoud wordt gefinancierd uit de voorziening Onderhoud jeugd. In 2024 wordt € 171.000 aan deze voorziening toegevoegd. In 2024 worden o.a. de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Geuzenweg 84, vervangen van de luchtbehandelingskasten en de tochtsluis.
- Meent 4b/5, vervangen van de ketel en bitumen dak.

Uitvoering investeringen

Buitensportaccommodaties staan opgenomen in het investeringsprogramma. Vanaf 2020 zijn de vervangingen van (kunst)grasvelden opgenomen in het MOP. Voor 2024 zijn geen investeringen in Overig maatschappelijk vastgoed voorzien.

bedragen x € 1.000

progr	Overig maatschappelijk vastgoed	jaarrekening 2022	begroting 2023	begroting 2024
1	Investeringen ov maatschappelijk vastgoed (sport)	1.855		
1	Toevoeging groot onderhoud parkeergarages	341	331	431
2	Toevoeging onderhoud kinderdagopvang/wijkcentra (jeugd)	171	187	171
1	Toevoeging voorziening onderhoud sportaccommodaties	573	457	573
1	Toevoeging voorziening cultureel vastgoed	274	262	274
1	Toevoeging voorziening sluizen, gemalen en recreatie	50	28	49
5	Toevoeging voorziening overig vastgoed	168	139	168
1	Toevoeging voorz groot onderhoud begraafplaatsen	48	33	48
	Totaal	3.480	1.437	1.714

Relevante beleidsnota's:

1. Meerjarenonderhoudsplan maatschappelijk gemeentelijke gebouwen 2020-2034 (panden sociaal, cultureel, welzijn, sporthallen (incl. zwembad), kinderopvang, begraafplaatsen, parkeergarages en panden van de voormalige afdeling grondzaken)
2. Meerjarenonderhoudsplan buitensportaccommodaties 2020-2029

2.4 Financiering

De gemeente Hilversum heeft verschillende financiële voorschriften en verordeningen die het beheer en de verantwoording van de financiën reguleren. Naast het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO), vereist artikel 212 van de gemeentewet dat de gemeenteraad een financiële verordening vaststelt. In de "[Financiële verordening gemeente Hilversum 2022](#)" zijn regels opgenomen met betrekking tot de doelstellingen en richtlijnen van de financieringsfunctie. Aanvullend daarop is in 2023 het "[Treasurystatuut Hilversum 2023](#)" vastgesteld. Dit statuut dient als kader voor het beheer, toezicht en verantwoording van financiële geldstromen, posities en de daaraan verbonden risico's.

Onze belangrijkste principes zijn het minimaliseren van risico's en het beperken van kosten. In deze financieringsparagraaf wordt informatie gegeven over de actuele situatie met betrekking tot de financieringsbehoefte in 2024 en verdere jaren.

2.4.1 Beleid

De gemeente hanteert het systeem van totaal financiering. Dit houdt in dat voor de gemeentelijke organisatie als geheel de financieringsbehoefte c.q. het financieringstekort bepaald wordt. Er wordt dus niet voor iedere investering of grondexploitatie apart geleend. Alle rentebaten en -lasten worden verzameld op het taakveld Treasury en daarna toegerekend aan de gemeentelijke producten op basis van de zogenoemde omslagrente. De omslagrente voor 2024 wordt berekend door de berekende rentelasten voor 2024 te delen door de geprognoseerde boekwaarde van alle activa op 1 januari 2024. Vanwege de stijgende rentelasten is de uitkomst van deze berekening een percentage van 1,56%. Omdat een afronding binnen 0,5% is toegestaan is ervoor gekozen het rente omslagpercentage voor 2024 vast te stellen op 1,6 % te houden (2023: 1,4%).

2.4.2 Dekking financieringstekort

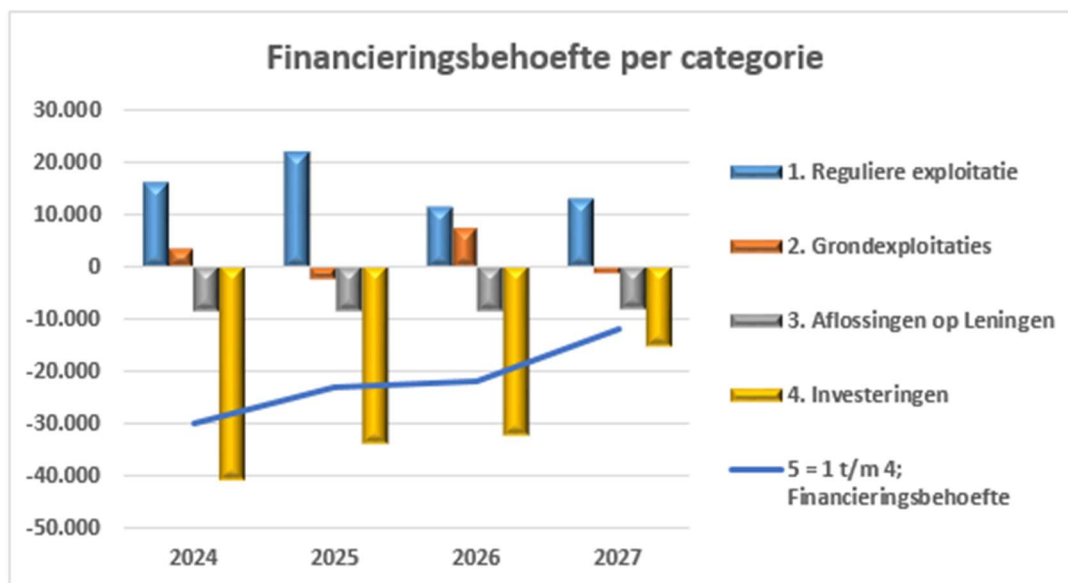
De financieringsbehoefte wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: de kasstromen vanuit de exploitatie, het investeringsplan, de grondexploitaties en de kasstromen m.b.t. de financiering. Deze kasstromen lopen niet altijd synchroon. Daarom is het nodig om de ontwikkeling van de liquiditeit en de financieringsbehoefte in de gaten te houden, en wanneer nodig, geld te lenen, kort dan wel lang.

Op basis van de reguliere begroting 2024, het investeringsprogramma voor 2024, de uitgaven ten behoeve van openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed), de uitvoering van de grondexploitaties in 2024 (op basis van de actualisatie 2023), en de aflossingen op langlopende leningen in 2024 is de financieringsbehoefte voor 2024 berekend op € 30 miljoen. Met een geprognoseerde beginstand per 1 januari 2024 van € 192,2 miljoen, aflossingen van € 8,5 miljoen in 2024 en een geraamd bedrag van nieuw aan te trekken leningen ad € 30 miljoen komt daarmee de stand van de langlopende leningen eind 2024 uit op afgerond € 213,7 miljoen.

(zie ook de staat van langlopende geldleningen zoals opgenomen in § 3.4.11). De geraamde financieringsbehoefte voor de komende 4 jaar is weergegeven in onderstaand figuur. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in:

1. Het saldo van inkomsten en uitgaven (cashflow) van de reguliere exploitatie
2. Het saldo van uitgaven en ontvangsten (cashflow) van de grondexploitaties
3. De uitgaven (cashflow) ten behoeve van de aflossingen op langlopende leningen
4. De uitgaven (cashflow) ten behoeve van de investeringen, inclusief de uitgaven t.b.v. openstaande kredieten

5. Het saldo van alle kasstromen (inkomsten minus uitgaven (cashflow)) samen geeft de prognose weer van het financieringstekort; het bedrag waarvoor langlopende leningen zullen worden aangetrokken.

Uit de figuur valt af te leiden dat;

1. De reguliere exploitatie meer inkomsten heeft dan uitgaven.
2. De grondexploitatie Stationsplein draagt in 2024 en in 2026 bij aan de financiering door geplande verkopen in de betreffende jaren.
3. De aflossingen (uitgaven) op langlopende leningen bedragen € 8,5 miljoen in 2024, 2025 en 2026 en € 8,3 miljoen in 2027.
4. De uitgaven aan investeringen zijn grotendeels verantwoordelijk voor het financieringstekort.

Over de ramingen van de investeringsbedragen voor de komende jaren wordt het volgende opgemerkt:

1. De realisatie van investeringen blijft de afgelopen jaren achter bij de in de begroting genoemde bedragen.
2. De bedragen genoemd in de jaarschijven van het Investeringsprogramma (IP) worden niet volledig in het genoemde jaar uitgegeven als gevolg van fasering in de uitgaven, waardoor verschuivingen optreden naar volgende jaren.

Voor wat betreft de raming van de financieringsbehoefte ten behoeve van de investeringen houden we rekening met de twee hierboven genoemde opmerkingen door een aanname te doen over de werkelijk realisatie van investeringen in de komende jaren. De gemeentelijke liquiditeitsprognose wordt constant gevolgd en bijgesteld op basis van de actualiteiten en voortschrijdend inzicht. Op deze manier wordt de liquiditeitsprognose gebruikt om op het juiste moment de omvang van de benodigde financiering te bepalen en aan te trekken. Financiering kan in de vorm van een langlopende lening maar ook in de vorm van een kortlopende kasgeldlening.

- Indien uit de liquiditeitsprognose met voldoende zekerheid blijkt dat de kasgeldlimiet voor langere tijd (> 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een langlopende lening (looptijd langer dan 1 jaar) worden aangetrokken.

- Indien uit de liquiditeitsprognose met voldoende zekerheid blijkt dat de kasgeldlimiet voor kortere tijd (< 3 kwartalen) overschreden zal worden zal een kasgeldlening worden aangetrokken.

Op basis van de meerjarenraming is tevens een prognose van de langlopende schuldpositie opgesteld. (zie § 3.4.10)

2.4.3 Renterisico's, kasgeldlimiet en renterisiconorm

Bij het risicobeheer op de gemeentelijke financiering wordt onderscheid gemaakt in kortlopende financiering en langlopende financiering. Kortlopende financiering (ook wel vlottende schuld genoemd) heeft betrekking op leningen met een looptijd korter dan één jaar.

Leningen met een looptijd langer dan één jaar vallen onder de langlopende financiering.

Renterisico's op korte financiering (kasgeldlimiet)

De kasgeldlimiet bepaalt dat gemeenten hun financieringsbehoefte voor slechts een beperkt bedrag met kort geld (looptijd < 1 jaar) mogen financieren. Hierdoor worden de renterisico's op korte termijn beperkt. De kasgeldlimiet is, conform de Wet Fido, gelimiteerd tot 8,5% van het begrotingstotaal van een gemeente en mag maximaal 3 kwartalen achter elkaar worden overschreden.

Kortlopende financiering kent een relatief groot renterisico. Bij korte looptijden moeten bestaande leningen vaker worden vervangen met steeds opnieuw de onzekerheid over het actuele rentepeil op het moment van aantrekken van de nieuwe lening. Voor het jaar 2024 bedraagt de kasgeldlimiet € 30,9 miljoen (= 8,5% x € 364,1 miljoen). Zolang het rentetarief voor kortlopende financiering lager is dan het actuele, of zich naar verwachting ontwikkelende rentetarief voor langlopende financiering, wordt de kasgeldlimiet in beginsel maximaal benut. Afhankelijk van de actuele ramingen van de ontwikkeling van de financieringsbehoefte wordt de kortlopende financiering omgezet in langlopende financiering (zie § 3.4.3)

Bedragen x € 1.000

Financieringsgemiddelde < 1 jaar vs. Kasgeldlimiet		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal 1 januari 2024		364.135	364.135	364.135	364.135
Kasgeldlimiet 2024 (=8,5% begrotingstotaal)	a	30.951	30.951	30.951	30.951
Gemiddelde kwartaalschuld < 1 jaar	b	10.324	15.868	3.075	8.318
Overschrijding limiet (is +) Onderschrijding (is -)	c = b-a	-20.627	-15.084	-27.876	-22.634

In de loop van het jaar toont de stand van de korte schuldpositie een wisselend beeld en is deze afhankelijk van het tempo en de fasering van de inkomsten en uitgaven gedurende het jaar. De kredietlimiet bij de BNG Bank is contractueel overeengekomen tot € 20 miljoen met een mogelijkheid tot overschrijding met € 5 miljoen tot een totaal van € 25 miljoen.

Renterisico's op langlopende financiering (renterisiconorm)

Renterisico is de mate waarin het saldo van rentelasten verandert door wijzigingen in het rentetarief op leningen met een oorspronkelijke rente typische looptijd van één jaar of langer en heeft betrekking op contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de langlopende schulden. De wettelijke renterisiconorm bepaalt dat het renterisico jaarlijks een bedrag ter hoogte van maximaal 20% van het begrotingstotaal mag zijn. Hiermee is een maximum gesteld aan het renterisico op de langlopende leningschuld. Langlopende financiering wordt in beginsel aangetrokken als het wettelijk maximum voor de kortlopende schuld (kasgeldlimiet) is bereikt en als er sprake is van een structureel langjarig financieringstekort.

Voor het jaar 2024 bedraagt de renterisiconorm € 72,8 miljoen (= 20% x € 364,1 miljoen).

Bij het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen wordt de looptijd en het aflossingsritme zodanig gekozen, dat het toekomstige renterisico onder de voorgeschreven norm blijft.

Naast de renterisiconorm wordt er gekeken naar de meerjarige financieringsbehoefte.

De looptijden van nieuwe leningen worden daarbij op elkaar afgestemd.

Het renterisico wordt verkleind door aflossingen van langlopende leningen over de jaren heen te spreiden.

Bedragen x € 1.000

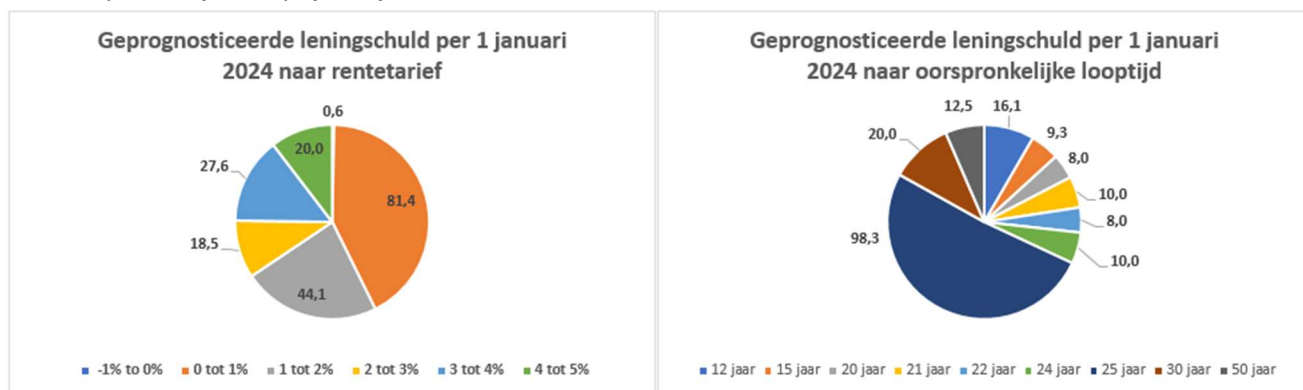
	Renterisiconorm en renterisico's van de langlopende schuld 2024 t/m 2027 op basis van de geprognosticeerde leningportefeuille per 1 januari 2024	2024	2025	2026	2027
1	Begrotingstotaal 1 januari 2024	364.135	364.135	364.135	364.135
2	Vastgesteld percentage (Wet Fido)	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (= 1 x 2)	72.827	72.827	72.827	72.827
4	Risico vaste schuld herfinanciering	8.503	8.503	8.503	8.303
5	Ruimte onder risiconorm (= 3 - 4)	64.324	64.324	64.324	64.524
6	Risico als percentage (= 4/1)	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%

De bedragen genoemd onder 4 zijn de bedragen die in de jaren 2024 t/m 2027 gaan worden afgelost op de lening portefeuille zoals die bestaat per 1 januari 2024. Uit bovenstaande blijkt dat de risiconorm in 2024 niet overschreden gaat worden. Tevens blijkt dat ook de komende jaren geen overschrijding van de renterisiconorm wordt verwacht. Het huidige renterisico van 2,3% in 2024 is aan te merken als zeer laag ten opzichte van de wettelijke norm van 20%.

2.4.4 Profiel huidige leningenportefeuille

Het totaalbedrag aan langlopende leningen per 1 januari 2024 is geprognosticeerd op € 192,2 miljoen, bestaande uit 24 leningen. De rentepercentages op de huidige leningen variëren van -/0,24% tot 4,295%.

In de vorige paragraaf is toegelicht dat Hilversum ruim binnen de wettelijke rente risiconorm blijft. Dit komt omdat het aflossingspatroon van de bestaande leningenportefeuille gespreid is over de jaren. In onderstaande figuren wordt de samenstelling van onze leningenportefeuille samengevat voor wat betreft rentetarieven en oorspronkelijke looptijden per 1 januari 2024. Hieruit blijkt dat het grootste deel van de geprognosticeerde lening schuld per 1 januari 2024, te weten € 81,4 miljoen, gefinancierd is tegen een rentetarief tussen de 0% en 1%. Het gewogen gemiddelde rentetarief van de totale lening schuld per 1 januari 2024 is 1,7%. Deze is als volgt berekend; Totaal te betalen rente in 2024 gedeeld door de totale lening schuld per 1 januari 2024. Daarnaast toont het figuur dat het grootste deel van de geprognosticeerde lening schuld per 1 januari 2024, te weten € 98,3 miljoen, een oorspronkelijke looptijd 25 jaar heeft.

Onderstaande grafiek bevat de aflossingsverplichtingen voor de komende jaren op basis van de geprognosticeerde lening portefeuille per 1 januari 2024. De aflossingsverplichtingen in 2024 bedragen samen € 8,5 miljoen. In 2029 is er een aflossingsverplichting van € 24,3 miljoen. Dit betreft aflossingen op reguliere langlopende leningen plus de aflossing van de lening aan de provincie Noord-Holland ad € 16 miljoen. De lening van de Provincie Noord-Holland betreft de uitgestelde betaling van de koopsom Crailo aan de Provincie Noord-Holland. De aflossingsverplichtingen in de jaren 2043, 2044, 2045, 2051, 2052 en 2073 heeft betrekking op reeds aangetrokken Fixe leningen. Dit zijn leningen die aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost. In 2024 en ook na 2024 zullen er nieuwe leningen worden aangetrokken. Deze leningen leiden tot nieuwe aflossingsverplichtingen, deze zijn in onderstaande grafiek nog **niet** opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Gevoeligheidsanalyse

Bij de berekening van de rentelasten wordt uitgegaan van de renteramingen zoals opgenomen in paragraaf 3.4.7. In tabel 3.3 wordt een indicatie gegeven van de gevoeligheid van de rentelasten voor stijging van de rentetarieven. In de tabel wordt weergegeven wat de financiële gevolgen zijn als het rentepercentage waartegen financiering plaatsvindt 1% hoger wordt dan het geraamde percentage voor het betreffende jaar zoals vermeld in paragraaf 3.4.7. Deze bedragen verdubbelen bij een 2% hoger rentepercentage dan geraamd en worden drie keer zo hoog bij een 3% hoger rentepercentage dan geraamd. Indien de stijging van de rentetarieven zich ook daadwerkelijk voordoet zullen de extra rentelasten beslag leggen op de begroting.

Bedragen x € 1.000

Rentegevoeligheid	Geraamde financiering	hogere rentelasten per 1% rentestijging			
		2024	2025	2026	2027
Financiering 2024 tegen 1% hoger rentetarief dan geraamd	30.000	300	300	300	300
Financiering 2025 tegen 1% hoger rentetarief dan geraamd	23.000		230	230	230
Financiering 2026 tegen 1% hoger rentetarief dan geraamd	22.000			220	220
Financiering 2027 tegen 1% hoger rentetarief dan geraamd	12.000				120
Totale extra rentelasten (indicatief) bij een rentestijging van 1% ten opzichte van het geraamde rentetarief 2024.		300	530	750	870

2.4.5 Rente

De rentelasten worden zowel bepaald door de omvang van de schuld (Q) als door de rentetarieven (P) van deze schulden. De rentelasten zijn daarbij P maal Q.

De ontwikkeling van de rentetarieven is inherent en principieel onzeker en niet te voorspellen. De in de afgelopen 12 maanden sterk opgelopen rentetarieven (zowel kort als lang) toont dat andermaal aan. Een groot aantal factoren heeft invloed op de rentetarieven, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de economische groei, de inflatie en de geopolitieke toestand in de wereld.

Hilversum heeft geen eigen rentevisie maar gaat uit van de huidige rentetarieven. Dat betekent concreet dat de gemeente aanneemt dat alle bekende relevante factoren verdisconteerd zijn in de huidige rentetarieven. De ontwikkelingen van de werkelijke rentetarieven worden blijvend gevolgd en bij het aantrekken van financiering (lang of kort) zal gebruik gemaakt moeten worden van de op dat moment actuele rentetarieven.

De omvang van de schuld (Q) volgt uit de ramingen van de uitgaven en inkomsten zoals weergegeven in § 3.4.3. (Dekking financieringstekort)

2.4.6 Renteontwikkeling

Rentetarieven langlopende leningen

De BNG Bank geeft dagelijks een indicatie van rentetarieven voor langlopende leningen met verschillende looptijden. De indicatie van de BNG Bank voor een langlopende lening met een looptijd van 10 jaar laat het volgende beeld zien.

Ten opzichte van de jaren 2020, 2021 en 2022 zijn de rentetarieven in het jaar fors 2023 gestegen. Verder valt op te merken dat de rentetarieven inmiddels belangrijk hoger zijn dan de tarieven van 2013 en 2014. De zeer lage en zelfs negatieve rentetarieven in 2020 en 2021 zijn voorbij en lijken alweer ver achter ons te liggen. Er lijkt sprake van een nieuwe herziene werkelijkheid met als belangrijkste onderliggende oorzaak, de sinds 2020 sterk opgelopen inflatie.

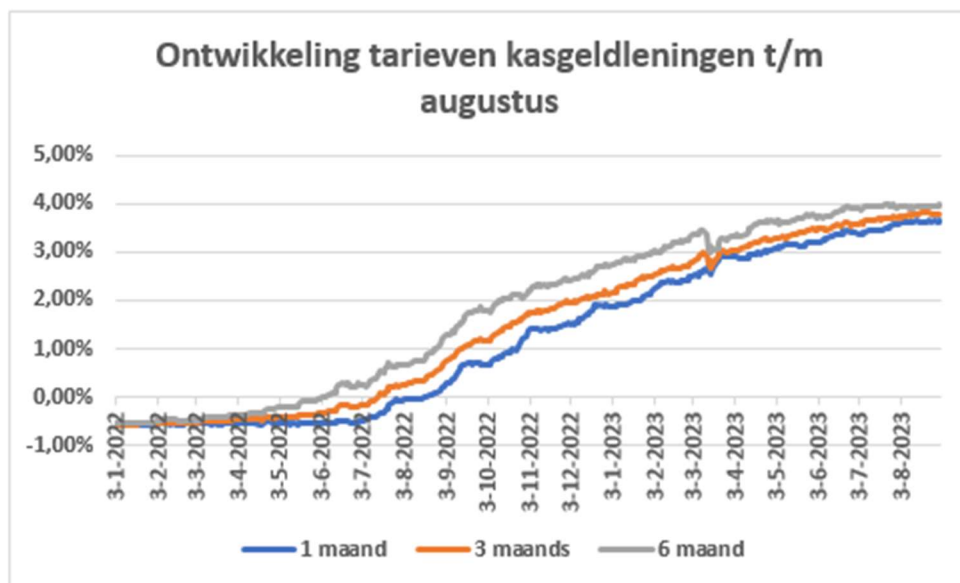
Het rentetarief voor een lening met een looptijd van 10 jaar beweegt zich vanaf januari 2023 t/m half juli tussen de 3% en 3,7%. De raming van onze toekomstige rentelasten bestaat uit twee componenten:

- Rentelasten over reeds afgesloten langlopende leningen. De renteverplichtingen voor deze leningen liggen tot en met het einde van de looptijd van de leningen vast.
- Rentelasten over de nog af te sluiten langlopende leningen. De renteverplichtingen voor deze leningen liggen nog niet vast en zijn afhankelijk van de omvang van de af te sluiten leningen en de rentetarieven die gelden voor deze nieuw af te sluiten leningen.

Als vertrekpunt gaan we uit van de 10 jaars rente als referentie voor de ontwikkeling van de langlopende rentetarieven. Bij de renteraming wordt een bestaande bestendige en prudente gedragslijn gevolgd waarbij voorzichtigheidshalve rekening gehouden wordt met een oplopend rentetarief van 0,25% per jaar voor de komende jaren. In augustus 2023 was het rentetarief voor een lening met een looptijd van 10 jaar ongeveer 3,45%. In de begroting wordt gerekend met de volgende rentetarieven voor nieuw aan te trekken langlopende leningen.

Raming rentetarieven lange financiering	2024	2025	2026	2027
Langlopende financiering > 1 jaar	3,45%	3,70%	3,95%	4,20%

Rentetarieven kortlopende financiering, kasgeldleningen

Door de opeenvolgende renteverhogingen van de Europese Centrale Bank (ECB), bedoeld om de inflatie te beteugelen, zijn de rentetarieven voor kasgeldleningen zeer sterk opgelopen. Door het oplopen van de rentetarieven voor kasgeldleningen is er op dit moment sprake van een unieke situatie van een inverse rentecurve. De rentetarieven voor kasgeldleningen zijn hoger dan de tarieven voor langlopende leningen. Normaal gesproken zijn de rentetarieven voor langlopende leningen hoger dan de rentetarieven voor kortlopende kasgeldleningen.

Raming rentetarieven kasgeldlening 3 maanden	2024	2025	2026	2027
Kasgeldleningen, 3 maanden	3,80%	3,85%	3,90%	3,95%

Rentetarieven kortlopende financiering, Rekening Courant faciliteit BNG Bank

Voor 2024 gaan we ervan uit dat de gemeente kort geld met een looptijd < 1 jaar zal kunnen aantrekken tegen een tarief van 3,6 % (begroting 2023: 0,2%). Het tarief van de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG-bank is namelijk gebaseerd op de 1 maands Euribor rente (dit is het rentetarief waartegen de banken elkaar leningen in Euro's verstrekken met een looptijd van 1 maand) met een opslag van 15 basispunten (0,15%). In juli 2023 beweegt het 1 maands Euribor rentetarief zich rond de 3,45%. Dit maakt dat het tarief voor de Rekening Courant Faciliteit bij de BNG Bank voor 2024 wordt ingeschat op 3,6%. (3,45% + 0,15%). In de begroting is gerekend met de volgende rentetarieven voor het gebruik van kortlopende financiering via de Rekening Courant Faciliteit van de BNG Bank.

Raming rentetarieven kortlopende financiering, BNG-faciliteit	2024	2025	2026	2027
Rentetarief kort geld < 1 jaar	3,60%	3,65%	3,70%	3,75%

Als de kredietfaciliteit van de BNG Bank (tijdelijk) niet voldoende is kan eventueel ook gebruik worden gemaakt van kasgeldleningen. Uitgangspunt bij korte financiering is dat eerst de volledige kredietfaciliteit bij de BNG wordt benut. Ook bij de raming van de rentetarieven voor kortlopende financiering wordt een bestaande bestendige en prudente gedragslijn gevolgd waarbij voorzichtigheidshalve rekening gehouden wordt met een oplopend rentetarief van 0,05% per jaar voor de komende jaren. Voor de wijze waarop het financieringstekort wordt gedekt wordt u verwezen naar § 3.4.3.

2.4.7 Rentelasten

Voor 2024 gaan we ervan uit dat de gemeente lange financiering zal kunnen aantrekken tegen een tarief van 3,45 % (begroting 2023: 2,15%) en korte financiering tegen een rentetarief van 3,6%. (begroting 2023; 0,2%). De rentelasten in 2024 bedragen afgerond € 4,8 miljoen. De rentelasten worden via een rente omslagpercentage verdeeld over de programma's. Het rente omslagpercentage komt voor 2024 uit op 1,6% (2023: 1,4%). Onderstaande tabel bevat een overzicht van de te verwachten rentelasten in 2024.

Bedragen x € 1.000			
	Rekening	Begroting	Begroting
Rentelasten (lasten financieringsfunctie)	2022	2023	2024
Rente gespecificeerd naar:			
- Rente van bestaande langlopende leningen	3.232	3.290	3.410
- Rente van nieuw aan te trekken leningen	159	581	1.035
- Rente van kortlopende financieringsmiddelen	9	24	380
Totaal	3.400	3.895	4.825

De rentelasten van de langlopende leningen stijgen:

1. Door de groei van het investeringsvolume neemt ook de omvang van de lening schuld (Q) toe. (zie ook § 3.4.11) Een toenemende schuldpositie brengt een stijging van de rentelasten met zich mee.

2. De prognose is nu dat nieuwe langlopende leningen zullen worden aangetrokken tegen een rentetarief van 3,45%. Dat is een hoger rentetarief dan het gewogen gemiddelde rentepercentage van de huidige leningen, 1,72% (P). Dit veroorzaakt een stijging van de rentelasten.

Ook de rentetarieven voor kortlopende financieringsmiddelen stijgen waardoor ook voor dit onderdeel de rentelasten stijgen.

2.4.8 Rentebaten

De gemeente Hilversum heeft ook middelen uitgezet. Het betreft voornamelijk middelen die via SVN (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland) ter beschikking zijn gesteld ten behoeve van; starters op de woningmarkt, particuliere woningverbetering en duurzaamheid. Ook zijn er middelen via het Restauratiefonds t.b.v. de financiering van het restaureren van monumenten uitgezet. Een deel van deze uitgezette middelen levert rentebaten op. Voor 2024 zijn de totale rentebaten begroot op € 142.000. Het saldo van rentelasten en rentebaten wordt via een omslagpercentage doorberekend naar de programma's. De verdeelsleutel is het totaal aan activa dat dienstbaar is aan de betreffende programma's.

Bedragen x € 1.000

Rentetoerekening 2024		
a	Externe rentelasten over korte en lange financiering	4.825
b	Externe rentebaten	-142
c = a + b	Totaal door te rekenen externe rente	4.683
d1	Rente die toegerekend moet worden aan grondexploitaties	-52
d2	Rente projectfinanciering die aan betreffend taakveld moet worden toegerekend	
e = c + d1 + d2	Saldo, door te rekenen externe rente	4.625
f1	Rente eigen vermogen	0
f2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0
g = e + f1 + f2	De aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toe te rekenen rente	4.625
h	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-4.760
i = g + h	Renteresultaat op het taakveld treasury	-129

Conform de aanbeveling van het BBV wordt er geen rente over het eigen vermogen berekend. Het rentepercentage van de aan de taakvelden toe te rekenen rente (omslagpercentage) is naar boven afgerond op 1,6%. Het gebruikte omslagpercentage is hoger dan het berekende omslagpercentage (1,56%). Er wordt daardoor meer rente toegerekend aan de taakvelden dan de werkelijke externe rentelasten. Hierdoor ontstaat er op het taakveld Treasury een voordelig renteresultaat voor 2024 van € 129.000 zoals genoemd op regel i van tabel 3.8.

Rente grondexploitaties en disconteringsvoet

De commissie BBV stelt dat de rente die toegerekend mag worden aan de grondexploitaties moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk te betalen rente over het vreemd vermogen.

De doorberekening aan de grondexploitaties geschiedt dan in de verhouding tussen het vreemde vermogen en het totale vermogen. Deze berekening op basis van de door de commissie BBV voorgeschreven formule leidt tot een afgerond rentepercentage van 1,5%.

De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde wordt voor alle gemeenten gelijkgesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de eurozone. Op dit moment bedraagt dit percentage 2,0%.

2.4.9 Dividend

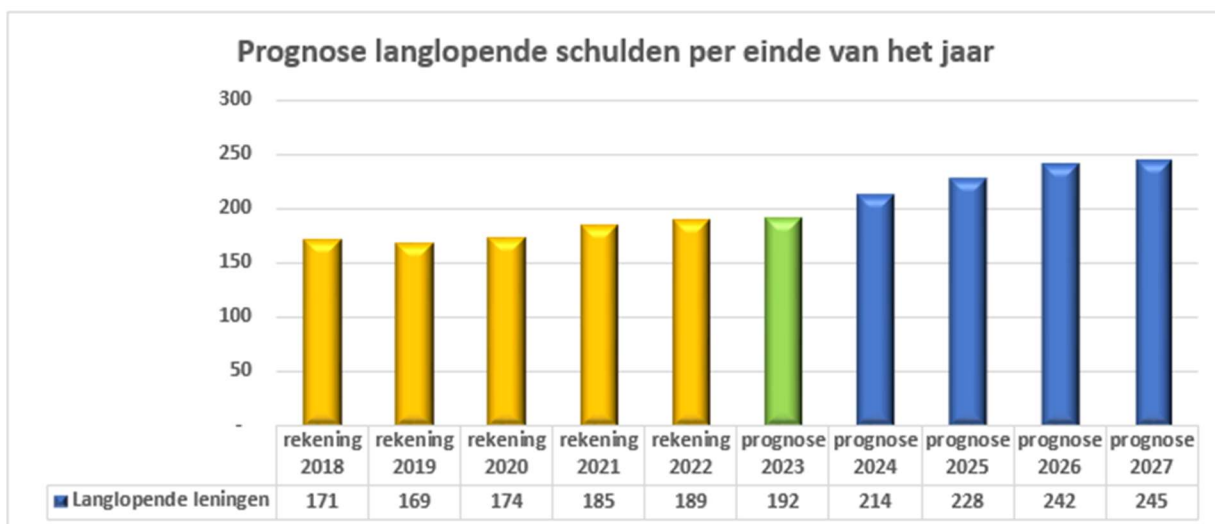
De gemeente Hilversum is aandeelhouder van de BNG Bank N.V. en Vitens N.V. Als aandeelhouder ontvangt de gemeente jaarlijks dividend. In de begroting 2024 is een totaal te ontvangen bedrag aan dividend opgenomen van € 250.000. Dit bedrag is het te verwachten dividend van de BNG Bank. Vitens heeft aangegeven voorlopig geen dividend uit te keren. Dit heeft te maken met de hoge omvang van de investeringen voor de komende jaren. Conform de continuïteitsdoelstelling zoals opgenomen in het Financieel beleid van Vitens laat dit geen ruimte om dividend uit te keren.

2.4.10 Prognose langlopende schuld

De prognose van de langlopende schuld voor de jaren 2024 t/m 2027 is opgesteld op basis van de meerjarenraming van de begroting 2024, de openstaande investeringskredieten, het Investeringsprogramma 2024-2027, de prognose van het verloop van de grondexploitaties in de jaren 2024-2027 (conform actualisatie grondexploitaties 2023) en de kasstromen met betrekking tot de mutaties in de lening portefeuille. Het verloop van de langlopende schuld is daarbij als volgt weergegeven:

Bedragen x € 1.000				
Ontwikkeling langlopende schulden	2024	2025	2026	2027
Schuld per 1 januari van het jaar	192.194	213.691	228.188	241.685
Aflossingen gedurende het jaar	8.503	8.503	8.503	8.303
Nieuwe leningen in het jaar	30.000	23.000	22.000	12.000
Schuld per 31 december	213.691	228.188	241.685	245.382

In de meerjarige balans is het opgenomen bedrag € 0,5 miljoen hoger. Dit wordt veroorzaakt door de balanspost waarborgsommen die ook aangemerkt wordt als een vaste schuld met een rente typische looptijd > 1 jaar.

De gele gekleurde balken geven de werkelijke standen conform de jaarrekeningen 2018 t/m 2022 weer. De groene balk geeft de prognose van de eindstand van het jaar 2023 weer en de blauwe balken geven de prognose weer van de eindstanden van de jaren 2024 t/m 2027. De prognose van de langlopende schulden laat een stijgende lijn zien. Deze stijging is het gevolg van een stijging van het investeringsvolume in de jaren 2023 t/m 2026. Deze investeringen worden gefinancierd met langlopende leningen. De toename van de lening schuld heeft invloed op de ontwikkeling van de schuldquote. Voor een toelichting op dit financiële kengetal wordt verwezen naar § 3.2.7. (Financiële kengetallen)

2.4.11 Langlopende leningen

Bedragen x € 1.000

Langlopende leningen	Stand leningen per 1-1-2024	Aflossingen in 2024	Nieuwe leningen 2024	Stand leningen per 31-12-2024
Bank Nederlandse Gemeenten	111.473	5.423		106.050
Nederlandse Waterschapsbank	15.800	1.160		14.640
Aegon	17.840	1.040		16.800
Nationale Nederlanden	6.400	400		6.000
Provincie Noord-Holland	16.081	0		16.081
Provincie Noord-Brabant	24.600	480		24.120
Nieuwe leningen af te sluiten in 2024			30.000	30.000
Totaal	192.194	8.503	30.000	213.691

De staat van langlopende leningen geeft een beeld van;

1. de langlopende schulden (leningen met een looptijd > 1 jaar) per 1 januari 2024
2. de aflossingen op de bestaande leningen in 2024
3. de naar verwachting nog af te sluiten langlopende lening(en) in 2024 geraamde eindstand van de langlopende leningen per 31 december 2024.

De prognose van het te lenen bedrag is gebaseerd op het berekende financieringstekort voor 2024 op basis van de begroting 2024, het investeringsprogramma 2024, de geactualiseerde grondexploitaties 2023 en de uitgaven ten behoeve openstaande kredieten (kredieten die in het verleden zijn verleend maar nog niet volledig zijn besteed). De gemeentelijke liquiditeitsprognose wordt doorlopend gevolgd en bijgesteld op basis van de actualiteiten en voortschrijdend inzicht. Op deze manier wordt de liquiditeitsprognose gebruikt om op het juiste moment de benodigde financiering te bepalen en aan te trekken. Financiering wordt alleen aangetrokken indien uit de meest actuele liquiditeitsprognose met voldoende zekerheid blijkt dat dit noodzakelijk is.

2.5 Bedrijfsvoering

Een gezonde bedrijfsvoering is essentieel voor het bieden van goede dienstverlening en het realiseren van de doelstellingen van de gemeente Hilversum, zoals beschreven in het coalitieakkoord Hilversum Koesteren. De bedrijfsvoering heeft als doel om het primaire proces optimaal te ondersteunen bij het uitvoeren van de opgaven van de stad. Een belangrijk onderwerp in dit verband is huisvesting. In 2023 hebben we een bestuurlijk onderzoek gestart naar de strategische huisvestingsvisie en in 2024 zullen we aan de slag gaan met de bevindingen van dit onderzoek. De gemeente werkt aan steeds meer complexe uitdagingen, zoals verduurzaming, klimaatadaptatie, woningbouw, sociaal domeintransformatie, bestrijding van criminaliteit, digitalisering en bereikbaarheidsvraagstukken. Om deze opgaven te kunnen realiseren, is een stabiele en wendbare organisatie noodzakelijk. Dit betekent dat de basisprocessen goed moeten functioneren, er geïnvesteerd moet worden in samenwerking met ketenpartners en dat de organisatie in staat moet zijn om in te spelen op veranderingen in de samenleving en daarover adequaat en integraal kan adviseren. Het is noodzakelijk om de kwaliteit van de organisatie blijvend te ontwikkelen en te versnellen, zodat de gemeentelijke opgaven kunnen worden vervuld. In de komende jaren zal de focus liggen op verschillende aspecten, waaronder Business Continuity Management, het vergroten van datagedreven sturing, het verbeteren van de informatiehuishouding, technologieën en informatiebeveiliging, aantrekkelijk werkgeverschap en een goed en gezond werkklimaat voor iedereen en tot slot het versterken van de interne beheersing. Deze inspanningen zullen de organisatie flexibeler en veerkrachtiger maken, zodat wij beter kunnen inspelen op toekomstige uitdagingen. Daarnaast is in het belang van het welzijn van onze medewerkers is er in het laatste kwartaal van 2023 een medewerkers onderzoek uitgevoerd. In 2024 zullen we actie ondernemen op basis van de resultaten van dit onderzoek.

2.5.1 Versterken van ons netwerk

Het belang van zowel landelijke als regionale samenwerking is groot en dit zal ook zo blijven. Enkele belangrijke netwerken waarin wij participeren zijn: Metropoolregio Amsterdam (MRA), G40- stedennetwerk, Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG) en de ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

De MRA is een samenwerkingsverband van 32 gemeenten, 2 provincies en 1 vervoerregio. Voor de regio Gooi en Vechtstreek, waar ook Hilversum onderdeel van is, is de MRA een logische schaal van samenwerking op ruimtelijk-economische opgaven en biedt het de mogelijkheid direct of indirect te kunnen lobbyen voor een sterke regio. De komende periode willen we met de gemeenten in de regio in gesprek over het versterken van de positie van Hilversum in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

G40

Het G40-stedennetwerk is het netwerk van 40 (middel)grote steden in ons land. Het belangrijkste doel van het G40-stedennetwerk is het behartigen van de gezamenlijke belangen van de G40-steden op diverse beleidsterreinen richting kabinet, Eerste en Tweede Kamer en ministeries. Daarnaast zoekt het stedennetwerk zowel in de belangenbehartiging als in de kennisuitwisseling samenwerking met andere partijen, zoals de VNG, de G4, het IPO en Platform31.

Regio ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht

Samenwerking met de regio Utrecht is noodzakelijk. De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht is een uitkomst van deze samenwerking. Deze organisatie heeft drie kerntaken: ondersteunen van bedrijven op het vlak van business development, trade & invest en kent een investeringsfonds. De gemeente Hilversum is volwaardig lid van de Economic Board Utrecht, bestuurlijk betrokken bij de Human Capital Agenda Regio Utrecht en partner van de Data en Kennishub Gezond Stedelijk Leven.

Vereniging Nederlandse gemeenten (VNG)

De VNG is de koepelorganisaties van de gemeenten in Nederland. De VNG ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van hun beleid. De vereniging informeert en adviseert gemeenten over actuele ontwikkelingen.

2.5.2 Aantrekkelijk werkgeverschap en een goed en gezond werkklimaat voor iedereen

De gemeente Hilversum is een moderne en aantrekkelijke werkgever die haar medewerkers waardeert. Het werven van nieuwe collega's is een doorlopende uitdaging vanwege de veranderende arbeidsmarkt. Jaarlijks heeft de gemeente tussen de 140 en 160 vacatures en dit aantal zal naar verwachting niet snel afnemen. Om hiermee om te gaan, richten wij ons op snelheid, persoonlijke aandacht voor kandidaten en het benadrukken van Hilversum als een aantrekkelijke werkplek.

Eenmaal medewerkers aan boord, is er volop ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Dit gebeurt door uitdagende opdrachten in het werk, maar ook via het leerplatform van de Hilversum Academie, waar individuele trajecten of in-company trainingen mogelijk zijn. Strategische personeelsplanning speelt hierin een belangrijke rol bij het in kaart brengen van de benodigde ontwikkelingen om het werk te realiseren.

Een goed en gezond werkklimaat voor iedereen

Daarnaast richten wij ons op een goed en gezond werkklimaat voor iedereen. Wij waarderen en respecteren de verschillende perspectieven en achtergronden van onze medewerkers. Wij streven naar inclusiviteit en diversiteit door bewustwording onder medewerkers en managers te vergroten en ondersteunend HR-instrumentarium te gebruiken. Het welzijn en de vitaliteit van de medewerkers staat centraal, en dit wordt weerspiegeld in gesprekken tussen leidinggevend en medewerkers, diverse activiteiten en aandacht voor verzuim. Het verzuim, vooral langdurig en psychisch verzuim, is toegenomen na de coronapandemie, maar er worden interventies ingezet om dit te verminderen. Daarnaast voeren wij regelmatig Risico-Inventarisatie en -Evaluaties (RI&E's) uit om een goed beeld te krijgen van de werkomstandigheden, gezondheid en het welzijn van onze medewerkers.

Hybride werken, waarbij zowel op kantoor als thuis wordt gewerkt, is nu gebruikelijk geworden. De beleidslijn van 50% op kantoor werken is haalbaar voor veel functiegroepen. Kantoorwerk bevordert de onderlinge verbinding, terwijl thuiswerken kansen biedt voor gefocust werken en autonomie en flexibiliteit voor veel medewerkers. In het najaar van 2023 is er een medewerkers onderzoek uitgevoerd, in 2024 wordt hieraan waar mogelijk vervolg gegeven.

2.5.3 Business Continuity Management

Business Continuity Management (BCM) in de gemeente Hilversum is een belangrijk proces om ervoor te zorgen dat essentiële diensten en activiteiten van de gemeente kunnen worden voortgezet, zelfs tijdens noodsituaties, crises, of verstoringen. BCM is gericht op het identificeren van bedreigingen en risico's die de continuïteit van de gemeentelijke activiteiten kunnen beïnvloeden en het implementeren van plannen en maatregelen om deze risico's te beheersen en de veerkracht van de organisatie te vergroten. Enkele belangrijke aspecten van BCM in de gemeente Hilversum zijn:

- **Risicoanalyse:** Het identificeren en evalueren van potentiële bedreigingen en risico's voor de gemeentelijke operaties, infrastructuur, en dienstverlening.
- **Continuïteitsplanning:** Het ontwikkelen van gedetailleerde plannen en procedures om de essentiële functies van de gemeente te waarborgen en de impact van een verstoring te minimaliseren.
- **Crisismanagement:** Het opzetten van een crisisbeheerstructuur en -team om effectief te kunnen reageren op noodsituaties en coördinatie te waarborgen.
- **Communicatie:** Het opzetten van effectieve communicatiekanalen om medewerkers, belanghebbenden en het publiek te informeren tijdens een crisis.
- **Testen en oefeningen:** Het regelmatig testen van BCM-plannen en -procedures om de effectiviteit ervan te beoordelen en ervoor te zorgen dat medewerkers bekend zijn met de noodprocedures.
- **Training en bewustwording:** Het trainen van personeel en het vergroten van het bewustzijn over BCM en het belang van het handhaven van bedrijfscontinuïteit.

BCM in de gemeente Hilversum is een dynamisch proces dat voortdurend wordt geëvalueerd en aangepast aan veranderende risico's en omgevingsfactoren om ervoor te zorgen dat de gemeente voorbereid is op eventuele noodsituaties en haar cruciale diensten kan blijven leveren. Voor 2024 zijn er verschillende doelen geformuleerd. Deze doelen omvatten onder andere het implementeren van Business Continuity Management (BCM) voor specifieke deelprocessen met betrekking tot inrichten en testen van de fysieke en digitale uitwijk voor Burgerzaken in Gooise Meren. In 2024 wordt aan de (vervolg)fase van Role-Based User Management gewerkt, wat betekent dat gebruikers juiste lees- en mutatierechten krijgen in alle applicaties bij het in- en uitdiensttreding en doorstroom van personeel. Dit plan is gebaseerd op de aanbevelingen uit het accountantsverslag. Verder is er een project om de noodstroomvoorziening voor de gebouwen en systemen te vernieuwen. Tot slot doet Hilversum mee aan de landelijke cybersecurityoefening.

2.5.4 Vergroten data gedreven sturing

Data gedreven sturing is het proces van het verzamelen, analyseren en gebruiken van data om beslissingen te baseren op feiten. Het begint met het verzamelen van data, waarna deze data wordt omgezet in informatie door middel van analyse. Deze informatie biedt waardevolle inzichten en kennis, die kunnen worden gebruikt om weloverwogen beslissingen te nemen. Het realiseren van een data gedreven organisatie is een ontwikkelproces dat tijd kost. Het vereist veranderingen in de organisatiecultuur, waarbij het belang van data en feitelijke informatie wordt erkend en gewaardeerd. Daarnaast moeten er datakennis en applicaties worden opgebouwd om de data effectief te kunnen verzamelen, analyseren en interpreteren.

Het streven naar data gedreven sturing kan veel voordelen bieden, zoals het nemen van beter onderbouwde beslissingen, het identificeren van trends en patronen, het ontdekken van nieuwe mogelijkheden en het verbeteren van de efficiëntie en effectiviteit van processen. Hilversum heeft inmiddels stappen gezet om het data gedreven sturing te introduceren en daarmee ook het opgavengericht werken.

De data geven immers inzicht in onze opgaven in de stad, beleidsvorming en onderliggende processen met een goede centrale datastrategie. Het programma 'Transitie naar Datagedreven Sturing', dat is vastgesteld in het najaar van 2022, speelt een belangrijke rol bij het aanpakken van strategische veranderopgaven in de stad Hilversum. Het fungeert als een loket voor inwoners en het bestuur, en als een ontwerp- en realisatieplatform voor datavraagstukken die verband houden met de gemeentelijke opgaven. Het werkprogramma loopt van 2022 tot en met 2025 en hanteert de volgende uitgangspunten:

- Het fungeren als een katalysator voor maatschappelijke opgaven en het bestuurlijk gesprek.
- Het verbeteren van de informatiepositie voor het bestuur, inwoners, bedrijven en organisaties.
- Het waarborgen van een transparante en veilige manier van datagebruik.
- Het stimuleren van samenwerking binnen netwerken.
- Het bevorderen van een datagedreven transitie binnen de gemeentelijke organisatie.

In de periode 2024 en 2025 zal Hilversum stapsgewijs verder bouwen aan de basisbenodigdheden om data gedreven sturing uit te breiden. Dit omvat het vastleggen en uniformeren van werkwijzen, architectuur en toegang tot data. Om ideeën op te doen, worden er inspiratiesessies georganiseerd met de stad en het bestuur. De open databeweging krijgt meer vorm en innovatieve oplossingen worden verwelkomd. Het waarborgen van privacy en informatiebeveiliging is van essentieel belang in dit proces. Dit wordt gedaan in samenwerking met een stadspanel en andere stakeholders in de stad. De focus ligt op het creëren van een co-creatieomgeving waarin privacy en beveiliging worden geborgd, terwijl innovatie en het gebruik van data worden gestimuleerd.

2.5.5 Verbeteren informatiehuishouding, informatietechnologie en informatiebeveiliging

Als gemeente beseffen we dat technologie snel verandert in de wereld van vandaag. Ons doel is om ervoor te zorgen dat informatie modern, flexibel, stabiel en voor iedereen toegankelijk blijft. Om dit te bereiken, werken we samen met inwoners, netwerken en partners.

Verbeteren informatiehuishouding

De i-visie uit 2020 wordt in 2024 geactualiseerd en bestuurlijk vastgesteld. Deze i-visie 2024 dient als leidraad om waarde toe te voegen aan de samenleving en hoogwaardige diensten te leveren aan burgers en bedrijven. In de komende periode is de focus gericht op de verdere ontwikkeling van deze i-visie, met een gemeenteraadsbehandeling gepland in het tweede kwartaal van 2024. Dit proces omvat onder andere de vervanging van bepaalde kernapplicaties. In de komende jaren zullen verschillende onderdelen van het belastingstelsel en het parkeersysteem worden aanbesteed als onderdeel van het realiseren van de i-visie. Het implementeren van de i-visie vereist investeringen in kennis, expertise, tijd en financiële middelen. Deze inspanningen zijn gericht op het verbeteren van de dienstverlening, het stroomlijnen van processen en het moderniseren van de technologische infrastructuur om zo te kunnen voldoen aan de behoeften van onze inwoners en bedrijven.

Daarnaast gaan wij aan de slag met de aanbevelingen van de provincie Noord-Holland en de archiefinspecteur Gooi- en Vechtstreek, met als doelstelling compliant worden aan de Archiefwet. De toezichtrapportage van de gemeente Hilversum over 2021 door de provincie Noord-Holland beoordeeld. Het oordeel voor de gemeente werd als 'redelijk adequaat' bestempeld met aanbevelingen. In 2024 zullen papieren WABO-dossiers en delen van sociaal domein dossiers worden geordend, gescand en opgeslagen in een E-depot bij het streekarchief. Ook zal de beheerregeling informatiebeheer 2023 worden afgerond, en zal de resterende achterstand in het vernietigen van digitale archiefbescheiden worden weggewerkt. Na de voltooiing van de bestuurlijke fusie van streekarchieven zal de nieuwe E-depotoplossing worden aanbesteed, geïmplementeerd en aangewezen worden als de archiefbewaarplaats.

Verbeteren informatietechnologie en vaardigheden

IT-automatisering en digitalisering zijn essentieel in de bedrijfsvoering, vooral in een tijdperk waarin hybride werken de norm is. In Hilversum zijn al belangrijke ontwikkelingen geweest op het gebied van informatietechnologie en de hybride werkplek, zoals de introductie van telefoons en laptops, het gebruik van Teams voor samenwerking en het delen van informatie via SharePoint. De komende jaren is het doel om IT-systemen te moderniseren, het IT-netwerk te vernieuwen en de digitale vaardigheden van medewerkers te verbeteren, gezien de voortdurende evolutie van IT. Het is een langetermijnplan waarbij IT-projecten worden beoordeeld, gestart en gemonitord met behulp van IT-portfolio management. In 2024 kan de realisatie van het IT-portfolio echter onder druk komen te staan vanwege beperkte beschikbaarheid van leveranciers, materiële toelevering en personeelstekorten. Desondanks helpt IT-portfolio sturing en projectmatig werken om vertragingen in aanbestedingen en implementaties te voorkomen en de kosten onder controle te houden.

Naast dat wij ons inzetten om de digitale vaardigheden van onze medewerkers te verbeteren wordt er ook ondersteuning geboden aan burgers voor vragen over DigiD en digitale gemeentelijke diensten. Het Informatiepunt Digitale Overheid in bibliotheken en wijkcentra staat klaar om persoonlijke hulp te bieden. Daarnaast zal het Sociaal Plein digitale hulp en trainingen aanbieden om digitale vaardigheden te verbeteren en digitale inclusie te bevorderen. Het programma dienstverlening legt extra nadruk op het vergroten van de kennis van medewerkers over toegankelijkheid van digitale diensten.

Vergroten focus op privacy en informatiebeveiliging

De beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatiesystemen en de betrouwbaarheid van informatie, inclusief privacy en controleerbaarheid, zijn van groot belang. Informatiebeheer, informatiebeveiliging en privacy staan centraal in dit proces. Aandacht voor informatiebeveiliging en privacy is een continu proces, vooral vanwege de veranderende wereld om ons heen, waarbij het belangrijk is om deze veranderingen bij te houden. Voorbeelden van veranderingen zijn het hybride werken (gedeeltelijk op kantoor en gedeeltelijk elders) en de opkomst van Software as a Service (SaaS), waarbij data en applicaties zich bevinden op externe locaties bij Cloud-dienstverleners. Om het bewustzijn over informatiebeveiliging te vergroten en te leren van informatiebeveiligingsincidenten, heeft de organisatie E-learningprogramma's geïmplementeerd. Deze programma's zijn gericht op het vergroten van het I-bewustzijn (informatiebewustzijn) binnen de organisatie. De komende jaren zal er een focus zijn op de verdere ontwikkeling van de bestaande programma's en het vergroten van het I-bewustzijn binnen de organisatie.

Hilversum verwerkt veel privacygevoelige persoonsgegevens en moet daarom voldoen aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) om de veiligheid van deze gegevens te waarborgen. Het Strategische Informatiebeveiligingsbeleid wordt gevolgd om netwerk- en systeembeveiliging te waarborgen, en naleving van Baseline Informatiebeveiliging Overheid-normen wordt nagestreefd. Jaarlijks wordt dit vastgelegd in een tactisch werkplan en gerapporteerd in de jaarrekening. Om informatiebeveiligingskwaliteit te onderbouwen, wordt jaarlijks een Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) uitgevoerd voor de informatievoorziening.

De Functionaris Gegevensbescherming rapporteert jaarlijks over de toepassing en naleving van de AVG binnen de gemeente Hilversum. Het doel is om de diensten aan burgers te verbeteren door ervoor te zorgen dat de organisatie voldoet aan de intenties en normen van de AVG.

Dit wordt bereikt door meer bewustzijn te creëren in de organisatie, het uitvoeren van DPIA's (Data Protection Impact Assessments) en het aanpassen van processen, waarbij de mens centraal staat. Hiermee waarborgt de gemeente de balans tussen gemeentebelangen, zoals dienstverlening, taakuitoefening, handhaving en vernieuwing, en het respecteren van menselijke waarden bij het leveren van digitale diensten.

In 2024 wordt de interne werkagenda van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geïmplementeerd. Deze agenda omvat verschillende maatregelen om de compliance van de AVG te waarborgen. Hieronder vallen onder andere Data Protection Impact Assessments (DPIA's) bij risicovolle processen, het toewijzen van proces eigenaarschap, het verder te vergroten van het bewustzijn rondom informatiebeveiliging (I-bewustzijn) en ander Privacy gerelateerde adviezen van de Functionaris Gegevensbescherming.

2.5.6 Optimaliseren van het belastingproces

Ieder jaar ontvangen alle huishoudens en bedrijven in Hilversum een aanslagbiljet voor de gemeentelijke belastingen. Een groot deel van de gemeentelijke inkomsten komt uit belastingen. Het belastingproces is dan ook een belangrijk proces voor Hilversum. Het proces bestaat onder andere uit een wettelijke taak ten aanzien van de Basis Adresgegevens Gegevens (BAG) en de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Deze basisgegevens van alle gebouwen, percelen etc. vormen de basis voor de aanslagoplegging gemeentelijke belastingen en moeten ten alle tijden goed en volledig te zijn. Vervolgens worden de aanslagen opgelegd, moeten de openstaande saldi worden geïnd en is Hilversum verantwoordelijk voor een tijdige, correcte en volledige afhandelingen van eventuele vragen, bezwaren en beroepen.

In 2022 hebben zowel de Waarderingskamer als de interne controle vastgesteld dat het belastingproces voldoende werkt, maar er zijn kwaliteitsverbeteringen in proces en techniek nodig. De gegevens moeten gecontroleerd, aangevuld en het proces moet structureel worden verbeterd om de kwaliteit op lange termijn te waarborgen. Hilversum heeft daarom in augustus 2022 een meerjarig plan van aanpak opgesteld om de geconstateerde knelpunten op te lossen. Het optimalisatietraject is gestart in 2022/2023 en zal worden voortgezet in 2024. De focus ligt daarbij op het tijdig en volledig voortzetten van de aanslagoplegging en inning.

2.5.7 Inkoop en subsidie

In het verlengde van de ambities uit het coalitieakkoord 2022- 2026 streeft de gemeente Hilversum naar het bereiken van zoveel mogelijk 'maatschappelijke waarde' bij inkopen en aanbesteden. Met de regiogemeenten heeft de gemeente Hilversum zich geconfirmeerd aan de Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), een methodiek die Hilversum helpt haar ambities op het gebied van circulaire inkoop te realiseren. Circulair inkopen is een vorm van duurzaam inkopen, waarbij er wordt gekeken naar de hele keten en verspilling van grondstoffen wordt tegengegaan. Bij circulair inkopen wordt de herbruikbaarheid van producten en materialen gemaximaliseerd en waarde vernietiging geminimaliseerd. De regiogemeenten streven naar een zo snel mogelijke doorgroei naar 100% circulair opdracht geven en inkopen, maar in ieder geval 50% in 2025. Hierbij wordt aangesloten bij circulaire principes en circulaire leidraden die landelijk of in MRA-verband zijn ontwikkeld. Bij Social return on investment (SROI) worden er sociale voorwaarden opgenomen bij aanbestedingstrajecten. SROI kan op verschillende manieren worden ingevuld. De prioriteit ligt bij duurzame arbeidsinschakeling van inwoners van de regio Gooi en Vechtstreek met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Subsidieverstrekking

Subsidieverstrekking is een belangrijk instrument om gemeentelijke doelen te bereiken. Naar aanleiding van het rapport 'rekenkameronderzoek naar subsidieverstrekking' heeft de rekenkamer in 2022 gesteld dat de gemeente op de goede weg is, maar ook nog op een aantal punten kan doorontwikkelen. Het afgelopen jaar zijn er stappen gezet om de verbetervoorstellen op het gebied van doeltreffendheid, doelmatigheid, en rechtmatigheid te realiseren. Zo is de 'Beleidsregel subsidieverstrekking Hilversum' opgesteld om de wijze van subsidieverstrekking te verhelderen. Subsidieaanvragers weten hierdoor beter wat ze kunnen verwachten en welke subsidiemogelijkheden er zijn. De rechtmatigheid van de subsidieverlening is verbeterd door het vaststellen van nadere regels (subsidieregelingen), waarin wordt gespecificeerd welke activiteiten worden gesubsidieerd, welke doelen daarmee worden nagestreefd en welke voorwaarden van toepassing zijn. Ter verbetering van de informatievoorziening richting de raad is er een subsidieregister in ontwikkeling, waarin meer inzicht wordt gegeven in doel, activiteiten en financiën rondom individuele subsidies. Dit geeft tegelijkertijd openheid naar inwoners van de gemeente en andere geïnteresseerden.

2.5.8 Doorontwikkelen Interne beheersing

Sinds een wetswijziging moet het college van B&W zelf een rechtmatigheidsverklaring afgeven in de jaarrekening. Het afgeven van een rechtmatigheidsverklaring door de gemeente houdt in dat het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) verklaart dat de financiële handelingen en transacties van de gemeente in overeenstemming zijn met wet- en regelgeving, zoals de relevante wetten, verordeningen en beleidskaders. Dit is een formele verklaring die aangeeft dat de gemeente zich heeft gehouden aan de geldende regels en voorschriften bij het uitvoeren van haar taken en het beheren van haar financiën. De accountant zal nog steeds een controleverklaring afgeven met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, aangevuld met de rechtmatigheidsverantwoording van het college. De rechtmatigheid wordt gemonitord door audits en verbijzonderde interne controles (VIC's). De VIC's controleren de opzet, bestaan en werking van interne controles die medewerkers uitvoeren als onderdeel van hun reguliere werkprocessen. Het doel is om onvolkomenheden in de uitvoering van processen tijdig op te sporen, te corrigeren en verbeteringen aan te brengen om de interne beheersing van bedrijfsprocessen te bevorderen. De accountant is tot op heden positief over de manier waarop Hilversum haar rechtmatigheidsaspecten monitort, de komende periode wordt er ingezet op verdere optimalisatie en professionalisering van de verbijzonderde interne controles om deze positieve beoordeling te behouden.

2.5.9 Indicatoren

Om een duidelijk beeld te krijgen van de beleidsresultaten van de gemeente en om vergelijkingen tussen gemeenten mogelijk te maken, zijn er verplichte beleidsindicatoren opgesteld door het Rijk. Deze indicatoren hebben onder andere betrekking op de bedrijfsvoering en helpen bij het in kaart brengen van de kosten die gepaard gaan met het realiseren van gemeentelijke doelstellingen en opgaven in de stad.

Naam indicator	Rekening	Begroting					Toelichting
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Bezetting (excl. College, Raad, Griffie en Rekenkamer)	667	697	697	697	697	697	
Formatie (excl. College, Raad, Griffie en Rekenkamer)	722	690	729	729	729	729	
Formatie College	6	6	6	6	6	6	
Formatie kosten ambtelijke organisatie	61.303	64.660	70.889	70.955	70.405	70.304	Betreft de loonkosten voor de ambtelijke organisatie, inclusief bijkomende personele kosten. In de begroting 2024 is t.o.v. de begroting 2023 rekening gehouden met een structurele loonindexatie van 4%.
Inhuur: totale kosten	15.091	4.046	3.682	1.334	1.231	1.081	Betreft inhuur t.a.v. de bedrijfsvoering/overhead en ook de inhuur op taakveldniveau.
Kosten college	1.110	1.299	1.336	1.336	1.336	1.336	Kosten, incl. pensioenopbouw en wachtgeldten voormalige wethouders. De budgetverhoging is een direct gevolg van de loonontwikkeling o.b.v. de cao Rijk.
Middelen ten behoeve van de Raad/Griffie	1.970	1.807	1.930	1.930	1.930	1.930	Betreft de middelen ten behoeve van de griffie, rekenkamer en accountant.
Saldo automatisering (saldering baten en lasten)	9.445	8.832	10.172	9.169	8.865	8.707	De automatiseringslasten bestaan uit personeelskosten, kapitaallasten (afschrijving en rente) en materiële lasten (hardware kosten die niet geactiveerd worden, licentie- en onderhoudskosten).
Saldo huisvesting (saldering baten en lasten)	3.052	2.829	2.852	2.833	2.788	3.532	Betreft de huisvestingskosten voor het Raadhuis, Stadskantoor, kantoorvilla Oude Enghweg 21, Gemeentewerf en Wilhelminastraat. De gemeenten benut deze panden voor haar eigen bedrijfsvoering.

2.6 Verbonden partijen

In de regelgeving wordt met een verbonden partij bedoeld: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Deze paragraaf verbonden partijen bevat de visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen alsmede een lijst van de verbonden partijen. Deze lijst is als volgt onderverdeeld:

1. gemeenschappelijke regelingen
2. vennootschappen en coöperaties
3. stichtingen en verenigingen

Per verbonden partij wordt ten minste de volgende informatie opgenomen:

- de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij en het openbaar belang dat ermee gediend wordt;
- het gemeentelijk belang in de verbonden partij in het jaar en het jaar ervoor;
- het financiële resultaat van de verbonden partij in het jaar en het jaar ervoor;
- de omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het einde van het jaar en het jaar ervoor;
- de risico's van de verbonden partij voor de financiële positie van de gemeente.

De prestaties van de verbonden partijen zijn niet in deze paragraaf beschreven, maar in de programma's. In de programma's is de informatie opgenomen over de doelstellingen, de beoogde maatschappelijke effecten, de wijze waarop gestreefd wordt deze effecten te bereiken, en de betrokkenheid hierbij van de verbonden partijen.

2.6.1 Visie op verbonden partijen

Het beleid van de gemeente Hilversum met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in drie nota's: de P&C-nota Verbonden partijen (2008), de nota Sturing op verbonden partijen (2013), en de "Visie op Samenwerking en Governance Verbonden Partijen" (2023).

In de P&C-nota Verbonden partijen (2008) is onder andere geregeld welke vragen beantwoord moeten worden voordat besloten wordt om aan een verbonden partij te gaan deelnemen:

1. Wordt door deelname een publiek belang gediend? Welk belang is dat?
2. Kan dit publieke belang ook zelfstandig door de gemeente worden verwezenlijkt? Zo ja, wat zijn de voordelen en nadelen van verwezenlijking via een verbonden partij?
3. Kan aangetoond worden dat de voordelen van deelname groter zijn dan het standaardbezwaar van verlies aan bestuurlijke grip?
4. Wat zijn de financiële risico's, en hoe wegen die op tegen de voordelen van deelname?
5. Is er keuze mogelijk met betrekking tot de rechtsvorm van de verbonden partij, en zo ja welke vorm verdient de voorkeur?

De nota Sturing op verbonden partijen (2013) heeft als doel ‘de sturingsmogelijkheden van raad en college van B en W op de huidige verbonden partijen te verbeteren.’ Hiervoor zijn tien verbeterpunten geformuleerd, waaronder:

- ‘sturen en controleren op financiën én prestaties (is geleverd conform afgesproken prestaties?)’;
- ‘waar dit nu nog onvoldoende inzichtelijk wordt gemaakt, in gesprek te gaan met de verbonden partij over de opname van duidelijk geformuleerde doelen, prestaties en prestatie-indicatoren in de begroting en de jaarrekening’;
- ‘tijdens de begrotingsbehandeling te bepalen over welke onderwerpen college van B&W en/of de raad de komende tijd wil (mee)praten’.

De raad heeft op 8 maart 2023 de “Visie op Samenwerking en Governance Verbonden Partijen” vastgesteld. Daarbij werd aangegeven welke vormen van governance mogelijk en gebruikelijk zijn en welke risico’s daarbij horen.

2.6.2 Beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

De beleidsvoornemens van de gemeente Hilversum voor de individuele verbonden partijen zijn opgenomen in de doelen die hieronder en bij de programma's beschreven zijn. Daarnaast hebben wij, zowel voor onze eigen organisatie als de verbonden partijen, aandacht voor een doelmatige en doeltreffende besteding van financiële middelen. Praktisch vertaald moeten de begrotingsbudgetten goed zijn onderbouwd en moet die onderbouwing actueel zijn. Niet goed onderbouwde budgetten (zogenaamde beukennoten) moeten vrijvallen of beschikbaar komen voor andere ambities. Dit heeft onze continue aandacht in de contacten met diverse verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname	Statutaire vestigingsplaats is Hilversum. Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Hilversum maakt deel uit van en is voorzitter van het dagelijks en het algemeen bestuur. Het bestuur beslist bij meerderheid van stemmen. Hilversum heeft 1 van de 6 stemmen in het algemeen bestuur.	
Partners	De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdmeren.	
Doel en openbaar belang	De taken en verantwoordelijkheden van de veiligheidsregio zijn vastgelegd in de Wet veiligheidsregio's (Wvr). In hoofdlijnen zijn dat conform artikel 10 Wvr: a. het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises; b. het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises in de bij of krachtens de wet aangewezen gevallen alsmede in de gevallen die in het beleidsplan zijn bepaald; c. het adviseren van het college van burgemeester en wethouders over de taak, bedoeld in artikel 3, eerste lid; d. het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. Deze taken worden gezamenlijk uitgevoerd door de brandweer, politie, GHOR en Bevolkingszorg; e. het instellen en in stand houden van een brandweer; f. het instellen en in stand houden van een Geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR). De GHOR coördineert de inzet van geneeskundige diensten tijdens rampen en grote ongevallen; g. het voorzien in de meldkamerfunctie; h. het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; i. het inrichten en in stand houden van de informatievoorziening binnen de diensten van de veiligheidsregio en tussen deze diensten en de andere diensten en organisaties die betrokken zijn bij de onder d, e, f, en g genoemde taken.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 8,9 mln	€ 9,9 mln
Financieel resultaat	€ 0 na mutaties reserves (€ 35.000 nadeel voor mutaties reserves)	€ 0 na mutaties reserves (€ 433.000 nadeel voor mutaties reserves)

Toelichting	Het totaal van de exploitatie 2024 bedraagt € 30,3 mln (2023: € 26,8 mln) Van de totale gemeentelijke bijdragen aan de Veiligheidsregio draagt gemeente Hilversum circa 42.3% van de kosten. Voor 2024 bestaat dit uit de volgende bedragen: -Algemene bijdrage € 9,3 mln (2023: € 8,3 mln). -Bijdrage Bevolkingszorg € 144.000 (2023: € 140.000). -Bijdrage Huisvesting € 363.000 (2023: € 369.000). Daarnaast neemt Hilversum jaarlijks ook het pluspakket (€ 50.000) af.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 5,7 mln	€ 5,7 mln
Vreemd vermogen	€ 28,2 mln	€ 26,4 mln
Toelichting	Cijfers 2023 en 2024 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2024 in de Veiligheidsregio.	

Ontwikkelingen

Begin 2022 had de organisatie de verwachting de intensieve inzet op COVID-19 behoorlijk achter zich te kunnen laten. Daarmee zou aandacht besteed kunnen worden aan het inlopen van achterstanden en zou toegewerkt kunnen toewerken naar 'het nieuwe normaal'. Niets bleek minder waar; 24 februari begon Rusland de oorlog op Oekraïens grondgebied. Dit was het begin van een volgende langdurige crisis waar de veiligheidsregio wederom een nadrukkelijke rol in is gaan vervullen. Eerst het vraagstuk rond de opvang van ontheemden uit Oekraïne en vervolgens het vraagstuk rond de crisisnoodopvang van asielzoekers. We houden er rekening mee dat de veiligheidsregio ook in 2024 de effecten van de crises in afgelopen jaren zal blijven ervaren.

Genoemde crises hebben geresulteerd in een ander bewustzijn op rijksniveau. Het Rijk houdt er sterk rekening mee dat langdurige en ongekende crises de veiligheidsregio's vaker zullen belasten. Om die reden heeft het Rijk vanaf 2023 structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor het project versterking veiligheidsregio en crisisbeheersing. Versterkingsmaatregelen dienen eraan bij te dragen dat de veiligheidsregio meer robuust en toekomstbestendig is voorbereid op de thema's die het Rijk, via de Contourennota 2022, heeft gekoppeld aan de extra beschikbaar gestelde middelen. De focus ligt met name op versterking van de crisisbeheersing en informatiepositie. Zoals inmiddels gebruikelijk zal ook dit project worden uitgevoerd in samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland. De verwachting is dat de uitkomsten van het project vanaf 2024 geïmplementeerd zullen worden.

Het jaar 2024 zal ook in het teken staan van het verder borgen en doorontwikkelen van (ICT)systemen en processen. De verwachting is dat de uitvoeringsorganisatie in 2024 haar werkzaamheden met centraal ingerichte systemen en volledig geharmoniseerd kan gaan uitvoeren. Ook dit proces wordt ten uitvoer gebracht in samenwerking met Veiligheidsregio Flevoland. Deze succesvolle samenwerking wordt in 2024 tevens ingebed in de gemeenschappelijke regeling. Ook voor het proces 'verplichtend karakter zal in 2024 toegewerkt worden naar een afronding. Na jaren van onderzoek en planvorming op landelijk niveau is in 2023 het langverwachte plan van aanpak door het Veiligheidsberaad vastgesteld. Indien de benodigde middelen beschikbaar zijn kunnen bestuurlijk de keuzes gemaakt worden voor het doorvoeren van die maatregelen die nodig zijn voor de toekomstbestendige brandweer.

Meldkamer Midden-Nederland: In 2024 wordt ook de transitie van de regionale meldkameromgeving naar de meldkamer Midden-Nederland gerealiseerd. Met het operationeel worden van de nieuwbouw zal de meldkamer ook aangesloten zijn op het landelijk netwerk van gemeenschappelijke meldkamers. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in het versterken van de kwaliteit en continuïteit binnen het meldkamerdomein. Deze transitie vraagt een inzet van centralisten en de ondersteunende organisatie. Het is hierbij van belang om te melden dat dit proces plaats zal vinden terwijl 'de winkel openblijft'.

Duurzaamheid. De VRGV werkt toe naar een steeds meer duurzame organisatie. Resultaten worden gemeten met de CO2-prestatieladder. De grootste reductie van de CO2-voetafdruk kan behaald worden op het brandstofverbruik van het wagenpark en het gasverbruik van de kazernes. We denken hiermee een reductie van 55% ten opzichte van 2020 te kunnen behalen.

Risico's

De verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen is geregeld in artikel 32 van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek 2016. Vervolgens bepaalt artikel 35 van deze regeling dat bij (gedeeltelijke) opheffing het algemeen bestuur een verdeling opstelt. Als verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen wordt dezelfde verhouding toegepast als bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds aan de individuele gemeenten voor openbare orde en veiligheid voor brandweer en rampenbestrijding opgenomen bedragen. Dezelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. De deelnemende gemeenten dragen in een eventueel tekort bij op basis van het aantal inwoners. In geval van tekorten bij de jaarrekening is de gemeente Hilversum voor zo'n 42% aansprakelijk. Opheffing van dit wettelijk verplichte openbaar lichaam kan alleen door de rijkswetgever geïnitieerd worden, maar de kans op een negatief rekeningresultaat is mogelijk.

In de programmabegroting 2024 noemt de VRGV als grootste 2 risico's:

Verplichtend karakter brandweerpersoneel (voorheen: Taakdifferentiatie brandweerpersoneel): In december 2019 is een voorlopig besluit genomen in het Veiligheidsberaad om taakdifferentiatie tussen beroepsmedewerkers en vrijwilligers nader uit te werken. Daarbij gaat het er om dat objectief vastgesteld kan worden dat er verschil is tussen een vrijwilliger en een beroepsbrandweer. Te denken valt aan differentiatie in de zwaarte van de opleiding, het uitvoeren van specialismen en belasting in tijd en beschikbaarheid. In 2023 komt meer duidelijkheid over de financiële gevolgen van het verplichtend karakter en de bijbehorende financiële dekking. Het financiële risico is voor het gehele land fors, maar met name voor de veiligheidsregio's die voor een groot deel drijven op vrijwilligheid. Gelet op de eerste aannames blijkt dat er bij VRGV een minimaal risico is van € 2 mln per jaar. Het standpunt van de veiligheidsregio's is dat de extra kosten door het verplichtend karakter volledig door het ministerie van Justitie en Veiligheid gecompenseerd moeten worden. Doordat de verdeling van de rijksmiddelen op dit moment ongewis is loopt VRGV een financieel risico. We gaan ervan uit dat in 2023 meer duidelijk wordt hoe de financiële dekking inzake het verplichtend karakter vorm zal krijgen. Het financieel risico schatten we in op 30% van de extra kosten. Over 2 jaar gerekend is het financieel risico € 1,2 mln.

Meldplicht Datalekken: Vanuit de Wet bescherming persoonsgegevens zijn organisaties waar een datalek zich voordoet verplicht dit binnen 72 uur te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarbij gaat het om een datalek waarbij gevoelige informatie op straat kan komen te liggen. Doet men dit niet, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een boete opleggen van maximaal € 900.000.

Programma

4. Bestuur

Website

www.vrgooienvechtstreek.nl

Regio Gooi en Vechtstreek		
Bestuurlijke deelname	In 2022 behandelden de gemeenteraden een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling (Hilversum 2 februari 2022). Deze is per 1 maart 2022 in werking getreden. Behalve de uittreding van Weesp zijn er ook enkele technische wijzigingen doorgevoerd. Op basis van die regeling heeft ieder lid een gelijke stem. Dit betekent dat Hilversum dan 17% van de stemmen (1 van de 6) heeft. Een andere bepaling in de gemeenschappelijke regeling is de positie van de voorzitter. Aan het algemeen bestuur wordt een onafhankelijk voorzitter toegevoegd: de burgemeester van de grootste gemeente. Dat betekent dat burgemeester Van den Topvoorzitter is. Als lid namens Hilversum is wethouder Van Hunnik lid van het algemeen bestuur. Verder wordt het algemeen bestuur uitgebreid met een lid namens de gemeente Eemnes wanneer het onderwerpen betreft die Eemnes aangaat. In dat geval heeft Eemnes ook een gelijke stem, en is het aandeel van Hilversum 14%.	
Partners	Gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdmeren en op specifieke taken ook gemeente Eemnes.	
Doel en openbaar belang	In de gemeenschappelijke regeling is het doel als volgt: Doel is de wenselijk geachte samenwerking tussen de gemeenten in Gooi en Vechtstreek en Eemnes zodanig vorm te geven dat de aan de Regio GV opgedragen taken doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd met behoud van de regie van de gemeenten onder waarborging van de betrokkenheid van gemeenteraden bij de regionale samenwerking.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 39,0 mln	€ 41,1 mln
Financieel resultaat	€ 0 na mutaties reserves (€ 849.000 nadeel voor mutaties reserves)	€ 0 na mutaties reserves (€ 970.000 nadeel voor mutaties reserves)
Toelichting	Cijfers 2024 respectievelijk 2023 zijn gebaseerd op begroting 2024 respectievelijk begroting 2023. De bijdrage 2023 bestaat uit een bedrag van € 20,0 mln (2024: € 21,2 mln) aan gemeentelijke bijdrage en het doorbetalen van € 19,0 mln (2024: € 19,9 mln) aan middelen, die Hilversum als centrumgemeente ontvangt. Van de € 20,0 mln gemeentelijke bijdrage 2023 (2024: € 21,2 mln) is € 10,2 mln (2024: € 10,3 mln) voor de GAD. De begroting 2023 van de Regio GV bedraagt circa € 92,3 mln (2024: € 97,9 mln vóór begrotingswijzigingen).	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 12,4 mln	€ 12,4 mln
Vreemd vermogen	€ 63,6 mln	€ 67,9 mln
Toelichting	De standen eigen en vreemd vermogen zijn gebaseerd op de begroting 2024.	

Ontwikkelingen	De gemeenschappelijke regeling heeft een openbaar lichaam ingesteld als bedoeld in artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). De opheffing van de regeling en de ontbinding van het openbaar lichaam is geregeld in artikel 40 van de Gemeenschappelijke Regeling Regio Gooi en Vechtstreek). Hierin is bepaald dat bij opheffing een liquidatieplan vastgesteld wordt door het algemeen bestuur waarbij afspraken worden gemaakt over de vereffening van het vermogen. De verdeelsleutel van deze vereffening is gelijk aan de verdeelsleutel die is bepaald bij het aangaan van de diverse verplichtingen. In beginsel is dat op basis van het inwonersaantal. Deze zelfde verdeling van financiële verantwoordelijkheid geldt ook bij een nadelig jaarresultaat, dat niet opgevangen kan worden met de eigen reserves. Dat betekent dat in geval van schulden bij opheffing of tekorten bij de jaarrekening de gemeente Hilversum hiervoor voor ongeveer 37 % aansprakelijk is). Als gevolg van de herindeling met Amsterdam sinds maart 2022 is de gemeente Weesp geen eigenaar meer van de gemeenschappelijke regeling Regio Gooi en Vechtstreek. De Regio sloot in 2021 met Amsterdam dienstverleningsovereenkomsten voor de inzameling van huishoudelijk afval (3 jaar) en de regioconservator (4 jaar). Met deze overeenkomsten beogen Amsterdam en de Regio Gooi en Vechtstreek langdurig continuïteit van dienstverlening te realiseren voor inwoners uit Weesp. De overige taken en diensten van de Regio zijn overgedragen aan de gemeente Amsterdam. De ontvangen uittreedsom (oorspronkelijk € 4,1 mln) gebruikt de Regio GV ter dekking van de tijdelijke frictiekosten.
Risico's	De Regio Gooi en Vechtstreek geeft in de concept-programmabegroting 2024 aan dat tegenover het risicoprofiel van ruim € 1,9 mln een weerstandscapaciteit van ruim € 1,2 mln staat. De daaruit voortvloeiende ratio is met 0,62 onvoldoende te noemen (1=voldoende). Als grootste risico's benoemt de Regio GV de ontwikkeling van de lonen en prijzen samen ruim € 800.000, en diverse risico's bij de GAD € 430.000.
Programma	4. Bestuur
Website	http://www.regiogv.nl

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek

Bestuurlijke deelname	De wethouder met vergunningverlening en handhaving in portefeuille heeft zitting in het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De verdeling van de stemmen wordt bepaald aan de hand van de jaarcijfers van het voorafgaande jaar. Het stempercentage is in 2023 4,20% (2022: 4,02%).
Partners	De provincies Flevoland en Noord-Holland, en de gemeenten Almere, Blaricum, Dronten, Gooise Meren, Huizen, Laren, Lelystad, Noordoostpolder, Urk, Wijdmeren, Zeewolde.

Doel en openbaar belang	De OFGV verricht voor de gemeente uitvoeringstaken op het gebied van milieu. Het gaat dan om taken die zien op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De OFGV verricht door het Rijk verplichte basistaken en niet-verplichte plustaken. De taken die de OFGV uitvoert zijn bijvoorbeeld het verlenen van omgevingsvergunningen milieu, het afhandelen van meldingen en klachten, toezicht houden en handhaven. Verder kan de OFGV adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden verrichten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Ook verzorgt de OFGV de uitvoering van programma's en projecten voor de deelnemers, waaronder het leveren van milieutechnische kennis en het uitvoeren van onderzoek en metingen. Tot slot helpt de OFGV mee bij de voorbereiding op de Omgevingswet.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 634.000	€ 715.000
Financieel resultaat	€ 0 na mutaties reserves (€ 855.000 nadeel voor mutaties reserves)	€ 0 na mutaties reserves (€ 594.000 nadeel voor mutaties reserves)
Toelichting	De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2024 (inclusief cao-indexatie). Op 28 juni 2023 is de begroting vastgesteld tijdens de Algemene Bestuursvergadering (AB). Het stempercentage voor 2023 is tijdens de AB vergadering van 28 juni 2023 vastgesteld op 4,20%. De verdeling van de stemmen geschiedt naar rato van de totale financiële bijdrage per deelnemer van het voorgaande kalenderjaar (2022). Het stempercentage over 2024 is derhalve nog niet bekend. Het stempercentage in 2022 was 4,02%. In het kader van de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling (GR) is afgesproken dat de bijdrage als gevolg van meerwerkopdrachten na vaststelling van de GR meetelt in het stemrecht binnen de OFGV. In 2022 zijn er geen meerwerkopdrachten aan de OFGV verstrekt. De begroting 2024 van de OFGV bedraagt € 17,4 mln.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 1,3 mln	€ 1,3 mln
Vreemd vermogen	€ 4,9 mln	€ 4,9 mln
Toelichting	De cijfers zijn gebaseerd op de begroting 2024 (inclusief cao-indexatie).	

Ontwikkelingen	De OFGV bereidt zich samen met de deelnemers voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Dit vergt veel afstemming op inhoudelijk niveau. Daarnaast is een belangrijk aandachtspunt de goede werking van de digitale functies en processen. Verder zijn de OFGV en de deelnemers bezig met een nieuw regionaal beleidskader VTH. Dit beleidskader zal gaan gelden voor alle werkzaamheden van de OFGV. Een belangrijk aandachtspunt is de verschuiving van focus op output naar de focus op outcome. Het doel daarbij is dat de OFGV kan gaan aantonen welke bijdrage hun activiteiten leveren aan de kwaliteit van de Hilversumse leefomgeving. Inhoudelijke onderwerpen die veel aandacht krijgen zijn energiebesparing, duurzaamheid en circulariteit.
Risico's	In de begroting 2024 noemt de OFGV onder andere de volgende risico's: exploitatieverlies door kostenstijging, invoering digitale stelsel naar aanleiding van Omgevingswet, omscholing naar aanleiding van Omgevingswet, ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, exploitatieverlies door opbrengstendaling, schaalnadeel door vermindering van taken en taakverandering naar aanleiding van Omgevingswet, productiviteitsverlies door ziekteverzuim en inefficiëntie. De OFGV heeft in 2024 een vrij beschikbare weerstandscapaciteit van € 897.563 en noemt een benodigde weerstandscapaciteit van € 832.500: de ratio komt daarmee op 1,07. Dit valt binnen de daarvoor afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,2.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.ofgv.nl

Werkvoorzieningsschap Tomingroep

Bestuurlijke deelname	Namens Hilversum zit portefeuillehouder Heller in het Algemeen Bestuur (AB). Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling Tomingroep worden op basis van het voortschrijdend tienjaars-gemiddelde aandeel van de deelnemende gemeenten in het aantal SW-medewerkers bij Tomingroep de onderstaande zaken bepaald: -het aandeel in het eigen vermogen; -een eventuele dividenduitkering of verliescompensatie; -de stemverhouding in bestuursvergaderingen van het Schap. Voor Hilversum is het voor 2022 vastgestelde aandeel 32,3 % (vastgesteld door AB Tomin op 9 maart 2022).
Partners	De gemeenten Almere, Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Huizen, Laren, Wijdemeren.
Doel en openbaar belang	Het Werkvoorzieningsschap voert namens de deelnemende gemeenten taken uit in het kader van de 'oude' Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) die gericht zijn op het aanbieden van aangepast werk aan mensen met een arbeidsbeperking.

	2023	2024
Financiële belang	€ 6,3 mln	€ 7,0 mln
Financieel resultaat	€ 0 na garantietoekenning (€ 167.000 nadeel voor garantietoekenning)	€ 1,4 mln nadeel na mutaties reserves (€ 1,6 mln winst voor mutaties reserves)
Toelichting	Het financieel belang is de jaarlijkse rijksbijdrage Wsw die Hilversum via de algemene uitkering ontvangt en doorsluis naar het werkvoorzieningsschap. De genoemde bedragen 2023 en 2024 zijn gebaseerd op de meicirculaire 2023. Het Schap heeft een 100% deelneming in Tominggroep BV. Het Schap en de BV hebben een meerjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In deze overeenkomst garandeert de BV aan het Schap een nulresultaat, en verklaart het Schap dat de SW-medewerkers bij de BV worden gedetacheerd. Het nulresultaat houdt in dat een negatief resultaat bij het Schap wordt gecompenseerd door een garantietoekenning door de BV. Het uiteindelijke resultaat van het Schap is daarmee in elk boekjaar minimaal € 0. In de begroting 2023 was een garantietoekenning van € 167.000 door de BV aan het Schap opgenomen. In 2024 bedraagt het resultaat van het Schap € 1,6 mln winst, en is de garantietoekenning van de BV € 0. In 2024 doteert het Schap juist € 3 mln aan de BV waardoor per saldo het verlies voor het Schap € 1,4 mln bedraagt. De totale begroting 2024 Tomin Schap bedraagt € 23,3 mln (2023: € 22,5 mln). Het financieel resultaat 2023 en 2024 zijn op basis van de begroting 2024 Tomin Schap. Voor de jaren 2023 en 2024 wordt geen dividend verwacht.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 7,7 mln	€ 7,7 mln
Vreemd vermogen	€ 3,9 mln	€ 3,2 mln
Toelichting	Cijfers 2023 en 2024 zijn op basis van de begroting 2024 Tomin Schap. Ondanks de geraamde winst van € 1,6 mln in 2024 daalt het eigen vermogen van het Schap met € 1,4 mln in 2024. Dit komt omdat het Schap € 3 mln doteert aan het eigen vermogen van de BV om het verwachte verlies van de BV in 2024 op te vangen. Het eigen vermogen van de BV is zonder de toevoeging vanuit het Schap nihil. Het eigen vermogen van de BV loopt van € 12,3 mln in 2020 terug naar € 3 mln in 2024 (inclusief de toevoeging uit het Schap). Geconsolideerd met het eigen vermogen van het Schap betekent dit een daling van het eigen vermogen van € 16,5 mln in 2020 naar € 10,8 mln in 2024. De verwachting is dat deze daling in de komende jaren doorzet.	

Ontwikkelingen

De primaire taak van het Werkvoorzieningsschap is om zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de sociale werkvoorziening (SW).

Naar aanleiding van de verliezen over 2019 is het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Tomin in 2020 een verkenning gestart naar mogelijkheden om Tomin door te ontwikkelen tot arbeidsontwikkelbedrijf, dat toegerust is op de toekomst en waarbij de bestuursopdracht (waarbij verliezen BV worden gecompenseerd door plaatsing P-wetters) werd herzien. Medio 2021 zijn de uitkomsten van de verkenning met de raad gedeeld: Tomin ontwikkelt zich in de periode 2022-2025 door tot een werkleerbedrijf. Het in 2021 opgestelde bedrijfsplan 2022-2025 is vanaf 2022, fasegewijs, geïmplementeerd.

Het geconsolideerde eigen vermogen (Werkvoorzieningsschap Tomingroep en Tomingroep BV) loopt echter in de laatste prognoses terug naar € 8 mln in 2025. Het Algemeen Bestuur heeft, onder andere naar aanleiding van de nadelen in de meerjarenbegroting, de volgende afspraken gemaakt:

- Nog in 2023 zal een nadere analyse worden gemaakt van de risico's en de maatregelen die daarop kunnen worden ingezet;
- in het eerste kwartaal van 2024 zal -in het kader van de afgesproken midterm-review van het bedrijfsplan Ketensamenwerking met de ketenpartners (Gemeenten, Tomingroep en werkgeversdienstverlening) - worden ingegaan op hoe de samenwerking verloopt en op welke punten er kan of moet worden bijgestuurd om de doelstellingen het bedrijfsplan te realiseren.

Tomin wordt op dit moment geconfronteerd met een veelvoud aan ontwikkelingen en is gebaat bij stabiliteit en een vaste koers. Tegelijkertijd is er een realiteit ontstaan waarin het eigen vermogen zo hard terugloopt dat bijsturing op het bedrijfsplan 2022-2025 vereist is. In een dergelijke situatie is het wenselijk dat gemeenteraden op gezette tijden worden geïnformeerd en dat er antwoord komt op de vraag of inhoudelijke en financiële doestellingen van het bedrijfsplan nog haalbaar zijn.

Risico's

De gemeenten zetten de in de Algemene Uitkering ontvangen Wsw-bijdrage (rijkssubsidie Wsw) door naar het Schap. Doordat het Wsw-bestand afneemt, stijgen de kosten relatief door het ontbreken van schaalvoordelen. De strategienota ging uit van plaatsing P-wetters en groei van de onderneming. Dit is niet rendabel gebleken omdat P-wetters relatief duur zijn (zonder marktconforme begeleidingsvergoeding) en omdat voor het extra werk relatief dure inhuur ingezet moest worden. De nadelen konden worden opgevangen omdat de Tomingroep (in relatie tot andere SW-bedrijven in het land) een uitzonderlijk grote buffer had, namelijk het gezamenlijk eigen vermogen van het Schap en de BV. Het eigen vermogen loopt nu echter snel terug en is in 4 jaar tijd fors gedaald. De gemeente is 100% risicodragend voor haar aandeel (= het aantal werkdagen van de in de gemeente Hilversum wonende werknemers).

Programma	3. Werken
Website	www.tomingroep.nl

Vennootschappen en coöperaties

BNG Bank N.V.		
Bestuurlijke deelname	De gemeente Hilversum heeft 120.939 van de 55.690.720 aandelen en daarmee 0,2% van het stemrecht op de AVA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders). De gemeente wordt op de AVA vertegenwoordigd door de wethouder Financiën.	
Partners	De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.	
Doel en openbaar belang	De BNG-bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger en is het voor de gemeente mogelijk om op eenvoudige wijze toegang te krijgen tot de geldmarkt. Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de BNG Bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 302.347	€ 250.000
Financieel resultaat	niet bekend	niet bekend
Toelichting	Hilversum bezit 120.939 aandelen, op de balans gewaardeerd tegen € 274.000. Het dividend uit jaar T wordt in jaar T+1 begroot en verwerkt. Het in 2023 uitgekeerde dividend over 2022 bedroeg € 302.347 (raming € 250.000). Voor 2024 is een te ontvangen dividend over 2023 van € 250.000 begroot. Een prognose van de financiële resultaten over 2023 en 2024 geeft de BNG Bank niet vrij. De BNG Bank emitteert leningen die beursgenoteerd zijn. Om die reden is de BNG Bank gehouden aan regels die de Autoriteit Financiële Markten (AFM) stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en nettoresultaat valt daar uitdrukkelijk onder. De BNG Bank gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen (RvC). Het laatst bekende resultaat is de nettowinst na belastingen over 2022 en is groot € 300 mln.	

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend
Toelichting	De verwachte eindstanden 2023 en 2024 van het eigen en vreemd vermogen geeft de BNG Bank niet vrij om dezelfde redenen als de prognose van de financiële resultaten niet wordt vrijgegeven. De laatst bekende stand van het eigen dan wel vreemd vermogen is de stand per 31-12-2022 en bedroeg € 4,6 mld respectievelijk € 108 mld.	
Ontwikkelingen	Gezien de onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten vindt de BNG Bank het niet verantwoord een uitspraak te doen over de verwachte nettowinst 2023.	
Risico's	Gering. De ratings van de BNG Bank zijn respectievelijk Aaa bij Moody's, AAA bij Fitch en AA+ bij Standards & Poor's, en zijn daarmee gelijk aan de ratings van de Nederlandse Staat. De BNG Bank behoort daarmee tot de veiligste banken ter wereld.	
Programma	5. Financiën en grondexploitaties	
Website	www.bngbank.nl	

GEM Crailo BV		
Bestuurlijke deelname	GEM Crailo BV is opgericht op 1 mei 2018. De aandeelhouders zijn de gemeenten Hilversum (45%), Gooise Meren (45%) en Laren (10%). De wethouders Financiën vertegenwoordigen hun gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouder). De wethouders Ruimtelijke Ordening (in Hilversum de projectwethouder Crailo) vertegenwoordigen hun gemeente in het Bestuurlijk Overleg.	
Partners	Gemeenten Gooise Meren en Laren.	
Doel en openbaar belang	GEM Crailo BV heeft ten doel het ontwikkelen, realiseren en exploiteren van plangebied Crailo voor woningbouw en bedrijvigheid en het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.	
	2023	2024
Financiële belang	nog niet bekend	nog niet bekend
Financieel resultaat	nog niet bekend	nog niet bekend
Toelichting	Op 22 maart 2023 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2022 en het jaarplan 2023 van GEM Crailo BV vastgesteld. Uit het jaarverslag 2022 blijkt dat het eigen vermogen € 1,8 mln is en het vreemd vermogen € 50,7 mln. De geraamde winst van de grondexploitatie bedraagt € 6,9 mln op eindwaarde per 31 december 2031 (en € 5,7 mln op contante waarde per 1 januari 2023). Het financieel resultaat van de verbonden partij vloeit voort uit de intergemeentelijke grondexploitatie, die jaarlijks met de jaarrekening Crailo wordt geactualiseerd. Hierdoor is het niet mogelijk om de standen eind 2023 en 2024 te benoemen.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend

Toelichting	GEM Crailo BV heeft eind december 2020 de gronden van de gemeente Hilversum, de gemeente Laren en de gemeente Gooise Meren overgenomen tegen een totaalbedrag van € 33,2 mln. De koopsom is voldaan door middel van een uitgestelde betaling. Deze uitgestelde betaling dient uiterlijk op 31 december 2029 plaats te vinden. Deze nog te ontvangen koopsom is verantwoord als verstrekte langlopende lening. In december 2029 wordt van GEM Crailo BV een bedrag van € 16,1 mln ontvangen. Dit bedrag wordt vervolgens door de gemeente overgemaakt naar de Provincie Noord-Holland ter aflossing van onze langlopende schuld van € 16,1 mln. Vooralsnog zien wij geen risico op het niet kunnen aflossen van de langlopende schuld bij de Provincie Noord-Holland. Op basis van de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie is de verwachting dat deze winstgevend wordt afgesloten. De eerste verkoop heeft plaatsgevonden waarbij deze meer dan verwacht positief is uitgevallen. GEM Crailo BV heeft een kredietfaciliteit bij de BNG Bank van € 20 mln, met een resterende looptijd tot en met 31 december 2025. De gemeente Hilversum staat op dit moment voor 45% (€ 9 mln) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit.
Ontwikkelingen	In 2023 is de uitvoeringsfase in volle gang. Het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan is 7 juli 2021 unaniem vastgesteld door de raden van de gemeenten Gooise Meren, Hilversum en Laren. De Raad van State heeft op 1 februari 2023 uitspraak gedaan over de bestemmingsplannen 'Buurtschap Crailo' van de drie gemeenten. Met deze uitspraak zijn de bestemmingsplannen 'Buurtschap Crailo' onherroepelijk geworden en inmiddels is gestart met de feitelijke realisatie. In 2023 gaan we verder aan de slag met de activiteiten uit het jaarplan 2023 zoals sloop en sanering van het gebied en het vaststellen van voorlopige en definitieve inrichtingsplannen voor de openbare ruimte. Daarnaast is de gronduitgifte gestart in 2023 met de koopovereenkomsten voor het Kazernekwartier, de Spiegelhorst en de initiatievenkavels. Naar verwachting worden de kavels met opstallen in 2023 aan de kopers geleverd. Verder zal GEM Crailo BV actief participeren in de ontwikkeling van de mobiliteitsvisie van de verkeersknoop A1. Vooral de verbetering van de bereikbaarheid van het OV-knooppunt van voetgangers en fietsers is een belangrijk onderwerp.
Risico's	Op 22 maart 2023 heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van GEM Crailo BV de geactualiseerde intergemeentelijke grondexploitatie als onderdeel van het jaarverslag 2022 en jaarplan 2023 van GEM Crailo BV vastgesteld inclusief een risico- en gevoeligheidsanalyse. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's beschreven.
Programma	5. Financiën en grondexploitaties

Website www.crailo.nl

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Regio Utrecht BV

Bestuurlijke deelname	De gemeente heeft als aandeelhouder, in de persoon van de wethouder Economie, in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AVA), de mogelijkheid om richting te geven aan de werking van de ROM. De bevoegdheden van de AVA zijn onder andere het benoemen van de Raad van Commissarissen (RVC), het benoemen van directie en investeringscomité op voordracht van de RvC, het vaststellen van het investeringsreglement, en het besluiten over statuten, uitgifte van aandelen en tussentijdse uitkeringen. De governance is zo ingericht dat er geen belangenverstremgeling kan ontstaan. De sturingsmogelijkheid van de Raad is dan ook op afstand.
Partners	De gemeenten Utrecht en Amersfoort, de provincie Utrecht, de Universiteit van Utrecht en het Universitair Medisch Centrum Utrecht, en het Ministerie van EZK.

Doel en openbaar belang	De ROM Regio Utrecht BV versterkt de economische structuur van de Regio Utrecht en richt zich hierbij op de thema's uit de Regionaal Economische Agenda; toekomstbestendige leefomgeving, gezonde mensen en digitalisering. Door ondersteuning van het bedrijfsleven en het ecosysteem wordt het innovatieve vermogen van de regio versterkt en via deze weg de welvaart en het welzijn blijvend vergroot. Zij sluit aan op de activiteiten van de Economic Board Utrecht waar bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden elkaar vinden in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken. Haar activiteiten passen in de in 2022 vastgestelde meerjarenstrategie. De ROM Regio Utrecht BV is het antwoord op een aantal uitdagingen: 1. Het creëren van een aanspreekpunt in de regio om cofinanciering te krijgen vanuit Invest-NL in het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Oplossingen die vaak een moeilijk financierbare top kennen; 2. De Regio Utrecht beschikt over een zeer bescheiden omvang aan stimuleringsinstrumenten voor het MKB. Er is weinig effectieve business development capaciteit om innovatie bij het bedrijfsleven en daarmee steun bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken tot stand te brengen. De ROM beschikt over business development capaciteit waardoor bedrijven sneller in staat zijn om hun product door te ontwikkelen en op te schalen; 3. De ROM gaat via diverse fondsen voorzien in een op dit moment niet in te vullen behoefte naar kapitaal bij het innovatieve bedrijfsleven; 4. De versterking van de inzet op internationalisering van het bedrijfsleven door bundeling van capaciteit binnen de tak trade en invest; 5. Het zorgen voor een helder en eenduidig aanspreekpunt in de regio voor bedrijven met een business development en of investeringsvraag.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 2 mln kapitaaloverdracht/ € 141.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage	€ 2 mln kapitaaloverdracht/ € 148.000 jaarlijkse exploitatiebijdrage
Financieel resultaat	nog niet bekend	nog niet bekend
Toelichting	De financiële resultaten over 2023 en 2024 zijn op dit moment nog niet bekend.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen	nog niet bekend	nog niet bekend

Toelichting	Het eigen vermogen (of groepsvermogen) van de verbonden partij bedraagt ultimo 2022 € 51,6 mln. Het vreemd vermogen bedraagt ultimo 2022 € 9,5 mln waarvan langlopende schuld € 4,6 mln en kortlopende schuld € 4,9 mln. Naar verwachting verschijnt de jaarrekening 2023 van de ROM Regio Utrecht BV in juni 2024. Uit het participatiefonds en het POC (Proof of Concept) fonds zijn 8 investeringen gedaan. Uit het participatiefonds 3.
Ontwikkelingen	Het financieel belang van de gemeente Hilversum is in totaal € 2 mln. De gemeente Hilversum heeft als aandeelhouder een belang van 3,88% in de ROM Regio Utrecht BV.
Risico's	In lijn met gelijksoortige risico's wordt de maximum bandbreedte ingeschat op de totale hoogte van de deelneming: € 2 mln. De kans van optreden van dit risico wordt met 1% zeer klein ingeschat. Dit individuele ROM-risico wordt opgenomen in het overkoepelende risico dat het portfolio van onze gemeentelijke borgstellingen, garanties, rechtstreekse geldleningen en deelnemingen beslaat.
Programma	3. Werken
Website	www.romutrechtregion.nl

Coöperatie Parkeerservice U.A.

Bestuurlijke deelname	Hilversum is 1 van de 14 leden in de Algemene Leden Vergadering (ALV) en heeft daar 1 stem. Portefeuillehouder Bereikbaarheid en Parkeren neemt deel aan de ALV.	
Partners	Gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen (NH), Gouda, Hoogeveen, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist, en Parkeren Amersfoort B.V.	
Doel en openbaar belang	1. De Coöperatie heeft ten doel het bewerkstelligen van samenwerking tussen de Coöperatie en haar Leden op het werkgebied van de Coöperatie en het voorzien in de stoffelijke behoeften van de Leden van de Coöperatie door het sluiten van overeenkomsten van opdracht met de Leden ter zake van het bedrijf dat door de Coöperatie wordt uitgeoefend ten behoeve van de Leden op het gebied van het adviseren en leveren van diensten ter zake van garagebeheer, straatparkeerbeheer en straatparkeerhandhaving in het geografisch werkgebied van de Leden. 2. Als nevendoel kan de Coöperatie andere belangen op het gebied van parkeren van haar Leden behartigen.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 1,4 mln	€ 2,2 mln
Financieel resultaat	€ 0	€ 0

Toelichting	De jaarlijkse bijdrage van Hilversum is gebaseerd op de af te nemen diensten door Hilversum aan de Coöperatie en de jaarlijkse begroting van de Coöperatie. Dit wordt in een uitvoeringsovereenkomst (UO) uiteengezet en ondertekend door beide partijen. De concept UO 2024 (€ 2,2 mln) is nog niet vastgesteld en ondertekend en kan daarom nog wijzigen.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	niet bekend	niet bekend
Vreemd vermogen	niet bekend	niet bekend
Toelichting	De Coöperatie neemt in de begroting geen balans-standen op. De laatst bekende standen komen uit de jaarrekening 2022. Het eigen vermogen per 31-12-2022 bedroeg € 2,0 mln en het vreemd vermogen € 5,5 mln.	
Ontwikkelingen	In de visie 2025 is als uitgangspunt opgenomen dat de Coöperatie streeft naar een geleidelijke groei met één lid per jaar. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2024 waren de gevoerde gesprekken met potentiële nieuwe leden onvoldoende concreet om daarvoor in 2024 al extra omzet en kosten te ramen. Uit de jaarstukken 2022 blijkt dat er geen nieuw lid is binnengehaald en onder andere daardoor is een tekort ontstaan. De afgelopen jaren waren de resultaten gunstiger dan begroot en is er een toename van diensten die de huidige leden afnemen. In afwijking op voorgaande jaren is niet geanticipeerd op een nieuw lid en er wordt financieel geen voorschot op een eventuele groei genomen. De verwachting is dat de structurele groei van afgenomen diensten doorzet waardoor deze groei financieel het gemis van een nieuw lid compenseert. De verwachting is dat vanaf 2024 de begroting weer structureel sluitend is.	
Risico's	Door de gekozen rechtsvorm van Coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid is er geen verhaalsrecht op de leden voor de schulden en tekorten van de coöperatie. Hilversum betaalt de jaarlijkse bijdrage in 4 termijnen, dus bij een eventueel faillissement is Hilversum maximaal een kwart van de jaarlijkse bijdrage kwijt. De Coöperatie werkt aan de financiële continuïteit. Mede door de in 2018 ingezette transitie zijn risico's beter afgedekt en worden kosten beter doorbelast aan de leden. Het financiële risico is daardoor beperkt.	
Programma	3. Werken	
Website	www.parkeerservice.nl	

Vitens N.V.		
Bestuurlijke deelname	Als aandeelhouder in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA). De gemeente Hilversum heeft 89.569 van de 5.777.247 aandelen en daarmee 1,55 % van het stemrecht in de AVA.	
Partners	De aandelen van de N.V. zijn in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.	
Doel en openbaar belang	Het statutaire doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder de winning, de productie, het transport, de verkoop en de distributie van water (statuten art 3 lid 1). Het doel van de deelname van Hilversum is het beïnvloeden van het beleid van Vitens, teneinde de prijs van water voor de Hilversumse burgers en bedrijven zo laag mogelijk te houden.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 0	€ 0
Financieel resultaat	€ 32,1 mln winst	€ 35,8 mln winst
Toelichting	Hilversum bezit 89.569 aandelen Vitens, op de balans gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 89.569 (€ 1,-/aandeel). De te verwachten resultaten over 2023 en 2024 zijn gebaseerd op de financiële projectie 2023-2027 van Vitens zoals die is geagendeerd in de AVA van november 2022. Het te verwachten dividend over 2023 (uit te betalen in 2024) bedraagt € 0 per aandeel.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 724,1 mln	€ 724,1 mln
Vreemd vermogen	€ 1.537,0 mln	€ 1.682,2 mln
Toelichting	Bovenstaande prognose van het eigen en vreemd vermogen per 31-12-2023 en 31-12-2024 zijn gebaseerd op de financiële projectie van Vitens zoals die is geagendeerd in de AVA van november 2022.	
Ontwikkelingen	Door de toenemende vraag naar drinkwater staat Vitens voor een 'enorme investeringsopgave'. Vitens zal daarom de komende jaren geen dividend uitkeren aan aandeelhouders omdat Vitens niet aan zijn eigen voorwaarden voor het uitkeren van dividend kan voldoen.	
Risico's	Geringe risico's. Het betreft een bedrijf met een monopolie op het gebied van drinkwater.	
Programma	5. Financiën en grondexploitatie	
Website	www.vitens.nl	

Stichtingen en verenigingen

Stichting Gooisch Natuurreservaat		
Bestuurlijke deelname	Het bestuur wordt gevormd door een afvaardiging van de participanten van het GNR plus een onafhankelijk voorzitter en twee onafhankelijke deskundigen. Samen hebben zij 14 stemmen te verdelen, waarvan Hilversum er 4 heeft. Hilversum wordt vertegenwoordigd door de wethouder Natuur & Groen.	
Partners	De andere participanten van het GNR zijn de gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Huizen en Laren.	
Doel en openbaar belang	1. De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en 2. aan het publiek, door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon te verzekeren.	
	2023	2024
Financiële belang	€ 784.000	€ 821.000
Financieel resultaat	€ 0 na mutaties reserves (€ 69.000 verlies voor mutaties reserves)	€ 0 na mutaties reserves (€ 153.000 verlies voor mutaties reserves)
Toelichting	De nettobijdrage (gedefinieerd als bruto bijdrage -/- verlaging vanwege inzet afkoopsommen Amsterdam en provincie Noord-Holland -/- BTW teruggave o.b.v. de transparantieregeling) bedraagt in 2024 € 821.000 (2023: € 784.000). De bruto bijdrage van Hilversum bedraagt in 2024 € 1,5 mln (2023: € 1,4 mln). De verlaging vanwege de inzet van de afkoopsommen bedraagt voor Hilversum € 529.000 (2023: € 497.000): per saldo resteert € 970.000 (2023: € 911.000). Het GNR betaalt jaarlijks op basis van de transparantieregeling BTW terug aan de deelnemers. Hilversum ontvangt over 2024 naar verwachting € 150.000 (€ 127.000) uit exploitatie en projecten. De begroting 2024 van het GNR bedraagt circa € 7,8 mln (2023: € 7,1 mln). In de begroting 2024 is rekening gehouden met de nieuwe CAO. Bovenstaande bedragen zijn op basis van de begroting 2024 en 2023.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 1,6 mln	€ 1,6 mln
Vreemd vermogen	€ 961.000	€ 946.000
Toelichting	De bedragen voor het eigen en vreemd vermogen zijn op basis van de begroting 2024.	

Ontwikkelingen	In 2023 wordt de nieuwe samenwerkingsovereenkomst vastgesteld inclusief de wijze waarop omgaan moet worden met de uittreedsommen van de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland. In 2023 wordt ook een nieuw beleidsplan 2024-2027 opgesteld. Middels bijeenkomsten worden raadsleden en ambtenaren betrokken bij de ontwikkeling van dat nieuwe beleidsplan.
Risico's	In de begroting 2024 noemt de Stichting GNR de volgende risico's: Personeel: De stichting is eigen-risicodrager voor WW-uitkeringen en (langdurig) ziekteverzuim. Bij een aantal (langdurig) ziektegevallen tegelijk bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd kunnen worden, of moeten worden uitbested. Projecten: 1. Als de Nationale Postcode Loterij besluit om vanaf 2025 het Goois Natuurreservaat niet meer als beneficiant aan te merken (€ 900.00 per jaar), dan zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld. 2. Eventuele overschrijdingen van kostenramingen bij projectuitvoering komen voor risico en rekening van de stichting. Voor de afdekking van dit risico houdt GNR een bestemmingsreserve aan. Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer: De vorige subsidieperiode van zes jaar eindigde eind 2022. Voor de periode 2023-2028 is een nieuwe subsidieaanvraag gedaan. In de begroting 2024 wordt gerekend wordt op € 810.000 per jaar. In 2023 wordt uitsluitend verwacht over de hoogte van het bedrag. Wanneer de stichting onvoldoende voldoet aan de subsidieverplichtingen, kan de subsidieverstrekker een deel van de subsidie terugvorderen. BTW Compensatiefonds: De participanten mogen de door de stichting GNR betaalde omzetbelasting verrekenen, maar of dat ook lange tijd zo blijft is niet zeker. Dit is een mogelijk risico voor de participanten en daarmee indirect ook voor de stichting.
Programma	1. Wonen en leven
Website	www.gnr.nl

Uitvaartstichting Hilversum

Bestuurlijke deelname Het college geeft goedkeuring over de jaarstukken, begroting en tarievenlijst. De verantwoordelijke portefeuillehouder (beheer, vastgoed, grondexploitatie) is voorzitter van de Raad van Toezicht. Dit lid heeft een vetorecht ten aanzien van alle besluiten die in de Raad van Toezicht worden genomen.

Partners Geen.

Doel en openbaar belang De gemeente heeft op grond van de Wet op de Lijkbezorging de plicht een gemeentelijke begraafplaats te hebben. De Uitvaartstichting Hilversum (USH) heeft tot doel om de begraafplaatsen én het crematorium van de gemeente Hilversum op een professionele, efficiënte en effectieve wijze te exploiteren.

	2023	2024
Financiële belang	n.v.t.	n.v.t.
Financieel resultaat	€ 154.000 winst	€ 152.000 winst
Toelichting	Financiële gegevens zijn op basis van de meerjarenbegroting 2023-2026.	
	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024
Eigen vermogen	€ 67.000	€ 67.000
Vreemd vermogen	niet beschikbaar	niet beschikbaar
Toelichting	De standen per 31-12-2023 en 31-12-2024 zijn prognoses op basis van de Meerjarenbegroting 2023-2026 en Jaarrekening 2022. Het eigen vermogen per 31-12-2022 bedroeg +/- € 261.518 (negatief). Het vreemd vermogen per 31-12-2022 bedroeg € 2,8 mln en bestond uit de onderhoudsvoorziening (ruim € 2,7 mln) en kortlopende schulden van € 0,1 mln. Er zijn geen langlopende schulden.	
Ontwikkelingen	Privaatrechtelijke afspraken tussen gemeente en de USH zijn vastgelegd in een hoofdovereenkomst die betrekking heeft op het onderhoud aan en vervanging van gemeentelijke eigendommen. De USH benut deze eigendommen om invulling te geven aan de wettelijke taken die de gemeente op gebied van begraven en cremieren heeft. De USH is volledig verantwoordelijk voor de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en het crematorium en voert dit uit voor eigen rekening en risico.	
Risico's	Het risico voor de gemeente betreft primair het versterken van het eigen vermogen en of de liquiditeitspositie van de stichting. Gezien de resultaten van het afgelopen jaar en de huidige liquiditeitspositie is dit risico beperkt.	
Programma	1. Wonen en leven	
Website	www.uitvaartstichtinghilversum.nl	

2.7 Grondbeleid

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen. De paragraaf grondbeleid in de jaarrekening en begroting is in samenhang met de nota Grondbeleid, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen en controleren van het grondbeleid. In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. Kort gezegd geeft de gemeenteraad in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan, wat het te voeren grondbeleid het komende jaar is om de ruimtelijke doelstellingen/opgaven van de gemeente Hilversum te realiseren. In de paragraaf grondbeleid van de eerstvolgende jaarrekening wordt vervolgens gerapporteerd wat er is gerealiseerd en hoe dit zich verhoudt tot de aanvankelijke voornemens uit de begroting.

2.7.1 Grondbeleid in Hilversum

De raad heeft op 12 december 2019 de nota Grond- en Vastgoedbeleid vastgesteld. Vastgoed- en grondtransacties zijn belangrijke instrumenten om de gemeentelijke doelstellingen te helpen realiseren. Gekozen is voor situationeel grond- en vastgoedbeleid: per situatie wordt voor de best passende strategie gekozen. Daarbij kan de rol van de gemeente variëren in een actieve, een regisserende of een faciliterende rol. De verbeteringen in de stad en voor de bewoners vormen het maatschappelijke rendement dat we nastreven. Op basis van dat uitgangspunt worden zorgvuldige afwegingen gemaakt voor financieel rendement en risicobeheersing. Via deze nota maakt de gemeente Hilversum transparant op welke manier zij gebruikmaakt van het grondbeleid en de bijbehorende instrumenten. Daarbij is aangegeven welke afwegingen de gemeente maakt bij haar rol in gebiedsontwikkeling. Er is een beslisboom opgenomen aan de hand waarvan de gemeente besluit om vastgoed te behouden, af te stoten of te verwerven.

Vastgoed

De gemeente Hilversum wil tot een vastgoedportefeuille komen die weliswaar kleiner van omvang zal zijn, maar maatschappelijk van grote betekenis kan zijn omdat bewust is gekozen voor het behouden of verwerven van objecten. Op basis van onderstaande stellingen wordt bepaald welke objecten behoren tot de voorraad kernvastgoed en ondersteunend vastgoed:

- Panden en grond die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden afgestoten.
- Panden en grond met maatschappelijk nut worden behouden en daarbij wordt gekozen voor een actieve aanpak.
- Panden en grond die een strategische positie innemen voor het realiseren van gemeentelijke doelstellingen worden verworven (koop of huur).

2.7.2 Uitvoering grondbeleid 2023

De gemeente Hilversum actualiseert jaarlijks de grondprijzen in overeenstemming met het geldende grondbeleid. In de raad van 15 september 2021 is de Uitwerkingsnota Grondprijzen vastgesteld. In de uitwerkingsnota kiest Hilversum voor een andere grondprijsmethodiek bij de bepaling van de grondprijzen voor de segmenten snippergroen, sociale huurwoningen en maatschappelijk vastgoed. Door de grondprijzen vast te stellen op basis van de residuele grondprijsmethodiek wordt het grondbeleid van Hilversum binnen de drie segmenten reëler en transparanter.

Sinds 2022 stelt de gemeente Hilversum elk jaar een Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen (MPG) op. Het MPG maakt de cumulatieve effecten van de gebiedsontwikkelingen in Hilversum inzichtelijk.

Op 21 juni 2023 heeft de gemeenteraad de Meerjarenperspectief Gebiedsontwikkelingen 2023 (MPG 2023) vastgesteld. Na deze datum heeft de gemeenteraad op 19 juli jl. positief besloten over het stedenbouwkundig plan voor Arenapark, en heeft daarbij kennisgenomen van de hierbij afgegeven indicatie m.b.t. de financiering van het project. In vergelijking met de MPG 2023 neemt, met dit besluit, de financieringsbehoefte van dit project toe. De effecten van deze wijziging op de financiële positie van de gemeente zullen onderdeel zijn van de MPG 2024. Zodat eventuele keuzes die gemaakt moeten worden naar aanleiding van de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente, gemaakt kunnen worden op basis van inzicht in de gehele projectenportefeuille.

Grondexploitaties

Per 1 januari 2024 zijn er twee lopende grondexploitaties, Anna's Hoeve Bouwplan en Stationsplein. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties 2023 (Raadsbesluit 14 juni 2023), is de verwachting dat de grondexploitatie Anna's Hoeve Bouwplan wordt afgesloten in 2025 met een positief resultaat van € 4.333.040. In 2022 is bij de jaarstukken op grond van de verordening in het BBV een tussentijdse winst genomen van € 1,6 miljoen en in 2023 is een tussentijdse winst begroot voor € 2,3 miljoen. De verwachting is dat de in 2021 geopende grondexploitatie Stationsplein in 2029 met een negatief resultaat van € 3,3 miljoen wordt afgesloten.

In 2024 is de verwachting dat het fiscale winst gemeentebreed op € 48.840 zal uitkomen. Dit is opgebouwd uit een fiscaal verlies op de reclame openbare ruimte van €134.906 en een fiscaal winst op de grondexploitaties van € 183.746

De gemeenteraden van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 18 december 2017 de Intergemeentelijke grondexploitatie Crailo vastgesteld. Voor de samenwerking is op 1 mei 2018 een gezamenlijke privaatrechtelijke entiteit ingericht, GEM Crailo BV. De kapitaal- en risicodeelname voor de gemeente Hilversum, Gooise Meren, Laren bedraagt respectievelijk 45%, 45% en 10%. Deze grondexploitatie wordt elk jaar door de GEM Crailo BV geactualiseerd.

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen spelen in 2024:

- Actualiseren van het Meerjarig perspectief gebiedsontwikkeling.
- Anna's Hoeve: Alle gronden zijn verkocht. De woningen op bouwveld 5.2 en 4.1/4.2 zijn nog in aanbouw. De gemeente Hilversum werkt aan een bestemmingsplan om de gerealiseerde situatie te conserveren.
- Stationsgebied: voortzetten van het verwerven van panden en gronden aan de Koninginneweg. Voorbereiding uitgifte en uitgifte van het eerste bouwblok.
- Bruisend Hart: Opstellen stedenbouwkundig plan als uitwerking van de op 9 juni 2022 vastgestelde structuurvisie Bruisend Hart. Voortzetten van verwerven van panden aan de Larenseweg, Kleine Drift en Zuiderweg.
- Crailo: GEM Crailo B.V. (Gemeenschappelijke exploitatiemaatschappij) geeft uitvoering aan de eigen grondexploitatie met de overgedragen gronden.
- Arenapark: Na vaststelling van het stedenbouwkundig plan wordt een grondexploitatie voorbereid en geopend.
- Circusterrein: gemeente, corporaties, MRA en BZK zullen een haalbaarheidsonderzoek starten met de intentie om te komen tot een bouwplan voor ca. 400 flexwoningen en de bijhorende exploitatie en investeringen.

Gronduitgifte: verkoop/ erfpacht

In 2024 plannen we de ontwikkeling van bouwblok 2 en 3 in het stationsgebied via de grondexploitatie. We hebben geen plannen om grond in erfpacht uit te geven.

Exploitatieplannen/ anterieure overeenkomsten

De gemeente is in beginsel verplicht om bij het vaststellen van een bestemmingsplan een exploitatieplan vast te stellen. Hiervan kan een gemeente afzien als zij de door haar te maken kosten op een andere manier kan verhalen. Bij alle betreffende bestemmingswijzigingen zijn of worden afspraken gemaakt in anterieure overeenkomsten met de betrokkenen over dit kostenverhaal. Daarnaast wil de gemeente graag ook bovenwijkse investeringen (deels) kunnen verhalen op initiatiefnemers. Daarvoor wordt een Nota Kostenverhaal opgesteld. De Nota Kostenverhaal voorziet in een transparante regeling voor kostenverhaal van bovenwijkse investeringen op initiatiefnemers van bouwplannen. Begin 2024 zal de Nota Kostenverhaal voor besluitvorming worden voorgelegd aan de Raad.

Verkoop niet-strategisch bezit

De verkoop van niet-strategisch bezit is voor netto € 5,16 miljoen verwerkt in de begroting 2024 en gedoteerd aan de reserve Stedelijke Ontwikkeling.

2.8 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is een Nederlandse wet die tot doel heeft om de openbaarheid van bestuur te vergroten en de transparantie van de overheid te bevorderen. De Woo heeft als belangrijkste doelstelling de relatie tussen de overheid en de inwoners te versterken door meer openheid en duidelijkheid te bieden over het functioneren en de besluitvorming van de overheid. Hierdoor kunnen inwoners beter betrokken zijn bij het bestuur en wordt de democratische controle bevorderd. Belangrijke elementen en uitgangspunten van de Wet open overheid zijn onder andere:

1. Actieve openbaarmaking: De gemeente moet proactief informatie beschikbaar stellen aan het publiek, zonder dat daarom expliciet wordt gevraagd. Voordat deze verplichting van kracht wordt, moet er eerst een ingangsdatum worden bepaald via een koninklijk besluit. Naar verwachting worden gemeenten in de loop van 2024 verplicht gesteld om informatie actief openbaar te maken.
2. Passieve openbaarmaking: Inwoners hebben het recht om informatie op te vragen bij de overheid, en de overheid moet binnen een redelijke termijn deze informatie verstrekken.
3. Uitzonderingsgronden: Er zijn enkele specifieke gevallen waarin de gemeente-informatie mag weigeren te verstrekken, zoals bijvoorbeeld gevoelige persoonsgegevens of informatie die de nationale veiligheid kan schaden.
4. Toegankelijkheid: De informatie moet op een begrijpelijke en toegankelijke manier worden verstrekt.
5. Transparantieverlag: De gemeente moet periodiek rapporteren over de inspanningen die zij heeft geleverd om de transparantie en openbaarheid te bevorderen.

De Wet open overheid (Woo) heeft als doel om naast transparantie ook gemeenten te stimuleren om hun informatiehuishouding op orde te brengen. Om aan de wet te voldoen, is het noodzakelijk dat gemeentelijke informatie vindbaar en consequent beschikbaar wordt gesteld. Dit vereist aanpassingen aan IT-voorzieningen en werkprocessen, wat een grote impact heeft op de bedrijfsvoering van de gemeente. In 2023 worden de randvoorwaarden om actief informatie openbaar te maken gerealiseerd (publicatieplatform, anonimisering software, bewustwording in de organisatie). Daarnaast wordt een start gemaakt met de eerste actief openbaar te maken processen.

De Woo treedt gefaseerd in werking. Dat wil zeggen dat de door de wetgever bepaalde informatiecategorieën in tranches verplicht openbaar gemaakt moeten worden. De datum waarop de eerste tranche verplicht openbaar gemaakt dient te worden is nog niet bekend en volgt na koninklijk besluit. Toch probeert Hilversum invulling te geven aan de inspanningsverplichting om al informatie uit de bepaalde informatiecategorieën openbaar te maken op het daarvoor ontwikkelde publicatieplatform.

In 2024 zal het project Woo in het teken staan van het doen van procesworkshops in de processen die te maken krijgen met actieve openbaarmaking. In deze processen zal het onderdeel anonimiseren en het onderdeel publiceren een vast onderdeel van het proces zijn. Om dit te realiseren is het nodig dat de processen gedetailleerd beschreven zijn, de rollen en verantwoordelijkheden omtrent het anonimiseren en publiceren helder zijn en de organisatie opgeleid is om het nieuwe proces uit te voeren.

De Woo is een wet in beweging. Landelijke ontwikkelingen omtrent de openbaar te maken informatie en de aansluiting op publicatieplatforms zijn aan de orde van de dag. Hilversum volgt de ontwikkelingen en stemt de toekomstige projectplanning hierop af.

Actieve openbaarmaking

De gemeente Hilversum bereidt zich voor op actieve openbaarmaking. Om deze openbaarmaking mogelijk te maken is de sub-site, woo.hilversum.nl, ontwikkeld als een publicatieplatform. Dit platform stelt ons in staat om documenten en informatie in lijn met de Wet open overheid (Woo) proactief en actief openbaar te maken. In 2024 zal de gemeente steeds meer documenten op dit platform publiceren

3 - Het overzicht van baten en lasten

3.1. Meerjarig overzicht van baten en lasten

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			2025	2026	2027
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Programma's												
01 Wonen en leven	72.422	-38.608	33.813	75.712	-37.128	38.584	77.612	-38.682	38.929	38.831	37.192	35.984
02 Zorg	112.316	-24.750	87.567	103.460	-6.143	97.317	140.859	-37.886	102.972	101.046	98.820	98.441
03 Werken	69.964	-32.222	37.742	63.630	-34.003	29.627	64.252	-34.278	29.974	29.502	29.144	28.801
04 Bestuur	21.395	-4.578	16.816	20.123	-1.539	18.585	22.865	-2.775	20.090	20.285	20.037	20.060
Overhead	35.782	-1.564	34.218	38.896	-847	38.048	38.194	-488	37.706	35.490	35.017	34.527
05 Financiën en grondexploitaties	12.491	-8.317	4.175	7.925	-9.682	-1.756	12.538	-8.556	3.981	14.900	20.948	27.694
Algemene dekkingsmiddelen	-489	-227.209	-227.697	262	-224.985	-224.723	406	-241.002	-240.597	-251.770	-241.825	-247.417
Onvoorzien	0	0	0	100	0	100	100	0	100	100	100	100
Vennootschapsbelasting	660	0	660	1.167	0	1.167	-49	0	-49	113	113	-113
Resultaat voor bestemming	324.542	-337.248	-12.707	311.275	-314.326	-3.051	356.776	-363.668	-6.892	-11.503	-453	-1.922
Reserves												
01 Wonen en leven	2.280	-1.582	698	5.596	-1.334	4.263	6.481	-167	6.315	964	1.036	1.258
02 Zorg	2.793	0	2.793	0	0	0	0	0	0	0	0	0
03 Werken	0	-1.934	-1.934	0	-350	-350	0	-300	-300	-300	-150	0
04 Bestuur	38	0	38	38	0	38	38	0	38	38	38	38
05 Financiën en grondexploitaties	1.427	-8.908	-7.481	254	-1.128	-874	839	0	839	10.801	1.083	1.000
Totaal mutaties reserves	6.538	-12.423	-5.885	5.888	-2.812	3.077	7.358	-467	6.892	11.503	2.006	2.296
Resultaat na mutatie reserves	331.079	-349.671	-18.592	317.163	-317.138	25	364.135	-364.135	0	0	1.553	374

3.2 Toelichting op de wijzigingen

Begrotingsontwikkeling

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beginstand programmabegroting 2024	75	0	-248	1.793
Autonome ontwikkelingen	-1.029	-1.170	2.277	-795
Actualisatie bestaand beleid	2.056	879	425	-1.549
Nieuw beleid	1.100	1.100	1.100	925
Dekkingsplan	-2.202	-809	-2.000	0
Totaal ontwikkelingen	-75	0	1.802	-1.419
Meerjarenraming Programmabegroting 2024	0	0	1.553	374

Toelichting op begrotingswijzigingen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Lasten 2024	Baten 2024	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027
Autonome ontwikkelingen						
Aanpak Stimulerend Toezicht	0	-65	-65	-49	-196	0
De gemeente Hilversum heeft eind 2021 besloten om met andere gemeenten in Noord-Holland, de provincie, de omgevingsdiensten en het bedrijfsleven de intentieovereenkomst "Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse Bedrijven 2022-2025" te ondertekenen. Deze intentieovereenkomst moet leiden tot een Plan van Aanpak per gemeente. Daarin staat op welke manier precies, via de weg van stimulerend toezicht, de wettelijk verplichte maatregelen voor bedrijven op het gebied van energiebesparing worden toegepast in de komende jaren. De provincie ondersteunt deze aanpak met een subsidie. Dit plan geeft aan hoe Hilversum het Stimulerend Toezicht gaat aanpakken en hoe dit past binnen het bredere duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Daarmee vormt dit plan de onderbouwing bij de aanvraag om subsidie bij de provincie op basis van de 'uitvoeringsregeling Subsidie Energiebesparing bij Bedrijven Noord-Holland 2021 (SEB)'.						
Aanpassing externe rentelasten 2024	-257	0	-257	-201	-200	0
Op basis van de laatste inzichten is de verwachting dat de benodigde externe financiering in 2024 en verder lager is dan was voorzien bij de voorjaarsnota. Dit heeft een verlaging van de rentelasten tot gevolg.						
Aanvulling cao 2023 mbt RVU	0	0	0	0	50	50
RVU staat voor de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU). In de eerste versie van de cao-uitwerkingen werd beschreven dat alleen voor de jaren 2024 en 2025 gebruik gemaakt kon worden van de RVU - regeling. In de uitwerking van de cao-bepalingen is opgenomen dat ook nog in de jaren 2026 tot en met 2028 gebruik van de RVU-regeling kan worden gemaakt.						
Beheer algoritme -en sensor register	50	0	50	0	0	0
In 2024 wordt er, in overeenstemming met motie 23-92, een onderzoek uitgevoerd naar de oprichting van een openbaar algoritmeregister voor Hilversum. Om dit onderzoek mogelijk te maken, is er een budget van €50.000 vereist voor het jaar 2024.						

Cao-verhoging nav extra budget voorjaarsnota	180	0	180	180	180	180
--	-----	---	-----	-----	-----	-----

In de voorjaarsnota 2023 is rekening gehouden met een cao-verhoging. Op basis van de definitieve doorrekening is gebleken dat dit budget niet toereikend is. Voorgesteld wordt het budget met afgerond € 180.000 te verhogen.

Doelgroepenvervoer	420	0	420	420	420	420
--------------------	-----	---	-----	-----	-----	-----

Het aantal ritten leerlingenvervoer neemt toe. Daarnaast is er sprake van een nieuwe tarievenstructuur. Verwacht wordt dat de kosten voor vervoer sterker stijgen dan de Regio Gooi en Vechtstreek in de begroting 2024 heeft opgenomen.

Drukwerk en poststukken - volume toename en prijsstijging	90	0	90	90	90	90
---	----	---	----	----	----	----

Vanwege een structurele toename in het volume van het drukwerk en prijsstijgingen dienen de kosten van het budget voor drukwerk opgehoogd te worden met € 50.000. Vanwege de structurele toename in het volume van het verzenden van poststukken dient het budget opgehoogd te worden met € 40.000.

Herberekening kapitaallasten 2024	-536	0	-536	-336	-232	645
-----------------------------------	------	---	------	------	------	-----

Voor de begroting 2024 zijn de kapitaallasten herberekend. De herberekening leidt tot een daling van de kapitaallasten in 2023 tot en met 2026 en een stijging van de kapitaallasten in 2027 en verder.

Herziening stelpost dienstverlening	110	0	110	110	110	110
-------------------------------------	-----	---	-----	-----	-----	-----

In de kadernota 2020 is een begrotingsstelpost van €110.000 opgenomen onder de naam "zoekrichting". Deze stelpost was bedoeld om efficiëntievoordelen te behalen bij publiekszaken, met name het klantcontactcentrum, door organisatorische wijzigingen en beperking van de openingstijden. Echter, vanwege bijkomende taken en voortdurende vragen van burgers blijkt het plan voor de stelpost niet uitvoerbaar te zijn. Daarom wordt voorgesteld om de reeds opgenomen stelpost ongedaan te maken.

Indexatie marktgelden	0	-11	-11	-18	-25	-32
-----------------------	---	-----	-----	-----	-----	-----

De marktgelden vormen een onderdeel van de lokale heffingen die jaarlijks worden gecorrigeerd met het op dat moment geldende inflatiepercentage. In de huidige begroting is rekening gehouden met een indexatie van 4,4% in 2024 t.o.v. 2023. In de periode 2025 tot en met 2027 worden de tarieven jaarlijks geïndexeerd met 2,8%.

Indexatie subsidies	200	0	200	200	200	200
---------------------	-----	---	-----	-----	-----	-----

Om een indexatie van de subsidiebudgetten met 4,4%, zoals vastgesteld in de voorjaarnota 2023, mogelijk te maken is een budget van €700.000 benodigd. Binnen de huidige stelposten is echter €500.000 beschikbaar. Derhalve wordt voorgesteld de stelpost met € 200.000 te verhogen om alsnog een indexatie van 4,4% mogelijk te maken. Aanvullend hierop wordt voorgesteld in 2024 een extra impuls te geven aan gesubsidieerde instellingen van 1,6% (zie mutatie "extra impuls gesubsidieerde instellingen").

Legesopbrengsten publieke dienstverlening (Paspoorten, huwelijk, etc.)	145	-195	-50	-50	-50	-330
--	-----	------	-----	-----	-----	------

Op basis van het historisch verloop is een schatting gemaakt van het aantal te leveren diensten waarvoor leges worden geheven. Deze schatting heeft geleid tot aanpassingen van zowel de inkomsten uit leges als de gerelateerde afdrachten.

OFGV-begroting 2024	80	0	80	72	98	125
---------------------	----	---	----	----	----	-----

Op 28 juni 2023 is, na zienswijzen, in het algemeen bestuur van de OFGV de begroting 2024 vastgesteld. De verhoogde bijdrage wordt met name veroorzaakt door de berekening van de Kostenverdeelsystematiek 2024-2026 (KVS), implementatie kosten omgevingswet en de doorwerking van het akkoord cao SGO uit de begroting 2023.

Opleidingsbudget griffie	10	0	10	10	10	10
--------------------------	----	---	----	----	----	----

Gezien de opleidingsbehoefte is een structurele verhoging van het opleidingsbudget met € 10.000 gewenst.

Doorontwikkeling programma Dienstverlening	498	0	498	40	40	40
--	-----	---	-----	----	----	----

Het doel is het realiseren van de visie op dienstverlening en de doorontwikkeling van het programma dienstverlening. Dit vereist onder andere inzet op het gebied van digitalisering en automatisering. Vanuit het programma Dienstverlening heeft daarom, in samenwerking met de I-keten, een haalbaarheidsonderzoek plaatsgevonden voor een verdere digitalisering van de dienstverlening waaronder een Meldingen openbare ruimte applicatie, een Mijn Omgeving, een Frontofficeapplicatie en het aansluiten op de MijnOverheid berichtenbox. Om dit te kunnen realiseren, is een eenmalige investering van € 497.500 nodig in 2024, gevolgd door een structurele investering van € 40.000 in de jaren daarna.

Egalisatievoorziening riolering	5	0	5	0	0	0
---------------------------------	---	---	---	---	---	---

Jaarlijk wordt de rioolheffing opnieuw berekend. In de berekening voor de rioolheffing is rekening gehouden met een onttrekking aan de egalisatievoorziening van € 270.000. Het saldo van de voorziening is daarmee nihil. Een nadere toelichting op de rioolheffing is terug te vinden in de paragraaf Lokale Heffingen.

Extra impuls gesubsidieerde instellingen	250	0	250	0	0	0
--	-----	---	-----	---	---	---

Naast de in de voorjaarsnota overeengekomen werkwijze ten aanzien van indexatie wordt voorgesteld een extra impuls te geven aan gesubsidieerde instellingen van 1,6%. Dit vertaalt zich in een extra last van €250.000. Deze extra impuls wordt naar rato over de beleidsvelden verdeeld.

Handhaving meervoudige bewoning	240	0	240	240	240	240
---------------------------------	-----	---	-----	-----	-----	-----

Meervoudige bewoning is bewoning in een gebouw/pand door meer dan één huishouden. De gemeente Hilversum wil meervoudige bewoning reguleren en overconcentratie voorkomen. Tot op heden is de meervoudige bewoning gereguleert door een adequate toepassing van het parkeerbeleid. Het parkeerbeleid is op 19 juli 2023, als onderdeel van de mobiliteitsvisie, herijkt. Met de actualisatie verdwijnt ook het instrument om de meervoudige bewoning te reguleren. Meervoudige bewoning moet daarom op een andere wijze worden gereguleerd. De totale jaarlijkse kosten voor de monitoring en de bijbehorende handhaving van illegale meervoudige bewoning bedragen structureel ongeveer € 240.000.

Opvang ontheemden Oekraïne	30.985	-30.985	0	0	0	0
----------------------------	--------	---------	---	---	---	---

Conform de Regeling opvang ontheemden Oekraïne vangt de gemeente Hilversum vluchtelingen uit Oekraïne op. Het uitgangspunt van het Rijk is dat de rijksvergoedingen kostendekkend moeten zijn. In de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne heeft het Rijk uiteengezet welke type vergoedingen de gemeente voor deze taken ontvangt. In deze begroting worden de verwachte lasten en baten verwerkt. De baten worden op basis van de bekostigingsregeling geraamd op € 31,0 miljoen. Deze vergoeding wordt ingezet ter dekking van de volgende lasten: het beheer en de exploitatie van gemeentelijke opvanglocaties Thebe en Anton Philipsweg 3, opvang in hotel Ravel, leefgeld in gemeentelijke en particuliere opvang, personeelslasten programmteam. De totale lasten en baten worden begroot op € 31.0 miljoen.

Raming egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing	-324	0	-324	0	0	0
--	------	---	------	---	---	---

Voorgesteld wordt om in 2024 € 324.000 te onttrekken aan de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Een nadere specificatie van de afvalstoffenheffing is terug te vinden in de paragraaf Lokale Heffingen.

SaaS: Belastingapplicatie van investering naar exploitatie	140	0	140	0	0	0
--	-----	---	-----	---	---	---

In het bestaande investeringsprogramma is een investeringskrediet opgenomen voor de nieuwe belastingapplicatie. Uit de aanbesteding blijkt dat er een SaaS-oplossing komt, waardoor de lasten niet langer opgenomen mogen worden in het investeringsprogramma, maar direct ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Van de investering van € 200.000 komt € 140.000 ten laste van 2024 en € 60.000 (middels de eindejaarsrapportage) ten laste van 2023.

Teammanager Vastgoed	50	0	50	101	101	101
Ondanks dat eigendom van vastgoed geen kerntaak van de gemeente is, kan vastgoed in eigendom van de gemeente een bijdrage leveren aan het verwezenlijken van de gemeentelijke ambities. In 2021 is in de kadernota besloten om voor de duur van 3 jaar een teammanager Vastgoed aan te stellen. De taken van het vastgoedteam zijn sinds 2021 toegenomen, met name op het gebied van verduurzaming, betrokkenheid bij gebiedsontwikkelingen, en het vinden van ruimte voor maatschappelijke functies zoals onderwijs, sport, opvangplekken vluchtelingen. Dit vereist een permanent team en de omzetting van de tijdelijke positie van teammanager naar een vaste formatie kost €101.000 per jaar.						

Uitvoeringsprogramma Mobiliteitvisie 2040	779	-110	669	869	879	750
De raad heeft op 19 juli 2023 het Uitvoeringsprogramma Mobiliteitsvisie 2040 vastgesteld. Hiermee wordt richting 2040 ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid en op groene, duurzame, innovatieve en veilige mobiliteit. De financiële kaders zoals opgenomen in het raadsvoorstel zijn verwerkt in de begroting.						

Uitwerking parkeerbeleid 2023	1.625	-1.595	30	30	30	30
Het parkeerbeleid van Hilversum is een concretisering van het uitvoeringsprogramma van de mobiliteitsvisie. De mobiliteitsvisie beschrijft het streven naar een beter bereikbaar Hilversum met een verschuiving van autoverkeer naar duurzamere vervoersopties. Het parkeerbeleid stelt de kaders vast voor de komende jaren, inclusief de financiële aspecten. 19 juli 2023 heeft de gemeenteraad het parkeerbeleid vastgesteld. Met deze begrotingswijziging worden nu de meerjarige financiële aspecten die verbonden zijn aan dit reeds goedgekeurde beleid verwerkt.						

Vastgoed verduurzaming	90	0	90	90	90	90
In de lijn met het coalitieakkoord 2022-2026 en vanuit wet- en regelgeving (EML) wordt in de komende jaren ingezet op het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. De vraag naar verduurzamen van panden groeit en daarmee groeit ook de ambtelijke inzet op de verduurzamingsopgave. Om de kennis en kunde te borgen wordt de tijdelijke functie bouwkundige omgezet naar een vaste functie voor structureel € 90.000.						

Verdeling stelpost Kostentoerekening (uit Kadernota 2020)	0	0	0	0	0	0
Bij de Kadernota 2020 is besloten om projectkosten te activeren en af te schrijven. In de kadernota 2020 is hiervoor een stelpost 'herziening financieel beleid' opgenomen. Om de sturing op de realisatie te verbeteren wordt deze stelpost verdeeld over de betreffende teams van de afdeling Leefomgeving						

Verkoop vastgoed	6.085	-6.060	25	25	25	25
De raad heeft eind 2020 besloten om actief het niet-strategisch vastgoed te verkopen, waarbij de verkoopopbrengst ten goede komt aan de reserve Stedelijke ontwikkeling. De gemeente verkoopt in 2024 naar verwachting 7 panden en grond. Na aftrek van de reeds in de begroting opgenomen verkoopopbrengst en na aftrek van de boekwaarde en verkoopkosten blijft er een extra netto verkoopopbrengst van € 5.161.270 over, die in 2024 wordt gedoteerd aan de reserve Stedelijke ontwikkeling.						

Vorbereidingsbudget Stationsgebied	-600	600	0	0	0	0
Met de vaststelling van de Uitvoeringsnota Stationsgebied (15 september 2021) heeft de raad, naast de opening van een grondexploitatie Stationsplein en een grondexploitatie Koninginneweg, een aantal principe besluiten genomen voor de toekennen van kredieten voor een aantal deelprojecten. Deze deelprojecten worden voorbereid waarna de raadsvoorstellen voor vrijgave kredieten en opening grondexploitatie Koninginneweg volgen. Voorbereidingskosten kunnen worden geactiveerd op het moment dat het inhoudelijk en financieel kader is vastgesteld. Het Stationsgebied is een majeur project waarbij de plannen omlijnd en uitvoerbaar zijn. De fase waarin het Stationsgebied zich nu bevindt maakt het mogelijk om alle voorbereidende kosten te activeren. Zodoende blijven de kosten voor de gehele ontwikkeling van het Stationsgebied inzichtelijk en kunnen deze worden betrokken bij het zogenoemde 'kostenverhaal'. Vanaf 2024 is € 2.300.000 aan voorbereidingskosten in het investeringsplan 2024 verwerkt. Deze wijziging maakt dat het voorbereidingsbudget t.b.v. diverse projectonderdelen waaronder de Centrumring, geluidssanering en de ondergrondse fietsstalling van € 600.000 terugvloeit naar de 'Reserve Stedelijke Ontwikkelingen'.						

Wijkinitiatieven	50	0	50	50	50	50
Er is een budget toegewezen voor het ondersteunen van bewonersinitiatieven gericht op sociale cohesie en leefbaarheid. In de voorjaarsnota 2023 is extra financiering toegevoegd om dit te ondersteunen. Na onderzoek blijkt echter dat het extra budget niet voldoende is. Daarom wordt voorgesteld om in deze begroting een jaarlijkse extra toewijzing van € 50.000 te doen.						

Totaal Actualisatie bestaand beleid	40.095	-38.038	2.056	878	425	-1.549
--	---------------	----------------	--------------	------------	------------	---------------

Nieuw beleid

Brede SPUK 2023-2026	1.473	-1.473	0	0	0	0
Er is door het Rijk € 5,6 miljoen beschikbaar gesteld via een Brede SPUK-regeling voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. Deze Brede-SPUK heeft betrekking op sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. Deze Brede SPUK-regeling is voor gemeenten in werking gesteld om diverse afspraken uit te kunnen voeren die zijn vastgelegd in het Hoofdlijnen Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het bedrag is als volgt verdeeld over de jaren: 2023: € 1,5 miljoen, 2024: € 1,5 miljoen, 2025: € 1,5 miljoen en 2026: € 1,1 miljoen. Middels deze boeking worden zowel de beschikbaar gestelde baten als de daar tegenoverstaande lasten verantwoord in de gemeentelijke begroting.						

Startnotities Jeugd en WMO-Samenleving 2024-2030	1.100	0	1.100	1.100	1.100	925
In de Raad van 19 juli 2023 zijn de startnotities Jeugd en Wmo-Samenleving 2024-2030 vastgesteld. Hierbij is voor Wmo-Samenleving de variant 'Buurtgericht en gemeenschap' en voor Jeugd 'Sterke basis, gericht investeren in preventie en verstevigen toegang' gekozen voor de op te stellen beleidskaders. De benodigde budgetten betreffen voor Wmo-Samenleving € 550.000 en voor Jeugd eveneens € 550.000.						

Totaal Nieuw beleid	2.573	-1.473	1.100	1.100	1.100	925
----------------------------	--------------	---------------	--------------	--------------	--------------	------------

Dekkingsplan

Dekkingsplan inzet behoedzaamheidsbuffer	-3.202	1.000	-2.202	-809	-2.000	0
Als dekking voorstel wordt de dotatie aan de algemene reserve verlaagd (2024: €0,7 miljoen, 2025: €0,8 miljoen, 2026: €2,0 miljoen). Hiermee resteert een dotatie van €0,8 miljoen in 2024, €10,8 miljoen in 2025 en €0,6 miljoen in 2026. Daarnaast wordt de stelpost voor nominale ontwikkelingen 2024 afgeraamd met €1,5 miljoen.						

Totaal Dekkingsplan	-3.202	1.000	-2.202	-809	-2.000	0
----------------------------	---------------	--------------	---------------	-------------	---------------	----------

Totaal ontwikkelingen 2024-2027	41.982	-42.057	-75	0	1.802	-1.419
--	---------------	----------------	------------	----------	--------------	---------------

3.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

Nr Omschrijving	Begroting 2024		Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	lasten	baten	2024	2025	2026	2027
1 Brede SPUK	509	-509	-	-	-	-
2 SPUK Impuls Jongerencultuur	295	-295	-	-	-	-
3 SPUK Impulsaanpak winkelgebieden	286	-286	-	-	-	-
4 Bruisend Hart	200	-	200	-	-	-
5 Sportcomplex Arenapark	100	-	100	-	-	-
6 Bijdrage baggeren Oude Haven	150	-	150	-	-	-
7 Circusterrein	600	-	600	1.000	-	-
8 Coalitieakkoord	825	-	825	750	100	-
9 Reserve Stedelijke Ontwikkeling	6.461	-	6.461	1.300	1.300	1.300
10 Reserve Mobiliteitsfonds	-	-122	-122	-285	-285	-62
11 Reserve Herplantfonds	20	-	20	20	20	20
12 Reserve Regionaal mediacentrum	-	-45	-45	-71	-	-
12 Subsidie Stichting Mediafonds	45	-	45	71	-	-
Totaal programma 1	9.491	-1.257	8.234	2.785	1.135	1.258
13 Opvang Oekraïners	30.985	-30.985	-	-	-	-
14 Onderwijshuisvesting	2.264	-	2.264	1.130	600	600
15 Laaggeletterdheid	149	-	149	-	-	-
16 Nationaal Programma Onderwijs	550	-550	-	-	-	-
17 Coalitieakkoord	50	-	50	-	-	-
18 Brede SPUK	963	-963	-	-	-	-
Totaal programma 2	34.961	-32.498	2.463	1.130	600	600
19 Coalitieakkoord	150	-	150	325	200	-
20 Afhandeling TOZO	300	-	300	300	150	-
20 Reserve TOZO	-	-300	-300	-300	-150	-
21 Schuldhelp en minimabeleid	1.000	-	1.000	-	-	-
Totaal programma 3	1.450	-300	1.150	325	200	-
22 Doorontwikkeling dienstverlening	497	-	497	-	-	-
23 Rijksbijdrage toezicht en handhaving alcoholwet	-	-75	-75	-	-	-
24 SaaS oplossing: Implementatie telefooncentrale	125	-	125	-	-	-
25 SaaS: Financieel systeem SapbyDesign	65	-	65	-	-	-
26 SaaS: Implementatie nieuw datawarehouser	165	-	165	60	-	-
27 SaaS: Implementatie belastingapplicatie	140	-	140	-	-	-
28 Coalitieakkoord	550	-	550	100	50	-
29 Reserve decentrale loonruimte	38	-	38	38	38	38
30 Onderzoek algoritmeregister M23/92	50	-	50	-	-	-
Totaal programma 4	1.630	-75	1.555	198	88	38
31 Resultaat grondexploitaties	-	9	9	-578	-	-

32 Mutaties grondexploitaties	844	-3.999	-3.155	2.459	-7.115	1.216
32 Mutaties grondexploitaties (onderhanden werk)	-	3.156	3.156	-2.459	7.115	-1.216
33 Voorziening planexploitaties	58	-	58	58	58	58
34 Verkoopopbrengst panden/percelen	80	-5.241	-5.161	-	-	-
35 Algemene reserve (saldo begroting)	839	-	839	10.801	1.083	1.000
Totaal programma 5	1.821	-6.076	-4.255	10.281	1.141	1.058
Totaal incidentele lasten en baten begroting 2024-2027	49.353	-40.206	9.147	14.719	3.164	2.954
Totaal lasten en baten begroting 2024 (saldi 2025 e.v.)	364.135	-364.135	-	-	1.553	374
Totaal structurele lasten en baten begroting 2024-2027	314.782	-323.929	-9.147	-14.719	-1.611	-2.580

Toelichtingen

1. Brede SPUK: Betreft een specifieke uitkering ten behoeve van sport- en beweegstimulering, het bevorderen van cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis. Er is door het Rijk € 5,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. In 2024 bedraagt het ontvangen bedrag voor programma 1 € 509.000. Het saldo van baten en lasten is budgettair neutraal.

2. SPUK Impuls Jongerencultuur: Specifieke uitkering die de tijdelijke, extra Impuls Jongerencultuur activiteiten en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren stimuleert. Met de impuls wordt extra ondersteuning gegeven aan lokale plekken en initiatieven voor en door jongeren om zich creatief te ontwikkelen. Deze impuls is gestart in 2022 en wordt nu voortgezet in de jaren 2023 en 2024. Deze subsidie is derhalve alleen in 2024 aan de orde. Het saldo van baten en lasten is budgettair neutraal.

3. SPUK Impulsaanpak winkelgebieden: Specifieke uitkering waarmee de overheid wil stimuleren dat gemeenten (delen van) binnenstedelijke winkelgebieden omvormen tot toekomstbestendige gebieden met een stevige sociale en economische basis. De winkelgebieden moeten, ook op langere termijn, weer aantrekkelijk worden voor zowel bewoners als bezoekers. Deze verandering komt tot stand met een gebiedsgerichte, integrale aanpak, met de inzet van gemeenten en private investeerders. Deze subsidie is tot en met 2025 aan de orde. Het saldo van baten en lasten is budgettair neutraal.

4. Bruisend Hart: Voor Bruisend Hart is het programma van eisen door het college vastgesteld. Medio april/mei 2024 zal het stedenbouwkundig plan ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad waarna gestart kan worden met het omgevingsplan en het beeldkwaliteitsplan. De voorbereidingskosten voor o.a. de benodigde onderzoeken, externe adviezen, en participatie traject worden in 2024 gedekt uit het bestaande budget.

5. Sportcomplex Arenapark: Arenapark wordt het nieuwe sportieve hart van Hilversum. De ontwikkeling van het sportcomplex Arenapark bestaat uit de bouw van een zwembad, een multi-use sporthal en de verplaatsing van de Dudok Arena. De benodigde voorbereidingskosten hebben betrekking op onderzoeken naar de gewenste financierings- en exploitatievorm, projectleiding en opstelling programma van eisen.

6. Bijdrage baggeren Oude Haven: In de overeenkomst met het waterschap Amstel Gooi en Vecht, waarin wij de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van oppervlaktewateren overdragen, is opgenomen dat het waterschap de vervuilde waterbodem van de Oude Haven gaat schonen. Wij dragen 25% bij in de kosten tot maximaal € 150.000.

7. Circusterrein: Eerder is bij de Voorjaarsnota 2022 de voorbereidingsbudgetten voor het Circusterrein meerjarige opgenomen. Hiervoor is een dekking gevonden binnen bestaande budget. Voor het Circusterrein is in 2024 een bedrag van € 0,1 miljoen geraamd.

Daarnaast is bij de voorjaarsnota 2023 een meerjarig budget geraamd voor bodemonderzoek en -sanering. Afhankelijk van de uitkomsten van de ruimtelijke onderzoeken is er kans dat een (gedeeltelijke) bodemsanering op het Circusterrein nog in 2023 kan starten. De verplaatsing van de grondbank is hierin cruciaal: bodemonderzoek en -sanering kan pas starten ná verplaatsing van de grondbank. Voor dit project is € 0,5 miljoen in 2024 geraamd.

8. Coalitieakkoord: In het Coalitieakkoord 2022-2026 zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 1 zijn dat: mobiliteitsplannen, pilot aansluiting nachtnet, fasegewijs betaald parkeren binnen de buitenring invoeren, extra fiets parkeerplekken in centrum en bij OV-knooppunten, sportevenementen, erfgoedhuis, milieu, opstellen wijkgerichte uitvoeringsagenda's Meent/Kerkelanden en inzet op flex wonen.

9. Reserve Stedelijke Ontwikkeling: Aan de reserve Stedelijke ontwikkeling worden in 2024 en volgende jaren € 1,3 miljoen aan toevoegingen gedaan uit de algemene middelen, maar ook met de meeropbrengsten in 2024 van de verkopen van het niet-strategisch vastgoed (€ 5,2 miljoen). De intentie is om de toevoegingen uit de algemene middelen structureel te verwerken. Echter vanuit het oogpunt van de wetgever worden deze toevoegingen incidenteel aangemerkt.

10. Reserve Mobiliteitsfonds: Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve zal worden ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum.

11. Reserve Herplantfonds: Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. Gemiddeld wordt hiervoor jaarlijks een bedrag van € 20.000 ontvangen.

12. Reserve Regionaal mediacentrum: De onttrekkingen in 2024 en 2025 zijn ten behoeve van de subsidie aan de Stichting Mediafonds.

13. Opvang Oekraïners: Sinds het uitbreken van de oorlog in Oekraïne vangt de gemeente Hilversum ontheemden op in gemeentelijke opvanglocaties. Daarnaast worden er ontheemden opgevangen door particulieren. Hiervoor worden lasten gemaakt door gemeente Hilversum. Voor de gemeentelijke opvanglocaties betreft dit lasten voor het beheer en exploitatie van de opvanglocaties; denk hierbij aan huur locatie, catering en/of levensmiddelen, locatiemanagement, beveiliging, energielasten, schoonmaak en onderhoudslasten. Daarnaast worden er lasten gemaakt voor de opvang in hotels, wordt er leefgeld uitgekeerd aan bewoners van gemeentelijke opvanglocaties en bewoners bij particulieren, leerlingenvervoer, jeugdgezondheidszorg en onderwijshuisvesting. Dit wordt gedekt met de ontvangen vergoedingen vanuit het Rijk via specifieke en algemene uitkeringen.

14. Onderwijshuisvesting: Er is een Integraal Huisvestingplan (IHP) voor de komende 16 jaar opgesteld en door de Raad vastgesteld in mei 2020. Voor 2024 tot en met 2026 zijn incidentele lasten opgenomen voor tijdelijke huisvesting en afwaardering van schoolgebouwen die worden gesloopt voor nieuwbouw. Daarnaast is voor 2024 extra inzet geraamd voor een strategisch adviseur onderwijshuisvesting en een projectleider tijdelijke huisvesting.

15. Laaggeletterdheid: Om de regierol te versterken heeft het Rijk aan Hilversum als centrumgemeente extra budget beschikbaar gesteld voor de periode tot en met 2024. De bijdrage van het Rijk voor de aanpak van laaggeletterdheid wordt overgedragen aan de Regio Gooi en Vechtstreek ten behoeve van de uitvoering van het regionaal actieplan "Taal is de sleutel" en is gestart in 2021.

16. Nationaal Programma onderwijs: De gemeente Hilversum ontvangt van de rijksoverheid € 2,1 miljoen uit het Nationaal Programma Onderwijs. Dit is t.b.v. een herstelplan om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen opliepen tijdens de coronapandemie. De bestedingstermijn loopt tot en met juli 2025.

17. Coalitieakkoord: In het Coalitieakkoord 2022-2026 zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 2 is dat: Participatie (monitoring uitstroom).

18. Brede SPUK: Betreft een specifieke uitkering ten behoeve van sport- en beweegstimulering, het bevorderen van cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en het versterken van de sociale basis. Er is door het Rijk € 5,6 miljoen beschikbaar gesteld voor de periode van 1 januari 2023 tot en met 31 december 2026. In 2024 bedraagt het ontvangen bedrag voor programma 2 € 963.000. Het saldo van baten en lasten is budgettair neutraal.

19. Coalitieakkoord: In het Coalitieakkoord 2022-2026 zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 3 zijn dat: Lobby HBO onderwijs, opstellen/uitvoeren gebiedsagenda centrum, tekort praktijk geschoolde arbeid en experimenteren met de basisbaan.

20. Afhandeling TOZO: De TOZO is per 1 oktober 2021 gestopt maar er zijn nog een drietal onderdelen waar de uitvoering mee bezig zal blijven de aankomende jaren: Debiteurenbeheer TOZO bedrijfskapitaal, Uitvoering beleid Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Terugvorderen/debiteurenbeheer verstrekte TOZO-uitkeringen levensonderhoud. Voor de komende jaren worden deze uitgaven gedekt vanuit de hiervoor bedoelde TOZO-reserve.

21. Schuldhulp en minimeleid: De huidige economische ontwikkelingen hebben voor vele burgers grote gevolgen. Om de Hilversummers met een laag inkomen te ondersteunen zijn een aantal maatregelen genomen zoals het verruimen van de minimeleidingen, het nihil stellen van de eigenbijdrage WMO (voor 2023 en 2024) en een regelvrij budget bij schuldhulp. Om deze extra lasten te kunnen dekken wordt er in deze begroting een stelpost van € 1,0 miljoen opgenomen voor 2024.

22. Doorontwikkeling dienstverlening: In de programmabegroting zijn incidentele middelen opgenomen voor een verdere doorontwikkeling van het programma Dienstverlening met als doel het vergroten van de klanttevredenheid. Daarbij wordt onder andere ingezet op het houding en gedrag component, de implementatie van een Melding Openbare Ruimte (MOR) systeem, de ontwikkeling van een integraal sturingsdashboard etc.

23. Rijksbijdrage toezicht en handhaving alcoholwet: Betreft incidenteel beschikbaar gestelde middelen voor de toezicht en handhaving op de alcoholwet.

24. SaaS-oplossing: Implementatie telefooncentrale: In 2023 wordt gestart met de aanbesteding en implementatie van een nieuwe telefooncentrale. Dit project wordt afgerond in 2024. Voor dit traject zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in 2023 en 2024.

25. SaaS: Implementatie financieel systeem SapbyDesign: In 2022 zijn wij gestart met de aanbesteding en implementatie van een nieuw financieel systeem. Dit project wordt afgerond in 2024. Voor dit traject zijn incidentele middelen beschikbaar.

26. SaaS: Implementatie nieuw datawarehouse: Hilversum heeft besloten om bestaande en nieuwe gegevens(data) optimaal te gebruiken. Doel hierbij is om sneller tot inzicht te komen bij besluitvorming voor gemeente, college, organisatie en inwoner. Om deze organisatieverandering door te voeren is de gemeente gestart met het programma "datagestuurd werken". Onder andere hiervoor is het noodzakelijk een datawarehouse aan te schaffen en in te richten.

27. SaaS: Implementatie belastingapplicatie: In 2023 wordt gestart met de aanbesteding en implementatie van een nieuwe belastingapplicatie. Dit project wordt afgerond in 2024. Voor dit traject zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld in 2023 en 2024.

28. Coalitieakkoord: In het Coalitieakkoord 2022-2026 zijn diverse eenmalige budgetten opgenomen. Onder programma 4 betreft dit: Hilversum 600 jaar, verruiming Horeca buiten centrum en dierenasiel.

29. Reserve decentrale loonruimte: Er wordt jaarlijks een budget aan deze reserve toegevoegd conform oude cao-afspraken.

30. Onderzoek algoritme register: In 2024 wordt er, in overeenstemming met motie 23-92, een onderzoek uitgevoerd naar de oprichting van een openbaar algoritmeregister voor Hilversum. Om dit onderzoek mogelijk te maken, is er een budget van €50.000 vereist voor het jaar 2024.

31. Resultaat grondexploitaties: De resultaten (tussentijdse winstnemingen) uit de grondexploitaties zijn opgenomen conform de actualisatie grondexploitaties 2023 (raad 14 juni 2023).

32. Mutaties grondexploitaties: Mutaties grondexploitaties zijn naar de aard van de raming incidenteel. Het totaal van de lasten en het totaal van de baten grondexploitatie dient in het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen te worden. De mutatie met de balanspost voorraden, waarmee een saldo van € 0 gerealiseerd wordt, wordt afzonderlijk opgenomen in het overzicht incidentele baten en lasten.

33. Voorziening planexploitaties: De voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi voor grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. Op basis van de actualisatie grondexploitaties 2023 bestaat het saldo uit het nadelig resultaat Stationsgebied en wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening toegevoegd. De hoogte van deze toevoeging is gebaseerd op een renteberekening om bij het afsluiten van de nadelige grondexploitatie op de benodigde eindwaarde te komen.

34. Verkoopopbrengst panden/percelen: Verkoop niet strategisch Vastgoed: Van de lijst niet-strategisch vastgoed kunnen in 2024 naar verwachting 7 objecten worden verkocht (zie ook onder programma 1) Om de verkoop van panden in de periode 2022 t/m 2024 te realiseren, is de formatie tijdelijk uitgebreid, kosten € 80.000 besluitvorming kadernota 2021. Deze extra lasten worden gedekt binnen de verkoopopbrengsten.

35. Algemene reserve: Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Om niet alle begrotingsruimte in de toekomst in te vullen worden bedragen in de algemene reserve gestort als behoedzaamheidsbuffer. Als dekkingsvoorstel bij de begroting 2024 wordt deze dotatie aan de algemene reserve verlaagd (2024: €0,7 miljoen, 2025: €0,8 miljoen, 2026: €2,0 miljoen). Hiermee resteert een dotatie van €0,8 miljoen in 2024, €10,8 miljoen in 2025, €1,1 miljoen in 2026 en €1,0 miljoen in 2026.

4 - De uiteenzetting van de financiële positie

4.1 Meerjarige balans

Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000) ACTIVA	Prognose eindbalans 2023	Prognose eindbalans 2024	Prognose eindbalans 2025	Prognose eindbalans 2026	Prognose eindbalans 2027
Immateriële vaste activa	1.689	1.589	1.489	1.389	1.289
Materiële vaste activa	281.397	311.236	333.922	355.609	360.430
Financiële vaste activa	23.184	23.184	23.184	23.184	23.184
TOTAAL VASTE ACTIVA	306.270	336.009	358.595	380.182	384.903
Voorraden	580	-2.633	2.736	-4.437	-3.279
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	34	34	34	34	34
Overlopende activa	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	41.614	38.401	43.770	36.597	37.755
TOTAAL	347.885	374.410	402.365	416.779	422.658

Meerjarenbalans (Bedragen X € 1.000) PASSIVA	Prognose eindbalans 2023	Prognose eindbalans 2024	Prognose eindbalans 2025	Prognose eindbalans 2026	Prognose eindbalans 2027
Eigen vermogen	82.426	89.293	100.796	102.802	103.545
Saldo Begroting	-25	0	0	-1.553	-374
Voorzieningen	11.711	10.069	9.364	8.525	8.316
Vaste schulden met rentetypische looptijd > één jaar	192.712	214.209	228.706	242.203	245.900
TOTAAL VASTE PASSIVA	286.824	313.571	338.865	351.977	357.387
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < één jaar	26.061	25.839	28.500	29.802	30.271
Overlopende passiva	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	61.061	60.839	63.500	64.802	65.271
TOTAAL	347.885	374.410	402.365	416.779	422.658

Toelichting bij: Meerjarige balans

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het BBV voorgeschreven dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een geprognosticeerde balans moet worden opgenomen. Deze balans moet meerjarig zijn en geeft inzicht in de ontwikkeling van onder andere de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

De presentatie moet aansluiten bij de balans in de jaarrekening maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. In de prognose zitten een aantal aannames omdat de toekomstige mutaties ongewis zijn. Bij de prognose van de eindbalansen van de jaren 2024 t/m 2027 is rekening gehouden met de mutaties voortvloeiende uit:

- Het investeringsprogramma 2024-2027
- Openstaande kredieten uit voorgaande jaren
- De actualisatie grondexploitaties 2023
- De mutaties in de reserves en voorzieningen
- De reguliere begroting 2024 inclusief meerjarenraming
- De financieringsbehoefte voor de jaren 2024 t/m 2027

4.2 EMU saldo

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.051	6.892	11.503	453	1.922
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	9.118	29.739	22.586	21.587	4.721
3. Mutatie voorzieningen	-1.132	-1.642	-706	-839	-210
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.800	-3.213	5.369	-7.173	1.158
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-4.399	-21.276	-17.158	-14.800	-4.167

* 2023 betreft de realisatie tot en met september aangevuld met een raming tot einde jaar.

Toelichting bij: EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMI-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% van Nederland is 2,6% voor de rijksoverheid en 0,4% voor de decentrale overheden.

De EMU-systematiek werkt evenwel op een andere manier dan het baten- en lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investerings- en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomsten van het baten- en lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Een negatief saldo betekent dat de uitgaven groter zijn dan de inkomsten. Voor de gemeente Hilversum is dit in alle jaren het geval.

De individuele EMU-referentiewaarde voor Hilversum betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De referentiewaarde voor Hilversum wordt bekend gemaakt bij de septembercirculaire.

4.3 Investerings

Met het investeringsprogramma 2024-2027 bieden wij u op hoofdlijnen inzicht in de voornemens tot het aangaan van nieuwe investeringen en de actualisatie van de geplande investeringen. De wijzigingsvoorstellen hebben direct invloed op de kapitaallastenontwikkeling. De financiële impact op de kapitaalslasten (bijstelling kapitaallastenraming) is conform het geactualiseerde investeringsprogramma 2024-2027 verwerkt in de programmabegroting 2024-2027.

Conform de financiële verordening 2022 wordt met de vaststelling van de begroting de geraamde investeringen over het jaar 2024 exclusief de sterretjes posten vrijgegeven. Aantal investeringen is aangemerkt met een sterretje (zie bijlage 5.3 voor de openstaande sterretjeskredieten van voorgaande jaren). Over deze investeringen wordt een afzonderlijk besluit aan de raad voorgelegd. De raad kan bij de begrotingsbehandeling ook voor andere nieuwe investeringsprojecten aangeven dat ze hierover afzonderlijk wil besluiten.

In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op de wijzigingen in het investeringsprogramma.

Taakveld	Omschrijving	Investeringsprogramma						
		Vastgesteld investeringsprogramma	*- post	2024	2025	2026	2027	Afschr in jaren
	1. Programma Wonen en Leven							
2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2024	ip 2024		373				15
2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2025	ip 2025			373			15
2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2026	ip 2026				373		15
2.1	Vervanging openbare verlichting armaturen 2027	ip 2027					373	15
2.1	Vervanging afgeschreven wegen 2024	ip 2024		5.588				50
2.1	Vervanging afgeschreven wegen 2025	ip 2025			5.588			50
2.1	Vervanging afgeschreven wegen 2026	ip 2026				5.588		50
2.1	Vervanging afgeschreven wegen 2027	ip 2027					5.588	50
2.1	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2024	ip 2024		376				50
2.1	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2025	ip 2025			376			50
2.1	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2026	ip 2026				376		50
2.1	Wegwerkzaamheden in combinatie met rioleringen 2027	ip 2027					376	50
2.1	vervangen Nissan Navara calamiteitenvoertuig	ip 2025			70			8
2.1	vervangen camara's installaties binnenstad	ip 2025			55			8
2.1	vervangen volkswagen transporter vri's	ip 2026				60		8
2.1	Instandhouding bruggen	ip 2024		169				50
2.1	Instandhouding bruggen	ip 2025			77			50
2.1	Grondkerende muur aan de Gijsbrecht van Amstelstraat	ip 2024		60				50
2.1	Vervangen brugdek 2e kanaalbrug Kortenhoef	ip 2025			362			50
2.1	Infrastructurale maatregelen 2024 (priowegen)	ip 2024		1.970				50
2.1	Subsidie infrastructurale maatregelen 2024 (priowegen)	ip 2024		-1.257				50
2.1	Infrastructurale maatregelen 2025 (priowegen)	ip 2025			1.210			50
2.1	Subsidie infrastructurale maatregelen 2025 (priowegen)	ip 2025			-600			50
2.1	Infrastructurale maatregelen 2026 (priowegen)	ip 2026				1.210		50
2.1	Subsidie infrastructurale maatregelen 2026 (priowegen)	ip 2026				-600		50

2.1	Verkeersregelininstallaties	ip 2024		810				15
2.1	Verkeersregelininstallaties	ip 2025			495			15
2.1	Verkeersregelininstallaties	ip 2026				353		15
2.1	Verkeersregelininstallaties	ip 2027					305	15
2.1	Vervanging afgeschreven bebording en bewegwijzering	ip 2024		159				15
2.1	Vervanging afgeschreven bebording en bewegwijzering	ip 2025			159			15
2.1	Vervanging afgeschreven bebording en bewegwijzering	ip 2026				159		15
2.1	Vervanging afgeschreven bebording en bewegwijzering	ip 2027					159	15
2.1	Voorbereidingskrediet Centrumring	ip 2024		1.195				50
2.1	Voorbereidingskrediet geluidssanering	ip 2024		305				50
2.1	Voorbereidingskrediet Koninginneweg	ip 2024		347				50
2.1	Nieuwe buurtvoorzieningen Riebeeck	ip 2025	*		1.200			50
2.1	OV knooppunt Crailo verbeteren en Park&Bike onderzoek	ip 2024	*	1.000				40
2.1	Realisatie transferium en hub Arenapark	ip 2024	*	1.500				40
2.1	Extra fietsparkeerplekken centrum en OV knooppunten	ip 2024	*	500				20
2.2	Uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2024		100				10
2.2	Uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2025			100			10
2.2	Vervanging parkeerapparatuur Bloemenbuurt Noord	ip 2025			251			10
2.2	Uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2026				100		10
2.2	Uitbreiding parkeerapparatuur	ip 2027					100	10
2.2	Aanpassen parkeermeters ivm uitfasen 2G netwerk	ip 2024		200				10
2.2	Uitbreiden parkeerplekken betaald parkeren	ip 2024		2.400				10
2.2	Uitbreiden parkeerplekken betaald parkeren	ip 2025			2.400			10
2.2	PRIS (parkeerregelinformatiesysteem)	ip 2024		1.200				10
2.2	Voorbereiding ondergrondse fietsenstalling	ip 2024		465				40
2.2	Ondergrondse fietsenstalling	ip 2024	*	38.150				40
2.2	Bijdrage derden ondergrondse fietsenstalling	ip 2024	*	-16.750				40
2.4	Vervanging beschoeiing Sportpark Loosdrecht	ip 2024		303				20
2.4	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent, groengordel	ip 2025			424			20
2.4	Vervanging beschoeiing Hilversumse Meent	ip 2026				424		20
2.4	vervangen meerstoelen en remmingpalen schutsluis 't Hemeltje	ip 2024		202				50

5.2	Sportcomplex Arenapark	ip 2024	*	18.000				50
5.7	Speelvoorziening	ip 2024		539				10
5.7	Speelvoorziening	ip 2025			550			10
5.7	Speelvoorziening	ip 2026				630		10
5.7	Speelvoorziening	ip 2027					600	10
5.7	Renovatie groenvoorzieningen 2024	ip 2024		285				10
5.7	Renovatie groenvoorzieningen 2025	ip 2025			310			10
5.7	Renovatie groenvoorzieningen 2026	ip 2026				310		10
5.7	Renovatie groenvoorzieningen 2027	ip 2027					321	10
5.7	Instand houden bomenbestand 2024	ip 2024		275				50
5.7	Instand houden bomenbestand 2025	ip 2025			275			50
5.7	Instand houden bomenbestand 2026	ip 2026				298		50
5.7	Instand houden bomenbestand 2027	ip 2027					362	50
5.7	Aanpak kastanjebloedingsziekte 2024	ip 2024		218				50
5.7	Aanpak kastanjebloedingsziekte 2025	ip 2025			218			50
5.7	Aanpak kastanjebloedingsziekte 2026	ip 2026				218		50
5.7	Aanpak kastanjebloedingsziekte 2026	ip 2027					218	50
5.7	Natuurverbinding Raabos-Raaweg	ip 2024		514				50
5.7	Vergroenen speelterreinen 2 (6 plekken)	ip 2024		200				50
5.7	Ecologische verbindingzones in de stad versterken	ip 2024		100				50
5.7	2 koele plekken	ip 2024		200				50
5.7	Biodiverse vijvers	ip 2024		130				50
5.7	Natuurinclusieve maatregelen	ip 2024		200				50
5.7	Verwijderen zinloze verharding	ip 2024		100				50
5.7	Kwaliteitsimpuls Gooise Vaart	ip 2025			911			50
5.7	Plantsoenen Diependaalselaan	ip 2025			380			50
5.7	Vergroenen speelterreinen 3, incl Neuwegpark	ip 2025			740			50
5.7	Ecologische verbindingzones in de stad versterken	ip 2025			100			50
5.7	2 koele plekken	ip 2025			200			50
5.7	Biodiverse vijvers	ip 2025			130			50
5.7	Natuurinclusieve maatregelen	ip 2025			200			50

5.7	Verwijderen zinloze verharding	ip 2025			100		50
5.7	Stadsranden verbinden met het buitengebied	ip 2025			200		50
5.7	Koele groene route (excl.civiel werk)	ip 2025			1.000		50
5.7	Vergroenen speelterreinen 4 (6 plekken)	ip 2026				200	50
5.7	Ecologische verbindingzones in de stad versterken	ip 2026				100	50
5.7	2 koele plekken	ip 2026				200	50
5.7	Biodiverse vijvers	ip 2026				130	50
5.7	Natuurinclusieve maatregelen	ip 2026				200	50
5.7	Verwijderen zinloze verharding	ip 2026				100	50
5.7	Stadsranden verbinden met het buitengebied	ip 2026				200	50
5.7	Koele groene route 2 (excl. civiel werk)	ip 2026				1.000	50
7.2	GWP vervanging groot hemelwaterriool in de Oude Loosdrechtseweg	ip 2025			315		75
7.2	GWP vervangen afgeschreven riolering 2021-2026	ip 2024	4.171				75
7.2	GWP vervangen afgeschreven riolering 2021-2026	ip 2025		4.171			75
7.2	GWP vervangen afgeschreven riolering 2021-2026	ip 2026			4.171		75
7.2	GWP vervangen afgeschreven riolering 2021-2026	ip 2027				4.171	75
7.2	vervangen VW crafter wachtdienst gemalen	ip 2024	50				8
7.2	vervangen VW crafter V-862-KN	ip 2025			70		8
7.2	vervangen VW crafter V-483-KT	ip 2025			60		8
7.2	vervangen riool inspectiecamera	ip 2025			60		10
7.2	spaarvoorziening riolering ip 2024	ip 2024	-3.982				75
7.2	spaarvoorziening riolering ip 2025	ip 2025		-3.667			75
7.2	spaarvoorziening riolering ip 2026	ip 2026			-3.667		75
7.2	splitsen hemelwater van vuilwater fase 2	ip 2025			1.518		75
7.2	optimalisatie hemelwaterafvoer openbare ruimte fase 2	ip 2025			987		75
7.2	afkoppelen en infiltreren grote daken postcode 1221 fase 2	ip 2025			1.125		75
7.2	vuilwaterbergingskelder Centrum/Oost	ip 2024	135				75
7.2	vuilwaterbergingskelder Centrum/Oost	ip 2025			6.394		75
7.4	Gemeentedeput	ip 2024	1.500				10
7.4	Geluidsanering centrumring	ip 2025			2.500		10
1. Totaal Programma Wonen en Leven			63.000	31.387	12.133	12.573	

	2. Programma Zorg							
4.2	Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2024	ip 2024		14.918				40
4.2	Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2025	ip 2025			6.549			40
4.2	Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2025	ip 2026				35.348		40
4.2	Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2026	ip 2027					17.798	40
	2. Totaal programma Zorg			14.918	6.549	35.348	17.798	
	3. Totaal programma Werken							
	4. Programma Bestuur							
0.4	Vervanging netwerkkaparaatuur	ip 2024		800				5
0.4	bring your own device	ip 2024		360				3
0.4	Vervanging laptops personeel en bestuur	ip 2026				860		4
0.4	RPA (robotisering)	ip 2024		50				5
0.4	duurzaamheid en circulariteit	ip 2024		120				10
0.4	Audio visuele middelen	ip 2024		225				5
0.4	Audio visuele middelen	ip 2025			225			5
0.4	Herinrichting kantoren agv versneld hybride werken	ip 2024		175				10
0.4	Vervanging zonwering DDP1, OE21 en WS	ip 2024		50				10
0.4	Binnenschilderwerk Raadhuis 2024	ip 2024		200				5
0.4	investeringen agile werken	ip 2024		90				5
	4. Totaal programma Bestuur			2.070	225	860		
	5. Totaal programma Financiën en Grondexploitaties							
	Totaal gemeente Hilversum			79.988	38.161	48.341	30.371	

Actualisatie investeringen 2024-2027

De actualisatie van het lopende jaar betreft investeringen die al in het IP staan of waarover u al afzonderlijk bent geïnformeerd. De actualisatie van het investeringsprogramma voor 2024-2027 is beperkt ten opzichte van de voorjaarsnota 2023. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de bijgewerkte investeringen voor de periode 2024-2027. Voorgesteld wordt om het investeringsprogramma voor 2024 met ongeveer € 0,96 miljoen te verhogen en het investeringsprogramma voor 2025 te verhogen met ongeveer € 0,43 miljoen. Dit omvat met name updates voor prioritaire wegen, verkeersveiligheid, het gemeentelijk waterplan (GWP) en de vervanging van mobiele telefoons.

Bedragen x € 1.000				
Programma/taakveld	2024	2025	2026	2027
01 Wonen en leven	898	425	110	
2.1 - Verkeer en vervoer	1.213	110	110	
1. Totaal Infrastructurele maatregelen (priowegen)	213	110	110	
2. Vergroten verkeersveiligheid voetgangers en fietsers (correctie jaarschijf 2024 i.p.v. 2022)	1.000			
7.2 - Riolering	-315	315		
3. GWP-vervanging groot hemelwaterriool in de Oude Loosdrechtseweg	-315	315		
04 Bestuur	60			
0.4 - Overhead	60			
4. Vervanging mobiele telefoons	60			
Eindtotaal	958	425	110	

1. Totaal Infrastructurele maatregelen (priowegen)

De meest recente In de oorspronkelijke raming van Goudappel Coffeng (zoals opgenomen in het verkeersonderzoek "De Gijsbrecht van Morgen", vastgesteld op 8 maart 2022 door het college) waren de kruisingen met de Bosdrift en de Nieuweg buiten beschouwingaanpassing heeft betrekking op de versnelde aanpak van prioritaire wegen vanwege regionale projecten en coördinatie. Het totale investeringsbedrag voor prioritaire wegen is alleen verhoogd met de bijbehorende BTW-kosten.

2. Vergroten verkeersveiligheid voetgangers en fietsers (correctie jaarschijf 2024 i.p.v. 2022)

Om de verkeersveiligheid te verbeteren en beter aan te sluiten op de omgeving, moeten de kruisingen met de Bosdrift en de Nieuweg worden heringericht. Deze kruisingen waren aanvankelijk niet opgenomen in de raming van Goudappel Coffeng, vanwege onzekerheid over de beste aanpak voor de nieuwe winkelstraat. De geschatte kosten voor deze herinrichting bedragen € 650.000 en kunnen worden gefinancierd uit het investeringskrediet "Vergroten verkeersveiligheid voetgangers en fietsers", dat wordt verschoven van 2022 naar 2024.

3. GWP vervanging groot hemelwaterriool in de Oude Loosdrechtseweg

Voorgesteld wordt het krediet m.b.t. vervanging groot hemelwaterriool in de Oude Loosdrechtseweg te verschuiven van het jaar 2024 naar 2025. Het krediet is bedoeld voor de Staatslieden fase 3, de uitvoering van deze fase is pas mogelijk in 2025. Dit komt doordat het splitsen van hemelwater van vuilwater een complex proces is. Daarnaast willen we de nieuwe riolering goed aansluiten op de plannen van het Circusterrein. Hierdoor verschuift de uitvoering van deze fase naar 2025.

4. Vervanging mobiele telefoons

We stellen voor om een reeds bestaand investering te verhogen met € 60.000. We zien dat mobiele telefoons in 2024 vervangen moeten worden. De kosten zijn destijds geraamd op € 300.000. Op dit moment zien we dat de prijzen in de markt sterk stijgen en de bezetting in de organisatie neemt toe. Beide ontwikkelingen tezamen leiden tot een additionele investering van € 60.000. Na verwerking van dit voorstel bedraagt het totale investeringsbedrag in 2024 € 360.000.

Uitvoeringsprogramma mobiliteitsvisie

Naar aanleiding van het raadsbesluit van 19 juli 2023 inzake het uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie dient het investeringsprogramma te worden bijgesteld. Volgens dit besluit zijn de investeringen van € 4,5 miljoen voor verschillende doeleinden, waaronder autovriendelijke maatregelen, fietspaden en de Van Linschotentunnel, uit het investeringsprogramma 2023 en de investering van netto € 3 miljoen voor het verbeteren van de verkeersdoorstroming op de Ringweg-Noord uit het investeringsprogramma 2021 aangewend als financiering voor het uitvoeringsprogramma van de Mobiliteitsvisie. Deze actualisatie heeft geen saldo-effect en is daarom niet opgenomen in de onderstaande tabel. Met de goedkeuring van de begroting 2024 worden deze investeringen vrijgegeven.

Bijstelling uitvoeringskrediet buitenruimte Gijsbrecht

In de financiële vertaling van het Coalitieakkoord 2022-2026 is er in het meerjareninvesteringsprogramma voor het jaar 2023 een krediet van €1.800.000 (gebaseerd op prijzen van eind 2021) opgenomen. Vanwege prijsstijgingen van ongeveer 30% en extra kosten voor omgevingsmanagement en communicatie, wordt de totale raming voor de voorbereiding en uitvoering nu geschat op €2.500.000 (gebaseerd op prijzen van het derde kwartaal van 2023). Deze kosten zijn gebaseerd op de schatting van het voorlopige ontwerp voor de herinrichting die moet worden uitgevoerd. De aanpassing wordt niet weergegeven in de bovenstaande tabel omdat het een krediet betreft dat al is opgenomen in het investeringsprogramma voor 2023. In [bijlage 5.3 Nog vrij te geven kredieten](#) is de sterretjes post 'Voorbereiden en uitvoeren herinrichting Gijsbrecht' opgehoogd met € 0,7 miljoen van € 1,8 miljoen naar € 2,5 miljoen.

Nieuwe investeringen

Tot slot stellen we voor om enkele nieuwe investeringen aan het investeringsprogramma toe te voegen. Voor 2024 omvatten deze investeringen de voorbereiding van vier deelprojecten in het stationsgebied, investeringen gerelateerd aan het recentelijk door u vastgestelde parkeerbeleid op 19 juli, en de vervanging van netwerkkapparatuur. Deze investeringen zijn opgenomen in de onderstaande tabel en bedragen €6,7 miljoen in 2024 en €2,4 miljoen in 2025.

Bedragen x € 1.000

Programma/taakveld	2024	2025	2026	2027
01 Wonen en leven	5.912	2.400		
2.1 - Verkeer en vervoer	2.312			
5. Voorbereidingskredieten Stationsgebied				
5a. Voorbereidingskrediet Centrumring	1.195			
5b. Voorbereidingskrediet geluidssanering	305			
5c. Voorbereidingskrediet ondergrondse fietsenstalling	465			
5d. Voorbereidingskrediet, Koninginneweg	347			
2.2 - Parkeren	3.600	2.400		
6. Uitbreiden parkeerplekken betaald parkeren	2.400	2.400		
7. PRIS (parkeerregelinformatiesysteem)	1.200			
04 Bestuur	800			
0.4 - Overhead	800			
8. Vervanging netwerkkapparatuur	800			
Eindtotaal	6.712	2.400		

5. Voorbereidingskredieten stationsgebied (2,3 miljoen)

De fase waarin het Stationsgebied zich nu bevindt maakt het mogelijk om alle voorbereidende kosten te activeren. Door de voorbereidingskosten gezamenlijk met de uitvoeringsuitgaven te activeren en (eventuele) opbrengsten samen te brengen en met elkaar te verrekenen blijven de kosten voor de gehele ontwikkeling van het stationsgebied inzichtelijk en kunnen deze worden betrokken bij het kostenverhaal. Vanaf 2024 is € 2,3 miljoen. aan voorbereidingskosten in het investeringsplan 2024 verwerkt. Voorbereidingskredieten zijn lasten die gemaakt worden voordat overgegaan wordt tot het aanschaffen of vervaardigen van een actief. Het betreft bijvoorbeeld de lasten van bodemonderzoek, de lasten van een onderzoeksbureau of architect, en de voorbereiding (ureninzet) door (eigen) personeel. Bij vrijgave van de deekredieten Stationsgebied door de raad worden de voorbereidingskosten zoals gemaakt in het voorbereidingskrediet toegeschreven naar de deekredieten. De verwachte voorbereidingskosten zijn als volgt geraamd:

- Het deelproject Centrumring over de periode 2024 t/m 2027 afgerond € 1,2 miljoen. Eind 2027 wordt het voorstel 'Vooruitvoering van de Centrumring' aan de raad voorgelegd.
- Voor het deelproject ondergrondse fietsstalling voor de periode 2024 t/m 2026 afgerond € 0,45 miljoen.
- Voor het deelproject geluidssanering voor de periode 2024 t/m 2027 afgerond € 0,3 miljoen.
- Voor het deelproject ontwikkelingen Koninginneweg voor de periode 2024 t/m 2025 afgerond € 0,35 miljoen. De voorbereiding voor de Koninginneweg, in aanloop naar de opening van de grondexploitatie Koninginneweg is in 2023 gestart. Deze kosten worden later ingebracht onder de nog te openen grondexploitatie Koninginneweg. In het geval de ontwikkeling niet doorgaat, worden de kosten conform het BBV versneld afgeschreven.

6. Uitbreiding parkeerautomaten volgens parkeerbeleid (4,8 miljoen)

Met het nieuwe parkeerbeleid 2023 dat op 19 juli 2023 is behandeld in de Raad, wordt invulling gegeven aan het Coalitieakkoord 2022-2026 waarin de maatregel is opgenomen 'invoeren van betaald parkeren in gebieden tot aan de buitenring. Eventuele opbrengsten worden ingezet voor het verbeteren van de mobiliteit. Er worden 260 nieuwe automaten geplaatst en er worden 240 automaten geüpgraded. Hiervoor is € 4,8 miljoen benodigd.

7. Parkeer route informatie systeem (1,2 miljoen)

Met het nieuwe parkeerbeleid 2023 dat op 19 juli 2023 is behandeld in de Raad, wordt invulling gegeven aan het Coalitieakkoord 2022-2026 waarin de maatregel is opgenomen 'invoeren van betaald parkeren in gebieden tot aan de buitenring'. Een goede parkeerregulatie is hierbij onmisbaar. Het oude parkeergeleidesysteem is niet geschikt en wordt vervangen in 2024. Hiervoor is € 1,2 miljoen benodigd.

8. Vervanging netwerkapparatuur gemeente Hilversum (0,8 miljoen)

De huidige netwerkapparatuur is verouderd en wordt in 2024 vervangen. De benodigde investering wordt geraamd op € 0,8 miljoen.

Besluitvorming over het Investeringsprogramma

Bij deze begroting wordt voorgesteld de kredieten in de jaarschijf 2024 vrij te geven, met uitzondering van de met sterretjes gemarkeerde posten autorisatie van de investeringen 2024. Na instemming met deze begroting ziet de omvang van het investeringsprogramma er als volgt uit:

	Bedragen x € 1000			
	2024	2025	2026	2027
Begroting 2023 - Investeringsprogramma 2023-2026	63.794	43.463	25.451	
Voorjaarsnota 2024 - Voorgestelde aanpassingen IP	3.524	-8.126	22.780	30.371
Actualisatie n.a.v. Raadsinformatiebrief 2023-48 inzake OV-knooppunten subsidie Stationsgebied (1318335)	5.000			
Begroting 2024 - Investeringsprogramma 2024-2028	7.670	2.825	110	
Totaal Investeringsprogramma 2024 - 2027	79.988	38.162	48.341	30.371

4.4 Reserves

- = onttrekking en += toevoeging

Bedragen x 1.000

Ref	Omschrijving reserve	2024			2025			2026			2027			
		saldo begin	toevoe- ging	onttrek- king	saldo einde	toevoe- ging	onttrek- king	saldo einde	toevoe- ging	onttrek- king	saldo einde	toevoe- ging	onttrek- king	
1	Stedelijke ontwikkeling	6.410	6.461	0	12.871	1.300	0	14.171	1.300	0	15.471	1.300	0	16.771
2	Mobiliteitsfonds	1.157	0	-122	1.035	0	-285	750	0	-285	466	0	-62	404
3	Herplantfonds	122	20	0	142	20	0	162	20	0	182	20	0	202
4	Regionaal mediacentrum	116	0	-45	71	0	-71	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma 1		7.805	6.481	-167	14.120	1.320	-356	15.084	1.320	-285	16.120	1.320	-62	17.378
5	Opvang Oekrainers	4.614	0	0	4.614	0	0	4.614	0	0	4.614	0	0	4.614
Totaal programma 2		4.614	0	0	4.614	0	0	4.614	0	0	4.614	0	0	4.614
6	TOZO	750	0	-300	450	0	-300	150	0	-150	0	0	0	0
Totaal programma 3		750	0	-300	450	0	-300	150	0	-150	0	0	0	0
7	Decentrale loonruimte	384	38	0	422	38	0	460	38	0	498	38	0	536
Totaal programma 4		384	38	0	422	38	0	460	38	0	498	38	0	536
8	Algemene reserve	68.721	839	0	69.560	10.801	0	80.361	1.083	0	81.444	1.000	0	82.444
9	Corona herstelagenda	152	0	0	152	0	0	152	0	0	152	0	0	152
Totaal programma 5		68.873	839	0	69.712	10.801	0	80.513	1.083	0	81.596	1.000	0	82.596
Totaal alle programma's		82.426	7.358	-467	89.318	12.159	-656	100.821	2.441	-435	102.827	2.358	-62	105.123

1. Stedelijke ontwikkeling

Het doel van deze reserve is het beschikbaar hebben van middelen voor stedelijke vernieuwingsprojecten in de stad. Naast de toevoegingen uit de algemene middelen kunnen werkelijke incidentele meeropbrengsten uit vastgoedverkoop aan deze reserve toegevoegd worden. Structureel wordt, conform de vastgestelde begroting, in 2024 en volgende jaren € 1,3 miljoen aan deze reserve toegevoegd met daarnaast in 2024 de meeropbrengsten van de verkoop van het niet-strategisch vastgoed en percelen (5,2 miljoen). Als laatste wordt de dekking voor het projectportfolio € 0,6 miljoen zoals bij de voorjaarsnota is besloten niet meer onttrokken. Voor de dekking van het project stationsgebied wordt voorgesteld een voorbereidingskrediet vrij te geven zie hiervoor de aanvraag in [paragraaf 5.3 Investerings](#).

2. Mobiliteitsfonds

Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen voor het niet kunnen voldoen aan een bestaande parkeernorm toegevoegd. Deze reserve zal worden ingezet voor het in brede zin accommoderen van de parkeersituatie en het vergroten van de bereikbaarheid van de gemeente Hilversum. Deze middelen worden ingezet voor parkeertellingen, maar ook voor een deel van het uitvoeringsplan mobiliteit zoals dit op 19 juli 2023 door de raad is vastgesteld.

3. Herplantfonds

Aan deze reserve worden de van derden verkregen middelen toegevoegd die ontvangen worden voor de afkoop van de herplant van bomen bij het verlenen van een kapvergunning. Gemiddeld wordt een bedrag van € 20.000 hiervoor ontvangen en toegevoegd. Vanuit de reserve zal de gemeente nieuwe bomen planten als compensatie.

4. Regionaal Mediacentrum

Het doel van deze reserve was om de subsidie-afbouw te dekken en hervormingen van de lokale omroep tot een regionaal mediacentrum mogelijk te maken. Naar aanleiding van motie 18-109 is een deel deze reserve aangewend voor een subsidieregeling innovatieve lokale journalistiek. Het restant van de reserve Regionaal Mediacentrum (RMC) is beschikbaar voor subsidie aan de Stichting Mediafonds Hilversum.

5. Opvang Oekraïners

Het bestedingsdoel van deze reserve is dekking bieden voor de financiële effecten als gevolg van te treffen maatregelen voor de opvang van gevluchte Oekraïners. De gemeente ontvangt van het Rijk een specifieke uitkering voor de opvang van Oekraïense ontheemden. In het geval dat deze specifieke uitkering niet kostendekkend zou blijken, zou voor het tekort een beroep op deze reserve kunnen worden gedaan.

6. TOZO

Het doel van deze reserve is middelen beschikbaar te houden voor de afrekening met de regiogemeenten en voor nog te maken toekomstige TOZO-lasten. Voor een drietal verschillende onderdelen is de organisatie de komende jaren nog mee bezig met de uitvoering: debiteurenbeheer TOZO-bedrijfskapitaal, Uitvoering beleid Misbruik & Oneigenlijk gebruik en Terugvorderen/debiteurenbeheer verstrekte TOZO-uitkeringen levensonderhoud. De komende jaren worden deze uitgaven gedekt vanuit de TOZO-reserve.

7. Decentrale loonruimte

Het doel van deze bestemmingsreserve is het voldoen aan de afspraken met het Lokaal overleg dat de niet in enig jaar bestede middelen voor de decentrale arbeidsvoorwaarden worden gereserveerd voor toekomstige uitgaven op dit terrein. In de begroting is een structureel bedrag van 0,1 % van de loonsom (= € 38.000) opgenomen voor het decentrale arbeidsvoorwaardenoverleg. Aanwending van dit budget voor concern brede activiteiten vindt plaats in ruggespraak met het Lokaal Overleg.

8. Algemene reserve

Een algemene reserve is bedoeld als buffer (weerstandscapaciteit) voor het opvangen van financiële tegenvallers. Om niet alle begrotingsruimte in de toekomst in te vullen worden bedragen in de algemene reserve gestort als behoedzaamheidsbuffer. Als dekkingsvoorstel bij de begroting 2024 wordt deze dotatie aan de algemene reserve verlaagd (2024: €0,7 miljoen, 2025: €0,8 miljoen, 2026: €2,0 miljoen). Hiermee resteert een dotatie van €0,8 miljoen in 2024, €10,8 miljoen in 2025, €1,1 miljoen in 2026 en €1,0 miljoen in 2026.

9. Corona herstelagenda

Het doel van de reserve Corona Herstelagenda is het dekken van de herstelmaatregelen na de coronacrisis die zijn opgenomen in de vastgestelde Corona Herstelagenda. De besteding van de middelen zijn geraamd in 2022 en 2023 en zijn zoals in het raadsvoorstel/vergadering van 5 april 2023 (Afronding Corona Herstelagenda) tot en met 31 december 2023 beschikbaar gesteld voor de maatregelen. Er volgt een afsluitende eindevaluatie in de jaarrekening 2023 voor de maatregelen waarvoor in 2023 budget beschikbaar is gesteld. De reserve is voor 2024 nog niet opgeheven.

4.5 Voorzieningen

- = onttrekking/vrijval en + = toevoeging

Bedragen x € 1.000

Omschrijving voorziening	2024				2025			2026			2027		
	saldo begin	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde	toevoeging	vrijval en onttrekking	saldo einde
1 Spaarvoorziening rioleringen	0	4.329	-4.329	0	4.329	-4.329	0	4.329	-4.329	0	4.329	-4.329	0
2 Egalisatievoorziening rioleringen	270		-270	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Egalisatievoorziening afvalstoffen	324		-324	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Onderhoud parkeergarages	598	331	-255	674	331	-473	532	331	-399	464	331	-253	542
5 Onderhoud begraafplaatsen	221	33	-185	69	33	-54	48	33	-30	51	33	-14	70
6 Onderhoud culturele huisvesting	628	262	-360	530	262	-157	635	262	-57	840	262	-118	984
7 Onderhoud sportaccommodaties	1.717	457	-1.503	671	457	-756	372	457	-662	167	457	-265	359
8 Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie	201	28	-37	192	28	-42	178	28	-40	166	28	-93	101
9 Inkomsten Nike	60	12	-8	64	12	-8	69	12	-8	73	12	-8	78
Totaal programma 1	4.019	5.452	-7.271	2.200	5.452	-5.819	1.834	5.452	-5.525	1.761	5.452	-5.080	2.134
10 Onderhoud gymlokale schoolgebouwen	734	167	-55	846	167	-156	857	167	-775	249	167	-426	-10
11 Onderhoud voorzieningen jeugd	292	187	-214	265	187	-173	279	187	-158	308	187	-417	78
Totaal programma 2	1.026	354	-269	1.111	354	-329	1.136	354	-933	557	354	-843	68
12 Ziggo deal	314	0	-165	149	0	-149	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma 3	314	0	-165	149	0	-149	0	0	0	0	0	0	0
13 Pensioenen wethouders	5.159	225	-220	5.164	225	-220	5.169	225	-220	5.174	225	-220	5.179
14 Verlofsparen	24	0	0	24	0	0	24	0	0	24	0	0	24
15 Onderhoud ambtenarenhuisvesting	853	307	-161	999	307	-324	982	307	-556	733	307	-299	741
Totaal programma 4	6.035	532	-381	6.186	532	-544	6.174	532	-776	5.930	532	-519	5.943
16 Onderhoud overige gebouwen	317	139	-33	423	139	-342	220	139	-82	277	139	-245	171
17 Planexploitaties	2.951	58	0	3.009	58	0	3.067	58	0	3.125	58	0	3.183
Totaal programma 5	3.269	197	-33	3.433	197	-342	3.288	197	-82	3.403	197	-245	3.355
Totaal alle programma's	14.662	6.535	-8.119	13.078	6.535	-7.183	12.431	6.535	-7.316	11.650	6.535	-6.687	11.499

De egalisatievoorziening riolering moet conform BBV als negatieve last in de exploitatie worden opgenomen. In de staat van voorzieningen is deze als vrijval opgenomen.

1. Spaarvoorziening riolering

Het doel van deze voorziening is om de lasten van de jaarlijkse investeringen in de riolering te kunnen dekken, zodat deze niet meer geactiveerd hoeven te worden (ideaalcomplex).

Voor het begrotingsjaar 2024 is een toevoeging geraamd van circa € 4,3 miljoen. Deze begrote toevoeging wordt in hetzelfde jaar aan de voorziening onttrokken om de in het begrotingsjaar gemaakte investeringen te dekken.

2. Egalisatievoorziening riolering

Het doel van deze voorziening is om de jaarlijkse resultaten van de exploitatie riolering te verrekenen. Bij jaarlijks te bepalen tarieven kunnen middelen uit deze voorziening vrij worden gemaakt, waarmee (gedeeltelijke) tariefsverhoging kan worden voorkomen.

3. Egalisatievoorziening afvalstoffen

Bij de jaarrekening 2022 is de egalisatiereserve afvalstoffen opgeheven en is het saldo ten gunste gekomen van de egalisatievoorziening afvalstoffen. Het doel van deze voorziening is het beschikbaar houden van niet bestede financiële middelen voor de egalisering van de tarieven afvalstoffenheffing in de komende jaren. Het saldo per begin 2024 van € 324.000 is als onttrekking geraamd in 2024.

4. Onderhoud parkeergarages

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst te kunnen voorzien in het adequaat onderhoud van de gemeentelijke parkeergarages en om de schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

5. Onderhoud begraafplaatsen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de begraafplaatsen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

6. Onderhoud culturele huisvesting

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen voor culturele huisvesting en het museum. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

7. Onderhoud sportaccommodaties

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan het zwembad, de sporthallen en de sportvelden te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

8. Onderhoud sluizen, gemalen en recreatie

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

9. Inkomsten Nike

Het doel van deze voorziening is om de huurinkomsten, die verkregen zijn uit de onderverhuur van de atletiekbaan op het Arenapark te besteden conform de met Nike afgesproken voorwaarden. De toevoeging aan de voorziening betreft de verwachte inkomsten uit onderverhuur.

Nike is bereid vanuit de inkomsten uit onderverhuur een bijdrage te verstrekken van jaarlijks € 7.500 voor de structurele lasten die voortkomen uit de renovatie van de atletiekbaan Arena in 2022 (raadsvoorstel 2 februari 2022).

10. Onderhoud gymlokale schoolgebouwen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de gymnastieklokale bij onderwijsgebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

11. Onderhoud voorzieningen jeugd

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud te kunnen plegen aan de gebouwen, die gebruikt worden voor buurt- en clubhuizen en kinderopvang. Daarmee vangen we schommelingen in de hoogte van de uitgaven op. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

12. Ziggo deal

De gemeente heeft met Ziggo op 27 januari 2016 een vierjarige samenwerkingsovereenkomst afgesloten waarmee een einde kwam aan de geschillen over de tariefharmonisatie. Op basis hiervan is afgesproken gezamenlijk te investeren in de verdere ontwikkeling en zichtbaarheid van Hilversum als mediastad. De looptijd van de samenwerking is formeel beëindigd, maar nog niet alle van Ziggo ontvangen middelen zijn besteed conform de afspraken. Dat maakt het noodzakelijk om deze te verlengen. Voor de besteding van de resterende middelen is een addendum opgesteld waarin de afspraken over de benutting van het resterend budget zijn vastgelegd. De in deze voorziening opgenomen middelen worden hiervoor aangewend. Het saldo per begin 2024 bedraagt € 314.000 en er zijn voor 2024 (€ 165.000) en 2025 (€ 149.000) onttrekkingen geraamd.

13. Pensioenen wethouders

In 2012 zijn de maximale verplichtingen voor de pensioenlasten van de (oud-)wethouders becijferd en via een voorziening afgedekt. Aan het eind van ieder jaar wordt het totaal van deze verplichting (de gemeentelijke voorziening) geactualiseerd en verwerkt. De jaarlijkse toevoeging is € 225.000,00 en het uit deze voorziening te onttrekken bedrag voor pensioenuitkeringen voormalig wethouders is geraamd op € 220.000.

14. Verlofsparen

Medewerkers van de gemeente Hilversum kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Bovenwettelijke vakantie-uren die worden gebruikt voor verlofsparen, verjaren niet. De wet verplicht de gemeente tot het instellen van een voorziening hiervoor. Aan het eind van ieder jaar wordt de jaarlijkse toevoeging berekend.

15. Onderhoud ambtenarenhuisvesting

Ter dekking van het jaarlijks groot cyclisch onderhoud is een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de ambtelijke gebouwen, waarvan het Raadhuis en het stadskantoor de belangrijkste zijn. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

16. Overige gebouwen

Het doel van deze voorziening is om in de toekomst adequaat onderhoud aan de overige gebouwen te kunnen plegen en om schommelingen in deze uitgaven op te vangen. Het uitgangspunt voor de toevoegingen en onttrekkingen is het vastgestelde MOP 2020-2029. Op basis van de laatst vastgestelde jaarstukken worden de bedragen in deze onderhoudsplannen jaarlijks geactualiseerd.

17. Planexploitaties

Deze voorziening heeft als doel financiële dekking te bieden voor de verwachte saldi voor grondexploitaties met een nadelig resultaat. De voorziening is een optelsom van de contante waarden van deze saldi. Op basis van de actualisatie grondexploitaties 2023 bestaat het saldo uit het nadelig resultaat Stationsgebied en wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening toegevoegd. De hoogte van deze toevoeging is gebaseerd op een renteberekening om bij het afsluiten van de nadelige grondexploitatie op de benodigde eindwaarde te komen.

4.6 Subdiestaat

De Gemeente Hilversum hanteert een subsidiebeleid dat is vastgelegd in de Algemene subsidieverordening (ASV) en werkt voornamelijk met subsidieregelingen. In de begroting wordt op hoofdlijnen bepaald hoeveel middelen beschikbaar zijn, waarbij dit bedrag fungeert als een maximaal uit te geven budget. Het feit dat het budget is uitgeput, kan echter niet als reden worden gebruikt om geen subsidie te verstrekken, omdat dit geen geldige afwijzingsgrond is. Voor het verstrekken van subsidies is een wettelijke basis nog steeds vereist.

De gemeente kan deze wettelijke basis creëren door subsidieregelingen (inclusief subsidieplafonds) op te stellen voor de activiteiten waarvoor subsidies worden verleend. Daarnaast kan de gemeente ook gebruik maken van andere mogelijkheden waarvoor geen specifiek wettelijk voorschrift nodig is, zoals begrotingssubsidies, incidentele subsidies, Europese subsidies en spoedsubsidies. Door zowel subsidieregelingen als andere subsidiemogelijkheden te hanteren, kan de gemeentesubsidies rechtmatig verstrekken en effectief bijdragen aan de gewenste doelen en initiatieven.

In de huidige begroting is een subdiestaat opgenomen. Voor alle partijen waarvoor geen specifieke subsidieregeling bestaat, zal de gemeente werken met begrotingssubsidies (een uitzonderingssubsidie zoals benoemd in artikel 4:23 Awb). Op de subdiestaat worden alle organisaties afzonderlijk vermeld. Dit stelt de gemeente in staat om subsidies rechtmatig te verstrekken, zelfs zonder dat er een specifieke wettelijke basis vereist is.

Bedragen x € 1.000

Pr.	Doelstelling	Organisatie	Begrotings-subsidie
1	Duurzame Stad & Mooie Stad	Hilverzon	250
1	Duurzame Stad & Mooie Stad	Hilversum100	160
1	Duurzame Stad & Mooie Stad	Stichting Botanische Tuin dr. Costerus	3
1	Duurzame Stad & Mooie Stad	Stichting Pinetum Blijdenstein	30
1	Levendige stad	Bink Kinderopvang B.V.	250
1	Levendige stad	Stichting Hilversumse Meent	40
1	Levendige stad	Stichting Sportclub Gehandicapten Gooi en Eemland	1
1	Levendige stad	Stichting SportFair	15
1	Levendige stad	Team Sportservice Provincie Utrecht	25
1	Levendige stad	Team Sportservice Provincie Utrecht	750
1	Levendige stad	Stichting 3X3 Unites	30
1	Levendige stad	Stichting In sport we trust	20
1	Mooie stad	Stichting WAC-Hilversum	10
2	Kansrijke stad	Bink Kinderopvang B.V.	120
2	Kansrijke stad	Stichting Alberdingk Thijm Scholen	94
2	Kansrijke stad	Stichting IMC Weekendschool	25
2	Kansrijke stad	Stichting Jeugdeducatiefonds	27
2	Kansrijke stad	Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek	30
2	Kansrijke stad	Stichting Noor	19

2	Kansrijke stad	Stichting Proceon	75
2	Kansrijke stad	STIP Hilversum	340
2	Kansrijke stad	Yverta	5
2	Kansrijke stad, ondersteunende stad	Reg. Samenwerkingsverband Unita	16
2	Kansrijke stad, verbindende stad	Stichting Scouting Regio Gooi	5
2	Ondersteunende stad	Humanitas District Noordwest	27
2	Ondersteunende stad	Slachtofferhulp Nederland	31
2	Ondersteunende stad	Stichting Rechtswinkel Hilversum	5
2	Verbindende stad	Stichting Vier het Leven	3
2	Verbindende stad	Autismesoos Hilversum	1
2	Verbindende stad	Stichting Gooi en Vecht Inclusief	31
2	Verbindende stad en kansrijke stad	Stichting Speel-o-theek De Steeg	10
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Bestuur Nederlandse Ver. voor Autisme (NVA)	2
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Heelo BV	228
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	HipHelpt Hilversum	2
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Leger des Heils	16
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Mama Vita	3
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	MEE Utrecht, Gooi & Vecht	594
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Parkinson Vereniging	1
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Alzheimer Nederland	5
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Hilversumse Meent	76
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Hilverzorg, locatie Kerkelanden	91
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Maatjesproject Gooi & Vechtstreek	232
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Present Hilversum	90
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Schuldhulpmaatje Hilversum en omstreken	18
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Versa Welzijn	4.989
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Viore	21
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting VluchtelingenWerk West en Midden-Nederland	179
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Stichting Wijkcentrum De Zoutkeet	37
2	Verbindende stad en ondersteunende stad	Kwintes samen sterk	20
3	Ondernemende stad	Stichting Hilversum Marketing	635
3	Ondernemende stad	Stichting Media Perspectives/ campusorganisatie	261
3	Ondernemende stad	Stichting Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	250
3	Ondernemende stad	Institute for Media, AI en digital trust	100
3	Ondernemende stad	Stichting Stadsfonds Hilversum	1.175
3	Werkende stad	Stichting JobOn	18
Totaal			11.487

5 - Bijlagen

5.1 Overzicht van taakvelden per programma

Bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2024			2025	2026	2027
		Lasten	Baten	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
0.10	Mutaties reserves	6.481	-167	6.315	964	1.036	1.258
0.63	Parkeerbelasting	0	-6.245	-6.245	-7.250	-7.250	-7.250
2.1	Verkeer en vervoer	16.575	-739	15.837	15.919	15.543	15.159
2.2	Parkeren	5.397	-1.442	3.955	4.846	4.803	4.738
2.4	Economische havens en waterwegen	676	-67	608	448	436	434
5.1	Sportbeleid en activering	1.999	-518	1.481	1.596	1.545	1.445
5.2	Sportaccommodaties	2.841	-1.356	1.485	1.358	1.332	1.266
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	4.656	-530	4.126	4.321	4.315	4.307
5.4	Musea	1.507	-370	1.137	1.124	1.122	1.121
5.5	Cultureel erfgoed	1.138	-5	1.133	977	974	972
5.6	Media	2.866	-2	2.864	2.955	2.883	2.883
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.957	-197	6.760	7.037	7.002	7.014
7.2	Riolering	7.756	-9.689	-1.933	-2.202	-2.614	-2.722
7.3	Afval	10.503	-13.449	-2.946	-2.939	-3.281	-3.700
7.4	Milieubeheer	4.072	-18	4.053	4.294	4.212	4.235
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	540	-339	201	205	199	195
8.1	Ruimtelijke ordening	3.629	-534	3.094	2.964	2.956	2.952
8.3	Wonen en bouwen	6.502	-3.182	3.320	3.179	3.013	2.935
Wonen en leven		84.093	-38.849	45.244	39.795	38.227	37.242
4.2	Onderwijshuisvesting	10.928	-132	10.796	9.555	8.712	8.516

4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	8.029	-4.712	3.317	3.148	3.146	3.145
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	45.597	-31.665	13.932	14.595	14.622	14.444
6.2	Toegang	3.625	-21	3.603	3.564	3.548	3.546
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.228	-192	5.036	5.032	5.029	5.028
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	9.630	-247	9.383	9.099	7.976	7.976
6.71B	Begeleiding (WMO)	7.110	0	7.110	7.110	7.110	7.110
6.71C	Dagbesteding (WMO)	1.170	0	1.170	270	270	270
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	6.072	-10	6.062	6.069	6.069	6.068
6.72B	Jeugdhulp behandeling	11.320	0	11.320	11.320	11.320	11.320
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	1.898	0	1.898	1.898	1.898	1.898
6.73A	Pleegzorg	985	0	985	1.020	1.020	1.020
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	2.000	0	2.000	2.000	2.000	2.000
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.968	0	1.968	1.968	1.968	1.968
6.74C	Gesloten plaatsing	420	0	420	420	420	420
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	13.272	-167	13.106	13.110	13.109	13.109
6.81B	Maatschappelijke- en vrouwenopvang	5.115	0	5.115	5.115	4.860	4.860
6.82A	Jeugdbescherming	2.158	-8	2.150	2.147	2.146	2.145
6.82B	Jeugdreclassering	160	0	160	160	160	160
7.1	Volksgezondheid	4.173	-731	3.442	3.446	3.437	3.438
Zorg		140.859	-37.886	102.972	101.046	98.820	98.441
0.10	Mutaties reserves	0	-300	-300	-300	-150	
3.1	Economische ontwikkeling	3.912	-11	3.901	3.821	3.672	3.646
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	47	0	47	46	45	45
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	317	-941	-623	-631	-638	-645

3.4	Economische promotie	695	-1	694	694	693	693
6.3	Inkomensregelingen	46.568	-33.291	13.276	13.038	12.876	12.720
6.4	Begeleide participatie	7.144	-2	7.143	6.991	6.968	6.969
6.5	Arbeidsparticipatie	5.569	-33	5.536	5.543	5.527	5.373
Werken		64.252	-34.578	29.674	29.202	28.994	28.801
0.1	Bestuur	4.153	-3	4.150	4.149	4.149	4.149
0.10	Mutaties reserves	38	0	38	38	38	38
0.2	Burgerzaken	3.209	-2.451	757	614	530	509
0.4	Overhead	38.194	-488	37.706	35.490	35.017	34.527
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	10.149	-14	10.136	10.205	10.200	10.054
1.2	Openbare orde en veiligheid	5.354	-307	5.047	5.317	5.158	5.349
Bestuur		61.097	-3.263	57.834	55.813	55.092	54.625
0.10	Mutaties reserves	839	0	839	10.801	1.083	1.000
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.761	-7.401	-4.641	628	626	624
0.5	Treasury	406	-392	14	48	896	1.227
0.61	OZB-woningen	1.112	-12.700	-11.588	-11.796	-12.213	-12.947
0.62	OZB niet-woningen	679	-12.225	-11.546	-12.060	-12.417	-12.783
0.64	Belastingen overig	1.571	-627	944	754	752	751
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-215.357	-215.357	-225.893	-216.017	-220.830
0.8	Overige baten en lasten	3.036	0	3.036	9.119	15.595	22.338
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-49	0	-49	113	113	-113
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	3.479	-857	2.623	2.428	2.001	1.998
Financiën en grondexploitaties		13.834	-249.559	-235.725	-225.856	-219.581	-218.735
Totaal		364.135	-364.135	0	0	1.553	374

5.2 Toelichting weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze bijlage bevat een specificatie van zowel de top 10 risico's als de overige risico's die betrokken zijn in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicobeschrijvingen - Top 10

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
1	R209	23,6%	Datalekken en informatieveiligheid (analoog en digitaal)	€ 80.000	€ 5.000.000	25%	Het succesvol weren van cyberaanvallen is afhankelijk van drie elementen: organisatie, mens en techniek. De medewerkers moeten alert zijn op verdachte e-mails, linkjes, verzoeken en dergelijke om te voorkomen dat er een mogelijke aanvaller voet aan de grond krijgt. Daarvoor hebben we voor de medewerkers een langlopende campagne geïnitieerd die bijdraagt aan het bewustzijn op dit onderwerp. Verder informeren we medewerkers aan de hand van actuele zaken over ontwikkelingen en hun aandeel in het veilig werken met gegevens van inwoners en bedrijven. De inrichting vanuit de techniek is erop gericht om een eventuele aanval direct te isoleren om de omvang en schade ervan tot een minimum te beperken. Omdat de (netwerk)omgeving met veel aandacht is ingericht, is de inschatting dat de kans op een succesvolle aanval niet groot is. De kans is echter wel altijd aanwezig, omdat ook cybercriminaliteit zich continue door ontwikkelt. Qua organisatie werken we intensief samen om de systemen en het netwerk van de gemeentelijke organisatie zo in te richten dat we weerbaar zijn. Binnen de gemeente worden continu (beheers)maatregelen geïmplementeerd op basis van- en vooruitlopend op de ontwikkelingen in de cybercriminaliteit. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is daarbij het onderliggende normenkader. Echter, op het moment dat er sprake is van een succesvolle cyberaanval moeten er kosten worden gemaakt om de schade te herstellen. In hoog tempo zouden de servers opnieuw moeten worden opgebouwd en data (voor zover mogelijk) hersteld. Daarvoor zou dan een specialistisch extern bureau moeten worden ingeschakeld.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De minimum-maximum kwantificering van dit risico is gebaseerd op de directe kosten die bij dergelijke inhuur komen kijken en eventuele andere herstelkosten die bij een grootschalige cyberaanval nodig zijn. Door het groeiende gebruik van SaaS-oplossingen is de gevolgschade minder voor ons als organisatie maar kan voor de inwoners en bedrijven van wie de data gestolen wordt nog steeds aanzienlijk zijn. Als eindverantwoordelijke voor de gegevens moeten we dan kosten verwachten. Datalekken zijn een onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering en hebben in de regel een beperkte omvang. Echter bij een aanzienlijke cyberaanval kunnen de kosten die voortvloeien uit het herstellen van de gevolgschade voor inwoners en bedrijven ook hoog worden.
2	R100	17,3%	BUIG – Negatief saldo inkomsten-uitgaven bijstand	€ 0	€ 2.300.000	40%	In de jaren 2015 tot en met 2018 was het budget voor de BUIG (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten) ontoereikend en is gebruik gemaakt van de landelijke vangnetregeling. Voor de jaren vanaf 2019 zijn de lasten hoger dan het ontvangen BUIG budget, maar voldoen we niet aan de voorwaarden van de vangnetregeling. De landelijke vangnetregeling betreft een getrapte vergoeding, waarbij tekorten deels worden gecompenseerd door het Rijk. Door de landelijke vangnetregeling wordt het tekort voor Hilversum afhankelijk van de hoogte van het landelijke BUIG-budget (macrobudget). Voor Hilversum geldt dat het tekort BUIG door de vangnetregeling niet hoger zal zijn dan rond de €3 miljoen. In de meerjarenraming gaan we uit van een structureel tekort van € 0,7 miljoen. Hieruit blijkt dat de gemeente Hilversum op begrotingsbasis ook voor de jaren 2024 en verder niet in aanmerking zal komen voor de vangnetregeling. In de begroting 2024 is het maximale risico ten aanzien van de BUIG € 2,3 miljoen (verschil tussen het begrote tekort en het gemaximaliseerde tekort). Om dit risico te beheersen wordt ingezet op het stimuleren van de uitstroom en het zoveel als mogelijk beperken van de instroom. Dit doen wij onder andere door de nieuwe re-integratie trajecten, waarbij wij meer gericht inzetten op inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt en met een mismatch met de arbeidsmarkt. Ook zetten wij meer in op nazorg (coalitieakkoord), waarmee de verwachting is dat meer inwoners aan het werk blijven en zo niet terugkeren in de uitkering. En blijven wij inzetten op parttime werken, waarbij we zoeken naar

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							aanvullende mogelijkheden dit te stimuleren en eenvoudiger te maken. Daarnaast bestaat het risico dat het macrobudget in de toekomst voor ons nadelig wordt aangepast. Vooralsnog is het onduidelijk hoe het macrobudget zich voor de gemeente Hilversum meerjarig zal ontwikkelen. Het macrobudget beweegt voor Hilversum mee met de gemiddelde landelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat er budgettaire ruimte ontstaat zodra Hilversum het beter doet dan het landelijk gemiddelde. Als Hilversum het slechter doet dan het landelijk gemiddelde leidt dit tot een tekort. Door de stijgende lasten en onzekere inkomsten bestaat het risico dat de begroting onvoldoende middelen biedt voor de uitvoering van de BUIG. Wij schatten in dat dit risico de komende jaren aanwezig blijft en de kans van voordoen op 40%.
3	R206	12,6%	Ontwikkelingen in de Grex (geconsolideerd risico)	€ 0	€ 5.000.000	20%	Exploitatierisico's die betrekking hebben op de ontwikkeling van (potentiële en bestaande) grond zijn in dit geconsolideerde risico opgenomen. De risico's voor de grond exploitatiekosten (ook wel Grex genoemd) van 'Anna's Hoeve Bouwplan' en het 'Stationsgebied' staan toegelicht in het MPG en worden financieel in dit geconsolideerde risico opgenomen ten behoeve van de berekening van het weerstandsvermogen. De financiële verwachtingen staan vermeld in de nota actualisatie GREX waarbij rekening is gehouden met de onderliggende risico's. Hieronder worden enkel risico's toegelicht die in de toekomst mogelijk onder een GREX kunnen komen te vallen en er wordt ingegaan op het risico dat samenhangt met de grondexploitatie van Crailo. Risicomanagement vormt een vast onderdeel van projectmanagement en de ontwikkelingen worden structureel gemonitord. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (t.t.v. Jaarstukken 2022) zijn stappen gezet in de vertaling van de risico's vanuit projectcontrol naar het weerstandsvermogen. De kwantificering van dit risico is om die reden verhoogd in dit nieuwe risicoprofiel. Met de actualisatie van de GREX Stationsplein is het voormalige UWV-pand onderdeel geworden van de GREX.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							De risico's m.b.t. de openstaande Grex'en zijn geactualiseerd in de nota actualisatie GREX en zijn hierin verwerkt. GEM Crailo De gemeente Hilversum heeft samen met de gemeenten Gooise Meren en Laren de gebiedsontwikkeling Crailo op zich genomen. De gemeenten hebben hiervoor een grondexploitatiemaatschappij (GEM) opgericht. De gemeente Hilversum staat voor 45% (€ 9 miljoen) borg voor de door GEM Crailo BV bij de BNG aangetrokken kredietfaciliteit, aangetrokken ter overbrugging van de zogenaamde "badkuipkosten". Bij ontwikkeling van een gebied gaan de kosten altijd voor de baat uit. Het risico op het aanspreken van de borgstelling door de BNG wordt als minimaal (1%) ingeschat.
4	R103	8,9%	Tegenvallende uitkering gemeentefonds (AU)	€ 0	€ 1.900.000	25%	We zitten op dit moment in een overgangsperiode. Was voorheen de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds afhankelijk van de Rijksuitgaven, volgens het principe "samen de trap op en af", ook wel het accres genoemd (meer Rijksuitgaven betekent meer geld voor het gemeentefonds, minder Rijksuitgaven betekent minder geld voor het gemeentefonds). We zien nu echter dat dit uitgangspunt de komende jaren wordt veranderd. Als eerste is het volume accres t/m 2025 vastgezet, deze wijzigt niet meer behoudens eventuele prijscompensaties. In 2026 en 2027 is er vooralsnog geen volumeaccres toegekend. Dit geeft een onzekere verwachting van de hoogte van de algemene uitkering. Daarnaast zijn er nog algemene mutaties op basis van de wijzigingen van de Hilversumse aantallen van de verdeelmaatstaven, die de basis vormen van de verdeling van het gemeentefonds (aantallen inwoners, woonruimten, bijstandsontvangers, leerlingaantallen etc.). Ook deze kunnen ertoe leiden dat Hilversum meer of minder geld uit het gemeentefonds ontvangt. Bijvoorbeeld: het inwonertal van Hilversum groeit. Dit heeft een gunstige uitwerking op de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De Algemene uitkering bestaat voor een bedrag van ongeveer € 20 miljoen uit Integratie- en Decentralisatie uitkeringen. Het overige bedrag van € 195 miljoen is te

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							beschouwen als het klassieke deel van de algemene uitkering. Een afwijking van 1% is € 1,9 miljoen. Op dit moment zijn er overige onzekerheden rondom de ontwikkeling van de algemene uitkering: • Ravijn 2026; De algemene uitkering voor 2026 is ongeveer € 9,8 miljoen lager dan in 2025. Dit heeft te maken met de overgang naar een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. In afwachting naar de nieuwe systematiek wordt er geen volumeaccres voor de jaren 2026 en 2027 toegekend. Daarnaast zal vanaf 2026 het restant van de opschalingskorting worden geëffectueerd. Beide hebben een neerwaarts effect op de algemene uitkering • Voor de jaren 2024 en 2025 zijn, op advies van de commissie van wijzen, incidenteel middelen voor de jeugdzorg toegekend. Voor de jaren 2026 en 2027 is rekening gehouden met een bedrag van € 1,3 miljoen per jaar.
5	R99	7,5%	Meer gebruik van voorzieningen WMO	€ 250.000	€ 750.000	40%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. De belangrijkste onzekerheden hebben betrekking op de te verwachten normale instroom en/of uitstroom. Bij verder gelijke omstandigheden verwachten we op termijn een groeiend beroep op de individuele voorzieningen, omdat op basis van demografische ontwikkelingen steeds meer ouderen te verwachten zijn en omdat ouderen steeds langer zelfstandig thuis zullen blijven wonen. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: • Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							• Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere demografische ontwikkelingen. Ook voor de komende jaren verwachten we dat het aantal inwoners zal stijgen. • Het huidige beleid en het beleid dat in 2023 ontwikkeld wordt veronderstellen o.a. dat de vraag naar individuele (duurdere) zorg via het Sociaal Plein zal dalen doordat meer burgers gebruik zullen gaan maken van de uit te breiden algemene voorzieningen (nu al begeleiding in de wijk, en vanaf 2025 lichte dagbesteding). De kans bestaat dat deze verschuiving zich later of anders voordoet dan we nu veronderstellen. Maar zelfs als de verschuiving plaatsvindt, kan het zijn dat de Wmo-kosten blijven stijgen door de eerdergenoemde autonome groei. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
6	R98	5,6%	Meer gebruik van voorziening Jeugdzorg	€ 0	€ 750.000	40%	De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de regelingen behorende bij de Jeugdwet. Deze regelingen hebben een open-einde-karakter. De rekeningcijfers kunnen als gevolg van diverse onzekerheden in positieve, maar ook in negatieve zin afwijken van de begroting. Vooruitkijkend zien wij voor de komende jaren de volgende risico's: - Prijsontwikkelingen. Diverse contracten met zorgaanbieders houden de mogelijkheid van (jaarlijkse) prijsindexering open. Deze contractuele indexaties zijn vaak afhankelijk van landelijk bepaalde indices en kunnen afwijken van de in de begroting gehanteerde prijsindexering. - Stijging van de vraag door bijvoorbeeld de groei van het aantal inwoners of andere (demografische) ontwikkelingen. Zo is bijvoorbeeld de wettelijke grondslag van het woonplaatsbeginsel met ingang van 1 januari 2022 gewijzigd. Dit zorgde ervoor dat het aantal jeugdigen waar Hilversum verantwoordelijk voor is per saldo is gestegen. Ook voor de komende jaren verwachten we dat het aantal inwoners zal stijgen.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							- De toegang tot de jeugdzorg loopt niet alleen via het Sociaal Plein, maar ook via de wettelijke verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen, medisch specialisten en gecertificeerde instellingen, waardoor er minder grip is op de inzet van deze zorg. - De staatssecretaris heeft afgelopen periode grote wijzigingen aangekondigd met betrekking tot de uitvoering van de Jeugdwet. Er worden voorstellen ontwikkeld voor de aanpak van de wachtlijsten en de inzet van regionale veiligheidsteams. Afhankelijk van de maatregelen die het rijk gaat voorschrijven kan dit gevolgen hebben voor de hoogte van de lasten. In het huidige beleid en het beleid dat in 2023 ontwikkeld wordt geven we aan het belangrijk te vinden te investeren in jeugdhulp en dan vooral in de preventieve en voorliggende voorzieningen. Hierdoor beperken we hopelijk een verdere stijging van de uitgaven. Bovenstaande risico's zijn niet te splitsen in afzonderlijke componenten omdat het niet mogelijk is de gevolgen die zich gezamenlijk (kunnen) voordoen afzonderlijk te herkennen of inzichtelijk te maken.
7	R265	4,0%	Achterstallige huur Frans Halslaan 57A wordt mogelijk niet (volledig) ontvangen	€ 0	€ 430.000	50%	De Stichting Primair Onderwijs Hilversum (STIP) maakt al vele jaren gebruik van het schoolgebouw aan de Frans Halslaan 57A dat door de gemeente gehuurd wordt. Op basis van de leerlingenaantallen had STIP met ingang van schooljaar 2017/2018 geen recht meer op deze locatie. Om deze reden was de gemeente voornemens de onderhavige huurovereenkomst op te zeggen. In 2016 heeft de vorige bestuurder van STIP de gemeente uitdrukkelijk verzocht om deze locatie aan te houden en deze blijven te gebruiken voor International Primary School (IPS) Hilversum. De huur die de gemeente aan de verhuurder betaald zou door STIP aan de gemeente worden vergoed. In eerste instantie zou STIP deze huurovereenkomst van de gemeente overnemen door middel van een in de plaats stelling. De verhuurder ging akkoord met deze in de plaats stelling. Dit zou hebben geleid tot een rechtstreekse huurrelatie met de eigenaar. In dezelfde periode zijn STIP en de gemeente een onderzoek gestart naar een alternatieve locatie voor de bestaande drie IPS-vestigingen. Dit leidde tot de verwachting dat de IPS op korte termijn elders zou worden gehuisvest. Daardoor is de gemeente huurder gebleven en

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							zou STIP de huur aan de gemeente betalen. Over de periode van september 2017 tot en met december 2022 zijn de leerlingenaantallen van STIP niet zodanig zijn gestegen dat een uitbreiding van de onderwijscapaciteit voor STIP noodzakelijk was. Daardoor heeft STIP ook geen recht op vergoeding van de kosten van het gebruik van de Frans Halslaan 57A. Eind 2021 heeft de nieuwe eigenaar de huurovereenkomst met de gemeente per 31 december 2022 opgezegd en is STIP geen gebruiker meer van de Frans Halslaan 57A. In de jaarrekening 2022 stond een post nog te ontvangen huur voor deze locatie van € 430.000. Ondanks dat de afgelopen jaren meerdere keren is gesproken met het bestuur van STIP zijn de huurbedragen nog niet ontvangen. Besloten is de vordering uit handen te geven aan incassokantoor. De kans dat de achterstallige huur echter niet volledig zal worden voldaan wordt ingeschat op 50%.
8	R262	3,9%	Aanbestedingen publiekszaken (archief en parkeren)	€ 100.000	€ 200.000	70%	Jaarlijks wordt de meerjarige investeringsprogrammering geactualiseerd. Het in 2023 geactualiseerde investeringsprogramma maakt onderdeel uit van de programmabegroting 2024. In dit investeringsprogramma is een saldo opgenomen voor het aanbestedingstraject rondom het archief en het aanbestedingstraject parkeren. Het in het investeringsprogramma opgenomen saldo is, mede gezien de forse stijging van de marktprijzen, mogelijk niet toereikend. Voor deze aanbestedingen in 2022/2023 is het nog onzeker welke investering een SaaS- oplossing wordt en welke niet en tegen welke contractprijs. De lasten voor SaaS-oplossingen worden niet geactiveerd en dienen direct te worden betrokken in de lopende exploitatie. Afhankelijk van de marktprijzen en de aanbestedingskeuze kan dit leiden tot een bijstelling van de meerjarenbegroting. Bij de voorjaarsnota 2024 vindt een verdere uitwerking plaats.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
9	R184	3,7%	Het niet halen van taakstellende bezuinigingen Welzijn en Zorg	€ 0	€ 1.000.000	20%	In de afgelopen periode is invulling gegeven aan de diverse taakstellingen en zijn onderdelen afgeboekt. De resterende onderdelen lopen in de meerjarige begroting op tot € 0,2 miljoen voor Jeugd en € 0.8 miljoen voor WMO. Inmiddels zijn alle onderliggende maatregelen uitgewerkt. Zie voor de meest actuele uitwerkingen o.a. RIB 2022-49 "Voortgangsrapportage Naar een financieel gezond sociaal domein". Voorzichtigheidshalve wordt het totaal van de taakstellingen als maximumbedrag van dit risico aangehouden (€ 1 miljoen). Vooralsnog wordt de kans van optreden ingeschat op 20%. Afhankelijk van de invulling van de in te vullen taakstelling zou het kans percentage in een volgend risicoprofiel kunnen worden bijgesteld.
10	R257	3,3%	Minder inkomsten lokale belastingen – uitstel betaaltermijnen en faillissementen	€ 200.000	€ 500.000	25%	Vanaf de start van de coronacrisis is voorzien dat economische schade bij burgers en bedrijven kan ontstaan door het wegvallen van inkomsten. In 2022 is gebleken dat de gevolgen van de coronacrisis nog minimaal zijn en dat deze binnen de bestaande begrote voorziening dubieuze debiteuren passen. De verwachting is echter dat het na-ijlende effect van de coronacrisis pas de komende jaren op de inkomsten van de gemeentelijke belastingen zal optreden. De gemeente monitort de ontwikkelingen wat betreft betalingsachterstanden van gemeentelijke belastingen zodat snel gesignaleerd kan worden wanneer het risico op begint te treden.

Risicobeschrijvingen - Overige

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R218	2,1%	Projectenkalender informatiemanagement staat onder druk	€ 0	€ 350.000	40%	De druk op de projectenkalender in de informatiemanagement keten (I-keten) neemt toe. Projecten in deze I-keten zijn projecten die voor de diverse domeinen in de gemeentelijke organisatie worden uitgevoerd en die een ICT en/of proces component bevatten. De toenemende druk in combinatie met capaciteitsuitdagingen leidt tot uitstel van projecten, wat - mede door de hoge inflatie en stijgende prijzen - kan leiden tot aanvullende financiële lasten. Inmiddels heeft de hogere inflatie al plaatsgevonden, waardoor dit risico minder aan de orde is dan voorgaand jaar. Vanwege het nieuwe portfoliomanagementsysteem worden er minder projecten tegelijkertijd gestart en wordt er meer in samenhang gepland. Vanwege dit voortschrijdend inzicht is het bruto risico op kostenoverschrijding kans gedaald ten opzichte van vorig jaar. Er worden nog steeds projecten uitgesteld en het nieuwe portfoliomanagementsysteem dient in het beheer nog een aantal stappen te zetten om meer grip te krijgen.
	R205	1,9%	Verbonden partijen (geconsolideerd risico)	€ 0	€ 500.000	30%	De gemeente Hilversum heeft verschillende betrekkingen met een diversiteit aan Verbonden Partijen. Als externe partij is het voor de gemeente moeilijk om invloed uit te oefenen op risico's van Verbonden Partijen. Er is bijvoorbeeld vaak sprake van een risico inzake het al dan niet toereikend zijn van de begroting van een Verbonden Partij met mogelijk meerkosten in de bijdrage van de gemeente tot gevolg. Door de risico's echter scherp te houden, blijven we op de hoogte van actuele ontwikkelingen en kunnen we tijdig en concreet het gesprek aangaan met de betreffende partij. De individuele risico's per verbonden partij worden gegroepeerd en als geheel beoordeeld in dit geconsolideerde risico. Ten opzichte van het vorige risicoprofiel (ten tijde van de jaarstukken 2022) zijn de tien onderliggende risico's nagenoeg gelijk gebleven. Ze hebben allemaal een kleine kans van optreden (1-25%). De kwantificering van dit geconsolideerde risico is daarom ook ongewijzigd ten opzichte van het vorige risicoprofiel."

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R197	1,3%	Vertraging invoering Omgevingswet – extra inspanning met minder effectiviteit	€ 80.000	€ 200.000	25%	Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. De verwachte invoeringsdatum is 1 januari 2024. De nieuwe Omgevingswet brengt de volgende risico's met zich mee: 1) Tijdige aansluiting op digitale stelsel. Dit risico is inmiddels klein. Voor de koppelingen DSO zijn contracten met softwareleveranciers aangegaan. 2) Onduidelijkheid verplichte overdracht taken omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek zoals bijv. milieu toezicht. Dit zou ertoe kunnen leiden dat medewerkers naar een andere organisatie gaan of andere werkzaamheden krijgen. Risico wordt klein ingeschat. 3) Extra inhuur medewerkers dan wel medewerkers met andere vaardigheden. Dit is een reëel risico. In de kwantificering is bij het maximumbedrag uitgegaan van 2 medewerkers à € 200.000 totaal. 4) Extra kosten i.v.m. opstellen omgevingsvisie Hilversum 2040. 5) Afhankelijk van de besluitvorming omtrent eventueel vergunningvrij bouwen, kan er sprake zijn van een lagere legesopbrengst. Het bedrag is nu nog niet te kwantificeren en zodoende niet in de kwantificering van dit risico opgenomen. <i>Actualisatie na peildatum: na het opstellen van dit risicoprofiel is besloten € 50.000 hiervoor op te nemen in de begroting 2024. Dit dient als eerste dekking voor het mogelijk optreden van het risico. De kwantificering van dit risico is daardoor niet meer actueel. In het volgende risicoprofiel (bij de jaarstukken 2023) wordt het (rest)risico opnieuw beoordeeld en de kwantificering geactualiseerd.</i>
	R97	1,3%	Extra uitgaven t.b.v. het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs	€ 0	€ 275.000	25%	Voor de sturing op de financiën en risico's van onderwijshuisvesting wordt gewerkt met een investeringsplafond en een algemeen investeringskrediet onderwijs. Deze systematiek biedt de mogelijkheid om voorzieningen in de onderwijshuisvesting boven dit investeringsplafond af te wijzen en risico's op te vangen met eerdere overschotten uit het algemeen investeringskrediet onderwijs. Daarmee zijn maatregelen genomen om binnen het investeringskrediet te blijven.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
							In mei 2020 heeft de gemeenteraad het door gemeente en schoolbesturen opgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor het onderwijs vastgesteld. Het IHP is opgesteld voor een periode van 16 jaar. In die periode kan van alles gebeuren, wat nu nog niet wordt voorzien. Onzekerheden zijn groei en krimp van scholen in het algemeen en specifiek de wetswijziging rond uren bewegingsonderwijs. Daarnaast zijn er risico's zoals bijvoorbeeld asbestsanering, complexe inpassing van nieuwe schoolgebouwen door gebrek aan ruimte (bijvoorbeeld door combineren school en woningen/kantoren), gewijzigd onderwijsbeleid, grondaankoop en extra tijdelijke huisvesting/gym voorziening als gevolg van vertraging. Het grootste risico betreft de marktomstandigheden in de bouw. De afgelopen jaren is er sprake van een ongunstige markt voor opdrachtgevers. De effecten hiervan worden meegenomen in de raming van de projecten in het IHP. In het IHP staan per opgave verschillende oplossingsrichtingen beschreven. Financieel is gekozen voor de minimale variant, wat het totaal is van alle goedkoopste oplossingen per school. Dit zijn oplossingen op hoofdlijnen. Wanneer de uitvoering start, wordt onderzocht wat op dat moment de beste oplossing is waarbij de minimale variant i.i.g. het uitgangspunt is. Het kan voorkomen dat toch de duurste oplossing de best uitvoerbare oplossing is. Tegenover deze negatieve risico's bestaat een aantal zaken die kunnen leiden tot lagere rente en afschrijving. De lastigste te ramen is 'vertraging'. Immers, er zal dan later rente en afschrijving in de exploitatie worden opgenomen. Bovenstaande is vertaald naar een risicobedrag ter grootte van € 275.000 aan kapitaallasten, welke is berekend op basis van een kwart van het investeringsrisico tussen de duurste en de goedkoopste oplossingen. We schatten de kans in op 25%.
	R266	1,1%	Tijdelijke onderbreking van het primaire proces vanwege calamiteiten in de digitale of fysieke omgeving (<1 werkdag de werkomgeving niet beschikbaar)	€ 0	€ 200.000	30%	Kortdurende onderbreking van het primaire proces waarbij de digitale of fysieke omgeving niet beschikbaar is. Het is nodig om per proceseigenaar een businesscontinuïteitsplannen te maken voor het proces waarvoor de eigenaar eindverantwoordelijk is. Daarna is afstemming met de brede gemeentelijke organisatie gewenst. Daarnaast zijn de digitale vaardigheden van een deel van onze collega's ondermaats met als gevolg dat mensen onvoldoende bewust zijn van bijvoorbeeld phishingmailing. De impact van het risico is zeer situatie afhankelijk en laat zich moeilijk voorspellen.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R268	<1,0%	Milieutaken naar de Omgevingsdienst Gooi en Vechtstreek (OFGV)	€ 0	€ 250.000	20%	Sinds 2013 worden VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) voor bedrijven uitgevoerd door 29 regionale omgevingsdiensten, in opdracht van gemeenten en provincies. Bepaalde VTH-milieutaken zijn aangemerkt als verplichte basistaken voor omgevingsdiensten. De Rijksoverheid dringt aan op het overdragen van meer VTH-taken aan omgevingsdiensten en heeft een programma voor de professionalisering van deze diensten gestart. Met de invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zullen meer VTH-taken als basistaken worden beschouwd, wat leidt tot een aanzienlijke verschuiving van werkzaamheden van de gemeente Hilversum naar een omgevingsdienst. Een eerste inventarisatie suggereert dat meer dan 500 van de ongeveer 1.500 bedrijven in Hilversum hun VTH-taken moeten overdragen aan een omgevingsdienst. Deze verschuiving brengt organisatorische en financiële uitdagingen met zich mee voor zowel de gemeente als de omgevingsdienst.
	R270	<1,0%	Tijdelijke onderbreking van het primaire proces vanwege ontbreken noodstroomaggregaat	€ 0	€ 200.000	25%	Vanwege het ontbreken van een vaste automatisch schakelende noodstroomaggregaat dient er bij het uitvallen van de stroom een handmatige activering plaats te vinden. Alvorens de daadwerkelijke activering plaats kan vinden, dienen er binnen een half uur een aantal stappen te worden doorlopen. De kans is 50% dat dit niet binnen de gestelde tijd wordt gehaald. Het gevolg daarvan is dat het meer tijd (ongeveer 1 dag) kost om het systeem weer netjes aan te sluiten, waardoor het systeem 1 dag niet beschikbaar is. Het gevolg voor team facilitair is dat de gebouwen niet toegankelijk zijn. Team facilitair verzorgt de aanschaf van het noodstroomaggregaat en beheert het onderhoudscontract. Het aanschaftraject loopt. De kans op het uitvallen van de stroom is gestegen vanwege het toegenomen elektriciteitsverbruik. Daardoor is de overbruggingstijd van de accu's korter geworden. Ook zijn er vanwege de oorlog in Oekraïne meer cyberaanvallen op het elektriciteitsnetwerk.

Top	Risico Nr.	Invloed (%)	Risicogebeurtenis	Financieel Minimum	Financieel Maximum	Kans	Toelichting
	R172	<1,0%	Financiële situatie omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek (OFGV)	€ 0	€ 100.000	20%	Uit de begroting 2023 van de OFGV blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit ten opzichte van de gesignaleerde risico's van de organisatie binnen de afgesproken bandbreedte uitvalt. Om die reden is het risico op bijstorten vanuit onze gemeente net als in voorgaande jaren, nihil. De gemeente staat ambtelijk regelmatig in contact met de OFGV en de wethouder spreekt periodiek met de directeur. Op die manier zullen mogelijke problemen vroegtijdig worden gesignaleerd.

5.3 Nog vrij te geven kredieten (<IP 2024)

Onderstaande tabel bevat de openstaande sterretjes posten van voorgaande jaren (< IP 2024). Over deze investeringen wordt een afzonderlijk besluit aan de raad voorgelegd.

Thema	*	omschrijving investering	bron ip	nog niet verleend krediet
01.03	*	Aanpassing openbare ruimte Kerkbrink	ip 2018	1.900.000
01.03	*	1000 Woningen, openbare ruimte	ip 2019	3.000.000
01.03	*	Spoorzone	ip 2021	794.000
01.03	*	Centrumring	ip 2023	9.000.000
01.03	*	Nieuwe buurtvoorzieningen Riebeeck	ip 2025	1.200.000
01.03	*	OV-knooppunt Crailo verbeteren en Park&Bike onderzoek	ip 2024	1.000.000
01.03	*	Realisatie transferium en hub Arenapark	ip 2024	1.500.000
01.03	*	Extra fietsparkeerplekken centrum en ov-knooppunten	ip 2024	500.000
01.03	*	Nieuwe Bibliotheek en herinrichting kerkbrink	ip 2023	500.000
01.03	*	Beweegvriendelijker openbare ruimte	ip 2023	500.000
01.03	*	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda centrum	ip 2023	500.000
01.03	*	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda Zuid-West	ip 2023	500.000
01.03	*	Opstellen en uitvoeren gebiedsagenda Mediapark	ip 2023	500.000
01.03	*	Voorbereiden en uitvoeren herinrichting Gijsbrecht	ip 2023	2.500.000
01.03	*	Ondergrondse fietsenstalling	ip 2024	21.400.000
01.02	*	Sportcomplex Arenapark	ip 2024	18.000.000
02.02	*	Meer ventilatie op scholen	ip 2022	500.000
05.02	*	Duurzaamheidsmaatregelen Raadhuis	ip 2023	1.420.000
05.02	*	Duurzaamheidsmaatregelen Stadskantoor	ip 2023	570.000
		Gemeente Hilversum totaal sterretjes post (incl. eventuele bijdrage derden)		65.784.000